

KASEM BUNDIT JOURNAL

วารสารเกษมบัณฑิต ราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2557

Kasem Bundit Journal Volume 15 Number 1 January - June 2014 ISSN 1513-5667

บทความวิจัย

- การพัฒนาสมรรถนะหลักของวิศวกรไทยในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558
ฉนวน เอื้อการณ์
- ยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร
นันทวิทย์ ผ่ามทานาคะ
- การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555
สีบวงษ์ สุขะมงคล
- การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
รัฐวิวัฒน์ สุขป้อม
- รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
นิสากร พิมพ์ทอง
- การปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม
ซัลมาน ดาราฉาย

บทความวิชาการ

- Understanding the Challenges Facing Social Enterprise Sustainability
Abdirahman Hussein Guleid
- การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในความขัดแย้งของโลกอาหรับ :
กรณีศึกษา ตูนิเซีย อียิปต์ ลิเบีย และซีเรีย
ทศพร มะหะหมัด

บทวิจารณ์บทความ

- Green, Samuel B. (1991) "How Many Subjects Dose It Take to Do a Regression Analysis?" *Multivariate Behavioral Research*, 26 (3), 499-510
ณัฐพล ชันธไชย

วารสารเกษมบัณฑิต

วารสารราย 6 เดือน ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

Kesem Bundit Journal Volume 15 No. 1 January – June 2014

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวการพัฒนาผลงานทางวิชาการ การเสนอบทความทางวิชาการ การเสนอบทความวิจัยของคณาจารย์และผลงานวิจัยของคณาจารย์เกษมบัณฑิตและบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่มีผลงานดีเด่น

2. เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิทยาการและเทคนิคใหม่ๆ อันนำไปสู่การพัฒนาทักษะและศักยภาพในการสร้างผลงานทางวิชาการ การค้นคว้า การวิจัยและบริการทางวิชาการในทุกสาขาวิชา

3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและการนำเสนอบทความทางด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการสังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของบุคลากรของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ

คำชี้แจง : ทศนคติ ความคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้เป็นของผู้เขียน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตและบรรณาธิการ ไม่จำเป็นต้องมีความเห็นพ้องด้วย

จัดพิมพ์โดย (Publisher) :

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต 1761 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 โทร. 02-320-2777 โทรสาร. 02-321-4444
ISSN 1513-5667

กองบรรณาธิการ(Editorial Staff)

ที่ปรึกษา : (Consultants) :

ดร.วัลลภ	สุวรรณดี
ศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ	ชะโลธร
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร	มาลากุล ณ อยุธยา
รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร	ฉัตรศุภกุล

กองบรรณาธิการบริหาร (Executive Editors) :

1. ศาสตราจารย์ ดร. ผ่องพรรณณ เกิดพิทักษ์
2. ศาสตราจารย์(พิเศษ) ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพล ชันธไชย
4. รองศาสตราจารย์ ดร. รัฐจวน คำศิริพิทักษ์
5. รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญโญนนท์พงษ์
6. รองศาสตราจารย์ สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ
7. ดร. เสนีย์ สุวรรณดี

บรรณาธิการ (Editor) :

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล ชันธไชย

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Assistant Editor) :

อาจารย์ นุชมนต์ เจมส์

ประจำกองบรรณาธิการ (Staff) :

ดร.จิราทัศน์	รัตนมณีฉัตร
นางสาวทักษิณา	ชาวีรักษ์
ศูนย์ออกแบบและสื่อสิ่งพิมพ์	

ประสานงานการผลิต (Production Coordinators) :

สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บรรณาธิการวิชาการ (Academic Editors):

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Reviewers)

ศาสตราจารย์ ดร.จรรยา	สุวรรณทัต	นักวิชาการอิสระ
ศาสตราจารย์ ดร.พินพันธุ์	นาคะตะ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ	เกิดพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์	โสธนะเสถียร	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ติน	ปรัชญพฤษ์	นักวิชาการอิสระ
ศาสตราจารย์ ดร.สุดา	เกียรติกำจรวงศ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ยูวัฒน์	วุฒิเมธี	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.พัทยา	สายหู	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.สมทรง	บุรุษพัฒน์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ศาสตราจารย์ ศรียา	นิยมธรรม	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาร	มาลากุล ณ อยุธยา	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.สมโภชน์	เอี่ยมสุภาภิต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐจวน	คำวชิรพิทักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์	ปานมณี	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพล	ชั้นธไชย	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ราเชนทร์	ชินทยารังสรรค์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยชนะ	อิงคะวัต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.กอบชัย	เดชหาญ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย	เลาหวิเชียร	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.บัญญัติ	จลนาพันธุ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ปราชญา	กล้าผจญ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล	หวังพาณิชย์	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด	ภิญโญอนันตพงษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์	นนทะสร	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ สถาพร	ดีบุญมี ณ ชุมแพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ไพบุลย์	เทวรักษ์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ รักศานต์	วิวัฒน์สินอุดม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดำรงค์	ทวีแสงสกุลไทย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ อรทัย	ศรีสันติสุข	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ กาญจนา	ธรรมาวาท	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ทองฟู	ศิริวงษ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถกร	กลิ่นความดี	นักวิชาการอิสระ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นรัชฎ์	กาญจน์ชัญฉิ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาดิศร์	อิทธิส รัชชมนี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาภรณ์ ศรีดี		มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดารารัตน์ ธนสูงงค์		สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย	หิรัญวโรดม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ดร.เสนีย์	สุวรรณดี	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.จรรุวรรณ	เกษมทรัพย์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.เรงศักดิ์	สุทกาทิน	นักวิชาการอิสระ
ดร.สุเทพ	เดชะชีพ	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ดร.รัชยา	ภักดีจิตต์	มหาวิทยาลัยชินวัตร
ดร.กฤษชัย	วิสิทธิ์พานิช	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณาธิการแถลง

วารสารเกษมบัณฑิตฉบับนี้นำเสนอบทความวิจัย 6 บทความ และ บทความวิชาการ 2 บทความ บทความวิจัยเป็นบทความที่มีการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งใช้เป็นตัวอย่างสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และนักวิจัยที่สนใจการวิจัยเชิงประจักษ์ (empirical research) บทความทางวิชาการ เป็นการนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กรธุรกิจสังคม (social enterprise) ซึ่งอาจนำไปใช้เป็นกรอบแนวความคิดหรือกระบวนทัศน์ (paradigm) ในการวิจัยต่อไปได้ และเป็นบทความเชิงวิพากษ์การเมืองในตะวันออกกลาง ส่วนบทวิจารณ์บทความ เป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักการในการกำหนดขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัย ซึ่งนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต้องทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ หรือ ดุษฎีนิพนธ์ และนักวิจัยทั่วไปน่าจะได้ประโยชน์

รองศาสตราจารย์ ดร. ญัฐพล ชันธไชย
บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความวิจัย

1

การพัฒนาสมรรถนะหลักของวิศวกรไทยในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558
ฉนวน เอื้อการณ์

22

ยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
ในเขตกรุงเทพมหานคร
นันทวิทย์ ผ่านทานาคะ

39

การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย
ระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2555
สীবงษ์ สุขะมงคล

56

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิต
ที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ฐิติวิสต์ สุขป้อม

75

รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ
ผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
นิสสากร พิมพ์ทอง

สารบัญ

93

การปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม
ซัลมาน ดาราฉาย

บทความวิชาการ

106

Understanding the Challenges Facing Social Enterprise Sustainability
Abdirahman Hussein Guleid

122

การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในความขัดแย้งของโลกอาหรับ :
กรณีศึกษา ตูนิเซีย อียิปต์ ลิเบียและซีเรีย
ทศพร มะหะหมัด

บทวิจารณ์บทความ

140

Green, Samuel B. (1991) "How Many Subjects Dose It Take to Do a Regression
Analysis?" *Multivariate Behavioral Research*, 26(3), 499-510
ณัฐพล ชันธไชย

การพัฒนาสมรรถนะหลักของวิศวกรไทยในการเตรียมความพร้อม เพื่อรองรับ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

ฉนวน เอื้อการณ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ (1) เพื่อระบุ (specify) สมรรถนะหลักของวิศวกรไทย (required core competency) ที่กำหนดไว้ในพ.ร.บ.สภาวิศวกร พ.ศ. 2542 ของประเทศไทย (2) เพื่อประเมินสมรรถนะหลักวิศวกรไทย ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (actual core competency) (3) เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อสมรรถนะหลักวิศวกรไทย (4) เพื่อเสนอแนะนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะหลักวิศวกรไทย ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

วิธีการวิจัย ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากวิศวกรไทยที่มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 159 คน โดยข้อคำถามครอบคลุมตัวแปรต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นส่วนเสริมข้อมูลให้สมบูรณ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือมีประสบการณ์อย่างน้อย 10 ปีขึ้นไป ในงานที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรไทย

ผลการศึกษาพบว่า ระดับสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย ด้านความรู้การประกอบวิชาชีพวิศวกรของวิศวกรไทย ด้านภาษาต่างประเทศ ภูมิภาษีและวัฒนธรรมอยู่ในเกณฑ์ต่ำ-ต่ำมาก (4.20-49.66 %) ด้านทักษะในใช้เครื่องมือในการประกอบวิชาชีพวิศวกรของวิศวกรไทย ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์สูง (ค่าเฉลี่ย = 22.23 หรือร้อยละ 61.75) ด้านประสบการณ์ในวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละสาขาวิชา ในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 64.69 หรือร้อยละ 53.90) ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรรม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 50.40 หรือร้อยละ 84.0) ด้านกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม มีการพัฒนาในวิชาชีพที่น้อยมากหรือแทบไม่ได้รับการพัฒนาวิชาชีพ (CPD) ไม่ได้มีการอบรมการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง หลังจากขึ้นทะเบียนรับอนุญาตไปประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม จากการวิเคราะห์ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล (causal model) ปรากฏว่าตัวแปรประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ และตัวแปรกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม เป็นตัวแปรแทรกซ้อน (Intervening Variables) ที่มีบทบาทน้อยต่อสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย แต่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการพัฒนาสมรรถนะของวิศวกรไทย ควรมีการดำเนินการเพื่อเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558 ดังนี้ ด้านความรู้ภาษาอังกฤษ ความรู้ภาษาต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน ความรู้ด้านกฎหมายระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน และควรเรียนรู้วัฒนธรรมในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน ด้านทักษะการใช้เครื่องมือในการประกอบวิชาชีพวิศวกรไทย ควรพัฒนาการใช้คอมพิวเตอร์ให้คล่อง เช่น การติดตั้งและถอดถอนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้านประสบการณ์ในวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละสาขา ควรพัฒนาในหมวดงานควบคุมการสร้างหรือการผลิต เช่น การควบคุมเกี่ยวกับการก่อสร้าง การควบคุมเกี่ยวกับการสร้าง การควบคุมเกี่ยวกับการติดตั้งการควบคุมเกี่ยวกับการซ่อม และการควบคุมเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายงานให้เป็นไปโดยถูกต้องตามรูปแบบ ที่มีทักษะในระดับปานกลาง ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย ควร

¹ อาจารย์ประจำคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จัดทำรายงานพร้อมบันทึกผลงานการปฏิบัติงานประจำปีเสนอแต่ละสภาวิศวกร ตามรูปแบบที่กำหนดในจรรยาบรรณวิชาชีพให้สอดคล้องกัน เพื่อประกอบการเลื่อนอันดับประเภทการขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพ ประเภทสามัญและวุฒิ ตรวจสอบจรรยาบรรณ และกำหนดโทษวิศวกรไทย ด้านกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม ควรจัดสัมมนาให้การสนับสนุนการพัฒนาในวิชาชีพวิศวกรไทย โดยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และมีการอภิปรายประกาศนียบัตรเพื่อประกอบการต่ออนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และจัดเป็นกิจกรรมดำเนินการโดยเฉพาะ เพื่อพัฒนาในวิชาชีพวิศวกรไทย

คำสำคัญ : วิศวกรไทย, สมรรถนะหลัก, จรรยาบรรณในวิชาชีพ, กลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, ประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศ, วิศวกรอาเซียน

The Core Competency Development of Thai Engineers to Accommodate the ASEAN Economic Community in 2015

Chanuan Uakarn¹

Abstract

Main objectives of this research were : (1) To specify the required core competencies of Thai engineers, as defined on the Act Council of Engineers in Thailand, BE 2542; (2) To assess actual core competency of Thai engineers at present; (3) To analyze causal relationships of variables affecting core competencies of Thai engineers; and (4) To suggest policy to enhance core competencies of Thai engineers to accommodate the ASEAN Economic Community in 2015.

Questionnaires were used to collect data from 159 sample Thai engineers who resided in Bangkok. In-depth interviews with Professionals who had at least 10 years experience in engineering profession were used to compliment the sample survey approach.

It was revealed that the core competencies of Thai engineers, i.e. English proficiency, proficiency in ASEAN languages and knowledge of laws in ASEAN countries as well as of ASEAN cultures were at a very low or low levels (4.20%-49.66%). Nevertheless, professional experience and skills were moderate (53.90%) and high (61.75%) respectively. As far as professional ethics of Thai engineers were concerned, licensed professional engineers exhibited a high level of professional ethics (80.4%). It was also observed that continuing professional development (CPD) programs for Thai engineers so far were not satisfactorily effective. Engineering experience in foreign countries and professional development

¹ Lecturer, Department of Engineering, Kasem Bundit University

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

mechanisms, as interviewing variables in the causal model analysis, demonstrated insignificant effect on Thai engineers' core competencies although they positively affected professional ethics.

For the enhancement of Thai engineers' core competencies, the following is recommended : Enhancing English and ASEAN language proficiency; Improving knowledge of engineering laws and regulations in ASEAN, as well as ASEAN cultures; Developing skills to use personal computers and software for engineering, e.g., to install and uninstall computer software for engineers. To strengthen professional ethics, it was recommended that Thai engineers would have to prepare an annual performance report for submission to the Council of Engineers for a promotion to higher level of professional license, i.e. professional engineer and senior professional engineer levels. Finally, for the development in engineering career, seminars among professional engineers should be organized regularly with certificate of achievement for the extension of license.

Keywords : Thai engineers, Core competency development, Professional ethics, Human resource development, Foreign experience.

บทนำ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมีข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติวิชาชีพของอาเซียน (Mutual Recognition Arrangements, MRAs) ทั้งหมด ๗ สาขา คือ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ นักบัญชี และวิศวกรรม วิชาชีพดังกล่าว หากมีความสามารถและมีคุณสมบัติผ่านตามเงื่อนไขของแต่ละประเทศกำหนด ก็จะสามารถไปทำงานในกลุ่มสมาชิกอาเซียนได้อย่างเสรี โดยได้รับการปฏิบัติต่อเยี่ยงชนชาตินั้น ๆ MRA สาขาวิศวกรรมบริการ มีหลักการคือ เปิดให้วิศวกรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดสามารถจดทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในการขอใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศอาเซียนอื่นได้ โดยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบภายในของประเทศนั้น ๆ ซึ่งบางประเทศรวมทั้งไทยกำหนดให้วิศวกรวิชาชีพอาเซียนต้องปฏิบัติงานร่วมกับวิศวกรท้องถิ่น โดยวิศวกรที่ต้องการจดทะเบียนดังกล่าวต้องผ่านการประเมิน

จากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee, MC) ในแต่ละประเทศ ในส่วนของประเทศไทยจะดำเนินการโดยสภาวิศวกร

วิศวกรไทยมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพียงใด ขึ้นอยู่กับสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย และการพัฒนาให้มีสมรรถนะหลักที่สามารถแข่งขันได้ในอาเซียน ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นปัญหาหลักของการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อระบุ (specify) สมรรถนะหลักของวิศวกรไทย (required core competency) ที่กำหนดไว้ในพ.ร.บ.สภาวิศวกร พ.ศ. 2542 ของประเทศไทย
2. เพื่อประเมินสมรรถนะหลักวิศวกรไทย ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (actual core competency)
3. เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลต่อสมรรถนะหลักวิศวกรไทย

4. เพื่อเสนอแนะนโยบายในการพัฒนาสมรรถนะหลักวิศวกรไทย ในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

วิธีการวิจัย

1. สัมภาษณ์ข้อมูลภาคสนาม (Field survey) จากวิศวกรไทยในสาขาวิชาชีพควบคุม ประกอบด้วย 7 สาขาวิชาคือวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมเหมืองแร่ วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมอุตสาหกรรม วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม และวิศวกรรมเคมี ที่ได้รับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 159 คน จากวิศวกรที่เข้าอบรม-สัมมนาของ สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (วสท.) 2556

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประสพการณ์ในการประกอบวิชาชีพไม่น้อยกว่า 10 ปีขึ้นไป

ผลการวิจัย

1. ลักษณะของตัวอย่างของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม จากสภาวิศวกรจำนวน 159 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นเพศชายร้อยละ 90.6 เพศหญิงร้อยละ 9.4 มีอายุระหว่าง 25 – 39 ปี ร้อยละ 17 อายุระหว่าง 40 – มากกว่า 65 ปี ร้อยละ 83 ชีวิตสมรสร้อยละ 86.8 เป็นโสดร้อยละ 13.2 การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 84.9 ระดับปริญญาโท-เอก ร้อยละ 15.1 สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐ ร้อยละ 76.1 มหาวิทยาลัยของเอกชน ร้อยละ 23.9 จบสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล ไฟฟ้า โยธา และอุตสาหกรรม

ร้อยละ 96.9 ระหว่างการศึกษาปี 2540 – ปี 2551 ร้อยละ 94.3 สำเร็จการศึกษาในประเทศไทย ร้อยละ 98.7 โดยขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคี ร้อยละ 86.8 และยังไม่ขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรอาเซียน ที่สภาวิศวกร ประกอบอาชีพประจำเป็นพนักงานเอกชน/ลูกจ้างประจำของรัฐร้อยละ 99.4 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 88.1

กลุ่มตัวอย่างไม่เคยไปปฏิบัติงานในกลุ่มอาเซียน ร้อยละ 93.7 โดยที่เคยไปปฏิบัติงานในต่างประเทศน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 94.3 ประสพการณ์การทำงานในประเทศ มากกว่า 7 ปี ร้อยละ 76.7 น้อยกว่า 7 ปี ร้อยละ 23.3 ประสพการณ์การทำงานตรงในสาขาวิชาวิศวกรรมหลัก ในประเทศ มากกว่า 7 ปี มากที่สุดร้อยละ 98.1

กลุ่มตัวอย่างไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ(Continuing Professional Development, CPD) หลังจากขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ร้อยละ 62.9 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อการเลื่อนระดับ หลังขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม มากที่สุด ร้อยละ 87.4 รองลงมา ร้อยละ 12.6 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม มากที่สุด ร้อยละ 81.8 ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อการศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพวิศวกรรม ร้อยละ 74.8 และไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อการปฏิบัติการเพื่อการศึกษาดูงานด้านวิศวกรรม กับ วสท. ร้อยละ 95.6

2. ระดับสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย

2.1 ด้านความรู้ ใช้ในการประกอบวิชาชีพวิศวกร แยกเป็นรายความรู้ ดังนี้

2.1.1 ความรู้ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 57.2 – 74.8 ในด้านการ

อ่านเพื่อใช้งาน การเขียนเพื่อใช้งาน และการพูดเพื่อการสื่อสาร

2.1.2 ความรู้ภาษาต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน อยู่ในระดับต่ำมากหรือแทบไม่มีความรู้ใช้ในการประกอบวิชาชีพวิศวกร ร้อยละ 95.6 – 100

2.1.3 ความรู้ด้านกฎหมายระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียนเช่น กฎหมายเกี่ยวกับวิชาชีพวิศวกร อยู่ในระดับเล็กน้อย ร้อยละ 73.6 – 84.3 กฎหมาย กฎระเบียบในแต่ละประเทศและกฎหมายระหว่างประเทศ มีความรู้ระดับเล็กน้อย

2.1.4 ความรู้ด้านวัฒนธรรมในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอยู่ในระดับเล็กน้อย ร้อยละ 52.2 – 70.4

2.1.5 ความรู้ด้านวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมของประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับสำหรับวิศวกร มีความรู้ระดับปานกลาง และกฎหมายสำหรับวิศวกร มีความรู้ระดับเล็กน้อย

2.2 ด้านทักษะการใช้เครื่องมือในการประกอบวิชาชีพวิศวกรไทย

2.2.1 ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ มีทักษะการใช้ที่ค่อนข้างสูง และระดับปานกลาง ร้อยละ 52.2 – 75.5 เช่น การติดตั้งโปรแกรมสำหรับผู้ใช้งาน โปรแกรมไมโครซอฟท์ออฟฟิศ โปรแกรมการนำเสนอผลงาน – เพาเวอร์พอยต์ โปรแกรมการเขียนรูป – ออโตแคด โปรแกรมการเขียนรูป – ไมโครซอฟท์ การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต โปรแกรมมอรรถประโยชน์ – ยูทิลิตี้ ประเภทการจัดการไฟล์ และประเภทการติดตั้ง-ถอดถอนโปรแกรม

2.3 ด้านประสบการณ์ในวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละสาขา แยกเป็นรายงานดังนี้

2.3.1 งานให้คำปรึกษา เช่น การให้ข้อเสนอแนะ การตรวจวินิจฉัย และการตรวจรับรองงาน อยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างสูง ร้อยละ 72.3 – 83.6

2.3.2 งานวางโครงการเช่น การศึกษาโครงการ การวิเคราะห์หาทางเลือกที่เหมาะสม และการวางแผนของโครงการ มีประสบการณ์ระดับเล็กน้อย ค่อนข้างไม่มี ร้อยละ 47.2 – 56.6

2.3.3 งานออกแบบและคำนวณ มีประสบการณ์ระดับเล็กน้อย ค่อนข้างปานกลาง ร้อยละ 45.9 – 66.0 เช่น การใช้หลักวิชาและความชำนาญเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดในการก่อสร้าง การใช้หลักวิชาและความชำนาญเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดในการสร้าง การใช้หลักวิชาและความชำนาญเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดในการผลิต การวางผังโรงงานและเครื่องจักร โดยมีรายการคำนวณแสดงเป็นรูปแบบ การวางผังโรงงานและเครื่องจักร โดยมีรายการคำนวณตามข้อกำหนด และการวางผังโรงงานและเครื่องจักร โดยมีรายการคำนวณตามประมาณการ

2.3.4 งานควบคุมการสร้างหรือการผลิต มีประสบการณ์ระดับปานกลาง ค่อนข้างสูง ร้อยละ 49.1 – 65.4 เช่น การอำนวยความสะดวก การควบคุมเกี่ยวกับการก่อสร้าง การควบคุมเกี่ยวกับการสร้าง การควบคุมเกี่ยวกับการผลิต การควบคุมเกี่ยวกับการติดตั้ง การควบคุมเกี่ยวกับการซ่อม การควบคุมเกี่ยวกับการดัดแปลง การควบคุมเกี่ยวกับการรื้อถอนงาน การควบคุมเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายงานให้เป็นไปโดยถูกต้องตามรูปแบบ และข้อกำหนดของหลักวิชาชีพวิศวกรรม

2.3.5 งานพิจารณาตรวจสอบ มีประสบการณ์ระดับปานกลาง และค่อนข้างสูง ร้อยละ 51.6 – 56.6 เช่น การค้นคว้า การวิเคราะห์

การทดสอบ การหาข้อมูลและสถิติต่างๆ เพื่อใช้เป็น หลักเกณฑ์ และการตรวจสอบวินิจฉัยงาน หรือใน การสอบทาน

2.3.6 งานอำนวยการใช้ มี ประสิทธิภาพระดับปานกลาง และค่อนข้างสูง ร้อย ละ 50.3 - 56.6 เช่น การอำนวยการดูแลการใช้ การบำรุงรักษางานทั้งที่เป็นชิ้นงานหรือระบบ และ การอำนวยการให้เป็นไปโดยถูกต้องตามรูปแบบ และข้อกำหนดของหลักวิชาชีพวิศวกรรม

2.4 วิศวกรไทยให้ความสำคัญต่อ จรรยาบรรณในวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก-มากที่สุด ร้อยละ 50.3 - 66.0 เช่น ไม่กระทำการใดๆ อัน อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ ต้องปฏิบัติงานที่ได้รับทำอย่างถูกต้องตามหลัก ปฏิบัติและวิชาการ ต้องประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ควบคุมด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ โดยไม่ชอบธรรม หรือใช้อิทธิพล หรือให้ ผลประโยชน์แก่บุคคลใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่น ได้รับหรือไม่ได้รับงาน ไม่เรียก รับ หรือยอมรับ ทรัพย์สิน หรือผลประโยชน์อย่างใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ จากผู้รับเหมา หรือบุคคลใดซึ่ง เกี่ยวข้องในงานที่ทำอยู่กับผู้ว่าจ้าง ไม่โฆษณา หรือ ยอมให้ผู้อื่นโฆษณา ซึ่งการประกอบวิชาชีพ วิศวกรรมควบคุมเกินความเป็นจริง ไม่ประกอบ วิชาชีพวิศวกรรมควบคุมเกินความสามารถที่ตนเอง จะกระทำได้ ไม่ละทิ้งงานที่ได้รับทำโดยไม่มีเหตุอัน สมควร ไม่ลงลายมือชื่อเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ วิศวกรรมควบคุม ในงานที่ตนเองไม่ได้รับทำ ตรวจสอบ หรือควบคุมด้วยตนเอง ไม่เปิดเผย ความลับของงานที่ตนได้รับทำ เว้นแต่ได้รับอนุญาต จากผู้ว่าจ้าง ไม่แย่งงานจากผู้ประกอบวิชาชีพ วิศวกรรมควบคุมอื่น ไม่รับทำงาน หรือตรวจสอบ งานขึ้นเดียวกันกับที่ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ควบคุมอื่นทำอยู่ เว้นแต่เป็นการทำงานหรือ ตรวจสอบตามหน้าที่ หรือแจ้งให้ผู้ประกอบวิชาชีพ

วิศวกรรมควบคุมอื่นนั้นทราบล่วงหน้าแล้ว ไม่รับ ดำเนินงานขึ้นเดียวกันให้แก่ผู้ว่าจ้างรายอื่น เพื่อการ แข่งขันราคา เว้นแต่ได้แจ้งให้ผู้ว่าจ้างรายแรกทราบ ล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่ใช่หรือคัดลอก แบบ รูป แผนผัง หรือเอกสาร ที่เกี่ยวกับงานของผู้ ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมอื่น เว้นแต่จะ ได้รับอนุญาตจากผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ควบคุมอื่นนั้น และไม่กระทำการใดๆ โดยจงใจให้ เป็นที่เสื่อมเสียแก่ชื่อเสียง หรืองานของ ผู้ประกอบ วิชาชีพวิศวกรรมควบคุมอื่น

2.5 เปรียบเทียบกับวิศวกรในอาเซียน วิศวกรไทย มีสมรรถนะหลักในระดับที่สูงกว่าบาง เรื่อง เช่น มนุษยสัมพันธ์ สื่อสารกับบุคคลอื่น รู้ทัน เทคโนโลยี การพัฒนาเทคโนโลยีและเครื่องมือ อุปกรณ์ ร้อยละ 50.3 - 52.2 ส่วนสมรรถนะหลักที่มีขีดความสามารถพอๆ กันร้อยละ 47.2 - 73.0 ได้แก่ ความรู้ ความสามารถจริงในงานที่ทำ การ พัฒนางาน พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพ มนุษยสัมพันธ์ สื่อสารกับบุคคลอื่นได้ ความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อ สาธารณชน รู้ทันเทคโนโลยี ความรู้ในกฎหมายและ กฎระเบียบของแต่ละประเทศ การปรับตัวเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน และประชาคมโลก การพัฒนา สถานศึกษาและองค์ความรู้ การพัฒนาเทคโนโลยี และเครื่องมืออุปกรณ์ การพัฒนาครู อาจารย์ทั้ง ระบบ การพัฒนาศักยภาพของวิศวกร การวิจัยและ ถ่ายทอดองค์ความรู้ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และการส่งเสริมการมีงานทำ

2.6 วิศวกรไทย ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใ้ ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญ และวุฒิ ที่มีการศึกษาสูง และมีรายได้สูง เป็นผู้มี ประสิทธิภาพในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ อย่างมีนัยสำคัญในทางบวก แต่ผู้ที่มีอาชีพประจำ มี ประสิทธิภาพในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ (β การศึกษา = 0.366, $P < 0.01$)

; β รายได้ = 0.325, $P < 0.001$; β อาชีพ = -0.130, $P < 0.05$)

2.7 ผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ และการศึกษาที่สูงมีกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม มากกว่าผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพประเภทภาคี อย่างมีนัยสำคัญ (β ประเภท = 0.277, $P < 0.001$; β การศึกษา = 0.530, $P < 0.001$)

2.8 วิศวกรไทยที่มีรายได้สูงและขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ มีความสามารถเชิงเปรียบเทียบด้านวิศวกรรมกับกลุ่มวิศวกรอาเซียนสูงกว่าผู้มีรายได้ต่ำและขึ้นทะเบียนประกอบวิชาชีพวิศวกรรมประเภทอื่น อย่างมีนัยสำคัญ (β ประเภท = 0.260, $P < 0.01$; β รายได้ = 0.429, $P < 0.001$)

2.9 ผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ เป็นผู้มีระดับสมรรถนะหลักของวิศวกรสูงอย่างมีนัยสำคัญ (β ประเภท = 0.488, $P < 0.001$) กล่าวสรุปว่าลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อระดับสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย อย่างมีนัยสำคัญ ($F = 7.060$ และ $P < 0.001$)

2.10 วิศวกรไทย ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง ขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพประเภทสามัญและวุฒิ เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพของวิศวกรไทยสูง อย่างมีนัยสำคัญ (β รายได้ = 0.279, $P < 0.01$)

2.11 ผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ ที่มีประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรมสูง อย่างมีนัยสำคัญ ($r = 0.038$, $P < 0.01$) กล่าวคือวิศวกรไทยเข้าร่วมอบรมหรือสัมมนา เมื่อมีประสบการณ์

ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศแล้ว หรือมีสหสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม กับประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ

2.12 สมรรถนะหลักของวิศวกรไทยมีสหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทางลบ กับจรรยาบรรณในวิชาชีพของวิศวกรไทย ($r = -0.169$, $P < 0.05$)

2.13 ผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ ที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทยสูง แต่ไม่มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = -0.078$, $P < 0.05$) กล่าวคือวิศวกรไทยมักจะไม่เข้าร่วมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม ($F = 0.955$, $P = 0.330$)

2.14 มีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ กับความสามารถเชิงเปรียบเทียบด้านวิศวกรรมกับกลุ่มวิศวกรอาเซียนหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง วิศวกรไทยประเภทสามัญ และวุฒิเปรียบเทียบกับความสามารถของตนสูงกว่ากลุ่มวิศวกรอาเซียน ($\beta = -0.268$, $P < 0.001$)

2.15 วิศวกรไทย ของผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ ซึ่งมีจรรยาบรรณในวิชาชีพสูงเปรียบเทียบกับตนเองมีความสามารถสูงในวิศวกรอาเซียนอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = 0.286$, $P < 0.001$)

2.16 ผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ ที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทยสูง เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศสูงด้วย ($F = 2.545$, $P < 0.01$) ; ($\beta = 0.126$, $P < 0.01$)

2.17 สมรรถนะหลักของวิศวกรไทย ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ และมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ และมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล (causal relationships) ในเชิงบวก ($\beta = 0.174$, $P < 0.01$) กล่าวคือประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ มีอิทธิพลต่อสมรรถนะหลักของวิศวกรไทยอย่างมีนัยสำคัญ ($F = 4.911$, $P < 0.028$)

2.18 กลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรมของวิศวกรไทยมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักของวิศวกรไทยในเชิงบวก ($\beta = 0.342$, $P < 0.001$) กล่าวคือ กลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรมของวิศวกรไทยช่วยเสริมสร้างสมรรถนะหลักของวิศวกรไทยอย่างมีนัยสำคัญ ($F = 20.811$, $P < 0.001$)

2.19 กลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม มีความสัมพันธ์กับความสามารถเชิงเปรียบเทียบด้านวิศวกรรมของวิศวกรไทยกับกลุ่มวิศวกรอาเซียนในเชิงลบ ($\beta = -0.256$, $P < 0.001$) กล่าวคือกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม ไม่ช่วยเพิ่มความสามารถเชิงเปรียบเทียบด้านวิศวกรรมของวิศวกรไทยกับกลุ่มวิศวกรอาเซียนอย่างมีนัยสำคัญ ($F = 10.977$, $P < 0.001$)

2.20 ประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ มีความสัมพันธ์กับความสามารถเชิงเปรียบเทียบด้านวิศวกรรมของวิศวกรไทยกับกลุ่มวิศวกรอาเซียน กับในเชิงบวก ($\beta = 0.273$, $P < 0.001$) กล่าวคือ ประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ ช่วยเสริมสร้างความสามารถเชิงเปรียบเทียบด้านวิศวกรรมของวิศวกรไทยกับกลุ่มวิศวกรอาเซียนอย่างมีนัยสำคัญ ($F = 12.677$, $P < 0.001$)

2.21 ลักษณะส่วนบุคคล และประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ มีอิทธิพลต่อสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย อย่างมีนัยสำคัญ ($F = 3.281$ และ $P < 0.001$) โดยมีอิทธิพลต่อสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย ร้อยละ 19.7 ($R^2 = 0.197$) กล่าวคือวิศวกรไทย ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ เป็นผู้มีสมรรถนะหลักของวิศวกรไทยสูงกว่า ผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคี อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta_{\text{ประเภท}} = 0.481$, $P < 0.001$)

2.22 ลักษณะส่วนบุคคล และกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม มีอิทธิพลต่อสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย อย่างมีนัยสำคัญ ($F = 3.773$ และ $P < 0.001$) โดยมีอิทธิพลต่อสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย ร้อยละ 22.0 ($R^2 = 0.220$) กล่าวคือวิศวกรไทย ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทสามัญและวุฒิ สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล ไฟฟ้า โยธา และอุตสาหกรรม เป็นผู้มีสมรรถนะหลักของวิศวกรไทยสูงกว่า ผู้ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคี อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta_{\text{ประเภท}} = 0.400$, $P < 0.001$) ; ($\beta_{\text{สาขา}} = 0.160$, $P < 0.05$) ; ($\beta_{\text{ระดับ}} = -0.290$, $P < 0.01$)

2.23 ลักษณะส่วนบุคคล และกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย ($F = 1.309$ และ $P = 0.225$) แต่คือวิศวกรไทย ที่มีรายได้ประจำเฉลี่ยที่สูง เป็นผู้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย สูงกว่า ที่มีรายได้ประจำเฉลี่ยที่ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta_{\text{รายได้}} = 0.286$, $P < 0.01$)

2.24 ลักษณะส่วนบุคคล และ ประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ ไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย ($F = 0.957$ และ $P = 0.448$) แต่วิศวกรไทย ที่มีรายได้ประจำเฉลี่ยที่สูง เป็นผู้มีจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย สูงกว่า ที่มีรายได้

ประจำเฉลี่ยที่ต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ ($\beta_{\text{รายได้}} = 0.277$, $P < 0.01$)

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติในส่วนที่ตัวแปรตาม ได้แก่สมรรถนะหลักของวิศวกรไทย และจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย ดังกล่าวแล้ว นำเสนอในตารางที่ 1 ถึงตารางที่ 4 และภาพประกอบที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุระหว่างลักษณะส่วนบุคคล และประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ กับสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย

ตัวแปร	ไม่มีอันดับ (Zero Order)					ตัวแบบที่ 1					ตัวแบบที่ 2				
	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ
ค่าคงที่ (Constant)	60.360	4.639		13.010	0.000	59.413	4.589		12.947	0.000	60.360	4.639		13.010	0.000
1. เพศ	-0.704	2.947	-0.020	-0.239	0.811	-.584	2.951	-0.017	-0.198	0.843	-0.704	2.947	-0.020	-0.239	0.811
2. อายุ	-2.928	2.818	-0.109	-1.039	0.300	-2.401	2.793	-0.089	-0.860	0.391	-2.928	2.818	-0.109	-1.039	0.300
3. สถานภาพ	-2.088	2.876	-0.070	-0.726	0.469	-1.781	2.872	-0.060	-0.620	0.536	-2.088	2.876	-0.070	-0.726	0.469
4. ระดับการศึกษา	-5.028	3.389	-0.178	-1.484	0.140	-3.647	3.218	-0.129	-1.133	0.259	-5.028	3.389	-0.178	-1.484	0.140
5. สถาบันการศึกษา	-1.180	1.847	-0.050	-0.639	0.524	-0.866	1.835	-0.036	-0.472	0.638	-1.180	1.847	-0.050	-0.639	0.524
6. สาขาวิชาที่ศึกษา	6.171	4.764	0.106	1.295	0.197	6.958	4.734	0.120	1.470	0.144	6.171	4.764	0.106	1.295	0.197
7. ปีที่จบการศึกษา	3.078	3.786	0.070	0.813	0.418	3.373	3.786	0.077	0.891	0.374	3.078	3.786	0.070	0.813	0.418
8. ประเภทการขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพ	14.388	3.249	0.481***	4.429	0.000	14.466	3.255	0.484***	4.444	0.000	14.388	3.249	0.481***	4.429	0.000

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ไม่มีอันดับ (Zero Order)					ตัวแบบที่ 1					ตัวแบบที่ 2				
	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ
9. อาชีพประจำ	3.777	10.666	0.029	0.354	0.724	1.549	10.544	0.012	0.147	0.883	3.777	10.666	0.029	0.354	0.724
10. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.586	3.573	0.019	0.164	0.870	1.938	3.419	0.062	0.567	0.572	0.586	3.573	0.019	0.164	0.870
11. ประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ	2.569	2.016	0.133	1.274	0.205	-	-	-	-	-	2.569	2.016	0.133	1.274	0.205
R ²	0.197					0.188					0.197				
R ² รวม	0.197					0.188					0.197				
R ² เปลี่ยนแปลง											0.009				
F	3.281					3.433					3.281				
นัยสำคัญ	0.000					0.000					0.000				

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุระหว่างลักษณะส่วนบุคคล และกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม กับสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย

ตัวแปร	ไม่มีอันดับ (Zero Order)					ตัวแบบที่ 1					ตัวแบบที่ 2				
	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ
ค่าคงที่ (Constant)	54.660	4.911		11.129	0.000	59.413	4.589		12.947	0.000	54.660	4.911		11.129	0.000
1. เพศ	0.527	2.938	0.015	0.179	0.858	-0.584	2.951	-0.017	-0.198	0.843	0.527	2.938	0.015	0.179	0.858
2. อายุ	-1.960	2.753	-0.073	-0.712	0.478	-2.401	2.793	-0.089	-0.860	0.391	-1.960	2.753	-0.073	-0.712	0.478
3. สถานภาพสมรส	-1.100	2.838	-0.037	-0.388	0.699	-1.781	2.872	-0.060	-0.620	0.536	-1.100	2.838	-0.037	-0.388	0.699
4. ระดับการศึกษา	-8.199	3.669	-0.290**	-2.235	0.027	-3.647	3.218	-0.129	-1.133	0.259	-8.199	3.669	-0.290**	-2.235	0.027
5. สถาบันการศึกษา	-1.694	1.836	-0.071	-0.923	0.358	-0.866	1.835	-0.036	-0.472	0.638	-1.694	1.836	-0.071	-0.923	0.358
6. สาขาวิชาที่ศึกษา	9.293	4.752	0.160*	1.956	0.052	6.958	4.734	0.120	1.470	0.144	9.293	4.752	0.160*	1.956	0.052
7. ปีที่จบการศึกษา	2.564	3.738	0.059	0.686	0.494	3.373	3.786	0.077	0.891	0.374	2.564	3.738	0.059	0.686	0.494
8. ประเภทการขึ้น ทะเบียนรับอนุญาตใบ ประกอบวิชาชีพ	11.952	3.361	0.400***	3.556	0.001	14.466	3.255	0.484***	4.444	0.000	11.952	3.361	0.400***	3.556	0.001

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ตัวแปร	ไม่มีอันดับ (Zero Order)					ตัวแบบที่ 1					ตัวแบบที่ 2				
	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ
9. อาชีพประจำ	-0.972	10.421	-0.008	-0.093	0.926	1.549	10.544	0.012	0.147	0.883	-0.972	10.421	-0.008	-0.093	0.926
10. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	1.700	3.364	0.054	0.505	0.614	1.938	3.419	0.062	0.567	0.572	1.700	3.364	0.054	0.505	0.614
11. กลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม	2.511	1.024	0.303**	2.453	0.015	-	-	-	-	-	2.511	1.024	0.303**	2.453	0.015
R ²	0.220					0.188					0.220				
R ² รวม	0.220					0.188					0.220				
R ² เปลี่ยนแปลง											0.032				
F	3.773					3.433					3.733				
นัยสำคัญ	0.000					0.000					0.000				

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุระหว่างลักษณะส่วนบุคคล และกลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม กับจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรรมไทย

ตัวแปร	ไม่มีอันดับ (Zero Order)					ตัวแบบที่ 1					ตัวแบบที่ 2				
	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ
ค่าคงที่ (Constant)	50.453	2.517		20.046	0.000	48.565	2.333		20.816	0.000	50.453	2.517		20.046	0.000
1. เพศ	0.522	1.505	0.032	0.347	0.729	0.963	1.501	0.059	0.642	0.522	0.522	1.505	0.032	0.347	0.729
2. อายุ	-1.168	1.411	-0.091	-0.828	0.409	-0.993	1.420	-0.078	-0.699	0.486	-1.168	1.411	-0.091	-0.828	0.409
3. สถานภาพสมรส	-0.220	1.454	-0.015	-0.151	0.880	0.051	1.460	0.004	0.035	0.972	-0.220	1.454	-0.015	-0.151	0.880
4. ระดับการศึกษา	1.957	1.880	0.146	1.041	0.300	0.149	1.636	0.011	0.091	0.928	1.957	1.880	0.146	1.041	0.300
5. สถาบันการศึกษา	0.350	0.941	0.031	0.372	0.710	0.021	0.933	0.002	0.022	0.982	0.350	0.941	0.031	0.372	0.710
6. สาขาวิชาที่ศึกษา	-3.192	2.435	-0.116	-1.311	0.192	-2.264	2.407	-0.082	-0.941	0.348	-3.192	2.435	-0.116	-1.311	0.192
7. ปีที่จบการศึกษา	1.684	1.916	0.081	0.879	0.381	1.363	1.925	0.066	0.708	0.480	1.684	1.916	0.081	0.879	0.381
8. ประเภทการขึ้น ทะเบียนรับอนุญาตใบ ประกอบวิชาชีพ	0.293	1.722	0.021	0.170	0.865	-0.706	1.655	-0.050	-0.426	0.670	0.293	1.722	0.021	0.170	0.865

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	ไม่มีอันดับ (Zero Order)					ตัวแบบที่ 1					ตัวแบบที่ 2				
	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ
9. อาชีพประจำ	-3.829	5.340	-0.063	-0.717	0.475	-4.830	5.361	-0.080	-0.901	0.369	-3.829	5.340	-0.063	-0.717	0.475
10. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	4.226	1.724	0.286**	2.451	0.015	4.132	1.738	0.279**	2.377	0.019	4.226	1.724	0.286**	2.451	0.015
11. กลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม	-0.998	0.525	-0.254*	-1.902	0.059	-	-	-	-	-	-0.998	0.525	-0.254*	-1.902	0.059
R ²	0.089					0.067					0.089				
R ² รวม	0.089					0.067					0.089				
R ² เปลี่ยนแปลง											0.022				
F	1.309					1.059					1.309				
นัยสำคัญ	0.000					0.398					0.000				

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุระหว่างลักษณะส่วนบุคคล และประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ กับจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรรมไทย

ตัวแปร	ไม่มีอันดับ (Zero Order)					ตัวแบบที่ 1					ตัวแบบที่ 2				
	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ
ค่าคงที่ (Constant)	48.591	2.372		20.489	0.000	48.565	2.333		20.816	0.000	48.591	2.372		20.489	0.000
1. เพศ	0.960	1.506	0.058	0.637	0.525	0.963	1.501	0.059	0.642	0.522	0.960	1.506	0.058	0.637	0.525
2. อายุ	-1.007	1.440	-0.079	-0.699	0.486	-0.993	1.420	-0.078	-0.699	0.486	-1.007	1.440	-0.079	-0.699	0.486
3. สถานภาพสมรส	0.043	1.470	0.003	0.029	0.977	0.051	1.460	0.004	0.035	0.972	0.043	1.470	0.003	0.029	0.977
4. ระดับการศึกษา	0.111	1.733	0.008	0.064	0.949	0.149	1.636	0.011	0.091	0.928	0.111	1.733	0.008	0.064	0.949
5. สถาบันการศึกษา	0.012	0.944	0.001	0.013	0.990	0.021	0.933	0.002	0.022	0.982	0.012	0.944	0.001	0.013	0.990
6. สาขาวิชาที่ศึกษา	-2.286	2.435	-0.083	-0.939	0.349	-2.264	2.407	-0.082	-0.941	0.348	-2.286	2.435	-0.083	-0.939	0.349
7. ปีที่จบการศึกษา	1.354	1.935	0.065	0.700	0.485	1.363	1.925	0.066	0.708	0.480	1.354	1.935	0.065	0.700	0.485
8. ประเภทการขึ้น ทะเบียนรับอนุญาตใบ ประกอบวิชาชีพ	-0.708	1.661	-0.050	-0.426	0.671	-0.706	1.655	-0.050	-0.426	0.670	-0.708	1.661	-0.050	-0.426	0.671

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

ตารางที่ 4 (ต่อ)

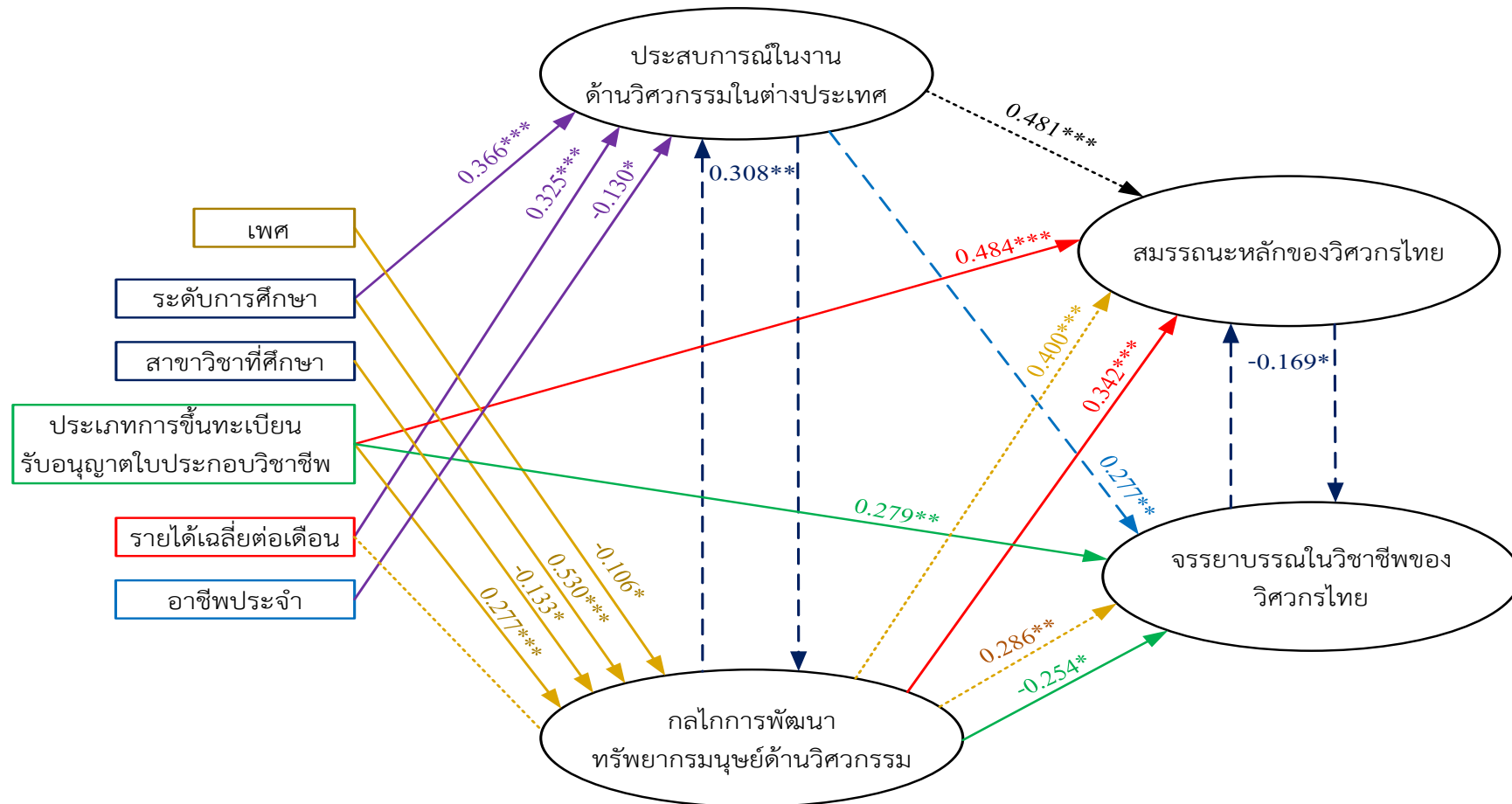
ตัวแปร	ไม่มีอันดับ (Zero Order)					ตัวแบบที่ 1					ตัวแบบที่ 2				
	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ	สปส. B	S.E.	สปส. Beta	t	ระดับ นัย สำคัญ
9. อาชีพประจำ	-4.769	5.453	-0.079	-0.875	0.383	-4.830	5.361	-0.080	-0.901	0.369	-4.769	5.453	-0.079	-0.875	0.383
10. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	4.095	1.827	0.277**	2.241	0.026	4.132	1.738	0.279**	2.377	0.019	4.095	1.827	0.277**	2.241	0.026
11. ประสบการณ์ในงานด้านวิศวกรรมในต่างประเทศ	0.071	1.031	0.008	0.068	0.946	-	-	-	-	-	0.071	1.031	0.008	0.068	0.946
R ²	0.067					0.067					0.067				
R ² รวม	0.067					0.067					0.067				
R ² เปลี่ยนแปลง											0.000				
F	0.957					1.059					0.957				
นัยสำคัญ	0.000					0.398					0.000				

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรแทรกซ้อน (Intervening Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ภาพประกอบที่ 1 ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal Relationship) ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ตัวแปรแทรกซ้อน (Intervening Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables)

อภิปรายผล

1. ระดับสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย ประกอบด้วยด้านความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ดังนี้

1.1 ด้านความรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง - ค่อนข้างต่ำ เช่น การอ่านเขียน และพูดเพื่อใช้งาน ด้วยเพราะว่าวิศวกรไทยไม่มีการศึกษาพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง และไม่มีหน่วยงานภาครัฐสถาบันการศึกษา กระตุ้นให้ความรู้ด้านนี้โดยเฉพาะภาษาต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน ความรู้อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก กฎหมายระหว่างประเทศในกลุ่มอาเซียน ความรู้อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก วัฒนธรรมในแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียน ความรู้อยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการติดต่อกับวิศวกรอาเซียนยังมีน้อย

1.2 ด้านทักษะในใช้เครื่องมือในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของวิศวกรไทย ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์สูง เนื่องจากวิศวกรไทย ที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ต้องใช้เครื่องมือในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมประจำ

2. ด้านประสบการณ์ในวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละสาขา (กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม , 2550) ประกอบด้วย งานให้คำปรึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เช่น การให้ข้อเสนอแนะ การตรวจวินิจฉัย และการตรวจรับรองงาน งานวางโครงการ อยู่ในระดับต่ำ เช่น การศึกษาโครงการ การวิเคราะห์หาทางเลือกที่เหมาะสม และการวางแผนของโครงการ ทั้งนี้เพราะว่างานดังกล่าวเป็นงานของวุฒิวิศวกรที่มีจำนวนน้อย งานออกแบบและคำนวณอยู่ในระดับปานกลาง เช่น การใช้หลักวิชาและความชำนาญเพื่อให้ ได้มาซึ่งรายละเอียดในการก่อสร้าง การใช้หลักวิชาและความชำนาญเพื่อให้

ได้มาซึ่งรายละเอียดในการสร้าง การใช้หลักวิชาและความชำนาญเพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดในการผลิต การวางแผนโรงงานและเครื่องจักร โดยมีรายการคำนวณ แสดงเป็นรูปแบบ การวางแผนโรงงานและเครื่องจักร โดยมีรายการคำนวณตามข้อกำหนด และการวางแผนโรงงานและเครื่องจักร โดยมีรายการคำนวณตามประมาณการ ทั้งนี้เพราะว่างานดังกล่าวเป็นงานของสามัญ และวุฒิวิศวกร งานควบคุมการก่อสร้างหรือการผลิต อยู่ในระดับสูง เนื่องจากเป็นงานหลักของวิศวกรไทยที่ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคี สามัญและวุฒิ เช่น การอำนวยความสะดวก การควบคุมเกี่ยวกับการก่อสร้าง การควบคุมเกี่ยวกับการสร้าง การควบคุมเกี่ยวกับการผลิต การควบคุมเกี่ยวกับการติดตั้ง การควบคุมเกี่ยวกับการซ่อม การควบคุมเกี่ยวกับการดัดแปลง การควบคุมเกี่ยวกับการรื้อถอนงาน การควบคุมเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายงานให้เป็นไปโดยถูกต้องตามรูปแบบ ข้อกำหนดของหลักวิชาชีพวิศวกรรม ทั้งนี้เพราะว่างานดังกล่าวเป็นงานของภาคี และสามัญวิศวกร งานพิจารณาตรวจสอบ อยู่ในระดับสูง เช่น การค้นคว้า การวิเคราะห์ การทดสอบ การหาข้อมูลและสถิติต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ ประกอบการตรวจสอบวินิจฉัยงาน หรือในการสอบทาน ทั้งนี้เพราะว่างานดังกล่าวเป็นงานของภาคี และสามัญวิศวกร งานอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับสูง เช่น การอำนวยความสะดวกการใช้ การบำรุงรักษาทั้งที่เป็นชิ้นงานหรือระบบ ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามรูปแบบ และข้อกำหนดของหลักวิชาชีพวิศวกรรม ทั้งนี้เพราะว่างานดังกล่าวเป็นงานของภาคี และสามัญวิศวกร

3. ผู้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคี สามัญและวุฒิ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย ให้ระดับของสำคัญด้าน

จรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรรมไทยสูง วิศวกรไทยที่มีสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย เป็นผู้ที่มีจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรรมไทยสูง เพราะกรอบในการปฏิบัติงานภายใต้จรรยาบรรณในวิชาชีพ

4. ผู้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคีสามัญและวุฒิ มีการพัฒนาในวิชาชีพในระดับที่น้อยมากหรือแทบไม่ได้มีการพัฒนาวิชาชีพวิศวกรไทย เพราะการพัฒนาในวิชาชีพวิศวกรไทย ดำเนินการโดยใช้กลไกการฝึกอบรมและสัมมนาเป็นสำคัญ และมีได้บังคับให้ผู้ที่เคยเข้ารับการอบรม และ/หรือสัมมนาแล้วต้องเข้าร่วมอย่างต่อเนื่อง และจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลไกการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านวิศวกรรม ของผู้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคีสามัญและวุฒิ ไม่ได้มีการอบรม สัมมนาการพัฒนาวิชาชีพวิศวกรรมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการพัฒนาสมรรถนะหลักของวิศวกรไทย

1. หน่วยงานด้านวิชาการของสภาวิชาชีพได้แก่ วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สถาบันการศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ และสภาวิศวกร (พระราชบัญญัติสภาวิศวกร, 2542) ควรกำหนดให้ผู้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคีสามัญและวุฒิ มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษอยู่ในระดับใด เพื่อที่เพิ่มความรู้ แล้วทำการฝึก อบรม สัมมนาให้ความรู้ หน่วยงานด้านวิชาชีพได้แก่สภาวิศวกร ทำการประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ผู้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคีสามัญและวุฒิ เข้าทำการฝึก อบรม พัฒนาการสื่อสารในภาษาอังกฤษ ทั้งความรู้ทั่วไป ประสบการณ์ นโยบายภาครัฐ วัฒนธรรมประเพณี ความรู้พื้นฐาน และภาษาถิ่น เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อโอกาสของ

วิศวกรไทย ในการจดทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน

2. ด้านทักษะในใช้เครื่องมือในการประกอบวิชาชีพวิศวกรของวิศวกรไทย กรรมการสภาวิศวกร ควรออกระเบียบสำหรับผู้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคีสามัญ โดยการต่อใบอนุญาต ต้องอบรม สัมมนาเพื่อให้มี ทักษะการนำเสนอ ทักษะการเจรจาต่อรอง ทักษะการบริหารจัดการและระเบียบแบบแผนการทำงาน ตรงเวลา มีวินัย และมีความรับผิดชอบ

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างประเทศในกลุ่มอาเซียน คณะกรรมการกำกับดูแล (MC) ในการดูแลวิศวกรอาเซียนร่วมกับสภาวิศวกร ออกระเบียบ มาตรฐาน ประชาสัมพันธ์ วิศวกรไทยต้องขึ้นทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ACPE) เพื่อที่ไปปฏิบัติงานในกลุ่มประเทศอาเซียน คณะกรรมการกำกับดูแล ร่วมกับคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรรมวิชาชีพอาเซียน (ACPECC) กำกับ ดูแลวิศวกรในกลุ่มประเทศ อาเซียนที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศ

4. หน่วยงานด้านวิชาชีพได้แก่สภาวิศวกรดูแลวิศวกร ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพวิศวกรไทย กำหนดให้ผู้ขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคีสามัญและวุฒิ บันทึกเป็นรายงาน หรือเป็นแฟ้มประวัติผลงาน (Portfolio) ผลการปฏิบัติงาน ประจำปี การอบรม สัมมนาตามกฎหมายและจรรยาบรรณในวิชาชีพเสนอต่อสภาวิศวกร ผ่านคณะกรรมการจรรยาบรรณ (สภาวิศวกร, 2553) ซึ่งต้องกำกับ ดูแล ตรวจสอบจรรยาบรรณ และกำหนดโทษวิศวกร ตามรูปแบบที่กำหนดในจรรยาบรรณวิชาชีพให้สอดคล้องกัน เพื่อประกอบการเลื่อนอันดับประเภทการขึ้นทะเบียนรับอนุญาตใบประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทภาคีสามัญ และวุฒิ สภาวิศวกร ทำบันทึกและรายงานตรงไปยังสำนักงานคณะกรรมการสภา

วิศวกร ซึ่งต้องทำหน้าที่คณะกรรมการกำกับดูแล (MC) ในการดูแลวิศวกรอาเซียน

5. หน่วยงานด้านวิชาการของสภาวิชาชีพได้แก่ วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สถาบันการศึกษาในมหาวิทยาลัยฯ ทำการอบรม การสัมมนาเชิงปฏิบัติการประสบการณ์ (พรนารี โสภานุบุตร, 2555) ในการพัฒนาในวิชาชีพวิศวกรไทย หน่วยงานด้านวิชาชีพได้แก่สภาวิศวกร ส่งเสริมให้ผู้ที่ขึ้นทะเบียน รับอนุญาตไปประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม

ประเภทภาคี สามัญและวุฒิ เข้าทำการฝึก อบรม สัมมนา พัฒนาวิชาชีพ CPD ดำเนินการอย่างต่อเนื่องต้องให้ใบประกาศนียบัตรเพื่อประกอบการ ต่ออนุญาตไปประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และจดทะเบียนเป็นวิศวกรวิชาชีพอาเซียน ควร จัดเป็นกิจกรรมดำเนินการโดยเฉพาะเพื่อพัฒนา วิชาชีพวิศวกรไทย เช่น การฝึกอบรมในทักษะและความรู้ หรือสมรรถนะหลักวิศวกรไทย เป็นการ เฉพาะเจาะจง และให้มีผลบังคับอย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

ราชกิจจานุเบกษา. (2550). กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิชาชีพวิศวกรรม ควบคุม, เล่มที่ 124 ตอนที่ 86 กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติสภาวิศวกร, เล่มที่ 96 ตอนที่ 80 กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

พรนารี โสภานุบุตร. (2555). แนวทางพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรม สาขาอุตสาหกรรมระดับ ภาควิศวกร เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์และองค์การ. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สภาวิศวกร. (2553). รายงานประจำปี 2553, กรุงเทพฯ : โกลบอล กราฟฟิค.

ยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

นันทวิทย์ เฝ้ามหานคร¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายดังนี้ 1) ศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร 2) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2556 ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3,775 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 360 คน ได้มาจากการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากประชากรในการวิจัย ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้จำนวน 360 ชุด ได้แบบวัดฉบับสมบูรณ์ จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 98

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ นิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มียุทธวิธีในการเรียนรู้ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านย่อย ได้แก่ ด้านการวางแผนเป้าหมาย ด้านความพยายามที่จะทำให้สำเร็จ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21, 3.22, และ 3.21 ตามลำดับ ส่วนยุทธวิธีในการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมในการเรียนรู้โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ และด้านจัดการกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54, 3.69 และ 3.87 ส่วนด้านการจัดการอารมณ์ และด้านการบริหารเวลา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 และ 3.37 ตามลำดับ สำหรับยุทธวิธีในการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 อยู่ในระดับปานกลาง

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยุทธวิธีในการเรียนรู้ พบว่า ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบ ได้แก่ ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.80 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.048 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.058 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.90 และดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์ (CFI) เท่ากับ 0.96 แสดงว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันระดับสองของยุทธวิธีในการเรียนรู้ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผนเป้าหมายในการเรียนรู้ ด้านความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ ด้านการจัดการอารมณ์ ด้านการบริหารเวลา ด้านความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: ยุทธวิธีในการเรียนรู้, การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

The Learning Strategies Development of Students in the Faculties of Education in Bangkok.

Nuntavit Paomahanaka¹

Abstract

The purposes of this research were: 1) To study learning strategies of students in the Faculty of Education in Bangkok, and 2) To perform confirmatory factors analysis of learning strategy of students in the faculty of education. The research population included 3,775 bachelor degree students studying in the Faculty of Education in the first -year of the B.E. 2556 academic year. The research sample consisted of 360 students in selected by purposive sampling method. While 360 learning strategy measurement copies of the questionnaire were distributed to the sample, 353 complete copies or 98 percent were obtained.

The research instruments applied in this study were the learning strategy measurement with reliability of .86 and the construct validity was tested by means of confirmatory factor analysis. The statistics used for analyzing data were mean, standard deviation, and confirmatory factor analysis.

The results were as follow: Learning strategies in terms of motivation, goal defining, attempt to be succeed was in a moderate level with mean of 3.21, 3.22, and 3.21 respectively. As for learning behavior as a whole and for each issues such as responsibility and environmental management was in a high level with mean of 3.54, 3.69 and 3.87. As for emotional management and time management was in a middle level of performing and a mean for 3.19 and 3.37 as respectively.

¹ Ph.D. student, Psychology, Srinakharinwirot University.

The result of confirmatory factor analysis of strategies for learning of students in the Faculty of Education in Bangkok found the Goodness of Fit Index of the model as followings : Relative Chi-square (χ^2/df) = 1.80 , Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.048, Standard Root Mean Square Residual (SRMR) = 0.058, Goodness of Fit Index (GFI) = 0.92, Adjusted Goodness of Fit index (AGFI) = 0.90 and CFI = 0.96 these showed that the model of confirmatory factor analysis of strategies for learning was fitted to the empirical data in 6 components: goal defining in learning, attempt to be succeed, emotional management, time management, responsibility for learning, and environmental management.

Keyword: learning strategies, confirmatory factor analysis, education

บทนำ

การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่ผู้เรียนทุกคนพึงปรารถนาเพื่อให้เป็นผู้ที่ควรค่ากับปริญญาบัตรและยังช่วยนำพาให้เป็นผู้ที่มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ในสหัสวรรษที่ 3 เป็นโลกของการเรียนรู้ทุกคนต้องแสวงหาความรู้โดยการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ที่สำคัญจะมาจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตามวิธีการของตนเองอย่างสร้างสรรค์โดยมีเป้าหมายให้ตนเองมีความรู้ตามที่ตนเองต้องการนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องปลูกฝังตั้งแต่ต้น โดยการเตรียมวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญ ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองไม่ต้องขึ้นกับสิ่งใดเพียงแต่มีวิธีการในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญคือการสร้างจิตสำนึกในตนเองว่าเราเป็นนักเรียนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในการเรียน เห็นคุณค่าในการเรียน และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีเป้าหมายในการเรียน ดังนั้นการมีวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าสู่โลกการ

เรียนรู้ได้อย่างประสบความสำเร็จ (สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2557: online) ดังนั้นการที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้นั้นสิ่งสำคัญคือผู้เรียนต้องมียุทธวิธีในการเรียนซึ่งเป็นวิธีการและแนวทางปฏิบัติตนจนเป็นนิสัยประจำตัว ได้แก่ การแบ่งเวลาสำหรับศึกษาไว้เป็นสัดส่วน ตั้งใจเรียน พยายามรักษาเวลา และวางแผนการเรียน บังคับจิตใจให้แน่วแน่ในการเรียน ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ทบทวนบทเรียน มีความรับผิดชอบ และมีวินัยในตนเอง (พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ คมเพชร ฉัตรศุภกุล, 2543:3)

โคเรย์ (Corey, 1990 : 5-9) กล่าวว่ายุทธวิธีในการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและมีวิธีการแก้ปัญหาเพราะผู้เรียนจะมีวิธีการที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่เกิดจากความคิด ความรู้สึก และความสนใจ รวมทั้งความ

กระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และ วิชาสัทศาสตร์ ชิววาลี (2542: 2) กล่าวว่า ยุทธวิธีในการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจและวิธีการในการเรียนรู้ให้กับตนเอง เพราะความต้องการในการเรียนรู้ที่นั้นเกิดจากความปรารถนาในการกระทำให้สำเร็จ ต่อสู้อุปสรรค ทำหลายสิ่งต่าง ๆ และรู้จักที่จะตัดสินใจทำในสิ่งที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง มีการวางแผนการทำงาน และมีลักษณะของการพึ่งพาตนเอง นอกจากนี้ เดซี และไรอัน (Deci and Ryan. 1990: 25) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นจะมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เรื่องนั้นสูงอีกทั้งยังมีความทุ่มเท เพียรพยายาม และมีวิธีการเรียนรู้ในสิ่งที่ย่อยากจะสำเร็จ

รีฟ (Reeve, 1996: 22) กล่าวว่า วิธีการเรียนนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้เรียนมีแนวทางแสวงหาองค์ความรู้ที่ถูกต้องและมีวิธีการเก็บจำความรู้นั้นและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตสามารถนำพาตนเองไปสู่ความสำเร็จในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อความสำเร็จทางการเรียน ดังที่ มายรอนและเฮลีน่า (Myron and Helena, 2001: 3-15) กล่าวว่า ยุทธวิธีหรือวิธีการในการเรียนรู้แบบต่าง ๆ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจและพฤติกรรมที่จะนำพาตนเองไปสู่สิ่งที่ต้องการ ซึ่งยุทธวิธีในการเรียนรู้นั้น ประกอบด้วย วิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ (motivation strategy) และวิธีการสร้างพฤติกรรมในการเรียนรู้ (behavior strategy)

นอกจากนี้ เวสทินและเมเยอร์ (Weinstein & Mayer, 1999: 315-327) กล่าวว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีต้องมีแรงจูงใจที่สูงมากเป็นตัวผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและลงมือกระทำจนเป็นพฤติกรรม เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ แรงจูงใจใน

การเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนมีการวางแผนเป้าหมายและมีความพยายามที่จะกระทำตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ นาม จุง (Nam Jung, 1996: 234) ได้ศึกษายุทธวิธีต่างในการเรียนของนักเรียนที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และตัวแปรด้านแรงจูงใจในการเรียน ซึ่งได้แก่ การวางแผนเป้าหมายที่ต้องการประสบความสำเร็จในการเรียน นอกจากนี้ ยังพบว่า ความความพยายาม ความทุ่มเทในการเรียน และสิ่งแวดล้อมในการเรียน มีความสัมพันธ์กับยุทธวิธีทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ แคมป์เบลล์ (Campbell.1996: 1405) ได้ศึกษาลักษณะบางประการและยุทธวิธีต่าง ๆ ทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนจะมีการวางแผนในการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายทางการเรียน มีแรงจูงใจในการเรียน มีวินัยในตนเอง มีความสามารถในการบริการเวลาและสามารถจัดการกับอารมณ์และสิ่งแวดล้อมในการเรียนได้

ส่วน ทุเนอร์และคณะ (Turner & et al, 2002: 79-89) กล่าวว่า พฤติกรรมการเรียน (learning performance) เป็นการแสดงออกของผู้เรียนที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีกระบวนการศึกษาหาความรู้อย่างไร เช่น แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้สิ่งที่เรียนกระจ่างขึ้น และการจัดการกับอารมณ์อารมณ์ที่มีผลต่อความรับผิดชอบในทิศทางที่พึงประสงค์จะทำให้ผู้เรียนมีกระบวนการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ เพิ่มมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิโกร (Nigro.1998: 112) ที่ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้และคุณลักษณะบางประการที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของโปรแกรมการเรียนแบบรายบุคคลของนักเรียนเกรด 9 พบว่า การให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าอิสระส่งผลให้ผู้เรียนมีความต้องการที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มมากขึ้นและมีความ

ภูมิใจในตนเองส่วนลักษณะบางประการที่เกี่ยวข้อง กับการความสำเร็จ พบว่า นักเรียนที่มีความคิดแบบ นามธรรม มีเหตุผล สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีเมื่อ ต้องประสบกับปัญหาในการเรียนและมีการจัดการ เพื่อลดความวิตกกังวลได้

วิชาชีพ “ครู” เป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อ การพัฒนาการศึกษาของประเทศชาติจึงมีความ จำเป็นที่จะต้องให้มีมาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อควบคุม คุณค่า การประกอบวิชาชีพครูให้ดำรงไว้ซึ่งความ ถูกต้อง มีเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพและเพื่อเป็น ผู้สามารถนำพาประชาชนของชาติไปสู่การพัฒนา ตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างยั่งยืนมั่นคง การมี มาตรฐานวิชาชีพครูที่ชัดเจนจะช่วยให้สามารถ ตรวจสอบคุณภาพครูได้อย่างเป็นระบบและช่วยให้ นักเรียนเกิดการพัฒนาดังกล่าวอย่างแท้จริง ดังนั้น ครูสภา ได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครูไว้ 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน มาตรฐานด้านการ ปฏิบัติตน ดังนั้น หลักสูตรการศึกษาบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เป็นไปตาม มาตรฐานวิชาชีพครูจึงกำหนดให้เรียนตลอด หลักสูตรไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต โดยมีโครงสร้าง หลักสูตร ดังนี้ 1) หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต 2) หมวดวิชาชีพครู ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต 3) หมวดวิชาเอกไม่น้อยกว่า 74 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต จาก โครงสร้างหลักสูตรดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นการ เรียนที่เข้มข้น ดังนั้นผู้เรียนหลักสูตรการศึกษา บัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) จึงต้องมีความพร้อมทั้งกาย และใจและมีจำเป็นต้องมียุทธวิธีในการเรียนรู้ที่ดี เพื่อให้การศึกษาตลอดหลักสูตรประสบความสำเร็จ ออกไปประกอบอาชีพครูได้อย่างมีมาตรฐาน (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2555: 20) จากข้อมูลสำคัญดังกล่าวในข้างต้น ผู้วิจัยมีความ สนใจศึกษาเกี่ยวกับยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิต

คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จึงได้เก็บข้อมูลเชิง ประจักษ์เกี่ยวกับยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยสัมภาษณ์อาจารย์ ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาของคณะครุศาสตร์/ ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน โดยใช้คำถามปลายเปิดถามว่า “นิสิตที่ประสบ ความสำเร็จในการเรียนมียุทธวิธีในการเรียนรู้ อย่างไรบ้าง” สรุปสาระสำคัญจากสัมภาษณ์ได้ว่า นิสิตมีแรงจูงใจในการเรียนสูงเพราะอยากออกไป ประกอบวิชาชีพครูที่สังคมยอมรับ ดังนั้นจึงมีความ ตั้งใจและความรับผิดชอบในการเรียนสูงเข้าเรียน ตรงเวลา ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี มีวิธีการ จัดบันทึกสรุปประเด็นสำคัญ พยายามทำความเข้าใจ เนื้อหาบทเรียน ขยันอ่านหนังสือ มีการวางแผนการเรียน รู้ ซักถามอาจารย์ผู้สอนเมื่อมีข้อสงสัย บริหารจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสม มีวิธีการผ่อน คลายเมื่อเกิดสถานะตึงเครียด และมีวิธีการจัดการ สิ่งต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาที่เหมาะสม นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นิสิตในคณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยใช้คำถามปลายเปิดถามว่า “นิสิตมียุทธวิธีในการเรียนรู้อย่างไรบ้าง” ประเด็น สำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ กล่าวโดยสรุปได้ว่า นิสิตให้ความสำคัญกับการเรียนเป็นอันดับหนึ่ง เพราะอยากเป็นครู เข้าเรียนทุกครั้งถ้าไม่จำเป็นไม่ หยุดเรียน มีสมาธิในการเรียน รู้จักควบคุมอารมณ์ ไม่ให้ส่งผลต่อการเรียน มีการบริหารเวลาในการ เรียน และเรื่องส่วนตัว มีการหาข้อมูลในเรื่องที่ ต้องการรู้โดยใช้เทคโนโลยี มีการเตรียมตัวอ่าน หนังสือก่อนสอบ สรุปสาระสำคัญของบทเรียนแบบ ย่อ ๆ ส่งงานตามกำหนดเวลา แบ่งเวลาในการอ่าน หนังสือ นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ และ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์เพื่อบำรุงร่างกาย มี การทบทวนบทเรียนและเตรียมตัวเรียนในวันต่อไป มีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนโดยตั้งเป้าหมายใน

การเรียนรู้แต่ละเทอมให้ได้เกรดเฉลี่ยสูง ๆ จึง มีการวางแผนการเรียนและพยายามทำให้ได้ตามแผน โดยในแต่ละวันจะทำตารางเวลาว่าต้องทำอะไรบ้าง จัดอันดับความยากของแต่ละวิชาว่าวิชาไหนที่นิสิต คิดว่ายากสำหรับตนเองก็จะพยายามอ่านหนังสือทุกวันทำตามคำแนะนำของอาจารย์ ชักถามแนวทางการเรียนจากรุ่นพี่ และมีวิธีการจัดการความเครียดหรือวิตกในเรื่องการเรียนโดยการทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน

ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ทรงวุฒิทางด้านจิตวิทยา จำนวน 3 ท่านโดยใช้คำถามปลายเปิดถามเกี่ยวกับ “ยุทธวิธีในการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วยอะไรบ้าง” สาระสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้ที่มียุทธวิธีในการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จควรมีความพยายามอดทนและมุ่งมั่น มีความสนใจใฝ่ใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ รู้วิธีการเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้อยู่ตลอดเวลา มีความรับผิดชอบต่อตนเอง มีการวางแผนการเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีแรงจูงใจ มีวินัยในตนเอง รู้จักบริหารเวลา มีสมาธิในการเรียนรู้จักใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนวางแผนและเป้าหมายในการเรียน มีการเตรียมความพร้อมของตนเองตลอดเวลาที่จะเรียนรู้ ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นกับบุคคลได้โดยสร้างแรงจูงใจในการเรียนและสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้วิธีปฏิบัติและลงมือกระทำด้วยตนเองจนเป็นนิสัย

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับยุทธวิธีในการเรียนรู้และการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์จากสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษาของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ นิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และผู้ทรงวุฒิทางด้านจิตวิทยา ผู้วิจัยกล่าวโดยสรุป ได้ว่า ยุทธวิธีในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียนเพราะเป็นแนวทางในปฏิบัติที่

จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นการพัฒนาตนเองให้มีพฤติกรรมการเรียนที่พึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น โดยยุทธวิธีในการเรียนรู้ ได้แก่ ความรับผิดชอบในการเรียน การตั้งเป้าหมายในการเรียน การแบ่งเวลาสำหรับศึกษาไว้เป็นสัดส่วน ตั้งใจเรียน พยายามรักษาเวลา และวางแผนการเรียน บังคับจิตใจให้แน่วแน่ในการเรียน ทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดให้เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง ทบทวนบทเรียน มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ การสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ การบริการเวลา ความสามารถจัดการกับอารมณ์และสิ่งแวดล้อมในการเรียน การจดบันทึกสรุปประเด็นสำคัญ การทำความเข้าใจเนื้อหาบทเรียน ขยันอ่านหนังสือ ชักถามอาจารย์ผู้สอนเมื่อมีข้อสงสัย บริหารจัดการเวลาได้อย่างเหมาะสม การผ่อนคลายเมื่อเกิดสภาวะตึงเครียด และการจัดการสิ่งต่าง ๆ การจัดอันดับความยากของแต่ละวิชาว่าวิชา มีวินัยในตนเองการใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้

จากข้อมูลดังกล่าวในข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานครเพื่อนำองค์ประกอบสำคัญที่ได้ไปพัฒนายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานครต่อไป

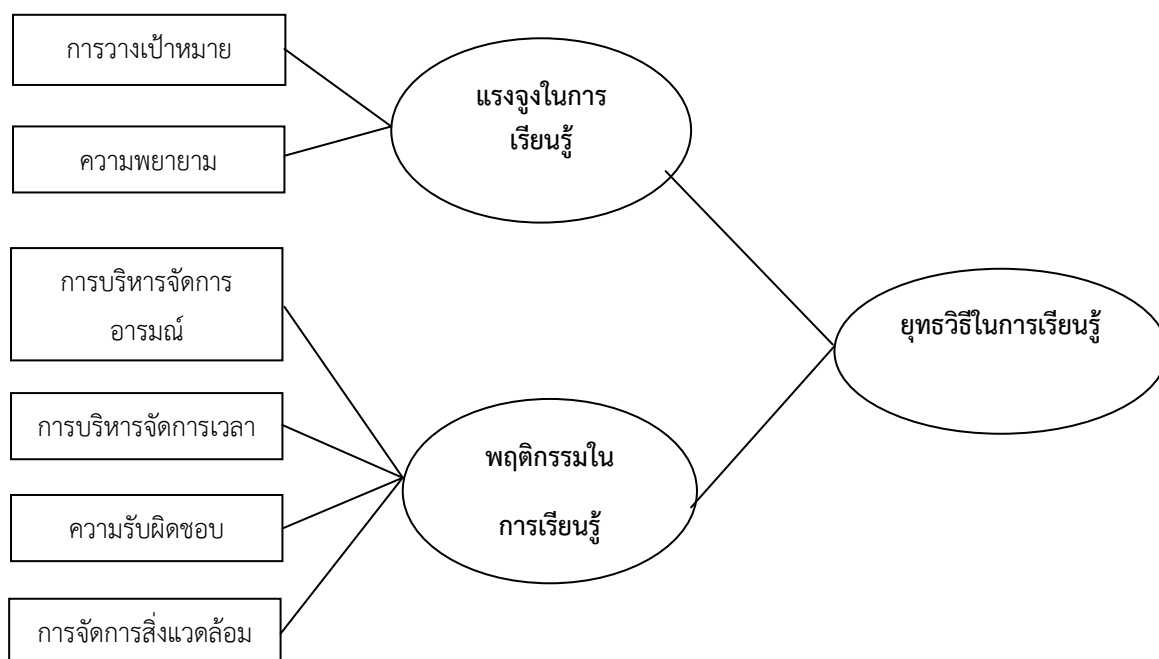
คำถามการวิจัย

1. ยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. นิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานครมียุทธวิธีในการเรียนรู้ในระดับใด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิต คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในเขต กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธวิธีในการเรียนรู้ทั้งในและต่างประเทศ และสำรวจข้อมูลเบื้องต้นโดยการ

สัมภาษณ์อาจารย์ผู้ในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เกี่ยวกับยุทธวิธีในการเรียนรู้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ และกำหนดองค์ประกอบของยุทธวิธีในการเรียนรู้และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1: โมเดลการวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิต คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในเขต กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นิสิตปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา เขต กรุงเทพมหานคร ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3,775 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ คือ นิสิตระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ได้แก่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 360 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงในการวิจัยครั้งผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยแจกแบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ จำนวน 360 ชุด ได้แบบวัดฉบับสมบูรณ์ จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 98

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ประกอบด้วย

1 ยุทธวิธีในการเรียนรู้ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้ ได้แก่ การวางแผนเป้าหมายการเรียนรู้และความพยายามที่จะทำให้สำเร็จ

2 ยุทธวิธีในการเรียนรู้ด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ ประกอบด้วย การจัดการกับอารมณ์ การบริหารเวลา ความรับผิดชอบ และการจัดการกับสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีค่าความเชื่อมั่นโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) ได้เท่ากับ 0.86

วิธีการเก็บข้อมูล

การศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำแบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน – คน หลังจากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบแบบวัดคัดเลือกฉบับสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนแบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์ ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผล ของคะแนนแบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ (n=353 คน)

ยุทธวิธีในการเรียนรู้	Mean	S.D.	แปลผล
1. ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้			
1.1 การวางเป้าหมายในการเรียนรู้	3.22	0.82	ปานกลาง
1.2 ความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ	3.21	0.94	ปานกลาง
ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยรวม	3.21	0.54	ปานกลาง
2. ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้			
2.1 ด้านการจัดการอารมณ์	3.19	0.77	ปานกลาง
2.2 ด้านการบริหารเวลา	3.37	0.90	ปานกลาง
2.3 ด้านความรับผิดชอบ	3.69	0.88	มาก
2.4 ด้านจัดการกับสิ่งแวดล้อม	3.87	0.74	มาก
ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้โดยรวม	3.54	0.46	มาก
ยุทธวิธีในการเรียนรู้โดยรวม	3.42	0.44	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาราง 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/คณะศึกษาศาสตร์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยยุทธวิธีในการเรียนรู้รายด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางเป้าหมาย ด้านความพยายามที่จะกระทำให้ออกมาสำเร็จ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21, 3.22, และ 3.21 ส่วนคะแนนเฉลี่ยยุทธวิธีในการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมในการเรียนรู้โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ และ ด้านจัดการกับ

สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54, 3.69 และ 3.87 ส่วนด้านการจัดการอารมณ์ และ ด้านการบริหารเวลา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 และ 3.37 ตามลำดับ

2. วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้โดยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) กับแบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิต จากคณะครุศาสตร์/

ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศรี-
นครินทรวิโรฒ จำนวน 353 คน ได้ค่าดัชนีความ

กลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบที่มีการปรับโมเดล
แล้ว ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบที่มีการปรับโมเดล

ดัชนีความกลมกลืน	เกณฑ์	ค่าดัชนี	ผล
χ^2/df	< 2	1.80	ผ่านเกณฑ์
RMSEA	< 0.05	0.048	ผ่านเกณฑ์
SRMR	< 0.08	0.058	ผ่านเกณฑ์
GFI	> 0.90	0.92	ผ่านเกณฑ์
AGFI	> 0.90	0.90	ผ่านเกณฑ์
CFI	> 0.90	0.96	ผ่านเกณฑ์

จากตาราง 2 ค่าดัชนีความกลมกลืนของ
โมเดลองค์ประกอบที่มีการปรับโมเดลแล้ว พบว่า
ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.80 ซึ่ง
น้อยกว่า 2 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับ
ข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพึงพอใจ ค่าดัชนี
ของส่วนที่เหลือ (residuals) มีค่าน้อย ค่ารากที่สอง
ของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการ
ประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.048 ซึ่งน้อยกว่า
0.05 และ ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของ
ความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR)
เท่ากับ 0.058 ซึ่งน้อยกว่า 0.08 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับ
ได้ ตามเกณฑ์ของ Hu & Bentler (1999) ส่วนค่า
ดัชนีความสอดคล้องมีค่ามากกว่า 0.90 ดัชนีวัด
ระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.92 ดัชนีวัด

ระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ
0.90 และดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพันธ์
(CFI) เท่ากับ 0.96 จากค่าดัชนีต่าง ๆ ที่ผ่านเกณฑ์
ข้างต้น แสดงว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบ
เชิงยืนยันระดับสองของยุทธวิธีในการเรียนรู้ มีความ
กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 6
องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผนเป้าหมายในการ
เรียนรู้ ด้านความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ ด้าน
การจัดการอารมณ์ ด้านการบริหารเวลา ด้านความ
รับผิดชอบในการเรียนรู้ และด้านการจัดการ
สิ่งแวดล้อมโดยมีผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนัก
องค์ประกอบย่อย แสดงผลในตาราง 3

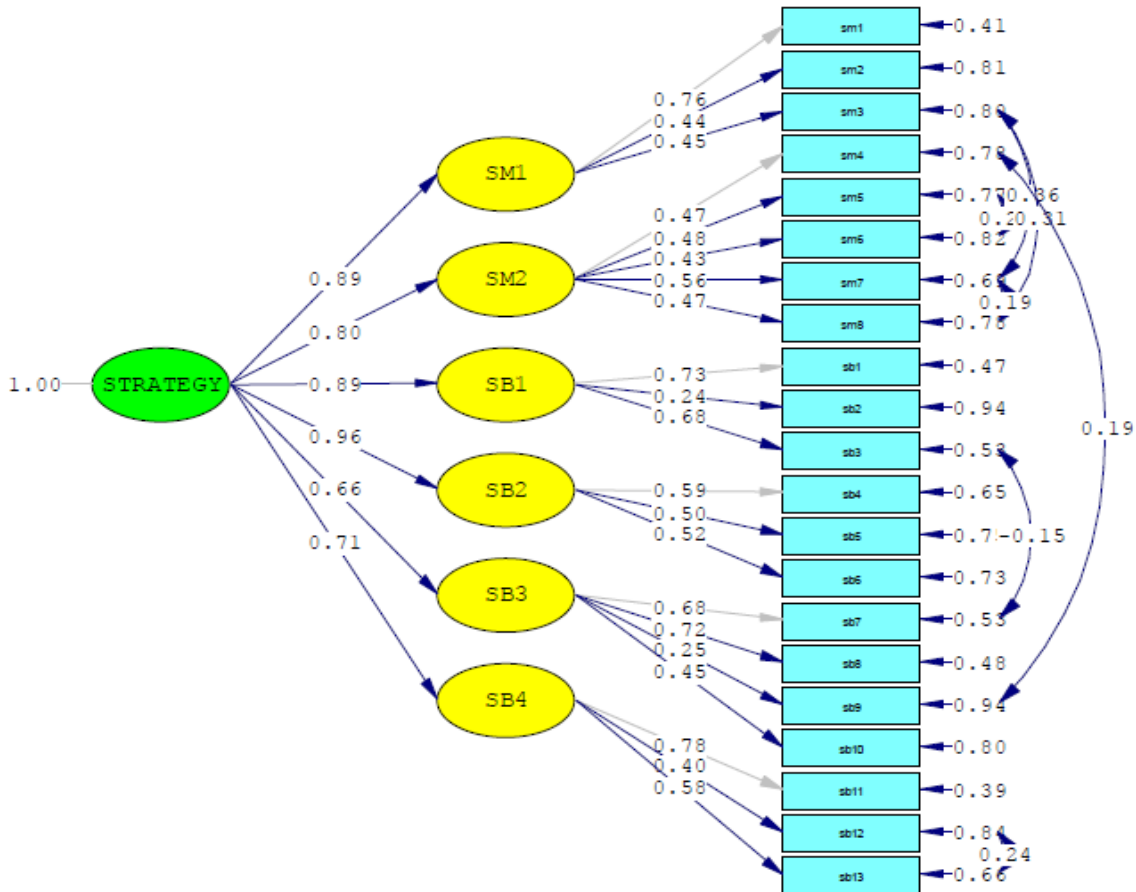
ตาราง 3 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน ค่าสถิติในการทดสอบ และค่าสหสัมพันธ์แบบพหุกำลังสอง

องค์ประกอบย่อย	B	SE	t	R ²
การวางเป้าหมายในการเรียนรู้	0.89	0.07	13.30*	0.79
ความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ	0.80	0.11	7.16*	0.64
การจัดการอารมณ์	0.89	0.07	12.25*	0.79
การบริหารเวลา	0.96	0.09	10.54*	0.92
ความรับผิดชอบในการเรียนรู้	0.66	0.08	8.50*	0.43
การจัดการสิ่งแวดล้อม	0.71	0.07	10.26*	0.50

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากตาราง 3 พบว่า โมเดลการวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อยที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกองค์ประกอบย่อย แสดงว่า ยุทธวิธีในการเรียนรู้ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๆ ทั้งหมด 6 องค์ประกอบย่อย ตามกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าระหว่าง 0.66 ถึง 0.96 ยุทธวิธีในการเรียนรู้ ด้านการบริหารเวลา มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด มีค่า 0.96 รองลงมาได้แก่ ด้านการวางเป้าหมายในการเรียนรู้ ด้านการจัดการอารมณ์ ด้านความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม 0.89, 0.89, 0.80 และ 0.71 ตามลำดับ โดยมียุทธวิธีในการเรียนรู้ ด้านความรับผิดชอบใน

การเรียนรู้ ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด มีค่า 0.66 เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์แบบพหุกำลังสอง พบว่า ยุทธวิธีในการเรียนรู้ซึ่งเป็นองค์ประกอบในระดับสอง สามารถอธิบายองค์ประกอบย่อย ด้านการบริหารเวลาได้สูงที่สุด กล่าวคือ ยุทธวิธีในการเรียนรู้สามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบย่อยด้านการบริหารเวลาได้ร้อยละ 92.0 รองลงได้แก่ ด้านการวางเป้าหมายในการเรียนรู้ ด้านการจัดการอารมณ์ ด้านความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และด้านความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ที่พบว่า ยุทธวิธีในการเรียนรู้สามารถอธิบายความแปรปรวนขององค์ประกอบย่อยได้ คิดเป็นร้อยละ 79, 79, 64, 50 และ 43 ตามลำดับ ดังภาพประกอบ 2

Chi-Square=317.80, df=176, P-value=0.00000, RMSEA=0.048

ภาพประกอบ 2 โมเดลการวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ดังนี้

1. นิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์มียุทธวิธีในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนยุทธวิธีในการเรียนรู้รายด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนเป้าหมาย ด้านความพยายามที่จะทำให้สำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนยุทธวิธีในการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมในการเรียนรู้โดยรวม และรายด้าน ได้แก่

ด้านความรับผิดชอบ และด้านการจัดการกับสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ส่วน ด้านการจัดการอารมณ์ และด้านการบริหารเวลา อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันของยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบ ดังนี้ ค่าไคสแควร์สัมพันธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.80 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.048 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความ

คลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.058 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.90 และดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) เท่ากับ 0.96 แสดงว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับสองของยุทธวิธีในการเรียนรู้ มีความกลมกลืนกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผนเป้าหมายในการเรียนรู้ ด้านความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ ด้านการจัดการอารมณ์ ด้านการบริหารเวลา ด้านความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนายุทธวิธีในการเรียนรู้ ของ นิสิต คณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ ดังนี้

1. การศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิต คณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในเขต กรุงเทพมหานคร

นิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขต กรุงเทพมหานครมี ยุทธวิธีในการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 ส่วน ยุทธวิธีในการเรียนรู้รายด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนเป้าหมาย ด้านความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จอยู่ ในระดับปฏิบัติปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21, 3.22, และ 3.21 ส่วนยุทธวิธีในการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมในการเรียนรู้ โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ และด้านจัดการกับสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54, 3.69 และ 3.87 ส่วนด้านการจัดการอารมณ์ และด้านการบริหารเวลา อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19

และ 3.37 ตามลำดับ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย โดยภาพรวมได้ว่า นิสิต คณะ ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร เป็น นิสิตกลุ่มตัวอย่างในมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียง และมาตรฐานในอันดับต้น ๆ ของประเทศ มีการปฏิรูปนิเทศใหม่เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย และมีระบบอาจารย์ที่ปรึกษาคอยให้การปรึกษานิสิต รวมทั้งมีระบบรุ่นพี่รุ่นน้องในมหาวิทยาลัยทำให้นิสิตมีความพร้อมในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีความคิดและความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนให้ความสำคัญและพยายามทำตามเป้าหมายการเรียนที่ตั้งไว้ให้สำเร็จ ตั้งใจเรียน ไม่ว่าจะชอบหรือไม่ชอบวิชาที่เรียนก็ตาม นอกจากนี้ นิสิตยังพยายามเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเรียนแต่ถึงอย่างไร นิสิตก็ยังอยู่ในช่วงการปรับตัวจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษามาเป็นระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ เช่น วิธีการเรียนการสอนแบบผู้ใหญ่ อาจารย์ผู้สอน สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ซึ่งอาจทำให้ยังไม่มีวิธีในการรู้ที่หลากหลายมากนัก ส่วนรายด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้อยู่ในระดับกลาง อย่างไรก็ตามหากนิสิตสามารถวางแผนการเรียนที่ดีขึ้น มีความคุ้นเคยกับอาจารย์และกล้าพูดคุยเพื่อวางแผนทางการเรียนได้ มีการจดบันทึกในสิ่งที่ไม่เข้าใจเพื่อไปศึกษาเพิ่มเติม มีความกระตือรือร้นกับการเข้าชั้นเรียนเสมอ มีสมาธิและจดจ่อต่อการเรียนทุกวิชา จัดแบ่งเวลาในการเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละวันได้ลงตัว และสามารถใช้อุปกรณ์การเรียนได้เป็นอย่างดี สามารถเข้ากับเพื่อนคนอื่นได้ทุกสถานการณ์ นิสิตก็จะเริ่มค่อยๆ และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น และมีการเตรียมตัวก่อนเรียนก่อนสอบ โดยการเพิ่มความพยายามและความรับผิดชอบในการเรียนให้มากขึ้น ก็จะช่วยให้ นิสิตประสบความสำเร็จตามเป้าหมายทางการเรียนที่ตั้งไว้สอดคล้องกับ ไวท์ (Deci ; & Ryan. 1990;

citing White. 1959: 5) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจในการเรียนรู้เป็นพลังที่มีอยู่ภายในตัวบุคคลที่มีมาแต่กำเนิดที่จูงใจให้บุคคลจัดการกับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้สึกว่าตนมีความสามารถ (competence) หลังจากที่ได้จัดการ หรือมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เอสแลนและอินเดอฮัส (Espeland, and Indrehus. 2003: 226-236) ได้ศึกษาวิธีการเรียนของนักศึกษาพยาบาลในประเทศนอร์เวย์ โดยการทดลองได้แบ่งนักศึกษาที่เพิ่งเข้าเรียนใหม่เป็น 2 กลุ่ม โดยเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จำนวนกลุ่มละ 50 คน โดยใช้การปฐมนิเทศเพื่อแนะวิธีการเรียนให้กับนักศึกษาพยาบาลที่เข้าศึกษาใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่เข้ารับการปฐมนิเทศมีวิธีการในการเรียน การจัดการตนเอง และสามารถปรับตัวได้ดีกว่านักเรียนอีกกลุ่มที่ไม่ได้เข้ารับการปฐมนิเทศ โดย เอสแลนและอินเดอฮัส ได้เน้นถึงการให้ความสำคัญกับบทบาท หน้าที่และความสำคัญของการศึกษา และให้โอกาสนักศึกษาได้ค้นพบวิธีการในการเรียนที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุดไปประยุกต์ใช้ในการเรียน และผลการศึกษาของ แรมสเดน (Ramsden. P. 2003: 11-15) ได้ศึกษาพบว่า ยุทธวิธีในการเรียนสามารถพัฒนาได้ โดยครูผู้สอนสามารถช่วยจัดเตรียม ใ้แนวทาง ชี้แนะโดยการปรับนิสัยและวิธีการเรียนของผู้เรียน วิธีการเตรียมตัวในการเตรียมตัวสอบ วิธีการเหล่านี้จะช่วยให้ผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่า การพัฒนาให้ผู้เรียนมีวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนมียุทธวิธีในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

2. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของยุทธวิธีในการเรียนรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ค่าดัชนีความกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบ ดังนี้ ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.80 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.048 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนในรูปคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.058 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.92 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.90 และดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนเชิงสัมพัทธ์ (CFI) เท่ากับ 0.96 แสดงว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันระดับสองของยุทธวิธีในการเรียนรู้ มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผนเป้าหมายในการเรียนรู้ ด้านความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ ด้านการจัดการอารมณ์ ด้านการบริหารเวลา ด้านความรับผิดชอบในการเรียนรู้ และด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์แบบพหุกำลังสอง พบว่า ยุทธวิธีในการเรียนรู้ซึ่งเป็นองค์ประกอบในระดับสอง สามารถอธิบายองค์ประกอบย่อย ด้านการบริหารเวลาได้สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการวางแผนเป้าหมายในการเรียนรู้ ด้านการจัดการอารมณ์ ด้านความพยายามที่จะกระทำให้สำเร็จ ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และด้านความรับผิดชอบในการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย ทั้ง 21 ข้อนั้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เก็บกับกลุ่มตัวอย่างนิสิตคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร ชั้นปีที่ 1 ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงการปรับตัวให้เข้ากับบริบทของมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีมาตรฐานในการจัดการเรียนการสอนอย่างเข้มข้น และมีกิจกรรมในมหาวิทยาลัยที่หลากหลายทำให้

นิสิตให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการเวลาทั้งใน ส่วนของการเรียนและการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่ง สอดคล้องกับที่ ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2525 : 2) กล่าวว่า ยุทธวิธีการเรียนที่ดีได้แก่ การแบ่งเวลาสำหรับ ศึกษาไว้เป็นสัดส่วน เมื่อถึงเวลาเรียนก็เรียน ตั้งใจ เรียน พยายามรักษาเวลาและทำตารางเวลา ตลอด ทั้งปฏิบัติตามเวลาที่กำหนดให้ได้ทุกวัน นอกจากนี้ มายรอน และเฮลีน่า (Myron and Helina, 2008: 92) กล่าวว่า ยุทธวิธีในการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยการวาง ตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ การจัดการอารมณ์ที่ส่งผล ต่อการเรียนรู้ และการมีความพยายามที่จะกระทำ ให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีการจัดการเวลาที่เหมาะสม และสามารถจัดกับสภาพแวดล้อมในการ เรียนรู้ได้ ยุทธวิธีในการเรียนรู้ดังกล่าวจะส่งผลให้ ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้

บรรณานุกรม

- ก่อก สวัสดิ์พาณิชย์. (2525). “แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา,” สำนักพิมพ์มิตรครู.
 ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ และ คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2543). รายงานการวิจัย เรื่อง **ยุทธวิธีการเรียนและ การศึกษาของนักเรียนวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2542). **ผลของรางวัลภายนอกและการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อแรงจูงใจ ภายในของนักเรียน**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ฝ่ายแนะแนวการศึกษา.(2557). **การกำหนด เป้าหมายในการเรียน**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2557, จาก <http://www.stou.ac.th/Thai/Offices/Oes/Guide/article/index.html>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2555). รายงานการวิจัย เรื่อง **มาตรฐานวิชาชีพครูการศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ: บริษัท โบนัส พรินท์เพรส จำกัด.
- Campbell, C. (1983). Successful Training for Elementary and Middle School Peer Helpers. **Elementary School Guidance and Counselling, 18(2)**, 118 - 123. Retrieved in 15th April 2010. From <http://onlinelibrary.wiley.com>.
- Covey, S. R. (1990). **Principle-Centered Leadership**. New York: Fireside.

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 แบบวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ สามารถนำไปใช้ กับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียง กลุ่มตัวอย่างได้แต่ก่อนจะนำไปใช้ควรศึกษาใน รายละเอียดของแบบวัด วิธีการใช้แบบวัดและการ แปลความหมายให้เข้าใจก่อนนำไปใช้
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษายุทธวิธีในการเรียนรู้ของผู้เรียนใน ระดับการศึกษาต่างๆ หรือในสาขาวิชาชีพเฉพาะ เช่น แพทย์ พยาบาล วิทยาศาสตร์ เป็นต้น
 - 2.2 ควรใช้เครื่องมือในการศึกษายุทธวิธีในการ เรียนรู้มากกว่า 1 ชนิดร่วมกับการศึกษาข้อมูลเชิง คุณภาพจะช่วยให้การวัดยุทธวิธีในการเรียนรู้ได้ตรง และครอบคลุมประเด็นสำคัญเพิ่มมากขึ้น

- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (1990). **Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior**. New York: Plenum Press.
- Espeland, V, & Indrehus, O. (2003). Evaluation of Students' Satisfaction with Nursing Education in Norway. **Journal of Advanced Nursing**. **42(3)**,226-236.
- Myron H. Dembo and Helina Seli. (2006). **Motivation and Learning Strategies for College**
- Nam Jung. (1996). Cultural and Contextual Influences on Goal Orientations and The Relationships among Goal Orientations, Learning Strategies and Achievement: **A Study of Korean High School Student Learning English**. Dissertation Abstracts Internationl.
- Nigro L. and F. Puppo. (1997). **A Modular Approach to Real Time Programming using Actors and Java**. Proc. of 22nd IFAC/IFIP Workshop on Real Time Programming, Lyon, 15-17 September, 83-88.
- Reeve, Johnmarshall. (1996). **Motivating Others: Nurturing Inner Motivational Resources**. Boston: Allyn and Bacon.
- Ramsden, P.(2003). **Learning to Reach in Higher Education (2nd ed.)** London: Routledge Falmer.
- Turner, J. L., T. J. Mock and R. P. Srivastava. (2002). "A Conceptual Framework and Case Studies on Audit Planning and Evaluation Given the Potential for Fraud". **Proceedings of the 2002 Deloitte & Touche University of Kansas Symposium on Auditing Problems. forthcoming**. Retrieved in 15th April 2010. From. <http://eycarat.faculty.ku.edu//myssi/publications/>.
- Weinstein, C. E., & Mayer, R. E. (1986). **The Teaching of Learning Strategies**. In M. C

การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย

ระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2555

สีบวงษ์ สุขะมงคล¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 2) เพื่อศึกษารูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 3) เพื่อศึกษาผลกระทบต่อความมั่นคง ประชาชน และประชาธิปไตย ที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 และ 4) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555

วิธีวิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยวิธีเฉพาะเจาะจง จากนักการเมือง นักธุรกิจ นักวิชาการ สื่อมวลชน ข้าราชการ จำนวน 30 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 600 คน เลือกแบบเจาะจง

ผลการวิจัยพบว่า

การก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 สาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ประกอบด้วย ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประชาชน การขัดกันในด้านอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง สื่อมวลชนและกลุ่มพันธมิตร การรัฐประหาร ระบบตรวจสอบถ่วงดุล รัฐธรรมนูญปี 2540 รัฐธรรมนูญปี 2550 การก่อตัวความขัดแย้งเป็นมูลเหตุที่สำคัญที่สุดคือ การชุมนุมทางการเมืองโดยยึดสถานที่สาธารณะ ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = .931)

รูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 ประกอบด้วย สื่อมวลชนที่ไม่เป็นกลางและนำเสนอข้อมูลไม่ครบถ้วน นักวิชาการที่ไม่เป็นกลาง วาทกรรม “อำมาตย์และไพร่” การชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อเหลือง การปราบปรามและการใช้กำลังโดยรัฐ และการบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เป็นธรรมและไม่เท่าเทียมกัน รูปแบบความขัดแย้งที่มีระดับปัญหาสูงสุดคือ การชุมนุมปราศรัยที่แยกราชประสงค์ ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = .868)

ผลกระทบต่อความมั่นคง ประชาชน และประชาธิปไตย ที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 ประกอบด้วย ผลกระทบทางด้านความแตกแยกของคนในชาติ จริยธรรมและธรรมาภิบาล ผลกระทบด้านความมั่นคง ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การยอมรับของประเทศในระดับนานาชาติ ผลกระทบกับความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ประชาธิปไตย ผลกระทบที่มากที่สุดคือ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = .710)

¹ นักศึกษาปริญญาเอกสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์

การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 ประกอบด้วย การสร้างความสามัคคีของคนในชาติ การแก้ปัญหาโดยสันติวิธีและการใช้กระบวนการตามระบอบประชาธิปไตย การเยียวยา การปรองดอง การให้ความเป็นธรรมตามกฎหมาย การอภัยโทษในกรอบกฎหมาย โดยสังเคราะห์เป็นตัวแบบในการบริหารจัดการความขัดแย้งประกอบด้วย 1) กระบวนการปรองดองที่มีรัฐบาลเป็นผู้นำ (reconciliation process led by government) 2) การสร้างอนาคตร่วม (shared future) 3) การแบ่งปันอำนาจ (shared power) 4) การจัดสรรผลประโยชน์ (shared benefits) ผลวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ปัจจัยที่จะแก้ไขความขัดแย้งได้สูงที่สุดคือ การสร้างความสามัคคีของคนในชาติ (\bar{X} = 3.43, S.D. = .767)

คำสำคัญ : การจัดการความขัดแย้ง, ความไม่สงบทางการเมือง, รัฐประหาร

Political Conflict Management

in Thailand During the Years 2001 - 2012

Suebwong Sukamongkol¹

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) The formulation of political conflict in Thailand during the years 2001 – 2012; 2) The forms of political conflict in Thailand during the years 2001 – 2012; 3) The impact on security, citizens, and democracy due to political conflict in Thailand during the years 2001 – 2012; and 4) Political conflict management in Thailand during the years 2001 – 2012.

An in-depth interview was conducted for 30 key informants, selected by a purposive sampling from politicians, academicians, government officials, and media and business persons. A sample survey was conducted to collect data from 600 respondents living in Bangkok and its vicinity.

Findings were as follows: The formulation of political conflict in Thailand during the years 2001–2012 was due to the unbalance of social, economic and political factors among the citizens, the conflict of power and interests among political groups, the media and the democratic alliance group, the coup d' é tat, independent entities, and the constitutions of the years 1997 and 2007. The most influential factor was the political protest by occupying public areas (\bar{X} = 3.02, S.D. = .931)

The forms of political conflict in Thailand during the years 2001 – 2012 were the bias of the media and academics, the discourse of “Lords and commons,” the protest of the “yellow shirt” and “red shirt” groups, force used by government, and ineffective law

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

enforcement. The most influential factor was the political protest in the Rajprasong Area (\bar{X} = 3.20, S.D. = .868)

The impacts on security, citizens, and democracy from the political conflict were disharmony, ethical and good governance, security, economic impact, the acceptance of the country in international communities, and the confidence in the justice system. The most influential factor was the economic impact (\bar{X} = 3.53, S.D. = .710)

Political conflict management in Thailand during the years 2001 – 2012 consisted of building national unity with the democratic process, remedies, equality of the justice, and forgiveness. The model could be synthesized with the model of conflict and reconciliation management or the 3S reconciliation model comprised of: 1) Reconciliation process led by government; 2) Shared future; 3) Shared power; and 4) Shared benefits. The most influential factor was building the national unity (\bar{X} = 3.43, S.D. = .767)

Keywords: conflict management, political conflict, coup d' é tat.

¹ Ph.D. student, Public Administration Programme, Valaya alongkorn Rajabhat University, Under the Royal patronage.

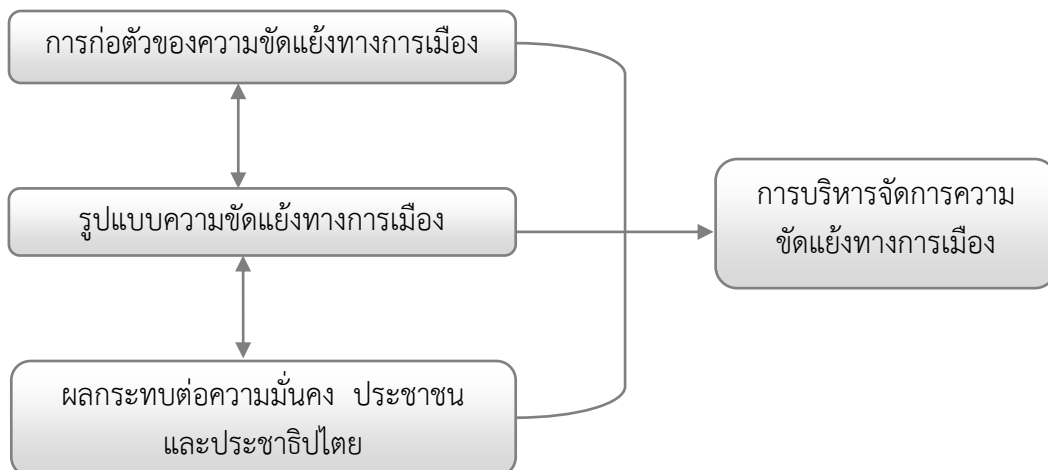
ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544 -2555 ได้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง อันทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติและสถานการณ์เมืองอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงของประเทศ แม้ว่าในปัจจุบันความขัดแย้งดังกล่าวจะมีระดับความรุนแรงลดน้อยลงกว่าในช่วงที่ผ่านมา แต่ก็มีแนวโน้มที่จะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต ผู้วิจัยจึงเห็นควรที่จะทำการวิจัยและแสวงหาความรู้ในด้านการก่อตัว รูปแบบ ผลกระทบ และการบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 เพื่อเป็นข้อมูลความรู้ทางวิชาการให้กับประชาชนและประเทศชาติในการหาทางออกและการเยียวยาความขัดแย้งในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555
2. เพื่อศึกษารูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555
3. เพื่อศึกษาผลกระทบต่อความมั่นคงประชาชน และประชาธิปไตย ที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555
4. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีวิจัยที่ใช้ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยวิธีเฉพาะเจาะจงจากนักการเมือง นักธุรกิจ นักวิชาการ สื่อมวลชน และ ข้าราชการ จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เชิงเนื้อหา การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล จำนวน 600 คน กำหนดขนาดกลุ่ม

ตัวอย่างโดยวิธีคำนวณทางสถิติของทาโร ยามาเน่ เลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง และใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2555 ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555

การก่อตัวความขัดแย้ง	\bar{x}	S.D	แปลผล
การที่รัฐธรรมนูญปี 2540 ส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีน้อยรายแต่ขนาดใหญ่ขึ้น เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.39	.850	ไม่เห็นด้วย
การให้อำนาจประชาชนในการตรวจสอบเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.20	.899	ไม่เห็นด้วย
นโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.64	.984	เห็นด้วย
นโยบายการปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรงเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.13	.933	ไม่เห็นด้วย
การนำเสนอของสื่อมวลชนกระแสหลัก อาทิ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.81	.916	เห็นด้วย
การประชุมทางการเมืองโดยยึดสถานที่สาธารณะเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	3.02	.931	เห็นด้วย
การรัฐประหารเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.99	.952	เห็นด้วย
การปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.45	.967	ไม่เห็นด้วย
การทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.41	.852	ไม่เห็นด้วย
การทำงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง	2.28	.876	ไม่เห็นด้วย

จากการศึกษาวิจัยการก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 พบว่า รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ไม่เป็นการก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมือง โดย

รัฐธรรมนูญฉบับนี้สิทธิและเสรีภาพกับประชาชนตลอดจนออกแบบให้มีฝ่ายบริหารที่เข้มแข็งและมีระบบตรวจสอบถ่วงดุล นโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณไม่เป็นการก่อตัวของความขัดแย้งทาง

การเมือง ซึ่งนโยบายประชานิยมของรัฐบาลได้ถูกใจประชาชนจำนวนมาก แต่จะเป็นการก่อตัวของความขัดแย้งกรณีการดำเนินนโยบายมีผลประโยชน์ทับซ้อนและไม่โปร่งใส สื่อและกลุ่มพันธมิตร โดยเฉพาะกลุ่มกดดันสื่อเหลือง พบว่าเป็นการก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมือง กรณีที่ชุมนุมโดยยึดที่สาธารณะ และ ทำอากาศยาน การรัฐประหาร พบว่าเป็นการก่อตัวความขัดแย้งทางการเมืององค์กรตรวจสอบและองค์กรอิสระ พบว่าเป็นการก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมืองกรณีที่องค์กรอิสระถูกแทรกแซง รัฐธรรมนูญปี 2550 เป็นการก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมือง กรณีที่ร่างและลงประชามติภายใต้เงื่อนไขของกลุ่มรัฐประหาร และมีเนื้อหาบางส่วนที่สังคมส่วนหนึ่งเห็นว่ายังไม่เป็นประชาธิปไตย นอกจากนี้จากการวิจัยพบว่า ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการขัดกันในอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง เป็นการก่อตัวความขัดแย้งทางการเมือง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การชุมนุมทางการเมืองโดยยึดสถานที่สาธารณะเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งสูงสุด ($\bar{X}=3.02$, S.D.=.931) รองลงมา

ได้แก่ การรัฐประหารเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.99$, S.D.=.952) การนำเสนอของสื่อมวลชน กระแสหลัก อาทิ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.81$, S.D.=.916) นโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.64$, S.D.=.984) นอกจากนี้พบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญไม่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.45$, S.D.=.967) การทำงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ไม่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.41$, S.D.=.852) การที่รัฐธรรมนูญปี 2540 ส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีน้อยรายแต่ขนาดใหญ่ขึ้นไม่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.39$, S.D.=.850) การทำงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ไม่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.28$, S.D.=.876) การให้อำนาจประชาชนในการตรวจสอบไม่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.20$, S.D.=.899) และนโยบายการปราบปรามยาเสพติดอย่างรุนแรง ไม่เป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.13$, S.D.=.933)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อรูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555

รูปแบบของความขัดแย้ง	\bar{X}	S.D	แปลผล
การนำเสนอของสื่อกระแสหลัก (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์) แบบเลือกข้างเป็นปัญหาความขัดแย้ง	3.07	.842	เห็นด้วย
การนำเสนอในอินเทอร์เน็ตและสื่อเครือข่ายสังคม มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชน อันเป็นปัญหาความขัดแย้ง	2.92	.797	เห็นด้วย
นักวิชาการมีส่วนในปัญหาความขัดแย้ง	2.85	.806	เห็นด้วย
การแบ่งแยกประชาชนเป็นกลุ่ม “อำมาตย์และไพร่” เป็นปัญหาความขัดแย้ง	3.15	.909	เห็นด้วย
การชุมนุมบริเวณทำเนียบรัฐบาล เป็นปัญหาความขัดแย้ง	3.03	.864	เห็นด้วย
การชุมนุมบริเวณสนามบินดอนเมืองและสนามบินสุวรรณภูมิ เป็นปัญหาความขัดแย้ง	3.19	.846	เห็นด้วย
การชุมนุมบริเวณโรงแรมรอยัล คลิฟ บีช รีสอร์ท พัทยา เป็นปัญหาความขัดแย้ง	3.08	.853	เห็นด้วย
การชุมนุมปราศรัยบริเวณแยกราชประสงค์ เป็นปัญหาความขัดแย้ง	3.20	.868	เห็นด้วย
การเข้าสลายการชุมนุมบริเวณแยกราชประสงค์ แยกคอกวัว อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สะพานผ่านฟ้าเป็นปัญหาความขัดแย้ง	3.11	.910	เห็นด้วย
การที่ตุลาการรัฐธรรมนูญประกาศยุบพรรคการเมือง เป็นปัญหาความขัดแย้ง	2.77	.900	เห็นด้วย
การตัดสิทธิ์ทางการเมืองของนักการเมือง เป็นปัญหาความขัดแย้ง	2.72	.880	เห็นด้วย
การบังคับใช้กฎหมายในไทยมีลักษณะเป็นสองมาตรฐาน	3.11	.880	เห็นด้วย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า สื่อมวลชน นักวิชาการ วาทกรรม “อำมาตย์และไพร่” การชุมนุมของกลุ่มเสื้อเหลือง-กลุ่มเสื้อแดง การปราบปรามและการใช้กำลังโดยรัฐ และการบังคับใช้กฎหมาย เป็นการรูปแบบความขัดแย้งทางการเมือง ทั้งนี้ได้เกิดการนำเสนอของสื่อ นักวิชาการ และวาทกรรม อันทำให้เกิดการแบ่งแยกเป็นฝักฝ่าย โดยมีการชุมนุมของกลุ่มเสื้อสีต่าง ๆ ที่มีการยกระดับขนาดและความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยต่อมาได้เกิดการปราบปรามและการใช้กำลังโดยรัฐอย่างรุนแรง ทำให้เกิดการเสียชีวิตและบาดเจ็บของประชาชน ขณะที่การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ระดับความขัดแย้งเพิ่มมากยิ่งขึ้น รูปแบบความขัดแย้งทางการเมือง พบว่า การชุมนุมปราศรัยบริเวณแยกราชประสงค์เป็นปัญหา

ความขัดแย้งสูงที่สุด ($\bar{X}=3.20$, S.D.=.868) รองลงมาได้แก่ การชุมนุมบริเวณสนามบินดอนเมืองและสนามบินสุวรรณภูมิเป็นปัญหาความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.19$, S.D.=.846) การแบ่งแยกประชาชนเป็นกลุ่ม “อำมาตย์และไพร่” เป็นปัญหาความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.15$, S.D.=.909) การเข้าสลายการชุมนุมบริเวณแยกราชประสงค์ แยกคอกวัว อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย สะพานผ่านฟ้าเป็นปัญหาความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.11$, S.D.=.910) การบังคับใช้กฎหมายในไทยมีลักษณะเป็นสองมาตรฐาน ($\bar{X}=3.11$, S.D.=.880) โดยที่การชุมนุมบริเวณโรงแรมรอยัล คลิฟ บีช รีสอร์ท พัทยา เป็นปัญหาความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.08$, S.D.=.853) การนำเสนอของสื่อกระแสหลัก (หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์) แบบเลือกข้างเป็นปัญหาความขัดแย้ง ($\bar{X}=3.07$,

S.D.=.842) การชุมนุมบริเวณทำเนียบรัฐบาลเป็น ปัญหาความขัดแย้ง (\bar{X} =3.03, S.D.=.864) การ นำเสนอในอินเทอร์เน็ตและสื่อเครือข่ายสังคมมี อิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนอันเป็นปัญหา ความขัดแย้ง (\bar{X} =2.92, S.D.=.797) นอกจากนี้ พบว่านักวิชาการมีส่วนในปัญหาความขัดแย้ง

(\bar{X} =2.85, S.D.=.806)การที่ตุลาการรัฐธรรมนูญ ประกาศยุบพรรคการเมืองเป็นปัญหาความขัดแย้ง (\bar{X} =2.77, S.D.=.900) และการตัดสิทธิ์ทางการเมือง ของนักการเมืองเป็นปัญหาความขัดแย้ง (\bar{X} =2.72, S.D.=.880)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อผลกระทบต่อ ความมั่นคง ประชาชน และประชาธิปไตย ที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555

ผลกระทบต่อความมั่นคง ประชาชน และประชาธิปไตย	\bar{X}	S.D	แปลผล
ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติ	3.43	.722	กระทบมากที่สุด
การที่ไม่นำจริยธรรมและธรรมาภิบาลมาปฏิบัติมีผลกระทบต่อปัญหา ความขัดแย้ง	3.28	.807	กระทบมากที่สุด
ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบด้านความมั่นคง	3.43	.711	กระทบมากที่สุด
ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจ	3.53	.710	กระทบมากที่สุด
ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อภาพพจน์และการยอมรับใน ฐานะประเทศ ในระดับนานาชาติ	3.51	.708	กระทบมากที่สุด
ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบกับความเชื่อมั่นในกระบวนการ ยุติธรรม	3.35	.770	กระทบมากที่สุด
ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาธิปไตยของประเทศไทย	3.40	.773	กระทบมากที่สุด

ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 ได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อความแตกแยก ของคนในชาติผลกระทบที่สำคัญได้แก่ ผลกระทบจากการที่ ไม่นำจริยธรรมและธรรมาภิบาลมาปฏิบัติ ผลกระทบด้าน ความมั่นคง ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ภาพพจน์และการ ยอมรับในฐานะประเทศในระดับนานาชาติ ผลกระทบต่อ ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และ ผลกระทบต่อ ประชาธิปไตย โดยผลกระทบต่อความมั่นคง ประชาชน และ ประชาธิปไตย ที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองใน ประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่า ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบมากที่สุด ด้านเศรษฐกิจสูงสุด (\bar{X} =3.53, S.D.=.710) รองลงมาได้แก่

ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อภาพพจน์และการ ยอมรับในฐานะประเทศ ในระดับนานาชาติ (\bar{X} =3.51, S.D.=.708) ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบด้านความ มั่นคง (\bar{X} =3.43, S.D.=.711) ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดความ แตกแยกของคนในชาติ (\bar{X} =3.43, S.D.=.722) ความขัดแย้ง นั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาธิปไตยของประเทศไทย (\bar{X} =3.40, S.D.=.773) นอกจากนี้แล้วความขัดแย้งนั้นทำให้ เกิดผลกระทบกับความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม (\bar{X} =3.35, S.D.=.770) และการที่ไม่นำจริยธรรมและธรรมาภิบาลมา ปฏิบัติมีผลกระทบต่อปัญหาความขัดแย้ง (\bar{X} =3.28, S.D. =.807)

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555

การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมือง	\bar{x}	S.D	แปลผล
การเยียวยาจะแก้ปัญหาความขัดแย้ง	2.72	.882	เห็นด้วย
การปรองดองจะแก้ปัญหาความขัดแย้ง	2.95	.907	เห็นด้วย
ความเป็นธรรมตามกฎหมายจะแก้ปัญหาความขัดแย้ง	3.22	.830	เห็นด้วย
การอภัยโทษจะแก้ปัญหาความขัดแย้ง	2.32	1.017	ไม่เห็นด้วย
การสร้างสามัคคีของคนในชาติจะแก้ปัญหาความขัดแย้ง	3.43	.767	เห็นด้วยอย่างมาก
การแก้ปัญหาโดยสันติวิธีจะแก้ปัญหาความขัดแย้ง	3.34	.824	เห็นด้วยอย่างมาก

จากการศึกษาวิจัย พบว่าการเยียวยา การปรองดอง ความเป็นธรรมตามกฎหมาย การอภัยโทษ การสร้างสามัคคีของคนในชาติ และการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี จะสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้ โดยผลวิจัยพบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การสร้างสามัคคีของคนในชาติจะแก้ปัญหาความขัดแย้งได้สูงที่สุด ($\bar{X}=3.43$, S.D.=.767) รองลงมาได้แก่ การแก้ปัญหาโดยสันติวิธีจะแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ ($\bar{X}=3.34$, S.D.=.824) ความเป็นธรรมตามกฎหมายจะแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ ($\bar{X}=3.22$, S.D.=.830) นอกจากนี้การปรองดองจะแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ ($\bar{X}=2.95$, S.D.=.907) การเยียวยาจะแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ ($\bar{X}=2.72$, S.D.=.882) และการอภัยโทษจะไม่แก้ปัญหาความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.32$, S.D.=1.017)

สรุปและอภิปรายผล

1) การก่อตัวของความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 พบว่าสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยตั้งแต่ ปี 2544-2555 คือ สื่อและกลุ่มพันธมิตรโดยเฉพาะกลุ่มกดดันสื่อเหลืองในกรณีชุมนุมในที่สถานที่ราชการและสาธารณะ การ

รัฐประหาร องค์กรตรวจสอบและองค์กรอิสระกรณีถูกแทรกแซง รัฐธรรมนูญปี 2550 กรณีที่มาและเนื้อหาในส่วนที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และการขัดกันในด้านอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง ทั้งนี้พบว่ารัฐธรรมนูญปี 2540 และนโยบายประชานิยมของรัฐบาลทักษิณไม่เป็นการก่อตัวความขัดแย้งโดยตรง แต่จะเป็นความขัดแย้งกรณีที่มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ ตามนโยบายมีผลประโยชน์ทับซ้อนและไม่โปร่งใส โดยที่ระบบตรวจสอบถ่วงดุลตามรัฐธรรมนูญปี 2540 ซึ่งรวมถึงองค์กรตรวจสอบและองค์กรอิสระไม่สามารถตรวจสอบถ่วงดุลได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับความเห็นของคณิต ณ นคร ในรายงานของ คอป. ที่เห็นว่า การตัดสินใจกรณีชุกหุนภาค 1 เป็นการบิดเบือนทางกฎหมาย (คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ, 2554) สอดคล้องกับ Boundary Model ของ Larry Prevost ที่อธิบายว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อขอบเขตและขนบธรรมเนียม (norms) ได้ถูกท้าทาย ถูกคุกคาม หรือ หลีกเลียง ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น โดยที่ระบบตรวจสอบถ่วงดุลเป็นขอบเขต ซึ่งเมื่อรัฐบาลมีอำนาจมากโดยไม่มีใครสามารถตรวจสอบถ่วงดุลได้ จึงสามารถใช้อำนาจโดยไม่มีขอบเขต อันทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น (Fulong ,

2005) สอดคล้องกับแนวคิดของ Curle (1991) และ Lederach (1995) ที่อธิบายว่าเมื่อเกิดการไม่สมดุขของอำนาจที่สังคมสามารถรับรู้ได้ (conscientization) ก็จะเกิดความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นมิตร (unpeaceful relations) โดยมีความขัดแย้งที่อยู่ในระยะซ่อนเร้น (latent conflict) ซึ่งจะสามารถพัฒนาเป็นความขัดแย้งที่เปิดเผย (overt conflict) ต่อไป (Curle and Lederach ใน Ramsbotham, O. et al., 2009: 21-22) สอดคล้องกับแนวคิดของ Judith R. Gordon ที่เห็นว่าความขัดแย้งมีระดับความรุนแรงต่าง ๆ กัน กล่าวคือ ความขัดแย้งที่ซ่อนอยู่ (latent conflict) ความขัดแย้งในระยะที่รับรู้ได้ (perceived conflict) ความขัดแย้งในระยะที่รู้สึกได้ (felt conflict) ความขัดแย้งที่แสดงให้เห็นชัด (manifest conflict) และ ความขัดแย้งระยะรับผลที่ตามมาภายหลัง (conflict aftermath) (Judith R. Gordon ใน ฌญพันธ์ เขจรนนท์, 2551:200-202) สอดคล้องกับแนวคิดของผาสุก พงษ์ไพจิตร ที่เห็นว่าความขัดแย้งทางการเมืองเกิดจากความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ (ผาสุก พงษ์ไพจิตร ใน ภาณุรุจ มโนรมย์, 2554: 191-199) ซึ่งเมื่อรัฐบาลทักษิณได้มีนโยบายประชานิยมที่ถูกต้องใจประชาชนจึงได้รับเลือกเป็นรัฐบาล ต่อมาสื่อและกลุ่มพันธมิตรที่เคยมีความสัมพันธ์อันดีกับ พ.ต.ท.ทักษิณ มีความขัดแย้งกันและได้ปราศรัยโจมตีการทำงานของรัฐบาลทักษิณ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kristin เห็นว่าความขัดแย้งภายในกลุ่ม (within group conflict) ที่ไม่ทำงาน (dysfunctional) ทำให้เกิดความเป็นศัตรูส่วนบุคคลขึ้น (interpersonal animosity) ซึ่งฝ่ายพันธมิตรใช้สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ (Kristin J Behfar & Leigh L Thomson, 2007) สอดคล้องกับ Samuel P. Huntington and Joan M. Nelson (1976) เห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกระทำโดย

พลเมืองที่ออกแบบมาเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ไม่ว่าจะการกระทำนั้นจะมีประสิทธิผลหรือผิดกฎหมายหรือไม่ โดยรูปแบบการมีส่วนร่วมอาจเป็นการมีส่วนร่วมด้วยตัวเอง (autonomous participation) หรือ การมีส่วนร่วมโดยการระดมมวลชน (mobilized participation) (Huntington and Nelson, 1976 : 1-27) ทั้งนี้กลุ่มพันธมิตรมีเป้าหมายที่จะล้ม “ระบอบทักษิณ” จึงเกิดกลุ่มการเมืองและประชาชนที่ขึ้นชมนโยบายของรัฐบาลทักษิณออกมาต่อต้าน ซึ่งเป็นการขัดกันอำนาจและผลประโยชน์ของกลุ่มการเมือง โดยต่อมาแบ่งเป็นสองขั้วและมีระดับความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของการเพิ่มขึ้นและลดลงของระดับความขัดแย้งของ Glasl, Fisher, and Keashle (Ramsbotham, O. et al : 2009) ที่เห็นว่าความขัดแย้งเกิดเริ่มจากความแตกต่าง (difference) และต่อมาได้พัฒนาเป็นการขัดกัน (contradiction) การแบ่งขั้ว (polarization) ความรุนแรง (violence) และสงคราม (war) (Glasl, Fisher, and Keashle ใน Ramsbotham, O. et.al.2009:11) และเมื่อมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นจึงเกิดการรัฐประหารโดยเห็นว่าอำนาจบริหารนิติบัญญัติ ตุลาการไม่สามารถทำให้ประเทศมีความสงบได้ สอดคล้องกับ Robert A. Dahl ที่เห็นว่าช่วงประเทศเกิดวิกฤตการณ์ การใช้วิธีการที่ไม่เป็นประชาธิปไตยจะสามารถยอมรับได้ง่ายกว่าเดิม (Robert A. Dahl ใน โชติสา ชาวสนธิ, 2548:208) ขณะที่การรัฐประหารทำให้เกิดความซับซ้อนของความขัดแย้งมากยิ่งขึ้นและไม่เป็นประชาธิปไตย ทำให้อำนาจประชาชนน้อยลง สอดคล้องกับ H. Daalder เห็นว่า ปัญหาของการที่ผู้นำฝ่ายทหารเข้ามาบีบบทบาททางการเมืองเมื่อได้เป็นผู้นำในการปกครองประเทศแล้วมักจะหลงในอำนาจ และมักใช้วิธีการบีบบังคับ ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์หรือเสียงคัดค้านไม่ได้ (Daalder ใน ทินพันธ์ นาคะตะ,

2555: 101) ขณะที่รัฐธรรมนูญปี 2550 มีผู้ไม่เห็นด้วยในแง่ที่มาและเนื้อหาบางส่วนที่ไม่เป็นประชาธิปไตย สอดคล้องกับ คณิน บุญสุวรรณ ที่เห็นว่าการมีเงื่อนไขว่าหากประชาชนไม่เห็นด้วยกับรัฐธรรมนูญปี 2550 ก็จะได้รัฐธรรมนูญฉบับคมช. เป็นการข่มขู่ประชาชน (คณิน บุญสุวรรณ, 2550: 123-126) สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา อุดชาชน พบว่ารัฐธรรมนูญปี 2550 ได้แก้ไขปัญหาส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญปี 2540 แต่มีปัญหาบางอย่างเพิ่มขึ้นรวมถึง ปัญหาการสรรบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่งขององค์กรตามรัฐธรรมนูญของศาลและคณะกรรมการสรรหา และ ปัญหากระบวนการสรรหาบุคคลของวุฒิสภา (ปัญญา อุดชาชน, 2553 : บทคัดย่อ) ซึ่งผลการศึกษาเชิงปริมาณยังสอดคล้องให้เห็นว่าสาเหตุหรือการก่อตัวความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2555 คือ การชุมนุมทางการเมืองโดยยึดสถานที่สาธารณะเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้งสูงสุด ($\bar{X}=3.02$, S.D.=.931) รองลงมาคือ การรัฐประหารเป็นสาเหตุให้เกิดความขัดแย้ง ($\bar{X}=2.99$, S.D.=.952)

2) รูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 พบว่า ปัญหาและรูปแบบความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยเกิดจากปัญหารูปแบบของความขัดแย้งที่มีความหลากหลายมิติแต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบอย่างมีมูลเหตุผลของความขัดแย้งทางการเมือง ประกอบด้วย การชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มเสื้อเหลืองเสื้อแดงในกรณีที่ชุมนุมโดยยึดสถานที่สาธารณะ พร้อมทั้งปลุกกระดมมวลชนให้มีความเกลียดชังซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Paul Wehr ได้เสนอการมองพลวัตความขัดแย้ง 5 สถานการณ์ คือ 1.เหตุการณ์ลางบอกเหตุ ซึ่งอาจเป็นการร้องเรียนการประท้วง 2. พัฒนาการของประเด็นปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งอาจ

เกิดปัญหาข้อพิพาท หรือการที่เป็นประเด็นสาธารณะ 3.การแยกขั้วในกระบวนการของความขัดแย้ง โดยแต่ละฝ่ายก็หาพวกมาสนับสนุนตนตลอดจนการแสดงจุดยืน 4.เกลียวส่วานความขัดแย้ง คือการตอบโต้ระหว่างกันซึ่งอาจทำให้ความขัดแย้งลดหรือเพิ่มขึ้น 5.การสร้างภาพถาวรของคู่ขัดแย้ง ทำให้คู่ขัดแย้งถูกมองเป็นศัตรู โดยไม่อาจมองเห็นในอีกด้านถึงความเป็นมิตรและไม่มีอันตรายของอีกฝ่ายหนึ่ง (Paul Wehr ใน ฉันทนา บรรพศิริโชติ หวันแก้ว, 2550: 61) การสร้างวาทกรรมอำมาตย์และไพร่ที่กลุ่มการเมืองใช้เป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง โดยตอกย้ำทำให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังทางสังคมมากยิ่งขึ้น การใช้สื่อเพื่อสร้างมวลชนและความขัดแย้งสอดคล้องกับรายงานฉบับสมบูรณ์คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553 – กรกฎาคม 2555 พบว่าสื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดความแตกแยกและทำให้ความขัดแย้งในสังคมยกระดับเป็นความรุนแรง โดยเฉพาะการนำเสนอของสื่อที่บิดเบือนกระตุ้นให้เกิดความเกลียดชัง (hate speech) หรือให้ใช้ความรุนแรง นักวิชาการบางส่วนก็มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาของนักการเมือง นักวิชาการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย นำเสนอข้อมูลสนับสนุนกับกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองโดยโจมตีฝ่ายตรงกันข้าม ทำให้ความขัดแย้งเพิ่มระดับรุนแรงมากขึ้น การปราบปรามและการใช้กำลังโดยรัฐซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยทางจิตวิทยาของ Stanley Milgram ในบทความของประจักษ์ ก้องกีรติ ในหนังสือ “ความรุนแรงซ่อนหาสังคมไทย” ที่สรุปผลการทดลองว่าภายใต้สถานการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ถูกสั่งการโดยผู้มีอำนาจที่ตนเห็นว่ามีคุณธรรม คนธรรมดาที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชานั้นก็สามารถที่จะแสดงความรุนแรงต่อคนที่ตนไม่รู้จักและไม่ได้เป็นศัตรูกับตนมาก่อนอย่างคาดไม่ถึง (Stanley

Milgram ใน ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2553: 46) สอดคล้องกับ แนวคิดของการเพิ่มขึ้นและลดลงของระดับความขัดแย้งของ Glasl, Fisher, and Keashle (Ramsbotham, 2009 : 11) ที่เห็นว่าความขัดแย้งเกิดเริ่มจากความแตกต่าง (difference) และต่อมาได้พัฒนาเป็นการขัดกัน (contradiction) การแบ่งขั้ว (Polarization) ความรุนแรง (violence) และ สงคราม (war) นอกจากนี้ การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่กรณีที่ไม่มีความยุติธรรม เลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน สอดคล้องกับ Boundary Model ของ Larry Prevost ที่อธิบายว่า ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อขอบเขตและขนบธรรมเนียม (norms) ได้ถูกทำลาย ถูกคุกคาม หรือ หลีกเลียง ซึ่งความขัดแย้งนั้นต้องการได้รับการแทรกแซงเพื่อที่จะแก้ไข ในขณะที่เขาเห็นว่าวิกฤติการณ์เป็นความขัดแย้งที่ขยายตัวขึ้นโดยไม่มีการแทรกแซง ทำให้ขอบเขตนั้นพังทลายลงและทำให้เกิดวิกฤติการณ์ ซึ่งกรณีนี้เห็นได้ว่าสังคมได้ขาดบรรทัดฐานในการปฏิบัติอย่างชัดเจน เนื่องจากไม่มีการชี้ชัดหรือตัดสินอย่างรวดเร็วและชัดเจนเพียงพอของฝ่ายที่บังคับใช้กฎหมาย จึงทำให้ไม่ทราบว่าจะผิดหรือถูก การบังคับใช้ยังลักลั่นในกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ทำให้เกิดคำถามถึงความยุติธรรมที่เท่าเทียม จึงเป็นรูปแบบความขัดแย้งหนึ่ง ซึ่งกรณีนี้ถือได้ว่าเป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง (Gary T. Fulong , 2005)

3) ผลกระทบต่อความมั่นคง ประชาชน และประชาธิปไตย ที่เกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 พบว่า ความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544 - 2555 ส่งผลกระทบต่อประเทศในทุก ๆ ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจสูงที่สุดทำให้ต่างชาติไม่กล้ามาลงทุนใน

ประเทศ เศรษฐกิจเกิดการชะลอตัว สอดคล้องกับ ธนวรรณ พลวิชัย ใน เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป (2552: 107-119) เห็นว่า จุดเริ่มปัญหาเกิดจากความมั่นใจทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้ขาดแรงขับเคลื่อนโดยสาเหตุนี้มาจากปัญหาการเมืองและปัญหาเศรษฐกิจโลก ดังนั้นรัฐบาลควรฟื้นความเชื่อมั่นให้กับทั้งนักธุรกิจในประเทศและต่างประเทศ แต่การพัฒนาให้ยั่งยืนนั้นต้องสร้างแบรนด์ไทยแลนด์ โดยมีการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่สามารถคุณภาพได้ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ควบคู่กับการพัฒนาบุคลากร และพัฒนาการคมนาคมอย่างเป็นรูปธรรม รองลงมาได้แก่ ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อภาพพจน์และการยอมรับในฐานะประเทศ เป็นการทำลายภาพพจน์ของประเทศ ภาพลักษณ์ของความมีเมตริจิตของชาวไทยได้เสียไปด้วย สอดคล้องกับบทความของ Andrew Batt ซึ่งสอบถามคนทั่วโลก เห็นว่าผลกระทบทางการเมืองของไทยนั้นร้ายแรงยิ่งกว่าวิกฤติการณ์ของโรค SARS เสียอีกอันเนื่องมาจากการรับรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวต้องติดในสนามบินเป็นเวลานาน ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบด้านความมั่นคง (Andrew Batt ใน Business Week Thailand, 2551 : 34) สอดคล้องกับเกษียร เตชะพีระ ได้วิเคราะห์ว่าประเทศไทยกำลังจะเป็นรัฐล้มเหลว (a failing state) ซึ่งรัฐล้มเหลวนั้นมีพัฒนาการ 3 ชั้น คือ รัฐเปราะบาง (fragile state) รัฐในวิกฤติ (crisis state) รัฐล้มเหลว (failed state) (เกษียร เตชะพีระ, 2553: 19) ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดความแตกแยกของคนในชาติ ทำให้ขาดความรักและความสามัคคี ความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาธิปไตยของประเทศไทย นอกจากนี้แล้วความขัดแย้งนั้นทำให้เกิดผลกระทบกับความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และการที่ไม่นำจริยธรรมและธรรมภิบาลมาปฏิบัติมีผลกระทบต่อปัญหาความขัดแย้ง สอดคล้องกับการ

วิจัยของ ซีร์ภัทร์ เสรีรังสรรค์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “จริยธรรมของนักการเมือง” ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2549 โดยเปรียบเทียบข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 125 คน สมาชิกวุฒิสภา 46 คน และ กลุ่มอื่นที่ประกอบด้วยกลุ่มคน 10 กลุ่ม ในส่วนผลวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับผลกระทบด้านการเมือง ความมั่นคง อันเนื่องมาจากปัญหาการละเมิดจริยธรรมทางการเมืองและมีลักษณะผลประโยชน์ทับซ้อนของนักการเมือง พบว่าระบอบประชาธิปไตยถูกทำลายลง ประเทศเกิดความวุ่นวาย รัฐบาลถูกแรงกดดันจนต้องล้มไป และอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังเช่นเหตุการณ์ในช่วง 14 ตุลาคม 2516 หรือ 17-20 พฤษภาคม 2535 (ซีร์ภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2549: 209-211)

4) การบริหารจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2544-2555 พบว่า การสร้างความสามัคคีของคนในชาติจะแก้ปัญหาความขัดแย้งได้สูงที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ Dankwart A. Rustow ที่เห็นว่าการพัฒนาทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องทำเป็นลำดับขั้นตอนคือ การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ การสร้างอำนาจอันชอบธรรมให้กับรัฐบาลในการปกครอง การสร้างความเสมอภาคทางการเมือง (เชาวนะ ไตรมาศ, 2551: 181) รองลงมาคือ การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี ไม่ใช้ความรุนแรง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Johan Galtung ที่เห็นว่า แนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการสร้างสันติภาพจะต้องทำการปฏิรูปความขัดแย้งโดยสันติวิธี โดยได้เสนอวิธี transcend approach ที่เขาเขียนในหนังสือคู่มือเกี่ยวกับสันติภาพ และ การศึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้ง (Handbook of Peace and Conflicts Studies, Kindle Edition) ว่าวิธีการนี้มุ่งไปที่

สันติภาพ (peace) อันเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคู่ขัดแย้งไม่ใช่เกี่ยวกับเรื่องความมั่นคง ซึ่งไม่เหมือนกับแนวทางที่มุ่งไปที่ความมั่นคง (security approach) ที่มองว่าคู่ขัดแย้งคือการคุกคามที่ต้องกำจัด อันไม่เกี่ยวกับการปรับปรุงความสัมพันธ์และความสันติภาพจะเกิดขึ้นเมื่อความสัมพันธ์ได้ถูกปฏิรูป ขณะที่ความขัดแย้งต้องปฏิรูปตัวเองเพื่อไม่ให้สถานการณ์ที่เลวร้ายเกิดในอนาคต โดยเขาอธิบายเพิ่มเติมว่าวาทกรรมที่ใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับความรุนแรงมีสองคำคือ ความมั่นคงปลอดภัย (security) และ สันติภาพ (peace) ซึ่งแนวทางที่เน้นความมั่นคงปลอดภัยนั้นเน้นความมีกำลังที่เหนือกว่าในการใช้ความไม่เท่าเทียม ส่วนแนวทางสันติภาพนั้นต้องการให้ความขัดแย้งมีผลลัพธ์ที่รับได้กับทุกฝ่าย ยั่งยืน และเท่าเทียมกัน ทั้งนี้การแก้ไขโดยสันติวิธีนี้สามารถสื่อสารไปสู่สังคม (Webel and Galtung, 2007: 14-25) การให้ความเป็นธรรมตามกฎหมายต้องยึดหลักนิติรัฐ หรือ rule of law โดยให้ความยุติธรรมอย่างเสมอภาค ตลอดจนมีกระบวนการปรองดอง ซึ่งสอดคล้องกับ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ที่เห็นว่าสมาชิกของคู่ขัดแย้งมีจำนวนมาก การมุ่งแพ้นะมีแต่ความวุ่นวาย การปรองดองจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น (เอนก เหล่าธรรมทัศน์ ใน เปี่ยมศักดิ์, 2552) สอดคล้องกับ Larry Prevost ที่นำเสนอ The boundary model ซึ่งเสนอว่าในเชิงยุทธศาสตร์แล้ว เมื่อความขัดแย้งหรือวิกฤติการณ์เกิดขึ้นจะต้องมีการแทรกแซง โดยในการสร้างขอบเขตใหม่โดยมี 4 องค์ประกอบของขอบเขตคือ การทำให้ขอบเขตชัดเจนและสร้างขอบเขตขึ้นใหม่ (boundary clarified and re-established) การปรองดองและการเยียวยาจะสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ แต่ต้องเป็นการดำเนินการอย่างจริงจังของทุกฝ่าย ซึ่งมีความจำเป็นที่จะเจรจาตกลงกัน

โดยมีแนวคิดเป็นแบบ win-win ไม่ใช่ win-lose หรือ lose-lose (Fulong, 2005)

จากการศึกษาวิจัย สามารถสังเคราะห์เป็น โมเดลในการบริหารความขัดแย้ง (conflict management model) หรือเรียกย่อว่า R3S Model ดังต่อไปนี้

Reconciliation คือ กระบวนการปรองดอง โดยรัฐบาลเป็นผู้นำกระบวนการปรองดอง มีกรอบ การดำเนินการด้วยวิธีการสันติวิธีและภายใต้กรอบ ของกฎหมาย โดยมีเครื่องมือคือการสานเสวนา (dialog) การให้ความยุติธรรม (justice) การ เยียวยา (remedies) การให้อภัย (forgiveness) การเจรจาไกล่เกลี่ย

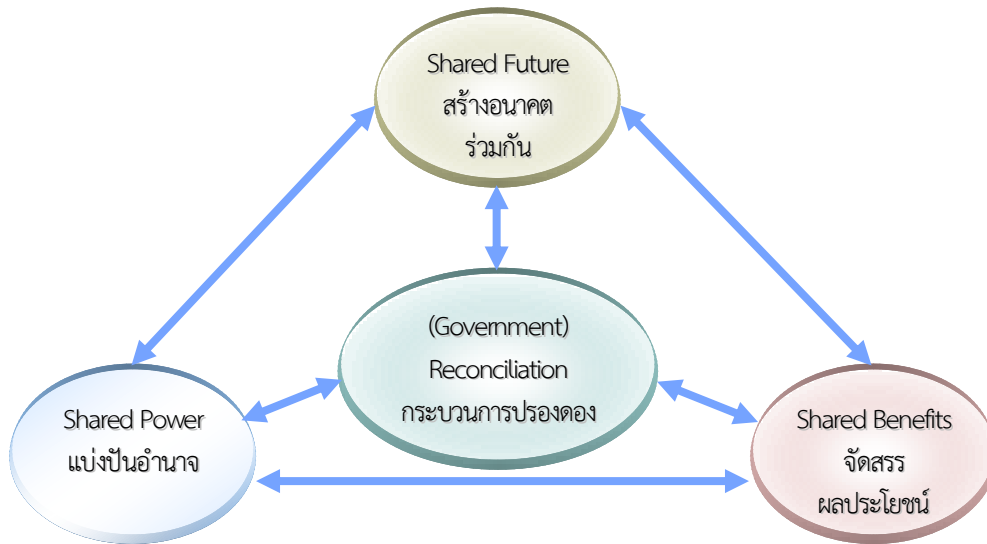
Shared future คือ เป็นการก้าวพ้นหล่ม ของความขัดแย้ง โดยเห็นว่าอดีตนั้นไม่สามารถจะ แก้ไขได้ แต่สามารถแก้ไขอนาคตได้ ดังนั้นจึงต้องมี

การตกลงร่วมกันของคนในสังคม โดยตกลงกันได้ เป็น 2 ทางคือ Top-down และ Bottom-up

Shared power คือ การจัดสรรอำนาจ โดย ให้ทุกฝ่ายยอมรับอำนาจซึ่งกันและกัน มี องค์ประกอบให้มีระบบตรวจสอบถ่วงดุล (check and Balance of power) ที่เหมาะสมและไม่ก้าว ก้าวซึ่งกันและกัน ให้อำนาจประชาชนในการ ตรวจสอบถ่วงดุล โดยไม่มีการพยายามรวบอำนาจ ในลักษณะเบ็ดเสร็จเด็ดขาด

Shared benefits คือการจัดสรรผลประโยชน์ใน ด้านต่าง ๆ ให้กับกลุ่มการเมือง และประชาชนทุก กลุ่มอย่างเท่าเทียมและยุติธรรม รวมถึง ผลประโยชน์ทางด้านจิตใจ โดยให้ทุกคนสามารถอยู่ ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ด้วยความเคารพซึ่งกันและ กัน

โมเดลในการบริหารความขัดแย้ง นำเสนอในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 โมเดลการบริหารความขัดแย้ง (R3S Model)

ข้อเสนอแนะ

1) รัฐบาลควรเป็นผู้นำในการบริหารจัดการความขัดแย้งและเริ่มกระบวนการปรองดอง เนื่องจากเหตุการณ์ปัจจุบันได้มีระดับความรุนแรงน้อยกว่าเหตุการณ์ก่อนหน้านี้อย่างมาก ทำให้รัฐบาลมีอำนาจในการบริหารจัดการได้มากกว่าในช่วงแรกและใช้ต้นทุนในการดำเนินการน้อยกว่า รัฐบาลควรเป็นแกนนำในการเจรจากับกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ด้วยความจริงใจ ควรรักษาผลประโยชน์และรับฟังปัญหาของคนส่วนน้อยด้วย โดยเปิดให้มีเสรีภาพในการแสดงออกถึงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ไม่ควรที่จะสนับสนุนให้เกิดการแบ่งแยกประชาชนเป็นกลุ่ม ๆ รัฐบาลควรบริหารประเทศโดยยึดหลักจริยธรรมและธรรมาภิบาล มุ่งเน้นควรแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประชาชน โดยจัดให้มีการศึกษา สาธารณะ สุข และสาธารณสุขไปทุกอย่างทั่วถึง รัฐบาลควรจัดให้มีการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างยุติธรรมและทั่วถึงทุกฝ่าย ทั้งนี้กระบวนการปรองดองต้องอยู่ภายใต้กรอบของการสร้างความสามัคคีในชาติ การแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี และให้ความเป็นธรรมตามกฎหมาย

2) ระบบตรวจสอบถ่วงดุล ต้องมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทุกฝ่ายควรมีการปรึกษาหารือในการออกแบบระบบถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารใหม่ จึงควรมีระบบที่สามารถป้องกันการแทรกแซง การแต่งตั้งโยกย้ายจากนักการเมือง โดยเห็นว่าควรมีระบบที่มีการเชื่อมโยงกับประชาชนด้วย

3) ประชาชนคาดหวังกับกระบวนการยุติธรรมไว้สูงมาก และเป็นความหวังที่สำคัญในการ

ยุติปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมต้องมีความโปร่งใส รวดเร็ว และทุกฝ่ายต้องให้การยอมรับ โดยควรมีการตัดสินคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็วเพื่อสร้างมาตรฐานให้กับสังคม

4) ผู้นำและองค์การศาสนาทุกศาสนามีบทบาทสำคัญในการอบรมสั่งสอนประชาชนให้มีความรักความเมตตาต่อกัน โดยส่งเสริมการทำความดีและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้อภัยซึ่งกันและกัน เพื่อให้ประเทศชาติสามารถพัฒนาเดินหน้าต่อไปได้

5) สื่อมวลชนควรปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรมและมีคุณธรรม โดยนำเสนอข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นจริงให้กับประชาชน เห็นประโยชน์ของชาติเป็นสิ่งสำคัญ และไม่ควรที่จะนำเสนอในลักษณะแบ่งฝักแบ่งฝ่าย นอกจากนี้ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรตกลงร่วมกันในการหามาตรการที่จะควบคุมสื่อที่มีลักษณะการบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ

6) กลุ่มผู้ชุมนุมจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและเคารพในสิทธิของผู้อื่น เพื่อไม่ให้กระทบต่อความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น ขณะเดียวกัน รัฐบาลและรัฐสภาควรรอกกฎหมายเพื่อควบคุมการชุมนุมให้ชัดเจนเกี่ยวกับขอบเขต ข้อกำหนดเงื่อนไข และบทลงโทษ

7) การปรองดองอย่างแท้จริงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยควรเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติและสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้รักและสามัคคี ไม่แบ่งฝักแบ่งฝ่าย และทุกฝ่ายควรหันหน้ามาเจรจากัน นอกจากนี้ต้องให้ความรู้ให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงด้วย

บรรณานุกรม

- เกษียร เตชะพีระ. (2553). **สงครามระหว่างสี: ก่อนถึงจุดที่ไม่อาจหวนกลับ**. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.). (2554). **รายงานความคืบหน้าคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ครั้งที่ 2 (17 มกราคม 2554-16 กรกฎาคม 2554)**. สืบค้นจาก http://www.bangkokbiznews.com/home/media/2011/12/09/attachfile/news_attach_423629_1.pdf.
- คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.). (2555). **รายงานฉบับสมบูรณ์คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) กรกฎาคม 2553-กรกฎาคม 2555**. สืบค้นจาก <http://www.innnews.co.th/images/assets/report.pdf>.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2550). **33 ปี การเมืองไทย : ประชาธิปไตยในวังวน**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- ฉันทนา บรรพศิริโชติ ห้วนแก้ว. (2550). **ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสันติวิธีและธรรมชาติของความขัดแย้งในสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2553). **ความรุนแรงซ่อน/หาสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: มติชน
- เชาวนะ ไตรมาศ. (2551). **การเมืองในรัฐธรรมนูญ**. กรุงเทพฯ : สถาบันนโยบายศึกษา.
- โชติสา ขาวสนิท. (2548). **การศึกษาเปรียบเทียบประชาธิปไตยตัวแทนและประชาธิปไตยทางเลือกว่าด้วยระบอบประชาธิปไตย**. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2555). **การเมืองไทย : ระบบที่ไม่มีสูตรสำเร็จรูปในการแก้ปัญหา**. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2549). **นักการเมืองไทย : จริยธรรม ผลประโยชน์ทับซ้อน การคอร์รัปชัน สภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ แนวทางแก้ไข**. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2551). **พฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ภานุรุจ มโนรมย์. (2554). **การเมืองต้องนำไทยผ่านวิกฤต**. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- ปัญญา อุดชนชน. (2553). **ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ: ศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ**. ดุษฎีนิพนธ์. นิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป. (2552). **ฝ่าอนาคตประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- Batt A. (2008). **การเมืองกระทบเศรษฐกิจไทย**. ใน Business Week Thailand. กรุงเทพฯ: บางกอกสเตชัน เน็ทเวิร์ค.
- Behfar, K. and Thomson, L. (2007). **Conflicts in Organizational Groups: New Directions in Theory and Practice**. India: Replika Press.
- Furlong, G. (2005). **The Conflict Resolution Toolbox : Models&Maps for Analyzing, Diagnosing and Resolving Conflict**. Canada: John Wiley & Sons Canada.
- Huntington Samuel P. and Joan M. Nelson. (1976). **No Easy Choice : Political**

Participation in Developing Countries. Cambridge Massachusetts: Harvard University Press.

Ramsbotham, O. et. al. (2009). **Contemporary Conflict Resolution.** 2nd ed. Cambridge: Polity Press.

Webel, C. and Galtung, J. (2007). **Handbook of Peace and Conflict Studies.** United States of America: Routledge

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

จิตติวัสส์ สุขป้อม¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม 2) เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

ประชากรการวิจัยได้แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมจำนวน 11,863 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมจำนวน 468 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร ใช้ในการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มที่ 2 เป็นนักศึกษาที่มีคะแนนคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 40 คนที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 แล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนใด ๆ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .901 และวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของแบบวัดด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน 2) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง .60-1.00 3) แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีมีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60 - 1.00 และ 4) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อประเมินประสิทธิผลต่อบรรยากาศการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีสำหรับ กลุ่มทดลองโดยวิธีโฟกัสกรุป.

¹ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความกตัญญูกตเวที มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ส่วนความซื่อตรง ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ และด้านการมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยการเรียนการสอน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ รักที่จะเรียนรู้(หลักฉันทะ) มุ่งสู่กระบวนการคิด(หลักโยนิโสมนสิการ) มีมิตรคอยชี้แนะ(หลักกัลยาณมิตร) ฝึกแยกแยะปัญหา(หลักอริยสัจ4) พัฒนาความเป็นผู้นำ(หลักพรหมวิหาร4) และ ผสมผสานการประเมินผล(หลักวิมังสา)

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองภายหลังได้รับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี และภายหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลอง ภายหลังได้รับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี และภายหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับรูปแบบการเรียนการสอนใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภายหลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี, คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

The Development of an Instructional Model Based on Buddhist Way to Enhance the Desirable Morality Characteristics of Chandrakasem Rajabhat University Students

Thitiwas Sukpom¹

Abstract

The purposes of this research were the following : 1) To study the desirable morality characteristics of the undergraduate students of Chandrakasem Rajabhat University students, 2) To construct the instructional model based on Buddhist way to enhance the desirable morality characteristics for undergraduate students of Chandrakasem Rajabhat University, and 3) To evaluate the effectiveness of the instructional model based on Buddhist way to enhance the desirable morality characteristics.

The population of this research consisted of 11863 undergraduate students at Chandrakasem Rajabhat University. The sample of the study included two groups. The first group, for desirable morality characteristics study, consisted of 468 undergraduate students selected by means of stratified random sampling from the population. The second group, for the study of the effectiveness of an instructional model based on Buddhist way for enhancing desirable morality characteristics, consisted of 40 undergraduate students of Chandrakasem Rajabhat University, randomly selected from the students in the first group whose desirable morality characteristics were lower than twenty-fifth percentile and volunteered to participate in the experiment. They were then randomly assigned into two groups, classified as an experimental group and a control group. Each group consisted of 20 students. The experimental group participated in the instructional model based on Buddhist way while the control group did not receive such a treatment

¹ Lecturer, Faculty of Education, Chandrakasem Rajabhat University.

The research instruments were 1) the desirable morality characteristics scale with reliability coefficient (alpha) of .91, and its construct validity was confirmed through factor analysis, 2) The instructional model based on Buddhist way for enhancing desirable morality characteristics of the undergraduate students, the Item Objective Congruence of which ranging from 60 – 1.00, 3) an assessment scale of satisfaction towards the instructional model based on Buddhist way, and 4) a qualitative analysis on the experimental group towards the effectiveness of the instructional model based on the Buddhist way through focus group.

The research results were as follows: The total mean score of the desirable morality characteristics of the sample undergraduate students of the Chandrakasem Rajabhat University was high. The mean scores of the dimensions of responsibility, discipline, and gratitude were high while the dimensions of honesty, human relations, and professional ethics were moderate.

The instructional model based on Buddhist way to enhance desirable morality characteristics for undergraduate students of Chandrakasem Rajabhat University included the following six components :Willing to learn (Chanta); Generating thinking process (Yonisomanasikara); Guiding from Kalayanamitra (Kalayanamitra); Problem differentiation Skills (Ariyasaccani); Developing leadership (Promavihan); and Interpreting outcome evaluation (Vimongsa).

The desirable morality characteristics of the experimental group after participating in the instructional model based on Buddhist way, and after the follow-up were significantly higher than before their participation in the experiment at .01 level.

The desirable morality characteristics of the experimental group after participating in the instructional model, and after the follow-up were significantly higher than that of the control group at.01 level.

The experimental group's satisfaction towards the instructional model appeared to be very high. They also had the opinion that the model was valuable in developing their lives.

Keywords: instructional model based on Buddhist way, desirable morality characteristics

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ถึงฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) มีจุดมุ่งหมายพัฒนาศักยภาพของคนด้านจิตใจให้เป็นบุคคลเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีค่านิยมที่ดีงาม และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549:34) นอกจากนี้ มาตรฐานการศึกษาชาติได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ในข้อที่ 1 ด้านคุณธรรม จิตสาธารณะและจิตสำนึก ในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก โดยกำหนดว่า คนไทยต้องมีการดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจาสุจริต มโนสุจริต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา. 2546 :3)

การพัฒนาคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์นั้น จำเป็นต้องสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย 5 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2552 : 3)

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม
2. ด้านความรู้
3. ด้านทักษะทางปัญญา
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

และความรับผิดชอบ

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมนับเป็นคุณลักษณะด้านแรกที่มีความสำคัญในการผลิตบัณฑิต การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน

จากประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏของผู้นิพนธ์เอง ได้

พบว่า นักศึกษาในระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่ ยังขาดในเรื่องของคุณสมบัติที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การมีวินัยต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ ความอดทน อดกลั้น ความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น ความสามัคคี ความเสียสละ ความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน ความกตัญญู

การพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้คนมีคุณภาพอย่างสมดุลในด้านความรู้ควบคู่คุณธรรมตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จึงนับเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติและเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักพุทธศาสนา ในการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้น ความขัดข้อง ปรวนแปร ความเดือดร้อน ลำบาก ความเจ็บปวด ความสูญเสีย ความพลัดพราก และปัญหาชีวิตต่าง ๆ ซึ่งทางพุทธศาสนาเรียกว่าความทุกข์นั้น เป็นสิ่งที่มีอยู่ มนุษย์จะต้องเกี่ยวข้องและได้ประสบแน่นอน หากมนุษย์ต้องการมีชีวิตอยู่อย่างดีที่สุด มนุษย์จะต้องยอมรับความจริง อันนี้ จะรับรู้สู้หน้า และพร้อมที่จะจัดการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นให้ดีที่สุด ด้วยเหตุนี้ สิ่งที่พุทธศาสนาสอนเป็นข้อแรก ก็คือความทุกข์ อันเป็นปัญหาที่มนุษย์พึงรับรู้และจัดการแก้ไขโดยถูกต้อง และถือว่าภารกิจของพระพุทธศาสนาและระบบการศึกษาของพระพุทธศาสนาก็คือ การช่วยมนุษย์ให้แก้ปัญหาของตนได้ (พระธรรมปิฎก, 2544:12-13)

จากแนวคิดและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้นิพนธ์จึงมีความสนใจที่จะนำหลักธรรมในพุทธศาสนา มาพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี เพื่อการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในด้านคุณธรรม จริยธรรมโดยการวิจัยในครั้งนี้นี้ ผู้นิพนธ์มีความประสงค์พัฒนารูปแบบที่เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ตามหลักพุทธ

วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นหลักการและทฤษฎีที่เกิดขึ้นมายาวนานกว่า 2,500 ปี โดยแฝงอยู่ในเรื่องราว เหตุการณ์ และสาระธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงเปี่ยมล้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณเทศนาสั่งสอนโปรดเหล่าเวไนยสัตว์ทุกชนชั้นวรรณะให้ได้รับการพัฒนาบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล และเป็นไปตามศักยภาพของตนเอง ได้ถูกรวบรวมและจัดพิมพ์ไว้เป็นรูปเล่มสมบูรณ์ปรากฏอยู่ในคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า พระไตรปิฎก ในหมวดของคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก มีการพยายามศึกษาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นถึงความสอดคล้องของการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีกับหลักปฏิรูปการศึกษา เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา เติบโตเติมเต็มการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ ให้คนไทยเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่ควบคู่ทั้งทางโลกและทางธรรม นำไปสู่การสร้างสรรค์สังคมแห่งสันติสุขสืบไป พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีหลักการสำคัญคือหลักของเหตุและผล สิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้เกิดขึ้นจากเหตุ และส่งผลให้เกิดเป็นสิ่งที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่และเป็นอยู่ดังที่มนุษย์ในสังคมได้สัมผัสกันโดยทั่วหน้า

โดยหลักปรัชญาของการเรียนรู้รูปแบบของการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม และจริยธรรม ประกอบด้วยหลักการ 6 ประการ คือ หลักฉันทะ หลักโยนิโสในสิกขา หลักกาลยามมิตร หลักอริยสัง 4 หลักพรหมวิหาร และหลักวิมังสา และรายละเอียดนำเสนอในแผนภาพที่ 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

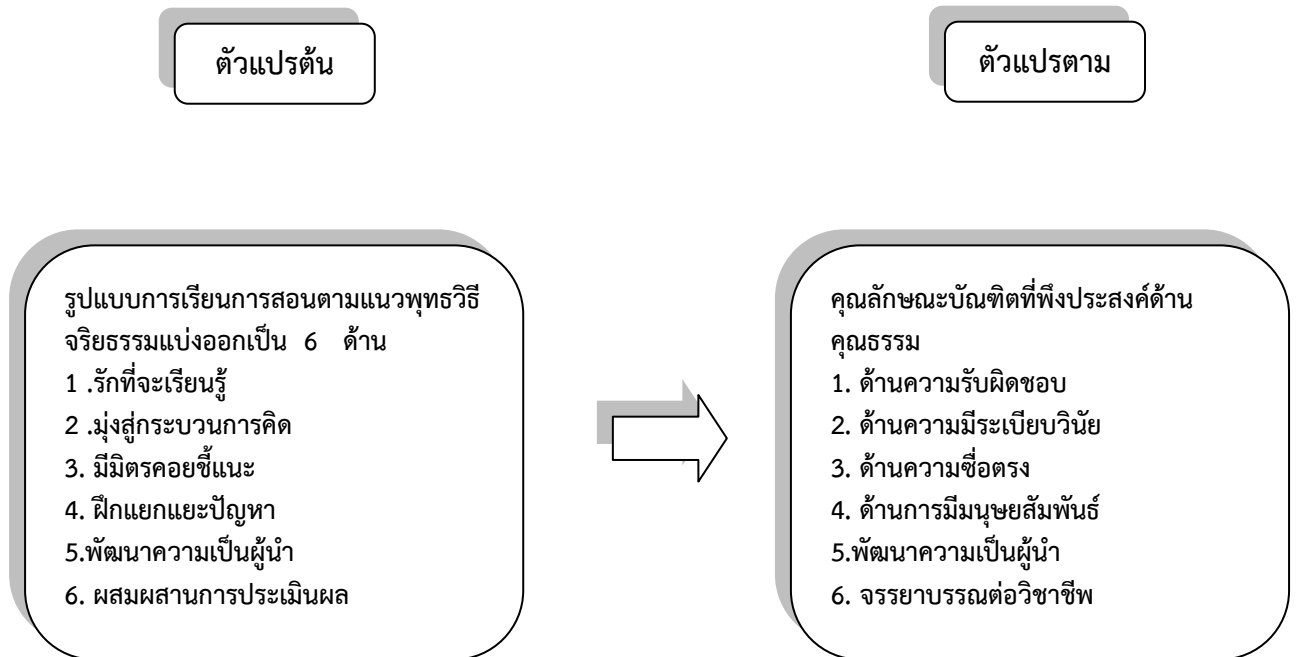
1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์
 - 3.1 เปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล
 - 3.2 เปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล
 - 3.3 ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีภายหลังการทดลอง

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ได้นำหลักปรัชญาของการเรียนรู้ตามแนวพุทธวิธี (ดังแสดงในแผนภาพที่ 1) เพื่อกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย(ดังแสดงในภาพที่ 2)

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม

แผนภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม
จริยธรรม

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี
เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้าน
คุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยแนวคิด ตาม
หลักพุทธศาสนา 6 ด้านดังนี้ 1.รักที่จะเรียนรู้
(หลักฉันทะ) 2. มุ่งสู่กระบวนการคิด (หลักโยนิโส

มนสิการ) 3. มีมิตรคอยชี้แนะ(หลักกัลยาณมิตร)
4. ฝึกแยกแยะปัญหา (หลักอริยสัจ4) 5ความเป็น
ผู้นำ (หลักพรหมวิหาร) 6. ผสมผสานการ
ประเมินผล (หลักวิมังสา)

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมกลุ่มทดลอง หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี และหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี

2. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม กลุ่มทดลอง หลังเข้าร่วมการทดลองและหลังการติดตามผล เพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาวิจัยเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 11,863 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ทดลอง แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 468 คนที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นจากประชากร ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95 % จาก 5 คณะ ได้แก่ คณะเกษตรและชีวภาพ 93 คน คณะศึกษาศาสตร์ 93 คน คณะมนุษยศาสตร์ 94 คน คณะวิทยาการจัดการ 94 คน และคณะวิทยาศาสตร์ 94 คน

2 กลุ่มตัวอย่าง ที่เข้าร่วมการทดลอง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่มีคะแนนคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาและสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง และสุ่มอย่างง่ายมาจำนวน 40 คนแล้วสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี

ตัวแปรตาม คือคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม มี 6 ด้าน คือ 1) ด้านความรับผิดชอบ 2) ด้านความมีระเบียบวินัย 3) ด้านความซื่อตรง 4) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ 5) ด้านความกตัญญูกตเวที 6) ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนว พุทธวิธี หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์การเรียนการสอนแบบพุทธวิธี 4 ประการคือ สันตสันนา สมาทปนา สมุตเตชชาและสัมปหังสนา โดยเน้นหลักธรรมประกอบคือ หลักฉันทะ หลักโยนิโสมนสิการและการคิดแบบสัมมาทิฐิ หลักกัลยาณมิตร หลักอริยสัจ 4 หลักพรหมวิหาร 4 และหลักวิมังสา โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

- 1) แนวคิดของรูปแบบ
- 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ และ

4) การประเมินผลรูปแบบ รูปแบบเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรม มีองค์ประกอบ ดังนี้

1) รักที่จะเรียนรู้ (หลักฉันทะ) หมายถึง มีความตระหนักและเจตคติที่ดี คือ การสร้างความตระหนักในปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรมของบัณฑิต ในสังคมปัจจุบัน

2) มุ่งสู่กระบวนการคิด (หลักโยนิโสมนสิการและการคิดแบบสัมมาทิฐิ) หมายถึง กระบวนการเสริมสร้าง พัฒนาการกระบวนการคิดสาเหตุ วิธีการแก้ไขปัญหา

3) มีมิตรคอยชี้แนะ (หลักกัลยาณมิตร) หมายถึง ใช้หลักกัลยาณมิตรเพื่อนช่วยเพื่อนในการแก้ไขปัญหา และเผชิญปัญหา โดยเสนอทางเลือก และคิดหาทางเลือกที่เหมาะสม

4) ฝึกแยกแยะปัญหา (หลัก อริยสัจ 4 การเผชิญสถานการณ์) หมายถึง การฝึกให้สามารถวางแผนแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมโดยผ่านกระบวนการบทบาทสมมติเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

5) พัฒนาความเป็นผู้นำ (พรหมวิหาร) หมายถึง ฝึกความเป็นผู้นำ และผู้ตาม ผ่านกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแสดงออกซึ่งความมีคุณธรรม จริยธรรม

6) ผสมผสานการประเมินผล (หลัก วิมังสา) หมายถึง การวัดประเมินผลและสรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมแก้ปัญหาจากสถานการณ์ ตรวจสอบผลงาน สรุปผลการกระทำ และสรุปการแก้ปัญหาจากการร่วมมือปราชญ์กลุ่ม

2. คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง หลักธรรม ความดีงาม และแนวประพฤติปฏิบัติที่ดีงาม อันจะนำไปเกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เพื่อความสงบเรียบร้อยและประโยชน์ในการอยู่ร่วมกันของบุคคลในสังคม ซึ่งคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบไปด้วย ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การมีมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู กตเวทิตะ ความมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ

3. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของบุคคลที่แสดงออกด้วยความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ความพากเพียร ความละเอียดรอบคอบ ไม่หวั่นไหว ตรงต่อเวลาและยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ทั้งด้านผลดีและผลเสีย เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย ทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

4) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความมีระเบียบวินัย หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของบุคคลที่เป็นผู้รู้และปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง และสังคมกำหนดไว้ โดยที่จะปฏิเสธไม่รับรู้กฎเกณฑ์หรือกติกาต่างๆ ของสังคม ไม่ได้ และต้องปฏิบัติตามสม่ำเสมอจนกว่าจะปฏิบัติเองได้ และเกิดความเคยชิน

5) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของบุคคลที่ปฏิบัติตน ทางกาย วาจา จิตใจ ที่ตรงไปตรงมา ไม่แสดงความคดโกงไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ลั่นวาจาว่าจะทำงานสิ่งใดก็ต้องทำให้สำเร็จเป็นอย่างดี มีความจริงใจต่อทุกคน จนเป็นที่ไว้วางใจของคนทุกคน

6) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของบุคคลที่ปฏิบัติตน ในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์เป็นหมู่เป็นคณะหรือกลุ่ม โดยมีการติดต่อสื่อสารกัน และทำงานเป็นทีมระหว่างบุคคลระหว่างกลุ่มเพื่อให้ทราบความต้องการของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มรวมไปถึงวิธีการ จูงใจและประสานความต้องการของบุคคลและกลุ่มให้ผสมผสานกลมกลืนกันตามระบบที่สังคมต้องการ

7) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความกตัญญู กตเวทิตะ หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของบุคคลที่ปฏิบัติตนในการรู้จักบุญคุณของคน สิ่งของ ความดี และรู้จักกระทำตอบแทนในความรู้สึกให้เกิดความกตัญญู กตเวทิตะ

8) คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของบุคคลที่ปฏิบัติตนให้เกิดจิตสำนึกในการปฏิบัติตามหน้าที่หรือจรรยาบรรณวิชาชีพของตนเองโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

2. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

3. แบบวัดความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

4. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ด้วยคำถาม 3 ลักษณะ โดยเริ่มจากการสำรวจข้อมูลด้วยคำถามปลายเปิดและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เป็นนักศึกษาสถาบันละ 200 คน รวม 1,000 คน แล้วประมวลคำตอบที่นักศึกษาตอบมาทั้งหมด สรุปได้ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม และจริยธรรมอันเป็นที่ต้องการของสังคม ประกอบไปด้วยประเด็นสำคัญ

ตามความเห็นของนักศึกษา ดังนี้ เป็นคนดี มีจิตใจงดงาม มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน รักงาน มีจิตสาธารณะ มีความสามัคคีสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง ไม่ติดต่อบายมุข รู้จักกาลเทศะ ตรงต่อเวลา มีความกตัญญูกตเวที เคารพสิทธิส่วนบุคคล มีค่านิยมในความเป็นไทยดำรงตนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีจิตสำนึกในความรักสถาบันและประเทศชาติ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพุทธศาสนา และจิตวิทยาและผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน จำนวน 6 คน โดยใช้คำถามปลายเปิดถามเกี่ยวกับ “คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควร มีลักษณะอย่างไร” ผลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่า ลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในบริบทสังคมไทยในด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้ มีความละเอียดใจ (หิริ โอตตัปปะ) มีระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี รู้จักการคิดอย่างมีเหตุผล ไม่ฟุ้งเฟ้อ มีสัมมาคารวะไม่เห็นแก่ตัว ไม่ติดต่อบายมุข ไม่ดื่มน้ำเมา ไม่เล่นการพนัน ไม่ประพฤติเสื่อมเสียในเรื่องเพศ ตั้งใจเรียน เคารพครูอาจารย์ มีความกตัญญูต่อสถาบัน และมีจิตสาธารณะ

ผลจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ประกอบกับผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและการเรียนการสอน สรุปผลในเบื้องต้นได้ว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ประกอบไปด้วยคุณลักษณะสำคัญ คือ ความซื่อสัตย์ สุจริต มีสัมมาคารวะ รับผิดชอบ มีระเบียบวินัย มีความกตัญญู มีจรรยาบรรณและ มีความเสียสละ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

2. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม และ

3. การประเมินประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ด้านคุณธรรม จริยธรรม กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ในเชิงปริมาณและประมวลข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ไปให้กลุ่มตัวอย่าง 468 คนตอบ

2. ผู้วิจัยดำเนินการเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี กับกลุ่มทดลองจำนวน 20 คน โดยดำเนินการทดลองสัปดาห์ละ 2 ครั้ง ๆ ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 7 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2555 ถึง 29 มิถุนายน 2555

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม หลังการทดลอง (posttest) ภายหลัง กลุ่มทดลองเข้าร่วมการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ครบ 14 ครั้ง โดยผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตอบแบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นคะแนนหลังการทดลอง (posttest)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ โดยให้

กลุ่มทดลองตอบแบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี และทำ (focus group) กับกลุ่มตัวอย่าง

5. การเก็บข้อมูลคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ภายหลังจากที่ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไปแล้ว 1 เดือน โดยผู้วิจัยให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตอบแบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมอีกครั้งในวันที่ 31 กรกฎาคม 2555 เพื่อเป็นคะแนนหลังการติดตามผล (follow up)

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยดำเนินการดังนี้

1.1 วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

1.2 วิเคราะห์หาความตรงตามเนื้อหา (content validity) ของแบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม เพื่อตรวจสอบดูความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ได้กำหนดไว้ โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence) ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน

1.3 วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม โดยเทคนิคการวิเคราะห์ค่า

สหสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวมของทุกข้อ โดยตัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า r มากกว่า .20 ขึ้นไป (item-total correlation) (Shaughnessy, Zechmeister & Zechmeister, 2000: 175)

1.4 วิเคราะห์ความตรงโดยรวม และรายด้าน ของแบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราช ภัฏจันทรเกษม โดยเทคนิคการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (α -Coefficient) (Kerlinger & Lee, 2000: 654)

1.5 วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ของแบบวัดคุณลักษณะ บัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ด้วย เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ สอง (secondary confirmatory factor analysis) โดย คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า standardized factor loading score มากกว่า .40 ขึ้นไป ด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป (Joreskog & Sorbom, 1999)

1.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร เกษมทั้งในภาพรวมและรายด้าน ระหว่างก่อนการ ทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของกลุ่มทดลอง และระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวน ของตัวแปรหลายตัวแปร (MANOVA) เนื่องจากตัว

แปรตามที่ต้องทำการเปรียบเทียบมีมากกว่า 1 ตัว แปร โดยพิจารณาจากในภาพรวมจากค่าสถิติ ทดสอบแลมบ์ดา Wilks' Lambda และทดสอบ แต่ละตัวแปรด้วยสถิติทดสอบ F หากพบว่าต้องทำ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่จะทำการทดสอบ ด้วยเทคนิคทางสถิติ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็น รายคู่ของเชฟเฟ (Scheffe'S) (Stevens, 2002: 211)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ดำเนินการโดยการวิเคราะห์ผลการสนทนา กลุ่มเฉพาะ (focus group) กับกลุ่มทดลองที่มีต่อ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น

ผลการวิจัย

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้าน คุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏจันทรเกษมจำนวน 468 คน มีค่าเฉลี่ย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนคุณลักษณะบัณฑิตที่ พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมด้านความ รับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัยและ ความกตัญญู กตเวที มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนความซื่อตรง ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ และด้านการมี จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ปานกลาง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
ราชภัฏจันทรเกษม (n = 468)

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	M	S.D	แปลผล
1. ความรับผิดชอบ	2.40	.68	มาก
2. ความมีวินัยในตนเอง	2.47	.72	มาก
3. ความซื่อตรง	2.32	.60	ปานกลาง
4. ความมีมนุษยสัมพันธ์	2.32	.77	ปานกลาง
5. ความกตัญญูต่เวที	2.34	.78	มาก
6. การมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	2.27	.81	ปานกลาง
รวม	2.35	.73	มาก

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะ
บัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของ
นักศึกษากลุ่มทดลองภายหลังได้รับการใช้รูปแบบ

การเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีและภายหลัง
การติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่
2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรหลายตัวแปร (MANOVA) ก่อนการทดลอง หลังการ
ทดลอง และหลังการติดตามผล ของนักศึกษากลุ่มทดลอง (n=20)

ตัวแปรอิสระ	คุณลักษณะบัณฑิต ที่พึงประสงค์	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ช่วงเวลาในการวัด -ก่อนการทดลอง -หลังการทดลอง -ระยะติดตามผล 1 เดือน	1.ด้านความความ รับผิดชอบ	9.777	2	4.889	118.981	.000
	2.ด้านความมีระเบียบวินัย	10.308	2	5.154	67.879	.000
	3.ด้านความซื่อตรง	7.258	2	3.629	66.730	.000
	4.ด้านความมีมนุษยสัมพันธ์	10.681	2	5.341	170.256	.000
	5.ด้านความกตัญญูต่เวที	7.652	2	3.826	58.842	.000
	6.ด้านจรรยาบรรณต่อ วิชาชีพ	8.874	2	4.437	359.356	.000
โดยรวม		8.986	2	4.493	582.419	.000

Wilks' Lambda value = .027, F=44.419, p-value = .000

ในการทดสอบสมมติฐานที่ 2 คุณลักษณะ
บัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของ
นักศึกษากลุ่มทดลอง ภายหลังได้รับการใช้รูปแบบ
การเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี และภายหลัง

การติดตามผลเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับ
รูปแบบการเรียนการสอนใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรหลายตัวแปร (MANOVA) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวม ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลอง (n=20) และนักศึกษากลุ่มควบคุม (n=20) ในระยะหลังการทดลอง (posttest)

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
กลุ่มการวิจัย	1.ด้านความความรับผิดชอบ	2.704	1	2.704	23.268	.000
-กลุ่มทดลอง	2.ด้านความมีระเบียบวินัย	2.500	1	2.500	20.680	.000
-กลุ่มควบคุม	3.ด้านความซื่อตรง	1.702	1	1.702	10.069	.003
	4.ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	3.721	1	3.721	50.973	.000
	5.ด้านความกตัญญูกตเวที	2.627	1	2.627	21.654	.000
	6.ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	2.669	1	2.669	50.190	.000
	โดยรวม	2.621	1	2.621	44.969	.000

Wilks' Lambda value = .388, F=8.682, p-value = .00

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรหลายตัวแปร (MANOVA) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม ระหว่างนักศึกษากลุ่มทดลอง (n=20) และนักศึกษากลุ่มควบคุม (n=20) ในระยะหลังการติดตามผล

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
กลุ่มการวิจัย	1.ด้านความความรับผิดชอบ	9.604	1	9.604	114.333	.000
-กลุ่มทดลอง	2.ด้านความมีระเบียบวินัย	7.877	1	7.877	157.791	.000
-กลุ่มควบคุม	3.ด้านความซื่อตรง	6.400	1	6.400	154.413	.000
	4.ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	7.921	1	7.921	228.375	.000
	5.ด้านความกตัญญูกตเวที	9.264	1	9.264	141.699	.000
	6.ด้านจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ	7.980	1	7.980	516.915	.000
	โดยรวม	8.140	1	8.140	1203.00	.000

Wilks' Lambda value = .027, F=1.981, p-value = .000

ภายหลังการทดลอง นักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาจิตใจของตนเองให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมโดยรวมของนักศึกษากลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ภายหลังการทดลอง และหลังการติดตามผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาบุคคลในสังคม โดยเฉพาะนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งจะต้องนำความรู้ ความสามารถ และต้องปรับตัวให้เข้ากับบริบทสังคมไทยที่เปลี่ยนไป และต้องสามารถนำคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไปประยุกต์ในการทำงาน และเรียนรู้ในสังคมได้ สอดคล้องกับที่ ผกา สัตยธรรม (2544 :1) ได้กล่าวถึง การใช้จริยธรรมในการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งผู้เรียนควรมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ การมีฉันทะ คือความพอใจในการทำงาน มีความตั้งใจที่จะทำงานให้สำเร็จและต้องมีความพอใจร่วมกันในผลงานกลุ่ม การมีความร่วมมือ เป็นคุณธรรมที่ต้องใช้ในการร่วมประชุมปรึกษาเพื่อวางแผนการทำงานเป็นการฝึกความสามัคคีและความรับผิดชอบ การมีความยุติธรรม

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้พัฒนาขึ้นจากแนวคิด วัตถุประสงค์ ขั้นตอนการสอน และการวัดและประเมินผล ตามบริบทสังคมไทย โดยเน้นให้นักศึกษาได้ฝึกคิดและแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยมีหลักธรรมประกอบคือ หลักฉันทะ หลักโยนิโสมนสิการ หลักกัลยาณมิตร

หลักพรหมวิหาร 4 หลักวิมังสา ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาจิตใจและพัฒนาบุคคลให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ (พระธรรมปิฎก 2547 : 123-129) ที่กล่าวว่าพุทธธรรมแสดงหลักการไว้ว่าการที่บุคคลจะมีชีวิตที่ดีงาม ประพฤติปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง จะต้องมีการบริหารการฝึกฝนตนเอง ซึ่งหลักไตรสิกขาเป็นหลักธรรมแห่งการศึกษาหรือหลักปฏิบัติสำหรับการฝึกอบรมกาย วาจา ใจ ให้เจริญงอกงาม ช่วยในการพัฒนาให้บุคคลได้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่า

การประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม นักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาด้วย รูปแบบการเรียนการสอน ตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ระยะเวลาหลังการทดลองและระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 จากผลการทดลองดังกล่าวอภิปรายได้ว่า รูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ โดยการสอดแทรกเข้ากับรูปแบบ กระบวนการ ขั้นตอนในการสอน เนื่องจากต้องการปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมตามตัวแปรที่ศึกษาและมีเป้าหมายให้นักศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองตามรูปแบบพุทธวิธีการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี (2546 : 46-47) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ในการเรียนรู้ใด ๆ จะมีมิติทางจริยธรรมอยู่ในนั้นเสมอ การเรียนการสอนใด ๆ จึงควรเชื่อมโยงบูรณาการมิติทางจริยธรรมให้เห็นความเป็นไปทั้งหมด และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษากลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่า

นักศึกษากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะว่าในการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากขั้นตอนการพัฒนาแบบ 1) หลักการ แนวคิดของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบและ 4) การประเมินผลโดยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะของบัณฑิตด้านคุณธรรมจริยธรรมมีขั้นตอนการเรียนการสอน 6 ขั้นตอนดังนี้ขั้นที่ 1) รักที่จะเรียนรู้ (หลักฉันทะ) ขั้นที่ 2) มุ่งสู่กระบวนการคิด (หลักโยนิโสมนสิการและหลักการคิดแบบสัมมาทิฎฐิ) ขั้นที่ 3) มีมิตรคอยชี้แนะ (หลักกัลยาณมิตร) ขั้นที่ 4) ฝึกแก้ไขปัญหา (หลักอริยสัจ และหลักการเผชิญสถานการณ์) ขั้นที่ 5) พัฒนาความเป็นผู้นำ (หลักพรหมวิหาร 4) ขั้นที่ 6) ผสมผสานการประเมินผล (หลักวิมังสา) โดยในแต่ละขั้นตอนการสอนได้ให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกระบวนการคิด และมีกิจกรรมสอดแทรกให้ฝึกกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา ขัมมณี (2546 : 59-63) ได้นำพุทธวิธีไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการสอนและวิธีการสอนในสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเน้นการสร้างตามความเข้าใจและความสามารถในระดับปुरुชน เช่น การสอนด้วยลีลาทั้ง 4 คือ สันทสสนา สมาทปนา สมุตเตชชา และสัมปหังสนา หรือการสอนให้แจ่มแจ้ง จูงใจ หาญกล้าและร่าเริง ในเนื้อหาสาระทั้งหลายที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและนำไปปฏิบัติจริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนน อมรวิวัฒน์ (2530:50) ได้สร้างรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้หลักธรรมการสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการเป็นหลักการและขั้นตอนการสอนตามพุทธวิธีขั้น รูปแบบนี้พัฒนาขึ้นจากหลักการที่ว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมแรงจูงใจและวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดศรัทธาที่จะเรียนรู้ การได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแยกกายและ

นำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง โดยครูทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยให้ศิษย์มีโอกาสคิด และแสดงออกอย่างถูกวิธี จะสามารถช่วยพัฒนาให้ศิษย์เกิดปัญญาและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ในส่วนของ การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธี สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาจิตใจของตนเองให้เจริญงอกงามยิ่งขึ้น

ส่วนการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนโดยวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ (focus group) ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นจากการสนทนากลุ่ม จากประเด็นคำถาม 2 ข้อ และนำมาสรุปในแต่ละข้อออกเป็นข้อละ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จากการสรุปข้อมูลพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจและเข้าใจในขั้นตอนรูปแบบการสอนทั้ง 6 ขั้น เพราะเป็นรูปแบบที่สอดแทรกกิจกรรมแนวพุทธ และได้ฝึกการสวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน

เรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ จากการสรุปข้อมูลพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจและเข้าใจในขั้นตอนรูปแบบการสอนทั้ง 6 ขั้น เพราะเป็นรูปแบบที่สอดแทรกกิจกรรมแนวพุทธ และได้ฝึกการสวดมนต์ ไหว้พระ นั่งสมาธิ ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน

2. ด้านการมีส่วนร่วม ในการเรียนการสอน

จากการสรุปข้อมูลพบว่า ในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโดยเน้นรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตั้งแต่กระบวนการขั้นเตรียมการสอน ขั้นสอน และขั้นสรุป โดยอาจารย์เป็นผู้อำนวยความสะดวกและจัดหาใบงาน รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเป็นผู้คิดและสรุปความรู้ที่ได้ด้วยตนเอง ตลอดจนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในห้อง ทำให้รูปแบบการเรียนการสอนไม่น่าเบื่อและควรปรับนำมาใช้กับทุกรายวิชาที่เน้นแต่บรรยาย

3. ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ต่อตนเองและสังคมไทย จากการสรุปข้อมูลพบว่า จากการวิเคราะห์ประเด็นที่ผู้ร่วมวิจัยได้ให้ข้อมูล พอสรุปประเด็นได้ดังนี้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเป็นรูปแบบที่ควรนำมาประยุกต์การเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาทั่วไป ที่มีนักศึกษาจำนวนมาก เนื่องจากมีเนื้อหาสาระที่สามารถพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมได้ และเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย โดยมีกิจกรรม ไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิและแผ่เมตตา ซึ่งเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของชาวพุทธ ตลอดจนมีการสอดแทรกเกม กิจกรรมสนุกสนานต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างลงตัว ทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน และร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มใจและได้สาระไปด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 แบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้ใช้วัดกับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้ โดยการหาค่า Norm และนำมาพัฒนาต่อเนื่องตลอดจนควรมีศึกษาเกี่ยวกับบริบท และความใกล้เคียงเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างให้เหมาะกับแบบวัดฉบับนี้

1.2 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวพุทธวิธีเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม สามารถประยุกต์ใช้กับนักศึกษาทุกชั้นปี แต่ควรมีการศึกษาคู่มือ เทคนิคการนำเสนอ การสรุปประเด็นติดตามผลให้เกิดความรู้ ความเข้าใจก่อนนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรแยกศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์เฉพาะด้าน แบบเชิงลึก เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ เนื่องจากคุณลักษณะเหล่านี้ต้องอาศัยการบ่มเพาะและใช้เวลานานในการฝึกฝน

2.2 ควรพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษารวมทั้งการทำเกณฑ์ปกติ (Norm)

2.3 ควรมีการติดตามผลคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของนักศึกษาหลังการติดตามผล แล้ว 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงและการศึกษาความคงที่ของพฤติกรรมที่แสดงออกพร้อมทั้งหาข้อเสนอแนะวิธีการเรียนการสอนที่จะสามารถพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์แบบยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- ทีศนา แคมมณี. (2546). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บริษัทเมธีทีปส์ จำกัด.
- ประเวศ วะสี. (2546). ยุทธศาสตร์ทางปัญญาเพื่ออนาคตของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสื่อสร้างสรรค์.
- ผกา สัตยธรรม. (2544). คุณธรรมของครู. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พลอยเพลท. หน้า 303.
- พระธรรมปิฎก. (2544). พุทธวิธีการสอน. กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พระธรรมปิฎก. (2546). การศึกษาตามแนวพุทธ. *บทสัมภาษณ์. ณ วัดญาณเวศวัน* 14 กุมภาพันธ์ 2546.
- รายงานการประกันคุณภาพการศึกษา.(2555) คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยปราชญ์บัณฑิตเกษม.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2530). การประยุกต์พุทธวิธีการสอน. เอกสารวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูสังคมศึกษา สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: บี.เอส ลิฟวิ่งการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2546) ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์ วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549) แผนปฏิบัติการ 21 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.(2552) กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาปี 2552. กระทรวงศึกษาธิการ.
- Garson, G. David. "**Multivariate GLM, MANOVA, and MANCOVA**". Retrieved 2011-03-22 <http://www.studymode.com>
- Joreskog,K.G. & Sorbom,D. (1999). **Lisrel 18 : New Statistical Features** : Chicago : Scientific Software International.
- Kerlinger & Lee, (2000). **Foundation of Behavioral Research** (4th ed.) Thomson Learning Inc.
- Shaughnessy, Zechmeister & Zechmeister (2000) **Research Methods in Psychology** Singapore : McGraw-Hill : 175.
- Stevens, James P. (2002). **Appiled Multivariate Statistic for The Social Science**. 4 th ed. New Jersey : Lawrence Erlbaum:11

รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารในโรงเรียนอนุบาลเอกชน

นิสสาร พิมพทอง¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน และ 3) เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 309 คน 2) ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 113 คน และ 3) ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 103 คน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนเป็นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 30 คนที่ได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้บริหารในกลุ่มที่ 1 และสมัครใจเข้าร่วมการทดลองแล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คนโดยกลุ่มทดลองเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการกระทำ (Treatment) รูปแบบใด ๆ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ สภาพปัจจุบันในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารครูและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากปานกลาง และน้อยตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารครูและผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมากที่สุดตามลำดับ รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากหลักการการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ การกำหนดกลยุทธ์การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ทางจิตวิทยาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการดังนี้ กลยุทธ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลยุทธ์การจัดการความรู้และ กลยุทธ์การบริหารแบบยึดวัตถุประสงค์

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

การประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่า ผู้บริหารกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการหลังการทดลอง และหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง และผู้บริหารกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมหลังการทดลองและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารกลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า ผู้บริหารกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจมากและเห็นคุณค่าของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยา และจะนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อไป

คำสำคัญ: การบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยา การบริหารแบบมีส่วนร่วม

A Psychological Strategy Management Model to Enhance Participative Management for Administrators in Private Kindergarten Schools

NissakornPhimthong¹

Abstract

The purposes of this research were: 1) To study the current and expected situations of participative management of administrators, teachers, and parents of private kindergarten schools; 2) To develop a psychological strategy management model for enhancing the participative management of the administrators of private kindergarten schools; and 3) To evaluate the effectiveness of the psychological strategy management model for enhancing the participative management of the administrators of private kindergarten schools.

The sample was divided into two groups. The first group of the study of the current and expected situations of participative management at private kindergarten schools was randomly selected from the population comprised of: 1) 309 administrators of private kindergarten schools; 2) 113 teachers; and 3) 103 private kindergarten students' parents. The second group of the study of the enhancement of the participative management through psychological strategy management consisted of 30 administrators divided into 2 groups—an experimental group and a control group.

The research findings were as follows: The total mean scores of the current situations of participative management of the administrators, teachers, and parents of the private kindergarten school were high, average, and low, respectively. The total mean scores of the expected situations of participative management of the administrators, teachers, and parents of the private kindergarten school were high, very high, and very high, respectively; The psychological strategy management model for enhancing participative management of the administrators in private kindergarten schools was developed by the researcher, based on the three principles of strategic management—strategic formulation (problem based learning), strategic implementation (knowledge management), and strategic evaluation (management by objective). Administrators' participative management of the experimental group revealed significantly higher after the experiment and the follow-up and also higher than that of the control group at a .05 level. Besides, the evaluation of the focus group revealed that the kindergarten's administrators, in the experimental group were very satisfied with the psychological strategy management model and would apply it for enhancing participative management .

Keywords: psychological strategy management, participative management

¹ Ph.D. Psychology, Kasem Bundit University.

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารทรัพยากรบุคคลของสถานศึกษา จำเป็นต้องแสวงหากลยุทธ์ในการดำเนินงานให้สามารถรองรับกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมและประเทศ (สุมนทนา พรหมบุญ, 2542: 1) โดยเฉพาะให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมไทยด้วยการวิเคราะห์ความเหมาะสมเพื่อสร้างกลไกทางการศึกษา (ศิริพร ตันติพลวินัย, 2541: 343) ให้มีความชอบธรรม ความภาคภูมิใจ ความเชื่อใจ และความสามัคคีร่วมใจ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช, 2543: 14) รวมทั้งสร้างองค์ความรู้เชิงบูรณาการข้ามศาสตร์ด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริง (สมบัติ อยู่เมือง, 2546: 89) เพื่อการสร้างสรรคสังคมให้เป็นโรงเรียนที่มีค่านิยม และมองภาพในอนาคตเชิงกลยุทธ์ร่วมกัน ด้วยการจัดโรงเรียนให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การวิเคราะห์สถานการณ์ร่วมกัน และการสร้างความยืดหยุ่นทางกลไก มีการเสนอวิสัยทัศน์ร่วมกันรวมทั้งการสร้างกลุ่มงานที่มีการกระจายอำนาจ เพื่อการแยกเครือข่ายการทำงาน (ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์, 2544 : 36-37) ซึ่งลักษณะของการบริหารดังกล่าวคือการบริหารแบบมีส่วนร่วมนับเป็นวิธีการซึ่งมีคุณค่าและเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบริหารที่ล้มเหลว สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและขวัญกำลังใจของบุคลากร ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาราบรื่นมากขึ้น เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แสดงความคิดเห็น และอภิปรายร่วมกันกับผู้บังคับบัญชาได้ (อรุณ รักธรรม, 2532: 269) ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกรักผูกพันและรักในองค์กรของตน ยุติการต่อต้านและเกิดการยอมรับมากขึ้น นอกจากนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังเป็นวิธีการสร้างแรงจูงใจที่อีกวิธีหนึ่ง คือจูงใจให้บุคคล

เกิดความภาคภูมิใจเกิดความเคารพตนเองและนำไปสู่การตระหนักในคุณค่าของตนเอง เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ส่งผลให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารครูและผู้ปกครอง ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน
3. เพื่อประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยา ที่มีการนำกลยุทธ์ทางจิตวิทยาไปใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ได้แก่ กลยุทธ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน กลยุทธ์การจัดการความรู้ และกลยุทธ์การบริหารแบบยึดวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นวิธีการในเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมแบบใหม่ ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองของโรงเรียนอนุบาลต่าง ๆ ได้

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ดังต่อไปนี้

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการพัฒนาองค์กรสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง พบว่า จะต้องมีการบริหารกลยุทธ์ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การกำหนดกลยุทธ์ 2) การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ และ 3) การประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ (สมยศ นาวิการ, 2548)

การบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเป็นวิธีการที่ผู้บริหารนำจิตวิทยาซึ่งเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลโดยมีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) เพื่ออธิบายหรือทำความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลและสังคม 2) เพื่อทำนายพฤติกรรมของบุคคลและสังคมและ 3) เพื่อควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลและสังคม (ศรีเรือน แก้วกังวาลและคณะ, 2547) มาบูรณาการเพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรมใหม่ทางการบริหาร

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวคิดการบริหารที่ยอมรับกันในปัจจุบันว่าเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะคำนึงถึงความสำคัญของผู้ร่วมงานทุกระดับ การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีที่มาจากแนวคิดทางการบริหารงานเชิงมนุษยสัมพันธ์และการบริหารเชิงพฤติกรรม ซึ่งเน้นความสำคัญของคนมากกว่าวัตถุ และมีความเชื่อว่าการทำงานเป็นกลุ่มจะก่อให้เกิดผลงานที่ดีกว่าทำงานคนเดียว และยังเชื่ออีกว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงสุด (อภิัญญา กังสนารักษ์, 2544)

การพัฒนาารูปแบบเป็นวิธีการปรับปรุงแนวคิดที่ได้ดำเนินการมาแล้ว โดยมีขั้นตอนหลักคือ (ปทุมพร เปี้ยถนอม, 2554) 1) ขั้นการศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษา 2) ขั้นการศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา 3) ขั้นการสร้างรูปแบบโดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและสภาพปัญหาที่ได้จากข้อมูลเชิงประจักษ์ 4) ขั้นการตรวจสอบความความ

เหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้ และ 5) การนำเสนอรูปแบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ผู้วิจัยศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารกลยุทธ์ทางจิตวิทยา การบริหารแบบมีส่วนร่วม และศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนอนุบาลเอกชนและนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนโดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แนวคิดการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนอนุบาลเอกชน แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
- 2) ด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน
- 3) ด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง
- 4) ด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร
- 5) ด้านการทำงานเป็นทีม
- 6) ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยามีหลักการและกลยุทธ์ในการดำเนินการดังนี้

1. หลักการการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่
 - 1) การกำหนดกลยุทธ์
 - 2) การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ
 - 3) การประเมินผลการดำเนินงานตาม

กลยุทธ์

2. กลยุทธ์ทางจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่

- 1) กลยุทธ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
- 2) กลยุทธ์การจัดการความรู้
- 3) กลยุทธ์การบริหารแบบยืดหยุ่นประสงค์

ตัวแปรตาม คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ที่ประกอบด้วย

ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน การติดต่อสื่อสารแบบสองทาง การกระจายอำนาจในการบริหาร การทำงานเป็นทีม และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน แนวความคิดในการวิจัย เสนอในภาพที่ 1

กรอบแนวคิดการเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยามีหลักการและกลยุทธ์ในการดำเนินการดังนี้

1. หลักการการบริหารเชิงกลยุทธ์ ได้แก่
 - 1) การกำหนดกลยุทธ์
 - 2) การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ
 - 3) การประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์
2. กลยุทธ์ทางจิตวิทยาที่นำมาใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่
 - 1) กลยุทธ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
 - 2) กลยุทธ์การจัดการความรู้
 - 3) กลยุทธ์การบริหารแบบยืดหยุ่นประสงค์

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน

1. ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
2. ด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน
3. ด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง
4. ด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร
5. ด้านการทำงานเป็นทีม
6. ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมหลังการทดลอง และหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อนการทดลอง

2. ผู้บริหารกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมหลังการทดลอง และหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1. การบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยา หมายถึงวิธีการจัดการที่มีความต่อเนื่องเชื่อมโยง และเกี่ยวข้องกับทุกหน่วยงานในโรงเรียน เพื่อให้สามารถดำเนินการในการบริหารแบบมีส่วนร่วมได้อย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ความตระหนักการกำกับ และการควบคุม

2. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยา หมายถึง กระบวนการ ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

- 1) การกำหนดกลยุทธ์
- 2) การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

3) การประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ทางจิตวิทยาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

(1) กลยุทธ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หมายถึง วิธีการสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ เป็นตัวกระตุ้นเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหาด้วยเหตุผล ทำทนายให้คิดค้นคว้าและเกิดความพยายามที่จะหาคำตอบของปัญหาโดยใช้การเรียนรู้ตามกระบวนการวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานโดยผสมผสานการใช้เทคนิคกรณีศึกษาสถานการณ์จำลอง การวิเคราะห์ SWOT และการอภิปรายกลุ่ม

(2) กลยุทธ์การจัดการความรู้ หมายถึง วิธีการที่ผู้บริหารใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมที่ซ่อนเร้นและฝังแน่นในแต่ละบุคคลมาเป็นความรู้ที่เห็นได้ชัดเจน แปลงความรู้ที่เห็นได้ชัดเจนที่มีอยู่โดยการรวบรวมทำให้ความคิดต่าง ๆ เป็นระบบจนกลายเป็นความรู้ใหม่ขึ้นมากลายเป็นทักษะหรือความสามารถอันมีค่ายิ่งต่อบุคคลหรือโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิผลโดยผสมผสานการใช้เทคนิคการระดมความคิด แผนผังความคิด และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(3) กลยุทธ์การบริหารแบบยึดวัตถุประสงค์ หมายถึง วิธีการบริหารที่ใช้จิตวิทยาเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานในทุกๆระดับของโรงเรียน เป็นการปฏิบัติงานโดยที่ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียน โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาแล้วจึงนำไปปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ ภายใต้การสนับสนุนและการให้คำปรึกษาของผู้บังคับบัญชาโดยผสมผสานการใช้เทคนิคการตั้งเป้าหมายร่วมกันพันธะสัญญาและการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยใช้ PDCA

ในการทดลองการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหาร

แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลครั้งนี้ใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3. การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการจัดการที่เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการคิดการตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและพัฒนางานให้มีคุณภาพสูงขึ้นประกอบด้วย

1) ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน หมายถึง การแสดงออกถึงความเชื่อใจในการปฏิบัติงานและเคารพการตัดสินใจของครูและผู้ปกครอง

2) ความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน หมายถึงการแสดงความรู้สึที่ดีต่อโรงเรียนทุ่มเทเสียสละจงรักภักดี และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

3) การติดต่อสื่อสารแบบสองทาง หมายถึงการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ความต้องการ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูและผู้ปกครองในโรงเรียน

4) การกระจายอำนาจในการบริหาร หมายถึง การมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่ครูและผู้ปกครองในโรงเรียนให้สามารถคิด ตัดสินใจ เลือกรูปแบบการทำงาน และดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างอิสระ

5) การทำงานเป็นทีม หมายถึง การร่วมกันคิด และร่วมกันหาแนวทางในการแก้ปัญหา

6) การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ครูและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการวางแผน มีการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งภายในโรงเรียน ค้นหาโอกาสและอุปสรรคภายนอกโรงเรียน และมีความรับผิดชอบร่วมกันในการผลักดันให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมาย

วิธีการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน ที่ดำเนินการสอนโดยใช้ภาษาไทยเพียงภาษาเดียว สังกัด สำนักงาน การ ศึกษา เอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1,261 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากประชากร ได้แก่ 1) ผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 309 คน 2) ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 113 คน และ 3) ผู้ปกครองของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 103 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประสิทธิผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน เป็นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่ายจากกลุ่มตัวอย่างในข้อที่ 2.1 และสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างในโรงเรียน

อนุบาลเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีค่าความเที่ยงทั้งหมดเท่ากับ .9819

2. แบบวัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล มีค่าความเที่ยงทั้งหมดเท่ากับ.9631

3. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล มีค่าดัชนีความสอดคล้องIOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

4. แบบบันทึกการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาโดยใช้การสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนที่ได้จากแบบวัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล

2. วิเคราะห์หาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล และวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence)

3. วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล โดยวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation)

4. วิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยรวม และรายด้านของแบบวัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลโดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (α -Coefficient)

ผลการวิจัย

วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองหลังการทดลอง

และหลังการติดตามผล โดยวิเคราะห์แบบ One-Way Repeated Anova Measurement แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล (n = ผู้บริหาร 15 คน)

กลุ่ม	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
ผู้บริหาร กลุ่มทดลอง	การวัด ก่อน หลัง และ หลังการติดตามผล	65.080	2	32.540	1027.329*
	ความคลาดเคลื่อน	.887	28	.032	
	รวม	65.967	30	32.572	

*p < .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนของผู้บริหารกลุ่มทดลองที่ได้จากการวัด 3 ครั้ง คือ ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 1027.329) ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เพื่อดูว่าคู่ใดแตกต่างกัน

วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองหลังการทดลองและหลังการติดตามผล โดยวิเคราะห์แบบ Two-Way Repeated Anova Measurement แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในช่วงเวลาของการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของผู้บริหารกลุ่มทดลองและผู้บริหารกลุ่มควบคุม พร้อม ๆ กัน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม	ผลสะท้อน (Effect)	Wilks's Lambda	F
1. ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	ช่วงเวลาการวัด	.103	117.132*
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัด	.110	109.765*
2. ด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน	ช่วงเวลาการวัด	.064	197.204*
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัด	.071	175.680*
3. ด้านการสื่อสารแบบสองทาง	ช่วงเวลาการวัด	.032	411.664*
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัด	.026	500.384*
4. ด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร	ช่วงเวลาการวัด	.036	333.688*
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัด	.045	289.096*
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	ช่วงเวลาการวัด	.030	435.381*
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัด	.032	414.934*
6. การตั้งเป้าหมายร่วมกัน	ช่วงเวลาการวัด	.025	524.792*
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัด	.021	631.096*
โดยรวม	ช่วงเวลาการวัด	.005	2720.592*
	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัด	.005	2719.204*

* $p < .05$

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรตามพหุพร้อม ๆ กัน คือค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวม ในช่วงเวลาการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล

ของผู้บริหารกลุ่มทดลองและผู้บริหารกลุ่มควบคุม มีค่า Wilks's Lambda เท่ากับ .005 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และเมื่อแปลงเป็นค่าสถิติทดสอบ F ได้ค่าเท่ากับ 2720.592 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าตัวแปรตามพหุดังกล่าวมีความ

แตกต่างกัน และผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัดพบว่า ปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า Wilks's Lambda เท่ากับ .005 และค่าสถิติทดสอบ F มีค่าเท่ากับ 2719.204

ผลการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรตามค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในช่วงเวลาการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผลของผู้บริหารกลุ่มทดลองและผู้บริหารกลุ่มควบคุม มีค่า Wilks's Lambda เท่ากับ 0.103 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และเมื่อแปลงเป็นค่าสถิติทดสอบ F ได้ค่าเท่ากับ 117.132 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าตัวแปรตามพหุดังกล่าวมีความแตกต่างกัน และผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัดพบว่า ปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า Wilks's Lambda เท่ากับ 0.110 และค่าสถิติทดสอบ F มีค่าเท่ากับ 109.765

ผลการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรตามค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน ในช่วงเวลาการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของผู้บริหารกลุ่มทดลองและผู้บริหารกลุ่มควบคุม มีค่า Wilks's Lambda เท่ากับ .064 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และเมื่อแปลงเป็นค่าสถิติทดสอบ F ได้ค่าเท่ากับ 197.204 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าตัวแปรตามพหุดังกล่าวมีความแตกต่างกัน และผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัดพบว่า ปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า Wilks's Lambda เท่ากับ .071 และค่าสถิติทดสอบ มีค่าเท่ากับ 175.680

ผลการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรตามค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการสื่อสาร

แบบสองทาง ในช่วงเวลาการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของผู้บริหารกลุ่มทดลองและผู้บริหารกลุ่มควบคุม มีค่า Wilks's Lambda เท่ากับ 0.032 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และเมื่อแปลงเป็นค่าสถิติทดสอบ F ได้ค่าเท่ากับ 411.664 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าตัวแปรตามพหุดังกล่าวมีความแตกต่างกัน และผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัดพบว่า ปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า Wilks's Lambda เท่ากับ 0.026 และค่าสถิติทดสอบ F มีค่าเท่ากับ 500.384

ผลการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรตามค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร ในช่วงเวลาการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของผู้บริหารกลุ่มทดลองและผู้บริหารกลุ่มควบคุม มีค่า Wilks's Lambda เท่ากับ .036 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และเมื่อแปลงเป็นค่าสถิติทดสอบ F ได้ค่าเท่ากับ 333.688 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าตัวแปรตามพหุดังกล่าวมีความแตกต่างกัน และผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัดพบว่า ปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า Wilks's Lambda เท่ากับ 0.045 และค่าสถิติทดสอบ F มีค่าเท่ากับ 289.096

ผลการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรตามค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการทำงานเป็นทีม ในช่วงเวลาการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผล ของผู้บริหารกลุ่มทดลองและผู้บริหารกลุ่มควบคุม มีค่า Wilks's Lambda เท่ากับ 0.030 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และเมื่อแปลงเป็นค่าสถิติทดสอบ F ได้ค่าเท่ากับ 435.381 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าตัวแปรตามพหุดังกล่าวมีความ

แตกต่างกัน และผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัดพบว่า มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า Wilks's Lambda เท่ากับ 0.032 และค่าสถิติทดสอบ F มีค่าเท่ากับ 414.934

ผลการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรตามค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการตั้งเป้าหมายร่วมกัน ในช่วงเวลาการวัด ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และหลังการติดตามผลของผู้บริหารกลุ่มทดลองและผู้บริหารกลุ่มควบคุม มีค่า Wilks's Lambda เท่ากับ .025 ซึ่งมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ และเมื่อแปลงเป็นค่าสถิติทดสอบ F ได้ค่าเท่ากับ 524.792 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติแสดงว่าตัวแปรตามพหุดังกล่าวมีความแตกต่างกัน และผลการทดสอบปฏิสัมพันธ์

ระหว่างกลุ่มกับช่วงเวลาการวัดพบว่า มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ค่า Wilks's Lambda เท่ากับ .021 และค่าสถิติทดสอบ F มีค่าเท่ากับ 631.096

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาโดยใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่าผู้บริหารกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจมากและเห็นคุณค่าของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาและจะนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ในการเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมต่อไป

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและผู้ปกครอง ในโรงเรียนอนุบาล เอกชนแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียน อนุบาลเอกชน	ตามการรับรู้ของผู้บริหาร						ตามการรับรู้ของครู						ตามการรับรู้ของผู้ปกครอง					
	สภาพปัจจุบัน			สภาวะที่พึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาวะที่พึงประสงค์			สภาพปัจจุบัน			สภาวะที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล	\bar{X}	SD	แปลผล
1.ด้านความไว้วางใจ	3.6	0.8	มาก	3.8	0.9	มาก	2.7	0.6	ปานกลาง	4.8	0.4	มากที่สุด	2.6	0.7	ปานกลาง	4.8	0.3	มากที่สุด
2.ด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน	3.8	0.9	มาก	3.9	0.9	มาก	3.1	0.7	ปานกลาง	4.9	0.2	มากที่สุด	2.7	0.7	ปานกลาง	4.9	0.2	มากที่สุด
3.ด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง	4.1	0	มาก	3.6	0.9	มาก	2.9	0.7	ปานกลาง	4.9	0.3	มากที่สุด	2.5	0.7	ปานกลาง	4.8	0.2	มากที่สุด
4.ด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร	3.9	0.9	มาก	3.6	1	มาก	2.9	0.7	ปานกลาง	4.9	0.2	มากที่สุด	2.3	0.7	น้อย	4.7	0.2	มากที่สุด
5.ด้านการทำงานเป็นทีม	4	0.3	มาก	3.6	1	มาก	3	0.8	ปานกลาง	4.9	0.3	มากที่สุด	2.3	0.8	น้อย	4.7	0.3	มากที่สุด
6.ด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน	3.7	0.9	มาก	3.8	1	มาก	2.9	0.7	ปานกลาง	5	0.2	มากที่สุด	2.3	0.8	น้อย	4.8	0.2	มากที่สุด
โดยรวม	3.9	0.8	มาก	3.7	0.8	มาก	2.9	0.7	ปานกลาง	4.9	0.2	มากที่สุด	2.5	0.6	น้อย	4.8	0.2	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับการบริหารแบบมีส่วนร่วมรายด้านได้แก่ ด้านความไว้วางใจด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียนด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง ด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ส่วนสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมและรายด้านของครูโรงเรียนอนุบาลเอกชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางและมากที่สุดตามลำดับ นอกจากนี้ สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรวมของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาล

เอกชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยและมากที่สุดตามลำดับ ส่วนสภาพปัจจุบันในการบริหารแบบมีส่วนร่วมรายด้านของผู้ปกครองมีดังนี้ ด้านความไว้วางใจ ด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียนและด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน อยู่ในระดับน้อย นอกจากนี้สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมรายด้านทุกด้านของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน

จากภาพที่ 2 ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนจากหลักการการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ 3 ประการคือ

- 1) การกำหนดกลยุทธ์
- 2) การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ
- 3) การประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ทางจิตวิทยาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการดังนี้ 1) กลยุทธ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) กลยุทธ์การจัดการความรู้ และ 3) กลยุทธ์การบริหารแบบยึดวัตถุประสงค์รูปแบบการ

บริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยามีค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน พบว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้าง

3.1 ผู้บริหารกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมหลังการทดลองและหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นมากกว่าก่อน

การทดลอง ทดสอบโดยใช้การสนทนากลุ่มเฉพาะ (focus group) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3.2 ผู้บริหารกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมหลังการทดลอง และหลังการติดตามผลเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่าผู้บริหารกลุ่มทดลองมีความรู้สึก ความคิดเห็นและทัศนคติต่อครูและผู้บริหารเป็นไปในทิศทางบวกเห็นความสำคัญ และมุ่งมั่นในการพัฒนาความไว้วางใจซึ่งกันและกันความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียนการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง การกระจายอำนาจในการบริหารการทำงานเป็นทีม และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จร่วมกัน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน อภิปรายผลของการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านความไว้วางใจด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียนด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทางด้านการกระจายอำนาจในการบริหารการทำงานเป็นทีม และด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกันอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมิได้พิจารณาถึงข้อเท็จจริงในหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมยังใช้การบริหารระบบเดิมที่ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารงานวิชาการการบริหารงานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไประดับปฏิบัติการในโรงเรียนขาด

อำนาจในการตัดสินใจ ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการและแก้ปัญหาต่างๆ ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านความไว้วางใจด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน ด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง ด้านการกระจายอำนาจในการบริหารการทำงานเป็นทีม และด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะครูมีทัศนคติที่ไม่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ไม่เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการเข้าไปมีส่วนร่วม เน้นการเคารพและเชื่อฟังระบบอาวุโสมากเกินไป มีความเชื่อว่าการทำงานโดยคนเดียวดีกว่าการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ ขาดความเข้าใจในหลักการทฤษฎีการมีส่วนร่วม มีศักยภาพไม่เพียงพอในการมีส่วนร่วม และไม่กล้าแสดงความคิดเห็น เนื่องจากเกิดความกลัว และผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านการกระจายอำนาจในการบริหารการทำงานเป็นทีม และด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน อยู่ในระดับน้อยส่วนรายด้านความไว้วางใจด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียนด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทางอยู่ในระดับปานกลางเนื่องจากไม่มีเวลาเข้ามามีส่วนร่วมเพราะต้องทำมาหากินขาดการส่งเสริมสนับสนุนและผู้บริหารโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วม

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านความไว้วางใจ ด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน ด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง ด้านการกระจายอำนาจในการบริหารการทำงานเป็นทีม และด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน อยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีข้อจำกัดที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 9 (6) ได้ระบุถึงการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน โรงเรียนชุมชน

โรงเรียนปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน โรงเรียน เอกชน โรงเรียนวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น โดยมีได้มาจากความต้องการ และยังไม่เห็นความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมเท่าที่ควร ครูและผู้บริหารที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านความไว้วางใจ ด้านความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียน ด้านการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง ด้านการกระจายอำนาจในการบริหาร ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจาก ครูและผู้บริหารมีความต้องการและอยากเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน มุ่งหวังให้ผู้บริหารยินยอมที่จะมอบอำนาจหรือลดอำนาจของตนไปให้บุคคลอื่น โดยการเปิดโอกาสให้ครูและผู้บริหารแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ ยอมรับฟังความคิดเห็น มีการตัดสินใจร่วมกันและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงที่ได้ลงมติร่วมกันไว้ เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

3. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนเป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากหลักการการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญ 3 ประการคือ การกำหนดกลยุทธ์การแปลงกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติและ การประเมินผลการดำเนินงานตามกลยุทธ์ โดยมีกลยุทธ์ทางจิตวิทยาที่ใช้ในการประชุมเชิงปฏิบัติการดังนี้ 1) กลยุทธ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน 2) กลยุทธ์การจัดการความรู้ และ 3) กลยุทธ์การบริหารแบบยึดวัตถุประสงค์

4. การประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยวิธีการสนทนากลุ่มเฉพาะ พบว่า ผู้บริหารมีความพึงพอใจ และจะนำรูปแบบไปจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ครูและผู้บริหารได้พัฒนาทักษะ ความรู้และความสามารถเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ผู้บริหารกลุ่มทดลองยังได้แสดงทัศนะ

เกี่ยวกับการเข้าร่วมการทดลองการใช้รูปแบบว่า หลังจากการทดลองผู้บริหาร มีความรู้สึก ความคิดเห็น และทัศนคติต่อครูและผู้บริหาร เป็นไปในทิศทางบวก เห็นความสำคัญ และมุ่งมั่นในการพัฒนาความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ความรักความผูกพันที่มีต่อโรงเรียนการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง การกระจายอำนาจในการบริหาร การทำงานเป็นทีม และการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุผลสำเร็จร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้แบบวัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล สารนำไปใช้กับผู้บริหารโรงเรียนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง เช่นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาล แต่ก่อนจะนำไปใช้ควรศึกษาในรายละเอียดของแบบวัดวิธีการใช้แบบวัดและการแปลความหมายให้เข้าใจก่อนนำไปใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประเภทอื่น เช่นผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลสองภาษา แต่ก่อนนำรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาไปใช้ควรมีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ การใช้กลยุทธ์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการจากผู้เชี่ยวชาญและควรมีความรู้ และมีทักษะเกี่ยวกับการประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้เครื่องมือในการศึกษาสภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมมากกว่า 1 ชนิดร่วมกับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพจะช่วยให้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลได้ตรงและครอบคลุมมากขึ้นควรพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน เพื่อให้ผู้ที่นำรูปแบบไปใช้มีแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนและเพื่อให้รูปแบบเกิดประโยชน์แก่ผู้บริหารมากที่สุดควรสร้างรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยา

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

เพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน ที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคมเช่นผู้บริหารที่อยู่ในชุมชนเมือง ผู้บริหารที่อยู่ในชุมชนชนบท และควรมีการติดตามผลการบริหารแบบมีส่วนร่วมหลังจากทดลองไปแล้ว 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งติดตามผล

ความพึงพอใจของครูและผู้บริหารที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อติดตามประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน และเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ทางจิตวิทยาให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เกตุสุเดช กำแพงแก้ว. (2547). การศึกษากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- คัตนางค์ มณีสรี. (2554). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา บุญงการ. (2547). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้: การพัฒนาคนเพื่อสังคมที่สมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ธร สุนทรายุทธ. (2553). การบริหารจัดการเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ธรรมรักษ์การพิศิษฐ์. (2544). ความสัมพันธ์ของแผนการศึกษาศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติกับแผนที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ: เคอาร์พับลิชชิ่ง.
- ปทุมพร เปี้ยถนอม. (2554). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงบูรณาการสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มงคลชัย วิริยะพินิจ. (2554). องค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: ส่องสยาม.
- ลัดดา ผลวัฒน์. (2547). การพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศรีวรรณแก้วกั้วาลและคณะ. (2547). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ศักดิ์ดา สถาพรวงษา. (2549). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพรตันดิพลวินัย. (2541). การพัฒนาสถาบันเพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมบัณฑิตธรรมศาสตร์ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน. กรุงเทพฯ: สำนักงานมาตรฐาน
- สุมนฑาพรหมบุญ. (2542). แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพ.ศ. 2540-2544. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.
- สมบัติอยู่เมือง. (2546). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบูรณาการข้ามศาสตร์กับมหาวิทยาลัยศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. ภาพพิมพ์.

- สมยศ นาวิการ. (2548). **การบริหารเชิงกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2553). **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภิญา กังสนารักษ์. (2544). **รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรุณ รัชธรรม. (2532). **หลักมนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- Bandura, Albert. (1995). **Self-Efficacy in Changing Societies**. USA: Cambridge University Press.
- Helmcamp, Ray. (2006). **The Psychology of Participative Management**. New York: Universe.
- Hoy, W. K. and Miskel, C.G. (1996). **Education Administration: Theory Research and Practices(5th Ed.)**. New York: McGraw -Hill.
- Szabo, Erna. (2007). **Participative Management and Culture**. Germany: Peter Lang GMBH.
- William P. Anthony. (1978). **Participative Management**. New York: Addison-Wesley.
- William, Ervin. (1976). **Participative Management: Concepts, Theory and Implementation**. New York: Department of Management Georgia State University.

การปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

ชลมาณ ดาราฉาย¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างคำปนภาษาอาหรับ ชนิดของคำปนภาษาอาหรับ และหน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม ข้อมูลภาษาที่ใช้ในการศึกษา รวบรวมมาจากหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามที่จัดพิมพ์เผยแพร่ด้วยภาษาไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคืออัตราส่วน ร้อยละ ผลการศึกษาพบว่าการสร้างคำปนภาษาอาหรับจำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การทับศัพท์ การซ้อนคำ การผสมคำ และการประสมคำ สำหรับชนิดของคำปนภาษาอาหรับจำแนกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ คำนาม คำกริยา และคำคุณศัพท์ ส่วนหน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับจำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประธาน กริยากรรม และส่วนขยาย

คำสำคัญ: การปนภาษา, การสร้างคำ, ชนิดของคำ, หน้าที่ของคำ

¹นักศึกษาลัทธิสุตปรียญาศึกษาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Thai-Arabic Language Mixing in Islamic Texts

Salman Darachai¹

Abstract

The main purposes of this study were to study the word formation of Thai-Arabic language mixing in Islamic texts, the word class of Thai-Arabic language mixing in Islamic texts, and the word function of Thai-Arabic language mixing in Islamic texts. Language data was collected from Islamic texts published in Thai language. The statistical analysis was done by means of percentage. The results of the study revealed that there were 4 types of the word formation : loan word, doublet, complex word, and compound word. The word class of Thai-Arabic language mixing in Islamic texts could be categorized into 3 categories : noun, verb, and adjective. The word functions of Thai-Arabic language mixing in Islamic texts could be classified into 4 categories : subject, verb, object, and modifier.

Keywords: language mixing, word formation, word class, word function

¹ Ph.D. candidate in Linguistics, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

บทนำ

อิสลามเป็นศาสนาที่กำหนดให้มุสลิมแสวงหาวิชาความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กัน การศึกษาตามแนวทางของอิสลามมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มุสลิมดำรงไว้ซึ่งคุณธรรม จรรยา มารยาท และมีการขัดเกลาจิตใจ เพื่อพัฒนาสุขภาพสติปัญญา ความรู้ความสามารถ และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อหาเลี้ยงชีพ และเพื่อให้ได้รับข้อเท็จจริงทางวิชาการ (อามีนะห์ ดำรงผล, 2549 : 136-138) กล่าวได้ว่า การศึกษาหาความรู้ถือเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับมวลมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเรียนรู้เกี่ยวกับอิสลามและนำมาประพุดติปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ผู้ใดละเลยถือว่ามีความผิดบาป และจะได้รับโทษสถานหนักจากพระเจ้าเป็นเจ้า (ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก, 2555 : 55)

มุสลิมสามารถศึกษาหาความรู้ตามแนวทางของอิสลามได้หลายวิธี ยกตัวอย่างเช่น การฟังบรรยายธรรม การสนทนาธรรม และการซักถามผู้รู้ทางศาสนา รวมทั้งการอ่านหนังสือคำสอนทางศาสนา เป็นต้น ทั้งนี้ การอ่านถือเป็นวิธีการหลักในการแสวงหาความรู้ตามแนวทางของอิสลาม เนื่องจากวณะของพระเจ้าที่บันทึกไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานเริ่มต้นปฐมโองการด้วยวลี “จงอ่าน” นอกจากนี้ บรรดานักวิชาการในสมัยท่านศาสดาและบรรดาสาวกต่างถูกเรียกขานว่า “อัล-กูรออ์” ซึ่งแปลว่านักอ่าน (เชคริฎอ อิบนูอะหมัด อิบนูญุส อัสเศาะมะดี, 2555 : 7) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นพ้องด้วยว่ามุสลิมพึงแสวงหาความรู้จากการอ่านหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามซึ่งเป็นภารกิจที่สามารถกระทำได้ตามความประสงค์ทุกที่ทุกเวลาอันควร

การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดคำสอนทางศาสนาของชาวมุสลิมโดยทั่วไปมักเป็นภาษาที่มีรูปแบบเฉพาะ กล่าวคือ มีการใช้ภาษาอาหรับดั้งเดิม (classical Arabic) ในทำนองเดียวกับที่ชาวคริสเตียนในประเทศเอธิโอเปียใช้ภาษาเกซ (Geez) ชาว

แคธอลิกใช้ภาษาละติน (Latin) และชาวพุทธใช้ภาษาบาลี (Pali) (Saville-Troike, 2003 : 64) ทั้งนี้ การใช้ภาษาอาหรับ อาทิ คำและวลีภาษาอาหรับถือเป็นลักษณะภาษาที่ปรากฏใช้ในหลายภาษาในฐานะที่ภาษาอาหรับเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมของอิสลาม (Bakalla, 1984 : 67-68)

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเกิดคำถามว่าภาษาอาหรับมีบทบาทหน้าที่ในภาษาไทยหรือไม่อย่างไรในแง่ที่ภาษาอาหรับเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดคำสอนของอิสลาม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องการปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามที่จัดพิมพ์เผยแพร่ด้วยภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการสร้างคำปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม
2. เพื่อศึกษาชนิดของคำปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม
3. เพื่อศึกษาหน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาการปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามที่เขียนโดยฮัจยียะกูบ ท่วมประถม (อดีตนายกสมาคมครูสัมพันธ์ สังกัดสำนักจุฬาราชมนตรี และอดีตคอเต็บ (ผู้กล่าวคำเทศนาหรือปาฐกถาธรรม) ประจำมัสยิดต้นสน แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร) ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 8 เล่ม
2. ศึกษาการปนภาษาอาหรับเฉพาะข้อความที่บันทึกด้วยอักษรไทย

แนวคิดที่ใช้เป็นพื้นฐานของการวิจัย

1. แนวคิดเรื่องการสลับภาษาในประโยค (intra-sentential switching) ของโรเมน (Romaine, 2000) ซึ่งเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่าการปนรหัส (code mixing) หรือการปนภาษา (language mixing)
2. แนวคิดเรื่องแบบจำลองกรอบภาษาหลัก (Matrix Language Frame model, MLF model) ของไมเออร์ส-สกอตตัน (Myers-Scotton, 2002)
3. แนวคิดเรื่องไวยากรณ์ไทยของนวรรณพันธุ์เมธา (2554)

นิยามศัพท์

1. หนังสือคำสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลาม ซึ่งเขียนโดยผู้มีหน้าที่กล่าวคำเทศนาประจำมัสยิดหรือนักวิชาการด้านศาสนาอิสลาม เพื่อแนะนำ สั่งสอน และตักเตือนให้ผู้อ่านที่เป็นมุสลิมประพฤติปฏิบัติตามบทบัญญัติทางศาสนา โดยการอ้างอิงวจาณะของพระเจ้าในคัมภีร์อัลกุรอาน และ/หรือวจาณะของศาสนามุฮัมมัดในอัลฮะดีษ (จริยวัตรของท่านศาสดา)
2. การปนภาษา หมายถึง การใช้ภาษาอย่างน้อยสองภาษาต่อเนื่องภายในข้อความเดียวกัน การปนภาษาประกอบด้วยภาษาหลัก (matrix language) ซึ่งเป็นภาษาที่กำหนดไวยากรณ์ของข้อความ และภาษารอง (embedded language) ซึ่งเป็นเพียงคำหรือวลีที่ผู้ใช้ภาษานำมาใช้ปนในภาษาหลัก (Myers - Scotton, 2002 : 8-16) การศึกษาการปนภาษาครั้งนี้เป็นการศึกษาการปนภาษาอาหรับในภาษาไทย โดยมีภาษาไทยเป็นภาษาหลักและภาษาอาหรับเป็นภาษารอง
3. คำปนภาษาอาหรับ หมายถึง คำภาษาอาหรับที่นำมาใช้โดยการเขียนแทนด้วยอักษรไทย ทั้งนี้ ผู้ใช้ภาษาอาจใช้คำภาษาอาหรับในลักษณะ

การทับศัพท์หรือใช้ผสมกับหน่วยคำไทยในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การซ้อนคำ การประสมคำ หรือการผสมคำ เพื่อทำให้ความหมายของคำภาษาอาหรับชัดเจนมากขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามด้วยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) (Leedy and Ormrod, 2013 : 215) เพื่อให้ได้หนังสือคำสอนที่เขียนโดยผู้เขียนซึ่งมีคุณสมบัติตรงตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 2 ประการ ได้แก่

- 1) เป็นผู้กล่าวคำเทศนาหรือปาฐกถาธรรมประจำมัสยิด
- 2) เป็นบุคลากรสังกัดสำนักจุฬาราชมนตรี

การที่ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้ได้หนังสือที่เขียนโดยผู้มีหน้าที่โดยตรงในการกล่าวเทศนาธรรมของศาสนาอิสลามและเป็นบุคคลที่สังกัดหน่วยงานที่เป็นผู้นำกิจกรรมด้านศาสนาอิสลามในประเทศไทย จากเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกหนังสือคำสอนที่เขียนโดยฮัจยียะกูบ ท้วมประถม (อดีตนายกสมาคมครูสัมพันธ์ สังกัดสำนักจุฬาราชมนตรี และอดีตคอเต็บประจำมัสยิดต้นสน แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร) ซึ่งมีทั้งหมดจำนวน 8 เล่ม จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ ส.วงศ์เสงี่ยม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้คัดเลือกคำสอนจากหนังสือคำสอนทั้ง 8 เล่ม ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (systematic random sampling) (Leedy and Ormrod, 2013 : 212) โดยคัดเลือกคำสอนเฉพาะบทที่เป็นเลขที่เริ่มจากบทที่ 1 ของแต่ละเล่มเป็นต้นไป ซึ่งทำให้ได้คำสอนจำนวนรวม 136 บท และมีจำนวนหน้ารวม 1,004 หน้า

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยมุ่งวิเคราะห์การปนภาษาอาหรับใน 3 ประเด็น ได้แก่ การสร้างคำ ชนิดของคำ และหน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับ โดยนับความถี่ของคำปนที่ปรากฏใช้ในหนังสือคำสอน จากนั้นนำไปคำนวณค่าร้อยละ (percentage) และนำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยการบรรยายและตาราง ทั้งนี้ ผู้วิจัยไม่ได้นำคำยืมภาษาอาหรับซึ่งได้มีการบัญญัติไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานมาวิเคราะห์ เนื่องจากเป็นคำอาหรับที่นำเข้ามาใช้ในภาษานานแล้วจนกลายเป็นคำไทย และคำอาหรับที่นำมาศึกษาครั้งนี้ไม่นับรวมคำที่เป็นชื่อเฉพาะ เช่น ชื่อศาสนทูต ชื่อเทวทูต ชื่ออัครสาวก ชื่อเดือน ชื่อคัมภีร์ และชื่อสถานที่ เป็นต้น อนึ่ง ผู้วิจัยอ้างอิงและตรวจสอบความหมายของคำอาหรับที่นำมาศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่อไปนี้

1) “พจนานุกรมอาหรับ-ไทย ภาคคำนาม” พ.ศ. 2539 โดย อำนวย โพธิ์กระเจิน

2) “พจนานุกรมอาหรับ-ไทย ภาคคำกริยา” พ.ศ. 2539 โดย อำนวย โพธิ์กระเจิน

3) “คู่มือมุสลิมเบื้องต้น” พ.ศ. 2541 โดย การิม อับดุลเลาะห์

4) “สารานุกรมอิสลาม” พ.ศ. 2547 โดย บรรจง บินกาซัน

5) “กฎแจภาษาอาหรับ” พ.ศ. 2550 โดย อิสมาแอล มีสุวรรณ

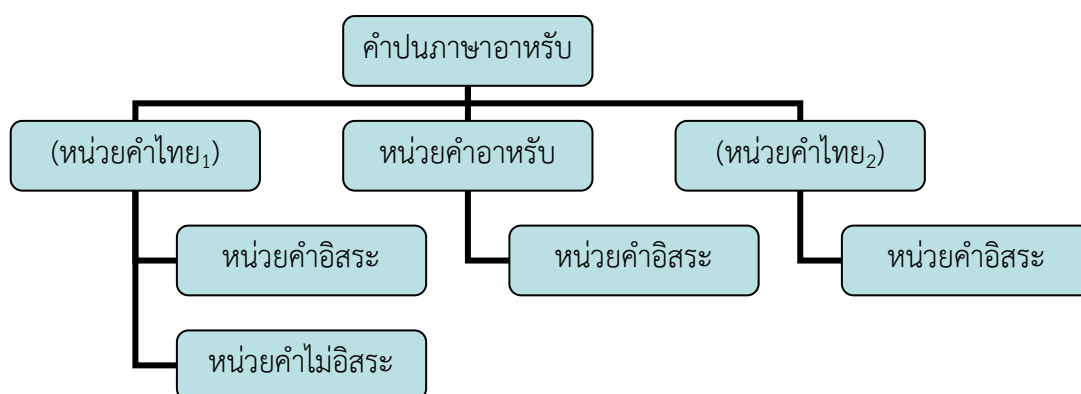
6) “คู่มืออัลลัฟ (มุสลิมใหม่)” พ.ศ. 2551 โดย ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก

7) “ศัพท์น่ารู้ที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยมุสลิม” พ.ศ. 2552 โดย กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ผลการวิจัย

1. การสร้างคำปนภาษาอาหรับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โครงสร้างของคำปนมีหน่วยคำอาหรับที่เขียนแทนด้วยอักษรไทยเป็นแกนกลางและอาจมีหน่วยคำไทยปรากฏก่อนหรือหลังหน่วยคำอาหรับด้วยหรือไม่ก็ได้ ดังรูปต่อไปนี้

รูปที่ 1 : โครงสร้างของคำปนภาษาอาหรับ

รูปที่ 1 แสดงให้เห็นว่า คำปณภาษาอาหรับ มีองค์ประกอบที่จำแนกออกเป็น 3 ส่วน เริ่มจาก หน่วยคำไทย₁ หน่วยคำอาหรับ และหน่วยคำไทย₂ ตามลำดับ องค์ประกอบที่อยู่ภายในเครื่องหมายวงเล็บ ได้แก่ หน่วยคำไทย₁ และ หน่วยคำไทย₂ เป็นส่วนที่อาจมีหรือไม่มีก็ได้ สำหรับองค์ประกอบที่ไม่ได้อยู่ภายในเครื่องหมายวงเล็บ ได้แก่ หน่วยคำอาหรับซึ่งเป็นส่วนที่ปรากฏเสมอ หน่วยคำไทย₁ สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ หน่วยคำ

อิสระ (free morpheme) และหน่วยคำไม่อิสระ (bound morpheme) สำหรับหน่วยคำอาหรับและ หน่วยคำไทย₂ ทั้งหมดที่พบในข้อมูลเป็นหน่วยคำอิสระ ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการสร้าง คำปณตามโครงสร้างดังกล่าวสามารถจำแนกเป็น 4 ประเภท เรียงตามลำดับจำนวนคำและอัตราความถี่ ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การทับศัพท์ การซ้อนคำ การผสมคำ และการประสมคำ ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : การสร้างคำปณภาษาอาหรับ

การสร้างคำปณภาษาอาหรับ	จำนวน (คำ)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. การทับศัพท์ หน่วยคำอิสระ (อาหรับ)	107	37.41	2,024	72.91
2. การซ้อนคำ	73	25.52	488	17.58
2.1 หน่วยคำอิสระ (อาหรับ) + หน่วยคำอิสระ (ไทย)	40	13.98	257	9.26
2.2 หน่วยคำอิสระ (ไทย) + หน่วยคำอิสระ (อาหรับ)	33	11.54	231	8.32
3. การผสมคำ หน่วยคำไม่อิสระ (ไทย) + หน่วยคำอิสระ (อาหรับ)	65	22.73	168	6.05
4. การประสมคำ หน่วยคำอิสระ (ไทย) + หน่วยคำอิสระ (อาหรับ)	41	14.34	96	3.46
รวม	286	100.00	2,776	100.00

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การสร้าง คำปณภาษาอาหรับที่มีจำนวนคำมากที่สุดคือ การทับศัพท์ซึ่งมีจำนวน 107 คำ (ร้อยละ 37.41) และมีอัตราความถี่ในการปรากฏมากที่สุดเช่นกันคือ 2,024 ครั้ง (ร้อยละ 72.91) รองลงมาคือการซ้อนคำซึ่งมีจำนวน 73 คำ (ร้อยละ 25.52) และมีอัตราความถี่ในการ ปรากฏ 488 ครั้ง (ร้อยละ 17.58) และการ ผสมคำซึ่งมีจำนวน 65 คำ (ร้อยละ 22.73)

และมีอัตราความถี่ในการปรากฏ 168 ครั้ง (ร้อยละ 6.05) ตามลำดับ สำหรับการสร้างคำ ที่มีจำนวนค่าน้อยที่สุดคือการประสมคำซึ่งมี จำนวน 41 คำ (ร้อยละ 14.34) และมีอัตรา ความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุดเช่นกันคือ 96 ครั้ง (ร้อยละ 3.46) การสร้างคำปณภาษา อาหรับแต่ละประเภทมีรายละเอียดตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1.1 การทับศัพท์

การทับศัพท์ หมายถึง การนำคำภาษาอาหรับมาใช้โดยการเขียนแทนด้วยอักษรไทย คำอาหรับที่นำมาใช้นี้เป็นหน่วยคำอิสระ เช่น “มะลาอิกะฮ์” (เทวทูต) “ไซตอน” (ซาตานหรือมารร้าย) และ “ฮิดายะฮ์” (การชี้ทางที่ถูกต้อง) เป็นต้น

1.2 การซ้อนคำ

การซ้อนคำ หมายถึง การใช้คำทับศัพท์ภาษาอาหรับควบคู่กับคำไทย โดยทั้งคำอาหรับและคำไทยเป็นหน่วยคำอิสระและมีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน โครงสร้างของการซ้อนคำมี 2 ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่งคือ “คำอาหรับ + คำไทย” และประเภทที่สองคือ “คำไทย + คำอาหรับ” ดังนี้

1.2.1 คำอาหรับ + คำไทย หมายถึง การซ้อนคำโดยใช้คำอาหรับขึ้นต้นและตามด้วยคำไทย เช่น คำว่า “ซอบร์อดทน” (ซอบร์ หมายถึง อดทนอดกลั้น) “ไซตอนมารร้าย” (ไซตอน หมายถึง ซาตานหรือมารร้าย) และ “ริสกีรายได้” (ริสกี หมายถึง ปัจจัยยังชีพ) เป็นต้น

1.2.2 คำไทย + คำอาหรับ หมายถึง การซ้อนคำโดยใช้คำไทยขึ้นต้นและตามด้วยคำอาหรับ เช่น คำว่า “ศรัทธาอีมาน” (อีมาน หมายถึง ศรัทธา) “ภัยยะลา” (ยะลา หมายถึง ความทุกข์และภัยพิบัติต่าง ๆ) และ “โลกดุนยา” (ดุนยา หมายถึง โลกนี้ซึ่งเป็นโลกชั่วคราว) เป็นต้น

1.3 การผสมคำ

การผสมคำ หมายถึง การใช้หน่วยคำไม่อิสระในภาษาไทยซึ่งได้แก่หน่วยคำ “การ-” “ความ-” หรือ “ชาว-” ร่วมกับคำทับศัพท์ภาษาอาหรับที่เป็นหน่วยคำอิสระ โดยเรียงลำดับหน่วยคำไม่อิสระในภาษาไทยไว้หน้าคำทับศัพท์ภาษาอาหรับ เช่น คำว่า “การชะฟาอะฮ์” (ชะฟาอะฮ์ หมายถึง ช่วยเหลือ) “ความซุกุร” (ซุกุร หมายถึง ขอบคุณ) และ “ชาวกุบูร” (กุบูร หมายถึง สุสาน) เป็นต้น

1.4 การประสมคำ

การประสมคำ หมายถึง การใช้คำภาษาไทยควบคู่กับคำทับศัพท์ภาษาอาหรับ โดยเรียงลำดับคำไทยไว้หน้าคำทับศัพท์ภาษาอาหรับ ทั้งคำไทยและคำอาหรับเป็นหน่วยคำอิสระที่มีความหมายต่างกัน เช่น คำว่า “ชีวิตดุนยา” (ดุนยา หมายถึง โลกนี้ซึ่งเป็นโลกชั่วคราว) “ชีวิตอาคิเราะฮ์” (อาคิเราะฮ์ หมายถึง โลกหน้าซึ่งเป็นโลกถาวร) และ “เสปียงอาคิเราะฮ์” เป็นต้น

2. ชนิดของคำปนภาษาอาหรับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ชนิดของคำปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท เรียงลำดับตามจำนวนคำและอัตราความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ คำนาม คำกริยา และคำคุณศัพท์ ดังข้อมูลในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 : ชนิดของคำปนภาษาอาหรับ

ชนิดของคำปนภาษาอาหรับ	จำนวน (คำ)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. คำนาม	204	71.32	2,212	79.69
2. คำกริยา	69	24.13	472	17.00
3. คำคุณศัพท์	13	4.55	92	3.31
รวม	286	100.00	2,776	100.00

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ชนิดของคำปนภาษาอาหรับที่มีจำนวนคำมากที่สุดคือ คำนามซึ่งมีจำนวน 204 คำ (ร้อยละ 71.32) และมีอัตราความถี่ในการปรากฏมากที่สุดเช่นกันคือ 2,212 ครั้ง (ร้อยละ 79.69) รองลงมาคือคำกริยาซึ่งมีจำนวน 69 คำ (ร้อยละ 24.13) และมีอัตราความถี่ในการปรากฏ 472 ครั้ง (ร้อยละ 17.00) สำหรับชนิดของคำปนภาษาอาหรับที่มีจำนวนค่าน้อยที่สุดคือ คำคุณศัพท์ซึ่งมีจำนวน 13 คำ (ร้อยละ 4.55) และมีอัตราความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุดเช่นกันคือ 92 ครั้ง (ร้อยละ 3.31) ชนิดของคำปนภาษาอาหรับดังกล่าวแต่ละประเภทมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 คำนาม

คำนาม หมายถึง คำที่ใช้เรียกสรรพสิ่งทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม เช่น คำว่า “กุบูร” (สุสาน) “ไซตอน” (ชาตานหรือ

มารร้าย) และ “คุตบะห์” (การแสดงธรรมเทศนา) เป็นต้น

2.2 คำกริยา

คำกริยา หมายถึง คำที่ใช้แสดงอาการหรือการกระทำของคำนาม เช่น คำว่า “มะอัฟ” (ให้อภัยหรือยกโทษให้) “ซุกร” (ขอบคุณ) และ “ซยุต” (ก้มกราบ) เป็นต้น

2.3 คำคุณศัพท์

คำคุณศัพท์ หมายถึง คำที่ใช้ขยายคำนาม เช่น คำว่า “ฟิรดู” (ที่บังคับ) “ฮะร่าม” (ที่ไม่อนุมัติ) และ “อิกลาส” (ที่บริสุทธิ์) เป็นต้น

3. หน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับสามารถจำแนกเป็น 4 ประเภท คือ ประธาน กริยา กรรม และส่วนขยาย ดังข้อมูลในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 : หน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับ

หน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับ	จำนวน (คำ)	ร้อยละ	ความถี่ (ครั้ง)	ร้อยละ
1. ประธาน	63	14.03	462	16.64
2. กริยา	69	15.37	472	17.00
3. กรรม	138	30.73	751	27.06
4. ส่วนขยาย	179	39.87	1,091	39.30
4.1 คำนามบอกสถานที่	53	11.80	328	11.82
4.2 คำนามบอกเจ้าของ	44	9.80	106	3.82
4.3 คำนามบอกแหล่งเดิม	24	5.34	126	4.54
4.4 คำนามบอกการเปรียบเทียบ	19	4.23	22	0.79
4.5 คำนามบอกจุดหมาย	17	3.79	36	1.30
4.6 คำคุณศัพท์	13	2.90	92	3.31
4.7 คำแยกประเภท	6	1.34	347	12.50
4.8 คำนามบอกความคล้ายตาม	3	0.67	34	1.22
รวม	449	100.00	2,776	100.00

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า หน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับที่มีจำนวนคำมากที่สุดคือ ส่วนขยายซึ่งมีจำนวน 179 คำ (ร้อยละ 39.87) และมีอัตราความถี่ในการปรากฏมากที่สุดเช่นกันคือ 1,091 ครั้ง (ร้อยละ 39.30) รองลงมาคือกรรมซึ่งมีจำนวน 138 คำ (ร้อยละ 30.73) และมีอัตราความถี่ในการปรากฏ 751 ครั้ง (ร้อยละ 27.06) และกริยาซึ่งมีจำนวน 69 คำ (ร้อยละ 15.37) และมีอัตราความถี่ในการปรากฏ 472 ครั้ง (ร้อยละ 17.00) ตามลำดับ สำหรับหน้าที่ที่มีจำนวนคำน้อยที่สุดคือประธานซึ่งมีจำนวน 63 คำ (ร้อยละ 14.03) และมีอัตราความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุดเช่นกันคือ 462 ครั้ง (ร้อยละ 16.64) หน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับแต่ละประเภทมีรายละเอียดตามลำดับดังนี้

3.1 ประธาน

ประธาน หมายถึง ผู้แสดงอาการสภาพ และความรู้สึก เช่น คำว่า “มะลาอิกะห์” (เทวดา) “ไซตอน” (ซาตานหรือมารร้าย) และ “ริสกี” (ปัจจัยยังชีพ) เป็นต้น

3.2 กริยา

กริยา หมายถึง คำที่ใช้แสดงอาการ สภาพ และความรู้สึกของประธาน เช่น คำว่า “มะอัฟ” (ให้อภัยหรือยกโทษให้) “เหนียต” (ตั้งใจหรือตั้งใจแน่ว) “ซอบัร” (อดทนอดกลั้น) และ “ซุคุร” (ขอบคุณ) เป็นต้น

3.3 กรรม

กรรม หมายถึง คำที่ใช้แสดงผู้รับการกระทำหรือผลที่เกิดจากการกระทำ เช่น คำว่า “ชะกาต” (ทรัพย์สินที่อิสลามกำหนดให้มุสลิมต้องบริจาคแก่ผู้มีสิทธิ์ได้รับ) “ริสกี” (ปัจจัยยังชีพ) และ “บะระกัต” (ความดีงามหรือศิริมงคล) เป็นต้น

3.4 ส่วนขยาย

ส่วนขยาย หมายถึง คำที่ใช้ขยายประธาน กริยา หรือกรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ส่วนขยายสามารถจำแนกเป็น 8

ประเภท ได้แก่ คำนามบอกสถานที่ คำนามบอกเจ้าของ คำนามบอกแหล่งเดิม คำนามบอกการเปรียบเทียบ คำนามบอกจุดหมาย คุณศัพท์ คำแยกประเภท และคำนามบอกความคล้ายตาม ดังรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

1) คำนามบอกสถานที่ หมายถึง คำนามที่ทำหน้าที่แสดงที่เกิดเหตุ จากข้อมูลพบว่าปรากฏหลังคำเชื่อมบอกความสัมพันธ์ทางสถานที่ เช่น คำว่า “ใน” “บน” “หลัง” “ที่” เป็นต้น ตัวอย่างคำนามบอกสถานที่ เช่น คำว่า “มิมบัว” (แทนสำหรับยื่นเทศนาในมัสยิด) “กูบูร” (สุสาน) และ “ดุนยา” (โลกนี้ซึ่งเป็นโลกชั่วคราว) เป็นต้น

2) คำนามบอกเจ้าของ หมายถึง คำนามที่ทำหน้าที่แสดงเจ้าของ ซึ่งเป็นคำที่ปรากฏหลังคำเชื่อมบอกเจ้าของ คำว่า “ของ” ตัวอย่างคำนามบอกเจ้าของ เช่น คำว่า “ไซตอน” (ซาตานหรือมารร้าย) “กาเฟร” (ผู้ปฏิเสธความศรัทธาต่อพระเจ้าและคำสอนของพระองค์หลังจากที่ได้รับการบอกกล่าวชี้แจงแล้ว) และ “นบี” (ศาสนทูต) เป็นต้น

3) คำนามบอกแหล่งเดิม หมายถึง คำนามที่ทำหน้าที่แสดงแหล่งที่มา จากข้อมูลพบว่า ปรากฏหลังคำเชื่อมบอกแหล่งเดิม คำว่า “จาก” ตัวอย่างคำนามบอกแหล่งเดิม เช่น คำว่า “ฮะดิษ” (คำพูดและจริยวัตรของท่านศาสดามุฮัมมัด) “กูบูร” (สุสาน) และ “อายะฮ์” (ประโยคหรือวรรคตอนในคัมภีร์อัลกุรอาน) เป็นต้น

4) คำนามบอกการเปรียบเทียบ หมายถึง คำนามที่ทำหน้าที่แสดงการเปรียบเทียบ คำนามชนิดนี้ปรากฏหลังคำเชื่อม “กว่า” ตัวอย่างคำนามบอกการเปรียบเทียบ เช่น คำว่า “มุอมีน” (ผู้ศรัทธาใน

พระเจ้า) “อัมัล” (การปฏิบัติ) และ “อิบาดะห์” (การแสดงความเคารพภักดีต่อพระเจ้า) เป็นต้น

5) คำนามบอกจุดหมาย หมายถึง คำนามที่ทำหน้าที่แสดงจุดหมาย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ปรากฏหลังคำเชื่อมบอกจุดหมาย ได้แก่ คำว่า “ต่อ” “สู่” “แก่” “แต่” “ยัง” “เพื่อ” ตัวอย่างคำนามบอกจุดหมาย เช่น คำว่า “อะมานะฮ์” (ของฝากที่ต้องรับผิดชอบดูแล) “อาคิเราะห์” (โลกหน้าซึ่งเป็นโลกถาวร) และ “อุมมะฮ์” (กลุ่มชนที่อาศัยอยู่ร่วมกันโดยมีวิถีการดำรงชีวิตและความเชื่อที่เหมือนกัน) เป็นต้น

6) คำคุณศัพท์ หมายถึง คำที่ทำหน้าที่ขยายคำนาม เช่น คำว่า “ฟิรดู” (ที่บังคับหรือที่ต้องปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติจะได้บุญแต่ถ้าไม่ปฏิบัติจะถือว่าบาป) “สุนัต” (ที่พึงปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติจะได้บุญ ถ้าไม่ปฏิบัติก็ไม่ได้บุญและไม่ถือว่าบาป) และ “ฮะร่าม” (ต้องห้ามหรือที่ไม่อนุมัติ) เป็นต้น

7) คำแยกประเภท หมายถึง คำที่ทำหน้าที่แสดงลักษณะหรือคุณสมบัติของคำนามที่อยู่ข้างหน้า เช่น คำว่า “ยูซ” (องค์ประกอบของท่าทางชุดหนึ่งในการละหมาดซึ่งประกอบด้วยการยืน การโค้งคำนับ การกราบและการนั่ง) “อายะฮ์” (ประโยคหรือวรรคตอนในคัมภีร์อัลกุรอาน) และ “ซูเราะฮ์” (บทต่าง ๆ ในคัมภีร์อัลกุรอาน) เป็นต้น

8) คำนามบอกความคล้ายตาม หมายถึง คำนามที่ทำหน้าที่แสดงความคล้ายตาม จากข้อมูลพบว่า ปรากฏหลังคำเชื่อมบอกความคล้ายตาม ได้แก่ คำว่า “ทั้ง” “และ” คำนามบอกความคล้ายตามที่พบในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 3 คำ ได้แก่ คำว่า “ดุนยา” (โลกนี้ซึ่งเป็นโลกชั่วคราว) “อาคิ

เราะฮ์” (โลกหน้าซึ่งเป็นโลกถาวร) และ “กาเฟร” (ผู้ปฏิเสธความศรัทธาต่อพระเจ้าและคำสอนของพระองค์หลังจากที่ได้รับการบอกกล่าวชี้แจงแล้ว) เป็นต้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การสร้างคำปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามจำแนกได้เป็น 4 ประเภท เรียงลำดับตามจำนวนคำซึ่งสอดคล้องกับอัตราความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การทับศัพท์ การซ้อนคำ การผสมคำ และการประสมคำ การที่ผู้เขียนหนังสือคำสอนใช้วิธีการสร้างคำประเภทการทับศัพท์มากที่สุดอาจเนื่องมาจากการทับศัพท์เป็นวิธีที่สะดวกที่สุดในการนำคำภาษาอาหรับมาใช้ในภาษาไทย แม้คำทับศัพท์ภาษาอาหรับที่พบในการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้ภาษาไทยแทนได้ ผู้เขียนก็อาจเลือกใช้คำทับศัพท์เนื่องจากมีความกะทัดรัดมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่เสนอให้ใช้คำทับศัพท์ภาษาอาหรับโดยไม่ต้องแปลความหมาย แต่ถ้าจำเป็นก็ให้ใช้การอธิบายประกอบคำทับศัพท์นั้น (Iqbal, 2012 : 5) อนึ่ง การใช้คำทับศัพท์ยังอาจสื่อความหมายได้ชัดเจนและเหมาะสมมากกว่าด้วย อาทิ การใช้คำทับศัพท์คำว่า “มะลาอิกะฮ์” เพื่อสื่อความหมายถึงเทวดาที่มีคุณลักษณะเฉพาะตามหลักความเชื่อพื้นฐานของอิสลาม กล่าวคือ มะลาอิกะฮ์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างมาจากรีตมิ ปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้าโดยไม่อิดเอื้อนหรือฝ่าฝืน ไม่กินและไม่ดื่ม ไม่มีอารมณ์ความรู้สึก ฯลฯ (บรรจง บินกาชัน, 2547 : 98)

นอกจากนี้ ผู้เขียนหนังสือคำสอนก็มีการนำคำทับศัพท์ภาษาอาหรับมาใช้ควบคู่กับคำไทยที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกัน

ดังที่พบในการสร้างคำปนภาษาอาหรับประเภทการซ้อนคำ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนทราบว่ากำลังใช้คำทับศัพท์ภาษาอาหรับและเกรงว่าผู้อ่านอาจจะไม่ทราบความหมายของคำอาหรับ จึงเขียนคำไทยกำกับไว้เพื่อให้สื่อความหมายที่ชัดเจน ทั้งนี้ โครงสร้างของคำซ้อนซึ่งอาจขึ้นต้นด้วยคำอาหรับหรือคำไทยก็ได้ขึ้นอยู่กับผู้เขียนหนังสือคำสอน การใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าวนี้อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “การแปลปนทับศัพท์” หรือ “การยืมแบบผสม” (loan blending) ซึ่งช่วยให้ความหมายของคำทับศัพท์กระจ่างชัดมากขึ้น ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการซ้อนคำดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง “Repetition: An Elucidation Strategy in Code Mixing” (Rasul, 2010 : 57-76) ที่พบว่า เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำภาษาอังกฤษแล้วก็จะกล่าวซ้ำด้วยถ้อยคำภาษาอูรดูที่มีความหมายเทียบเคียงกับถ้อยคำภาษาอังกฤษที่ได้กล่าวไปแล้ว นอกจากนี้ ผู้พูดอาจกระทำในทางตรงกันข้ามก็ได้ การใช้ภาษาทั้งสองลักษณะนี้เพื่อเป็นการเน้นย้ำความหมายของถ้อยคำและความคิดของผู้พูด

ส่วนการสร้างคำปนภาษาอาหรับประเภทการผสมคำพบว่ามีการใช้หน่วยคำไม่อิสระในภาษาไทยจำนวน 3 หน่วยคำ ได้แก่ หน่วยคำ “การ-“ “ความ-“ และ “ชาว-“ ตามด้วยคำทับศัพท์ภาษาอาหรับซึ่งมีทั้งคำนามและคำกริยา หน่วยคำไม่อิสระดังกล่าวทั้ง 3 หน่วยคำ เป็นหน่วยคำที่จัดอยู่ในประเภท “หน่วยคำเติมหน้า” หรือ “อุปสรรค” (prefix) ซึ่งหมายถึงหน่วยภาษาที่เล็กที่สุดที่มีความหมายและไม่สามารถปรากฏได้ตามลำพัง แต่ต้องปรากฏหน้าหน่วยคำอื่น ในที่นี้ก็คือปรากฏหน้าคำทับศัพท์

ภาษาอาหรับ สำหรับหน่วยคำไมเอิสระประเภทอื่น ๆ เช่น “หน่วยคำเติมกลาง” หรือ “อาคม” (infix) ซึ่งหมายถึงหน่วยคำไมเอิสระที่ต้องปรากฏแทรกกลางหน่วยคำอื่น และ “หน่วยคำเติมหลัง” หรือ “ปัจจัย” (suffix) ซึ่งหมายถึงหน่วยคำไมเอิสระที่ต้องปรากฏต่อท้ายหน่วยคำอื่นนั้นไม่พบในการศึกษาครั้งนี้

นอกจากนี้ ลักษณะการสร้างคำปนภาษาอาหรับประเภทสุดท้ายที่มีจำนวนคำและอัตราความถี่ในการปรากฏน้อยที่สุดคือการประสมคำ ซึ่งเป็นการใช้คำไทยและคำอาหรับควบคู่กัน โดยเรียงคำไทยไว้หน้าคำอาหรับเสมอ คำอาหรับจึงมีหน้าที่เหมือนคำขยายที่ทำให้คำไทยมีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น

สำหรับชนิดของคำปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนทางศาสนาอิสลามสามารถจำแนกเป็น 3 ประเภท เรียงลำดับตามจำนวนคำซึ่งสอดคล้องกับอัตราความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย คือ คำนาม คำกริยา และ คำคุณศัพท์ ชนิดของคำอาหรับที่ปรากฏใช้ทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวเป็นคำที่มีความหมายชัดเจนในตัวเองที่เรียกว่า “คำเนื้อหา” (content word) และไม่ปรากฏว่ามีการเลือกใช้คำที่บ่งบอกความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ภายในข้อความที่เรียกว่า “คำไวยากรณ์” (grammatical word) อาทิ คำสันธาน (conjunction) และคำบุพบท (preposition)

ส่วนหน้าที่ของคำปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามจำแนกได้เป็น 4 ประเภท เรียงลำดับตามจำนวนคำซึ่งสอดคล้องกับอัตราความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย คือ ส่วนขยาย กรรม กริยา และ ประธาน ส่วนขยายสามารถจำแนกเป็น 8 ประเภท ได้แก่ คำนามบอกสถานที่ คำนามบอกเจ้าของ คำนามบอกแหล่งเดิม คำนามบอกการเปรียบเทียบ คำนามบอกจุดหมาย คุณศัพท์ คำแยกประเภท และคำนามบอกความคล้ายตาม อาจกล่าวได้ว่า การปนภาษาอาหรับในหนังสือคำสอนศาสนาอิสลามมีการใช้คำอาหรับปนได้ในทุกส่วนของประโยค และคำอาหรับที่ใช้ปนก็มีบทบาทหน้าที่แตกต่างกันตามตำแหน่งที่ปรากฏในประโยค ทั้งนี้ การปนคำอาหรับในข้อความภาษาไทยเป็นไปตามหลักไวยากรณ์ของภาษาไทย ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง “The Morphosyntax of Code Mixing: The Efix-English Perspective” (Mensah, 2010: 235-256) ที่พบว่า การปนภาษาอังกฤษในภาษาเอฟิซสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกองค์ประกอบของประโยค ได้แก่ ประธาน (subject) กริยา (verb) กรรม (object) ส่วนเติมเต็ม (complement) ตัวกำหนด (determiner) ส่วนขยาย (modifier) และ ส่วนขยายรวม (adjunct)

บรรณานุกรม

- กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). **ศัพท์น่ารู้ที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยมุสลิม**. กรุงเทพฯ: ออฟเซ็ท
- การิม อับดุลเลาะห์. (2541). **คู่มือมุสลิมเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ส. วงศ์เสงี่ยม.
- ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก. (2555). **คู่มืออัลลัฟ (มุสลิมใหม่)**. กรุงเทพฯ: ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก.
- เชคริฎอ อิบนูอะหมัด อิบนูญุส อัศเศาะมะดี. (2555). **40 กฎเหล็ก การอ่านหนังสือให้เกิดประโยชน์สูงสุด**. (นาอีม วงศ์เสงี่ยม, ผู้แปล). ยะลา: สลาม.
- นววรรณ พันธเมธา. (2554). **ไวยากรณ์ไทย**. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บรรจง บินกาซัน. (2547). **สารานุกรมอิสลาม: ฉบับเยาวชนและผู้เริ่มสนใจ**. กรุงเทพฯ: อัลอะมีน
- อามีนะห์ ดำรงผล. (2549). **สาระน่ารู้เกี่ยวกับชีวิตมุสลิม**. กรุงเทพฯ: เอดิสัน เพรส โปรดักส์.
- Bakalla, M. H. (1984). **Arabic culture: Through its language and literature**. London: Kegan Paul International.
- Iqbal, M. (2012). "English as an Islamic language." **Islam & Science**. Volume 10, 3-6.
- Leedy, P. D. and Ormrod, J. E. (2013). **Practical Research: Planning and Design**. Boston, MA: Pearson.
- Mensah, E. O. (2010). "The Morphosyntax of Code-Mixing: The Efik-English Perspective." **Concentric: Studies in Linguistics**. Volume 36, 235-256.
- Myers-Scotton, C. (2002). **Contact linguistics: Bilingual Encounters and Grammatical Outcomes**. Oxford: Oxford University Press.
- Rasul, S. (2010). "Repetition: An Elucidation Strategy in Code Mixing." **Kashmir Journal of Language Research**. Volume 13, 57-76.
- Romaine, S. (2000). **Language in Society: An Introduction to Sociolinguistics**. Oxford: Oxford University Press.
- Saville-Troike, M. (2003). **The Ethnography of Communication: An Introduction**. Oxford: Blackwell Publishing.

Understanding the Challenges Facing Social Enterprise Sustainability

Abdirahman Hussein Guleid¹

Abstract

This article seeks to create a basic understanding of social enterprises, outlines how they operate, identifies some of its examples, determines various benefits that can be obtained from a social enterprise, identifies various skills required to run it, with an intention of identifying the possible challenges that can affect their operations and various managerial skills required to illustrate how social managers can optimize or make use of these factors to attain sustainability within a social enterprise. It later on develops a conceptual framework to indicate how these various factors that challenge the functioning of a social enterprise are interrelated and their effects on social enterprise sustainability.

Keywords: social enterprises, managerial skills, sustainability

¹ Department of MBA International Program, Kasem Bundit University

ความเข้าใจในปัญหาและอุปสรรคขององค์กรธุรกิจสังคมแบบยั่งยืน

Abdirahman Hussein Guleid ¹

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ เป็นความพยายามในการทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์กรธุรกิจสังคม โดยได้บรรยายถึงการดำเนินกิจการ วัตถุประสงค์อย่างกิจการ ประโยชน์ที่ได้รับจากองค์กรธุรกิจสังคม คุณสมบัติที่จำเป็นในการดำเนินกิจการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ รวมทั้งทักษะในการบริหารที่ผู้บริหารกิจการจะต้องมีเพื่อให้ในการบริหารเกิดความยั่งยืนในองค์กรธุรกิจสังคม บทความนี้พัฒนากรอบแนวคิดที่แสดงว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่ท้าทายการดำเนินกิจการขององค์กรธุรกิจสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กันและมีผลกระทบต่อการบริหารองค์กรธุรกิจสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: องค์กรธุรกิจสังคม, ทักษะการจัดการ, ความยั่งยืน

¹อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ ภาควิชานานาชาติ, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Introduction

Social enterprises are businesses that have been created to particularly have a social purpose. In this regard, they are thought of as having social objectives, trade or do business in markets that are competitive and finally use their profits to benefit the communities in which they are established (Boschee & McClurg, 2003; Salkie, 2005). They work across a variety of industries that include, but not limited to, social care, renewable energy sources, and solid waste recycling (Weerawardena & Mort, 2006). Since this sector is diverse, it may include a number of cooperatives, associations of housing, credit unions, societal or community organizations or businesses, community development trusts, and similarly social firms (Roper & Cheney, 2005).

This article will seek to build a general understanding of what a social enterprise is, outline how they operate and name some of its examples, determine varied benefits that can be obtained from a social enterprise, identify various skills required to run it, with an intention of identifying the possible challenges that can affect their operations and make use of the various managerial skills identified to illustrate how social managers can optimize or make use of these factors to attain sustainability within a social enterprise (Boschee & McClurg, 2003). It later on develops a conceptual framework to indicate how these various factors that challenge the functioning of a social enterprise are interrelated and their effects

on social enterprise sustainability (Roper & Cheney, 2005).

What is a social enterprise?

Social enterprises are businesses that are mainly guided or driven by goals that are social and environmental in nature (Roper & Cheney, 2005). Similar to all the other businesses that exist in the market today, social enterprises also compete favourably to ensure that goods and services are delivered (Haugh, 2005). The major difference is illustrated in the fact that all their activities are governed by their social objective and that all the gains or profits that they obtain from the market are reinvested towards attaining that social goal (Roper & Cheney, 2005).

Social enterprises are run under a variety of legal structures. Some of them will operate like incorporated companies and they might, or better yet, not take a charitable status. Contrarily, others may be established as industries and provident societies. However, there is a new legal form known as the Community Interest Company (Weerawardena & Mort, 2006). This one operates under the framework of a bespoke, customized or specially made company established for social enterprises that have a built-in or an incorporated asset lock. Examples of renowned social enterprises include The Jamie Oliver's restaurant, Big Issue, Divine chocolate, and Fifteen (Roper & Cheney, 2005).

Setting up social enterprises

If any businessman has the interest of setting up a business that can achieve something above the regular financial returns then the best model to invest in is the social enterprise (Roper & Cheney, 2005). Social enterprises have often played a leading role in making use of commercial business principles to encourage the ethical approach model of buying and selling goods and services and attain social or environmental objectives. Despite the fact that social enterprises have been traditionally looked at in regard to delivering or offering services that are public oriented, many have successfully operated across a wide range of commercial segments. As such, they operate in commercial segments that include the renovation of furniture, the supply of water in bottles, production of chocolate and coffee, the hospitality segment, graphic design, consultancy firms, call centres, amongst many others.

Examples of social enterprises

Most social enterprises are established intention of addressing a specific environmental or social need, for instance in the provision of community transportation services for school-going children, the disabled and elderly persons, or may be plastic waste recycling services (Mair, Robinson & Hockerts, 2006). A very good example to illustrate the framework within which these corporations operate is the 'Women like Us' social enterprise. Its main purpose is to support women to take interest and consider being employed in

part-time terms, or flexible models of employment (Haugh, 2005).

Most of the social enterprises that already exist address several societal needs at the same time, such as the Eden Project that is established in Cornwall. Its sole purpose is to educate visitors on issues of global environment while at the same time regenerating and attracting tourism to this area (Haugh, 2005). Further, an individual in the society may have identified a market niche in the society for provision of local services or some sort of failure in the commercial segment, and establishing a commercial enterprise thereby addressing a more widespread community issue (Weerawardena & Mort, 2006).

Consumers in the commercial sector are goods that are ethically-sourced and manufactured, while the reform of services in the public sector has led to a continuously growing aspiration for greater choice. An example is in the provision of health and social care in communities (Weerawardena & Mort, 2006). Central Surrey Health (CSH) is a social enterprise that provides services in the community for nursing and therapy in Surrey. It actually began as local primary care trust but currently exists as an autonomous organisation, co-owned by its employees (Haugh, 2005). It was established with the intent of offering the Surrey community with healthcare services within the bounds of primary care trust, but currently functions as a separate nursing and therapy organization operating in conjunction with the NHS.

Benefits of a social enterprise

Social enterprises need to generate profits or funds for sustainability but also have social or environmental objectives that are equally important (Roper & Cheney, 2005). The necessity to manage this 'multiple bottom lines' approach geared towards achieving financial, social and environmental objectives might pose a variety of challenges that are unique to these businesses (Roper & Cheney, 2005). However, the capacity to bring forth a positive change in the lifestyle of people in certain communities can be very much satisfying and provide a means of sustaining these organisations, also to mean making a living.

One of the main benefits of running a social organisation can be in the provision of employment opportunities for individuals in local communities. This may comprise personalities that have in the past found it difficult to gain access into the labour market. As such, it is an ideal environment where such personalities can nurture and further develop their business potential skills, either as employees or operation managers. People who may or have the potential of benefiting from managing or being employed in social enterprises include those that have been unemployed for long, individuals searching for an opportunity to change careers, individuals with learning difficulties or disabilities, disable personalities, individuals with mental and psychological health problems, ex-offenders of the law, marginalised ethnic groups, women in the society, and young

people in schools who can be incorporated in pupil-run social enterprises (Brauer & Tatos, 2006).

Some individuals in the community may find it rather difficult to work or operate within the regulations or conditions that govern traditional working set ups. In this regard, societal enterprise business ideas or projects have been established to eliminate these employment barriers and provide a more flexible approach to managing or getting employment (Bull, 2012).

Skills required in running a social enterprise

Similar to any other business that exists, running a successful social enterprise demands that a manager or an employee have specific skills, therefore it is an absolute necessity that the social businesses employ personalities that portray good business, promotional, financial and communication skills (Nkia, 2012; Burkett, 2010). This will give the business an edge over others since it will have a strong and broad-ranging base of personality skills. The typical skills that are needed in order to run a successful social enterprise include the following:

Leadership

An employee incorporated in a social enterprise is supposed to be confident and enthusiastic (Di Domenico, Haugh & Tracey, 2010). An additional indication of strength and pleasant behaviour can motivate and inspire other employees into working towards the objective of the organisation.

Teamwork

It is advisable that all individuals involved in the projects of the social enterprise work together as a team so that they achieve the shared dream or aim of the organisation (Di Domenico, Haugh & Tracey, 2010).

Finances and administration

A good manager or employee within a social enterprise ought to have the ability of keeping good records of finances, be guided by the budget in all expenditures (sticking to the budget plans and allocations) and monitor cash flow in order to keep the business operational (Mair, Robinson & Hockerts, 2006).

Communication

The ability of a manager (or an employee) to create, identify and develop new business ideas and opportunities depends so much on good communication skills. Since a social enterprise deals more with the community as earlier identified under its benefits, it is of utmost necessity that a culture of making clear and effective communications is adopted when dealing with people within or outside the social enterprise to ensure successful and smooth operation (Di Domenico, Haugh & Tracey, 2010).

Problem solving

Any key employee of the social enterprise is supposed to display outstanding prowess in identifying and

making use of flexible and innovative skills of approach to develop solutions to problems as prescribed in the social goals of the organization (Austin, Stevenson & Wei-Skillern, 2006).

Understanding

It is an absolute demand that each and every employee within a social enterprise displays magnificent awareness in regard to the social or environmental issues in the community (Austin, Stevenson & Wei-Skillern, 2006). This is because solving social problems is the main objective as to why the organisation is established.

Business skills

Since there is a relative shift in the business operating within both social and commercial segments of the market, it is imperative that managers or employees gain and develop their business skills further by taking up short professional courses in business management, in addition to attending workshops and seminars that are meant to sharpen their skills (Di Domenico, Haugh & Tracey, 2010).

Social enterprises and the public sector

Similar to the opportunities that exist within the commercial sector, social enterprises are increasingly on the lookout for ways of diversifying their income streams, with some making decisions to operate exclusively or to a degree within the public segment (Di Domenico, Haugh & Tracey, 2010). Working hand in hand with

governments in different countries to deliver services to the public can lead to consistency of demand for the services of a social enterprise and consequently reward tremendously. However, it is within logical reasons to ensure that the entire income stream of the enterprise is not reliant on one source only for sustainability purposes.

Many social enterprises gain attraction towards the provision of services in the public sector because they see particular need to bring in or infuse their innovative approach skills to solving social problems unlike the traditional modalities of conducting business in this arena (Ostrom, 2007). As such, there exist wide ranging considerations of opportunities within the field of public service delivery, where social enterprises can work together with the government to solve public problems. These include, but not limited to, fostering and adoption of orphans, provision of transport services to the community, collection of household wastes and recycling, provision of health and social care services and finally investing in sports and leisure activities and services.

Barriers that face social enterprises as they compete for public service contracts

Social enterprises are likely to face various issues when it comes to making attempts to compete with commercial enterprises or operators for contracts in public service segments (Burkett, 2010). These barriers may include, but not limited to, financial and structural barriers, in addition to lack of understanding of the social enterprise form among those

financing the projects and commissioners (Austin, Stevenson & Wei-Skillern, 2006).

Opportunities available in the public sector for social enterprises

Social enterprises can secure contracts within opportunities offered by local authorities such as, the provision of domestic care for disabled and elderly personalities within different communities (Austin, Stevenson & Wei-Skillern, 2006). In addition, immigration advice or services is a possible opportunity that the social enterprise may secure. However, this particular field has a lot of regulation and prospective social enterprise advisers have to demonstrate outstanding proof that they have the capacity to undertake this role, are professionally fit and are competent enough with regard to handling such responsibilities (Ostrom, 2007).

Sustainability in the context of a social enterprise: building sustainability in a social enterprise

The meaning of sustainable social enterprise

One of the results of recent central governments getting involved in funding social enterprises has been the reoccurrence of debates and discussions that are pointed towards the sustainability of social enterprises (Underwood et al., 2012). One question that has been inevitably asked is, 'can social enterprises turn out to be successful after two or maybe three years (since this is how long they are supposed to be funded)' (Burkett, 2010)? Whenever a question such as what

does the term ‘sustainable’ mean within the context of social enterprises, then what immediately comes into the mind is that, “the social enterprise is no longer dependent upon funding from grants” (Underwood et al., 2012). It is quite interesting that the above mentioned discussions may argue on assumptions that social enterprises have the capacity or should be independent of funds from grants and that sustainability is only measured in regard to financial considerations (Burkett, 2010). Whether this is helpful or appropriate, its fate lies with the open or further discussions that researchers in the business arena are yet to conclude (Underwood et al., 2012).

Sustainability in the context of social enterprises

Sustainability refers to the capacity of an organisation to endure market pressure or forces over a given duration of time (Burkett, 2010). Within the definitive contexts of a social enterprise, it is imperative to note that the term ‘sustainability’ has two possible perceptions. One side of the argument is in relation to the fact that a social enterprise needs to have the capacity of surviving and enduring financially over a given duration of time (Young & Tilley, 2006). However, of important note is that talking about financial endurance without delving into making inquiries with regard to whether the social purpose of an enterprise can endure and whether it has the capacity to maintain

or even deepen its influence or impact over time is of little significance (Burkett, 2010).

In doing an analysis of a social enterprise, impact and financial stability of the organisation cannot be dealt with independently or in isolation (Austin, Stevenson & Wei-Skillern, 2006). Further, it is imperative to note that sustainability should be regarded as something that has the capacity to evolve, if and only if, a social enterprise can ascertain that it is viable. In other words, it is least expected for an enterprise to attain sustainability until it is demonstrated, beyond reasonable doubt, that it can realize both impact and operational outcomes over a given duration of time (Burkett, 2010). Finally, it is important that a more complex understanding of financial sustainability is developed. There are three levels of financial sustainability that exist and they include operational sustainability, balance sheet sustainability and financial sustainability (Young & Tilley, 2006). Further, it is important to re-emphasize on the fact that financial sustainability cannot be delinked from impact sustainability when it comes to developing an understanding of a social enterprise (Young & Tilley, 2006). As such, impact viability and impact sustainability should therefore begin and bring to an end any analysis of sustainability in a social enterprise. The table that is indicated below gives an outline of how viability and sustainability assessments in a social enterprise can be obtained (Burkett, 2010).

Table 1 Assessment of Viability and Sustainability of a Social Enterprise

Impact Viability. Ensuring best fit for impact.	<ul style="list-style-type: none">● Is a social enterprise the best way to attain maximum impact in regard to the social purpose of the business?● Can the employees demonstrate the viability of the social enterprise in achieving the perceived impact?
Operational Viability. Ensuring a viable business	<ul style="list-style-type: none">● Is the business of the enterprise viable?● Are the employees able to meet the operating costs of the business?● Is the pricing of goods and services sufficient to cover all the business expense?
Operational Sustainability. Covering Costs/ Breaking Even.	<ul style="list-style-type: none">● Can the business consistently cover the cost of its operations and all linked overheads and on-costs?● Is the cash flow of the enterprise adequate, or does the business have adequate liquid funds?● Has the business been able to protect and plan for its operational costs into the future and meet its financial obligations over time?
Financial Sustainability. Generating a surplus.	<ul style="list-style-type: none">● Is the business generating profit or surplus?● Is the surplus adequate to meet the ongoing growth and development needs of the business?● Does the business have adequate plans and projections in place that will help the management to shape their financial future?● Are the employees confident that the business is making proper use of its current resource most effectively and efficiently?
Balance Sheet Sustainability. Building Equity.	<ul style="list-style-type: none">● Is the business building equity and savings over time?● Is it possible to predict a financial storm or change in the predicaments of the business?● Has the business built its asset base over time?● How long would the savings of the business allow it to continue operating if a major source of income is lost?
Impact Sustainability. Maximising enduring impact.	<ul style="list-style-type: none">● Is the business delivering the sort of social impact that it envisaged that it would?● Is the business able to sustain and depend on this impact over time?● Is the business finding ways to report and measure on their social impacts?

Currently, it may not be adequately acknowledged how much the two perspectives of sustainability co-exist in a social enterprise, the degree of tension that exists between these two perspectives and how much of a challenge it can be to draw a balance both over the life period of a social enterprise (Burkett, 2010). Of important note is the fact that, in order to possess the necessary qualities that is required to successfully achieve the sustainability that is mentioned above, employees and managers of these corporations must possess the qualities that were earlier mentioned (Underwood et al., 2012). As such, the various challenges and necessary actions that need to be taken to overcome them in order to achieve sustainability are as discussed below (Young & Tilley, 2006).

Challenges facing social enterprise sustainability

Based on the above mentioned descriptions and literature reviews, it can be deduced that social enterprises have six defining characteristics. These include (Pearce, 2003; Salkie, 2005):

1. Having a social objective (purposes).
2. Attaining the social purpose by, at least partially, engaging in trade in the market environment.
3. Not distributing the accrued revenue or profits to individuals.

4. Holding wealth and general assets in trust for the benefit of a community.

5. Governing the organization by involving members of the community or its constituency via a democratic process (Tucker, 2010).

6. Being independent organisations that are accountable to a specific constituency and to the wider population of a community (Young & Tilley, 2006).

From the above mentioned characteristics, it is evident that these organisations are non-profit agencies that have made decisions to incorporate social purpose enterprises into their organizational structure (Laughland & Tima, 2011). As such, the management together with the board of directors need to understand that this responsibility will change both the staffing and culture of the organization (Douglas, n.d).

Non profit organisations that have made such changes, more often than not, report high staff and board turnover, community and funder concern, and enormous changes to the organization's internal systems (Young & Tilley, 2006). As such, challenges to the social enterprise occur in two main stages; at the beginning of the social enterprise and at the level of sustainability (Hynes, 2009). Since this paper is specific on challenges to the sustainability of the social enterprise, consideration will only be given to the difficulties faced after the establishment or inception of the organisation, or other

challenges faced at the operational stages of the organization as discussed below (Young & Tilley, 2006).

Sustainability in a social enterprise, since it is more of a social mission and not profit making, will depend on the commitment of employees or the organization and availability of funding or revenue for running the projects (Paton, 2003; Nkia, 2012). As such, its sustainability will be defined by factors that eliminate high employee turnover rates encourage continued stay at the environment with which the social enterprise operates, thus employee satisfaction is the main player (Bull, 2008). The challenges include:

Funding

Social enterprises have the alternatives of being run as profitable, non-profitable organization, sit somewhere mid way the two alternatives, and as a completely charitable organization (Haugh, 2005; Douglas, n.d). Some of them may be able to raise enough funds by selling goods and services that are socially beneficial, while some may not. They may similarly obtain funding from donations, government funding, and corporate investment (Young & Tilley, 2006; Lyon & Sepulveda, 2009). However, approaching investors for funding may not be easy if the enterprise is thought of being profitable than non profit, and has no possibility of making good returns to investors (Spear, Cornforth & Aiken, 2009). In addition, many donors distrust these organisations as plots to enrich managers by focusing so much on generating wealth

and not delivering services of social value (Lyon & Sepulveda, 2009). The only way they can overcome this is via displaying the leadership skills and honesty to earn trust and proof via social impact (Haugh, 2005; Sung et al., 2003).

Communicating value in an objective manner

Since these enterprises are expected to deliver more than just the commercial value, and it is the additional social worth that many a time ignites the desire of the social manager (Paton, 2003). This if combined with the fact that social values cannot easily be measured, it may be pretty difficult to communicate the bottom line to the community at large, investors and donors (Lyon & Sepulveda, 2009). The managers should therefore stay objective to remain convincing to the employees, donors, investors and the community of operation, and make the right decisions to steer the enterprise towards its social mission (Spear, Cornforth & Aiken, 2009).

Strategy and long-term focus

It is significant that any other business undertakes the responsibility of identifying a long-term plan, define proper goals, and steer development in a manner that is sustainable (Chell, 2007). Challenges for the social enterprises again arise from the actuality that the intention of the organisation is to create communally social advantages. Many a time, it is the case that multiple social goals can mean various objectives, all of

which must be assessed in terms of cost of delivery to guarantee true value creation (Lyon & Sepulveda, 2009). A strong scheme will spot a unique value proposal and indicate in detail what the organization will not undertake (D'Asaro, Shankar, Zhang & Zhu, 2011). Activities of the social enterprise should work together as a team and support one another (Lyon & Sepulveda, 2009).

Remaining true to the mission

By setting up a good scheme for the social enterprise, it is possible that chances of mission creep will be mitigated. More often than not, it is easier to fight conflicts and not give a clear focus to the long-term objectives of the organization, but this could consequently cause an unexpected shift in the social value that the company provides (Chell, 2007). A successful social enterprise will make it a point of reviewing its strategies and working to improve it (Darby & Jenkins, 2006). Of important note is that making continuous changes to the mission statement of a social enterprise can end up diluting the impact of that same organization (Spear, Cornforth & Aiken, 2009). In order to remain true to the mission, donors, investors, managers, employees and the community at large must have a passion to create an impact in the society and only stop when the objective is fully achieved (Lyon & Sepulveda, 2009).

Conceptual framework for sustainability of a social enterprise

When a close consideration is given to the above mentioned challenges of a social enterprise, it is clear that the challenges all point out to one factor that determines the sustainability of these enterprises, and that is performance impact or other job satisfaction (Darby & Jenkins, 2006). Whether these enterprises are looked at in terms of availability of funds by donors, investors, or government grants, preparation of long terms strategies by its management or employees, commitment to the mission of the social enterprise, satisfaction on the side of the community that benefit from the services, communicating the outcomes or impact of the social enterprise project in an objective manner all amount to performance, thus job satisfaction (Darby & Jenkins, 2006).

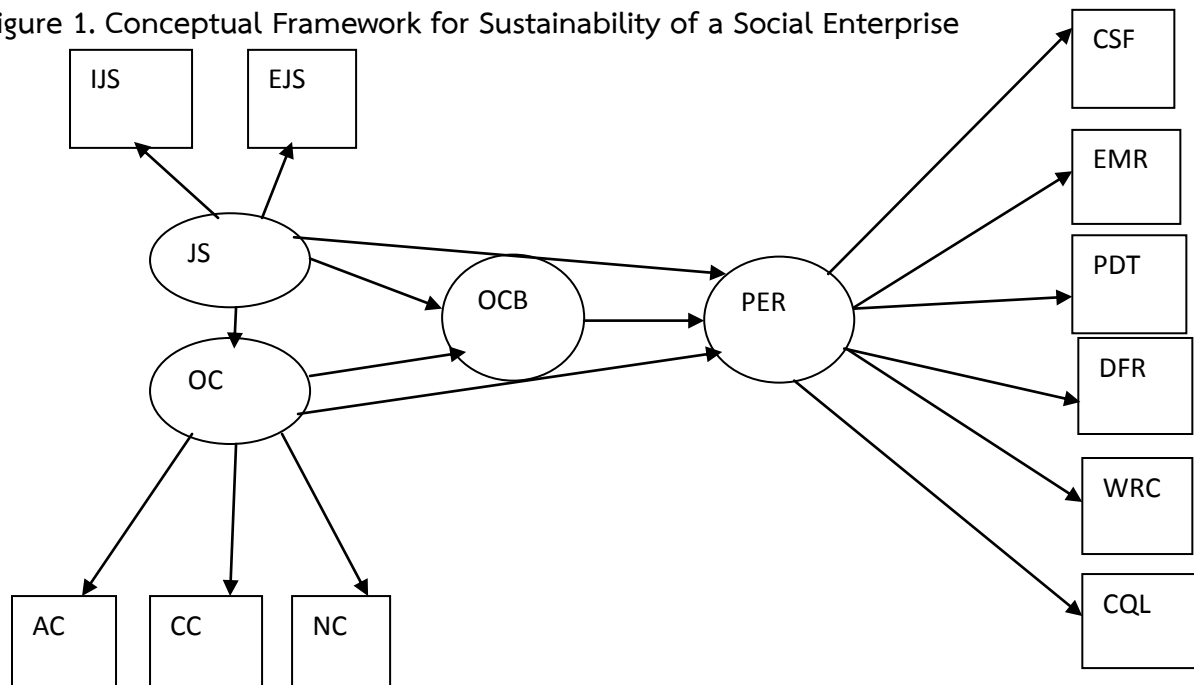
It can therefore be deduced that job satisfaction or performance is the key factor that influences sustainability in a social enterprise. Other factors that affect job satisfaction such as intrinsic job satisfaction (governance, strategies and structure), extrinsic job satisfaction (the community, donors, investors and the government), organizational commitment (Planning and preparing long term strategies) to the mission (Lyon & Sepulveda, 2009), passion or affective commitment (desire to accomplish the social project), continuance commitment (endurance to the activities), normative commitment (carrying out normal activities and programs of the firm), organizational citizenship behaviour

(organizational culture and leadership styles), performance (profits), customer satisfaction (response from the community) (Lyon & Sepulveda, 2009), employee morale (compensation and gains from the enterprise and skill development) (Lyon & Sepulveda, 2009), productivity (viability of the social mission), defective rate (Amount of products wasted, proper use of resources

and employee turnover rates), warranty claim (good customer relations), and cost of quality (correct pricing of products from the social enterprise to offset expenditures) are all it takes to ensure that a social enterprise succeeds in its projects (Darby & Jenkins, 2006; Weerawardena & Mort, 2006). The linking among these factors can be represented below :

Figure 1. Conceptual Framework for Sustainability of a Social Enterprise

Key

- JS=Job satisfaction
- IJS=Intrinsic job satisfaction
- EJS=Extrinsic job satisfaction
- OC=Organizational commitment
- AC=Affective commitment
- CC=Continuance commitment
- NC=Normative commitment
- OCB=Organizational citizenship behaviour
- PER=Performance
- CSF=Customer satisfaction

- EMR=Employee morale
- PDT=Productivity
- DFR=Defective rate
- WRC= Warranty claim
- CQL= Cost of quality

Conclusion

This essay was meant to explain in detail what a social enterprise is, define what it does, how it operates, outline the necessary skills for managing it, pin point key characteristics in them and finally identify challenges and factors that influence its operation with an aim of understanding how concepts of sustainability can be applied in its management. The findings indicate that the key factors that are used in measuring the sustainability level of a social enterprise are financial management and community impact of the social mission undertaken. Since the main objective of a social enterprise is to create a social change, a keen interest is given to performance or impact of the social enterprise projects.

The findings also indicate that the level of satisfaction or job satisfaction, organizational commitment, and organizational culture or citizenship behaviour have the ability to mediate positive effect on performance levels. Organizational citizenship behaviour completely reconciles the link between job satisfaction and performance and between organizational commitment and performance. This indicates that

managers in social enterprises act as agents for change and represent role models and positive influences on their assistant employees. Managers should therefore give close and keen focus on OCB of employees and performance.

Further, adjusting the quality of job satisfaction will in turn increase the sense of organizational commitment of employees, organizational citizenship behaviour, and performance of the social enterprise. Growth and maintenance of a mature degree of job satisfaction and organizational commitment correlation will be an advantage to not only the organizational managers and employees, but also the whole enterprise for achieving their social objective. Job satisfaction and commitment to missions of the organization therefore help the firms advance toward a better performance via citizenship (community) behaviour. Organizations aiming to improve their impact in the society and achieve their business objectives should therefore make job satisfaction, organizational commitment, and organizational citizenship behaviour their centre of attention for development purposes.

References

- Austin, J., Stevenson, H., & Wei-Skillern, J. (2006). Social and commercial entrepreneurship: same, different, or both?. **Entrepreneurship Theory and Practice**, 30(1), 1-22.
- Boschee, J., & McClurg, J. (2003). Toward a better understanding of social entrepreneurship: Some important distinctions. **Retrieved October, 9, 2008**. From Google as PDF file.
- Bull, M. (2008). Challenging tensions: critical, theoretical and empirical perspectives on social enterprise. **International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research**, 14(5), 268-275.
- Brauer, J., & Tatos, M. (2006). **The Challenges of Becoming a Social Purpose Enterprise**. Retrieved 24 August 2013 from <http://www.tgci.com/magazine/The%20Challenges%20of%20Becoming%20a%20Social%20Purpose%20Enterprise.pdf>
- Burkett, I. (2010). "Sustainable Social Enterprise: What does this Really Mean?" **Foresters Community Finance**, 1: 1-4. Retrieved from <http://www.socialtraders.com.au/sites/www.socialtraders.com.au/files/Sustainable%20Social%20Enterprise%20-%20Ingrid%20Burkett.pdf>
- Chell, E. (2007). Social enterprise and entrepreneurship towards a convergent theory of the entrepreneurial process. **International Small Business journal**, 25(1), 5-26.
- Darby, L., & Jenkins, H. (2006). Applying sustainability indicators to the social enterprise business model: The development and application of an indicator set for Newport Wastesavers, Wales. **International Journal of Social Economics**, 33(5/6), 411-431.
- Di Domenico, M., Haugh, H., & Tracey, P. (2010). Social bricolage: theorizing social value creation in social enterprises. **Entrepreneurship Theory and Practice**, 34(4), 681-703
- D'Asaro, L., Shankar, K., Zhang, S., & Zhu, J. (2011). "Learning from Leaders in a fast growing filed." **Results for the First Dalberg Survey of Social Enterprise**, December 2011. Retrieved 24 August 2013 from <http://www.dalberg.com/sites/dalberg.com/files/DSSE2011report.pdf>
- Douglas, S. (n.d). "Top challenges facing social entrepreneurs." **Azcentral.com**. Retrieved 24 August, 2013 from <http://yourbusiness.azcentral.com/top-challenges-facing-social-entrepreneurs-11115.html>
- Haugh, H. (2005). A research agenda for social entrepreneurship. **Social Enterprise Journal**, 1(1), 1-12.
- Lyon, F., & Sepulveda, L. (2009). Mapping social enterprises: past approaches, challenges and future directions. **Social Enterprise Journal**, 5(1), 83-94.

- Laughland, P., & Tima, B. (2011). "The Top Ten Reasons Why Businesses Aren't More Sustainable." **Ivey Business Journal**, 1: 1. Retrieved 24 August, 2013 from http://iveybusinessjournal.com/topics/social-responsibility/the-top-ten-reasons-why-businesses-arent-more-sustainable#.UhiGk3_Tpmb
- Mair, J., Robinson, J., & Hockerts, K. (Eds.). (2006). **Social Entrepreneurship**. New York: Palgrave Macmillan.
- Nkala, M. (2012). **Challenges faced by developing social Enterprises**. Retrieved 24 August 2013 from <http://www.ribm.mmu.ac.uk/symposium2009/Papers%2009/Nkala,%20Makhosi.pdf>
- Ostrom, E. (2007). A General Framework for Analyzing Sustainability of. In **Proc. R. Soc. London Ser. B** (Vol. 274, p. 1931).
- Paton, R. (2003). **Managing and Measuring Social Enterprises**. London: Sage
- Roper, J., & Cheney, G. (2005). The meanings of social entrepreneurship today. **Corporate Governance**, 5(3), 95-104.
- Spear, R., Cornforth, C., & Aiken, M. (2009). The governance challenges of social enterprises: evidence from a UK empirical study. **Annals of Public and Cooperative Economics**, 80(2), 247-273.
- Sung, N. S., Crowley Jr, W. F., Genel, M., Salber, P., Sandy, L., Sherwood, L. M., ... & Rimoïn, D. (2003). Central challenges facing the national clinical research enterprise. **JAMA: the Journal of the American Medical Association**, 289(10), 1278-1287.
- Salkie, F. (2005). "Defining the Social Economy." **msvu.ca**. Retrieved 24 August 2013 from <http://www.msvu.ca/socialeconomyatlantic/pdfs/What%20is%20the%20social%20economy/Access%20West%20APr-June%202005%20-%20WEDC.pdf>
- Tucker, S. (2010). "The Ten Problems Social Enterprises face." **Rsafellowship.com**. Retrieved 24 August, 2013 from http://rsafellowship.com/group/socialentrepreneursnetwork/forum/topics/the-ten-problems-social?xg_source=activity
- Underwood, S., Blundel, R., Lyon, F., & Schaefer, A. (Eds.). (2012). **Social and Sustainable Enterprise: Changing the Nature of Business** (Vol. 2). Emerald Group Publishing.
- Weerawardena, J., & Mort, G. S. (2006). Investigating social entrepreneurship: A multidimensional model. **Journal of World Business**, 41(1), 21-35.
- Young, W., & Tilley, F. (2006). Can businesses move beyond efficiency? The shift toward effectiveness and equity in the corporate sustainability debate. **Business Strategy and the Environment**, 15(6), 402-415.

การเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในความขัดแย้งของโลกอาหรับ : กรณีศึกษา ตูนิเซีย อียิปต์ ลิเบียและซีเรีย

ทศพร มะหะหมัด¹

บทคัดย่อ

เมื่อความขัดแย้งในโลกอาหรับ เริ่มก่อตัวขึ้นกลายเป็นความรุนแรง ประชาชนชาวอาหรับนับล้านคน ออกมาเดินขบวนประท้วงเพื่อเรียกร้องความยุติธรรม เหตุการณ์เกิดขึ้นในภูมิภาคตะวันออกกลาง การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ เป็นเหตุการณ์ ลูกกลมจนทำให้เกิดผลกระทบไปทั้งภูมิภาคเช่นในอียิปต์ และตูนิเซียเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและอีกสองประเทศ คือ ลิเบีย และซีเรีย ที่ร้ายแรงกลายเป็น สงครามกลางเมือง ประเทศมหาอำนาจได้เข้ามามีบทบาท ในการเลือกที่จะปกป้องชาติอาหรับพันธมิตรที่มี แนวคิดเหมือนกับตนนำไปสู่การโค่นทำลายรัฐบาลชาติอาหรับที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคง

คำสำคัญ: การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง, ตะวันออกกลาง, ความขัดแย้ง

¹ ศูนย์อิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

The Political Changes as a Result of Conflicts in the Arab World: A Case Study of Tunisia, Egypt, Libya, and Syria

Tosaporn Mahamud¹

Abstract

When conflicts in the Arab world began to grow into a serious problem, millions of Arabs marched to demand justice. The incidents that occurred in the Middle East, the political upheaval, and the economic situation had an impact on the Arab regions such as Egypt and Tunisia. The political changes of two countries—Libya and Syria—resulted in grave civil wars. The role of the superpowers, in choosing to protect certain Arab allies, led to the overthrow of some Arab governments that were threats to security.

Keywords: political changes, Middle East, conflict

¹ Lecturer in Centre of Islamic Studies, Kasem Bundit University

ประเด็นปัญหา

อาหรับ สปริง(Arab Spring) คือ ฤดูใบไม้ผลิของชาวอาหรับ เป็นช่วงเวลาที่เกิดการรวมตัวกันของชาวอาหรับ ที่เกิด ความขัดแย้งทางการเมืองในภูมิภาคแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลางหรือเอเชียตะวันตก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอีกที่หนึ่งที่จะลุกลามไปยังอีกที่หนึ่ง เหมือนการเล่นโดมิโน (Domino effect) ประเด็นที่เกิดจาก ตูนิเซีย อียิปต์ ซีเรีย ลิเบีย ทั้งหมดเป็นประเด็นปัญหาความขัดแย้งที่น่าสนใจและไม่เหมือนกัน มีการแทรกแซงจากภายนอก การใช้กองกำลังนานาชาติให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านรัฐบาล รูปแบบเกิดขึ้นจากการเดินกระบวนประท้วงจบลงที่การโค่นอำนาจผู้นำ

วัตถุประสงค์

บทความนี้มีความประสงค์ศึกษาประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศอาหรับที่เกิดการจลาจลกับวิธีการแก้ปัญหาของมือที่สามที่มาจากองค์การระหว่างประเทศหรือประเทศมหาอำนาจ รวมถึงการให้การสนับสนุนของชาติตะวันตกในบริบทที่ต่างกัน อย่างเช่น กรณี อียิปต์ ซีเรีย ลิเบีย เพื่อเข้าใจถึงการเปลี่ยนผ่านทางการเมืองในกลุ่มประเทศ อาหรับ เข้าใจถึงสงครามตัวแทนที่เกิดขึ้นในซีเรีย สงครามในภูมิภาคและสงครามระหว่างสำนักคิด (Wilson, 2013)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตูนิเซีย

ตูนิเซียเป็นประเทศเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ในทวีปแอฟริกาเหนือติดกับทะเลเมดิเตอร์เรเนียน สถานการณ์ในตูนิเซียถือเป็นการเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เรียกกันว่า Arab spring หรือฤดูใบไม้ผลิของ ประเทศอาหรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง เริ่มจากการเผาตัวตายของมุฮัมมัด บุอาซิซีย นักศึกษาวิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ที่ขายผลไม้ตามท้องถนนแล้วถูกรบกวจากตำรวจจนน้อยใจใน

ชะตากรรมของตัวเองที่นอกจากจะไม่ได้งานที่ดีทำแล้วยังต้องมาเผชิญกับตำรวจที่จับเขาบ่อยครั้ง เมื่อเขาเร่ขายผลไม้ตามท้องถนนจนนำไปสู่การเผาตัวตาย อันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ยากในประเทศนี้ หากมองย้อนไปคงไม่มีใครจะคาดคิดว่า การจุดไฟเผาตัวเองของมุฮัมมัด บุอาซิซีย จะเกิดขึ้นได้

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในตูนิเซียเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญที่เริ่มต้นขึ้นจากการรวมตัวของประชาชนที่ออกมาเดินขบวนประท้วงต่อต้านผู้นำเผด็จการ ที่ปกครองประเทศยาวนานถึง 23 ปี โดยปัจจุบันลี้ภัยการเมืองอยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ด้วยเหตุนี้ บุอาซิซียจึงอยู่ในความทรงจำของชาวตูนิเซีย และโลกอาหรับ และกลายเป็นที่มาของการเปลี่ยนแปลงในประเทศไปในที่สุด

คงไม่มีใครคาดคิดว่าการเผาตัวตายดังกล่าวในตูนิเซียจะกลายเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญในภูมิภาคและลุกลามออกไปในหลายประเทศอาหรับ อย่างเช่น อียิปต์ เยเมน มอริตานิเยอ โอมาน ลิเบีย ซีเรีย แต่ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คืออียิปต์ ลิเบีย และซีเรีย

ประชาชนที่เดินขบวนประท้วงมีความพยายามร่วมกันที่จะผลักดันให้มีการยกเลิกระบบการปกครองของซัยนุลอาบีดีน บิน อะลี ที่ไม่ได้รับความนิยมและครองอำนาจยาวนานติดต่อกัน 23 ปี โดยประชาชนมีส่วนร่วมอย่างมากในทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เป็นที่รับรู้กันว่าความร่ำรวยในซีเรียนั้นจะอยู่กันชนชั้นปกครองในขณะที่ประชาชนทั่วไปมีสภาพแร้นแค้น นอกจากนี้อดีตผู้นำตูนิเซียมักจะกล่าวคำปราศรัยต่อสาธารณชน ด้วยการสร้างกระแสชวนเชื่อมาโดยตลอด

ที่ผ่านมานับตั้งแต่ปี 1990 ซัยนุลอาบีดีน บิน อะลี ผู้นำตูนิเซียได้ใช้ความพยายามมาตลอดที่จะจำกัดการเคลื่อนไหวของกลุ่มฝ่ายค้านนิยมอิสลามไม่ให้มีอำนาจทางการเมือง โดยในการประท้วงช่วงต้นนี้พบว่าผู้ประท้วงมาจากประชาชนล้วน ๆ โดยปราศจากองค์การหรือพรรคการเมืองใด ๆ ที่ให้การ

สนับสนุน ด้วยเหตุนี้ภาพที่เห็นจึงเป็นภาพของชาว ตูนิเซียทั้งชายและหญิงที่เข้าปะทะกับตำรวจอย่าง ไม่กลัวเกรง จูเลีย แอชชานสายลับผู้หนึ่งที่มีความสามารถได้เปิดเผยถึงการกระทำของ ประธานาธิบดี ซัยนูลอาบีดีน บิน อะลี ที่เกี่ยวข้องกับการคอร์รัปชัน การละเมิดสิทธิมนุษยชน การรับสินบน การข่มขู่เพื่อซื้อที่ดินจากประชาชน และการเล่นพวกให้เป็นที่รับรู้ของสาธารณชน นอกจากนี้ยังมีคำวิจารณ์ในเฟซบุ๊กซึ่งเต็มไปด้วยคำสาปแช่งที่มีต่อรัฐบาลตูนิเซียที่ได้รับการตีแผ่ออกไปทั่วภูมิภาคอาหรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฆ่าตัวตายของ มุฮัมมัด บูอัซซิซีย

ในเวลานั้นประเด็นที่เป็นความเร่งด่วนที่สุดของสันนิบาตอาหรับ คือการพิจารณาถึงปัญหาความยากจนของคนชั้นล่างในตูนิเซียที่มีรายได้น้อย แต่ในบางช่วงบางเวลาสันนิบาตอาหรับกลับแตกออกเป็นกลุ่มเป็นก้อนแบ่งฝ่ายเสียเอง และหาทางปกป้องผู้นำประเทศที่ถูกประชาชนต่อต้าน แต่ดูเหมือนว่าถึงเวลานี้ไม่มีใครหรือองค์การใดที่จะหยุดยั้งการรวมตัวเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองของประชาชนได้อีก จิตวิญญานการต่อสู้ของชาวตูนิเซียแสดงให้เห็นว่าชาตินิยมอาหรับนั้นมีจริง การรวมตัวเพื่อเรียกร้องสิทธิของประชาชน ตลอดจนการนำเอาหลักการศาสนาเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง (Political Islam) เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ว่า ซัยนูลอาบีดีน บิน อะลี คงเป็นผู้นำที่หมดสิทธิจะกลับมาปกครองได้อีกต่อไป (Marin, 2011)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในอียิปต์

อียิปต์เป็นชาติอาหรับที่ได้รับการยกย่องว่ามีเสรีภาพมากกว่าประเทศอาหรับอื่น ๆ ทั้งนี้ผู้นำอียิปต์ได้รับการประท้วงจากประชาชนด้วยข้อกล่าวหาที่ไม่แตกต่างไปจากตูนิเซีย นั่นคือการอยู่ในอำนาจของผู้นำที่ยาวนานแต่ประชาชนส่วนใหญ่ทุกข์ยาก ขาดเสรีภาพทางการเมือง แม้ว่าจะมีเสรีภาพด้านอื่น ๆ อยู่บ้างก็ตาม ประชาชนส่วนใหญ่ประสบความยากลำบาก ความร่ำรวยของประเทศ

จะไปรวมอยู่ที่ชนชั้นนำ นอกจากนี้ก็อียิปต์ยังเป็นประเทศที่ได้รับการช่วยเหลือทางการเงินจากสหรัฐมาตั้งแต่ปี 1979 จำนวนถึง 1.3 พันล้านต่อปี ทำให้สหรัฐมีสิทธิพิเศษต่อการเมืองของอียิปต์อันเป็นความปรารถนาที่แอบแฝงและเป็นนโยบายของสหรัฐที่สืบทอดกันมาช้านาน โดยสหรัฐต้องการให้อียิปต์เป็นตัวกลางในการเจรจาอาหรับ-อิสราเอล นอกจากนี้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับชาติอาหรับที่เป็นที่รับรู้ในทุกวันนี้ก็คือการดำรงอยู่ของการปกครองแบบเผด็จการ การมีรัฐธรรมนูญที่ประธานาธิบดีมีอำนาจล้นฟ้า หรือระบอบกษัตริย์ที่อยู่ภายใต้การหนุนหลังของชาติตะวันตก การใช้กำลังทหารเข้าคุกคามผู้ที่ไม่เห็นต่างจากรัฐเป็นเรื่องปกติธรรมดา การนำเสนอนโยบายของการเป็นพันธมิตรกับกลุ่มประเทศอาหรับของประเทศตะวันตกมีขึ้นเพื่อยับยั้งประเทศอาหรับที่เป็นศัตรูกับอิสราเอล (Dessouki, 1991)

ในกรณีของอียิปต์การเดินทางขบวนขับไล่ประธานาธิบดีฮุสเซน มุบาร็อก เกิดจากความเบื่อหน่ายที่ประชาชนมีต่อระบบการปกครอง รวมไปถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ได้ทำให้ชาวอียิปต์มีอะไรดีขึ้นเลย การครองอำนาจยาวนานของประธานาธิบดีเป็นการค้ำจุนความมั่นคงให้กับผู้นำอาหรับในภูมิภาคและคงเป็นสูตรสำเร็จที่ผู้นำเผด็จการในโลกอาหรับเอามาใช้อย่างต่อเนื่อง

ที่ผ่านมาสันนิบาตที่ชาวอียิปต์ต้องการและอยากให้เกิดขึ้นในอียิปต์และในส่วนอื่น ๆ ของโลกนั้นเป็นสโลแกนที่ผู้นำชาติตะวันตกชอบพูดถึงแต่ตนเองมักเป็นผู้ละเมิดเสียเอง การที่สหรัฐพยายามเข้าถึงนิสัยใจคอของผู้นำอาหรับตลอดจนพูดจาให้เกียรติยกย่องผู้นำอาหรับนั้นเป็นเรื่องถนัดของรัฐบาลอริซตันที่คอยรักษาบัลลังก์ให้ผู้นำเผด็จการที่ตนชื่นชอบได้อยู่ในอำนาจต่อไปตามกฎเกณฑ์ที่สหรัฐกำหนด สหรัฐมักจะไม่เห็นความขมขื่นของประเทศที่ตนเองเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย สำหรับสหรัฐแล้วอียิปต์ก็คืออำนาจที่ขยายออกไปของสหรัฐนั่นเอง และเป็นประเทศที่มีอิทธิพลในภูมิภาคเป็น

อย่างยิ่ง แต่เหตุการณ์ Arab Spring ในอียิปต์ซึ่งกลุ่มนิยมการเมืองอิสลามได้รับความนิยมทั้งในระดับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประธานาธิบดี อาจนำไปสู่ความสัมพันธ์กับสหรัฐที่เปลี่ยนแปลงไปได้เช่นกัน

มุฮัมมัด อัล-บารอดิ(Muhammad al-Baradi) เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพและอดีตเลขาธิการองค์การปรณูสากลพูดถึงอียิปต์ ประเทศของเขาเอาไว้ว่า ครั้งหนึ่งเมื่อเขาเดินทางออกมาจากอียิปต์ เขาฝันถึงประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบว่าเป็นสิ่งที่คู่ควรกับประเทศและมีความเหมาะสมกับประเทศของเรา สิ่งที่เขาอยากเห็นคือความยิ่งใหญ่ของการมีประชาธิปไตยอย่างที่เขาเห็นอยู่ในบางประเทศของเอเชีย อัล-บารอดิมีความเห็นว่าการปกครองของ ฮุสเนี มุบาร็อก ไม่มีความเป็นประชาธิปไตย การไม่มีประชาธิปไตยทำให้การพัฒนาประเทศไม่ประสบความสำเร็จ เขาเชื่อว่าอียิปต์ซึ่งเป็นชาติที่เป็นที่รักของเขาควรจะมีการเปลี่ยนแปลง ในความคิดของเขาเยาวชนที่เป็นลูกหลานชาวอียิปต์ยังคงด้อยประสิทธิภาพ ระบบการศึกษาถูกตีกรอบ ตกอยู่ภายใต้การครอบงำ และต้องเติบโตมาจากสถานการณ์ที่ถูกบีบบังคับ ถูกกดขี่ทางอ้อม ด้วยเหตุนี้พลังของประชาชนที่มีอยู่ในประเทศจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เขาพูดถึงอียิปต์ก่อนหน้านี้ว่าหลายครั้งที่ผ่านมามีการเดินขบวนประท้วงผลการเลือกตั้งที่ไม่ยุติธรรม จะพบว่าลูกหลานของเราที่ออกมาประท้วงอยู่เคียงข้างเรากลับถูกทอดทิ้ง อนาคตของพวกเขาจะเรื้อนกลางหากประเทศขาดการฟื้นฟู เขากล่าวถึงการขับเคื่อนของประชาชนในเหตุการณ์ Arab Spring ของอียิปต์ว่าในวันที่ 25 มกราคม ปี ค.ศ. 2011 การตัดสินใจของประชาชนชาวอียิปต์ที่ออกมาตามท้องถนนเป็นเหมือนภาพเมื่อครั้งที่ประธานาธิบดีอันวาริ ซาดัต ประกาศสงครามกับอิสราเอล การรวมตัวของพลังประชาชนที่จัตุรัส ตะห์รีร์นั้นมันคงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะเกิดขึ้นได้ รัฐบาลอียิปต์ในเวลานั้นพยายามหยุดยั้งการรวมตัวของประชาชนแต่ไม่

สำเร็จ เยาวชนคนหนุ่มสาวของอียิปต์ที่เต็มไปด้วยบาดแผลแต่ก็ยังยืนหยัดต่อไปในการต่อสู้ มันเป็นภาพที่ซาบซึ้งใจ เขากล่าวต่อไปว่าช่วงเวลาที่ผมได้รับเสนอชื่อให้เข้าชิงรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพในปี 2005 นั้นเขาฝันและตั้งใจจะให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในประเทศชาติของเขา เขากล่าวเอาไว้ในที่สุดว่าช่วงเวลาในปี 2005 เขาโดนสกัดกั้นทุกวิถีทาง ครอบครัวยังอยู่ในสภาพที่กดดัน แต่ในเวลานี้พระเจ้าได้ให้ความสำเร็จกับชาวอียิปต์แล้ว

จุดเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยในอียิปต์นับตั้งแต่มีการเดินขบวนประท้วงของชาวอียิปต์ในการโค่นอำนาจ อดีตผู้นำฮุสเนี มุบาร็อกที่ใช้การรวมศูนย์อำนาจในการปกครองประเทศมายาวนานถึง 30 ปีเกิดขึ้นนั้น สิ่งที่ประชาชนชาวอียิปต์ต้องการคือความเป็นประชาธิปไตยหรือวิถีชีวิตที่ดีกว่าเดิม อาจกล่าวว่าประเทศอียิปต์มีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นในช่วงสมัยของ ฮุสเนี มุบาร็อก กระนั้นความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศก็ไปกระจุกตัวอยู่ที่คนร่ำรวยและชนชั้นนำของประเทศ ในขณะที่ประชากรในประเทศส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ในขณะที่แรงงานเด็กยังมีอัตราสูงและมีจำนวนมาก ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการควบคุมราคาอาหารที่เป็นอาหารหลัก กระนั้นประชาชนรากหญ้าส่วนใหญ่ก็ยังคงมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับที่ต่ำถึงต่ำมาก แม้จะมีความหวังโดยทั่วไปว่าประชาธิปไตยจะเข้ามามีบทบาทต่อระบบการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมในประเทศ แต่ก็ไม่อาจหวังได้ว่าอียิปต์จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ ก่อนการระเบิดออกมาของ Arab Spring รายได้หลักของอียิปต์ยังคงมาจากการท่องเที่ยว การเก็บภาษีจากประชาชน และเงินช่วยเหลือจากสหรัฐและค่าผ่านคลองสุเอซ

อย่างไรก็ตามผลการเลือกตั้งทั่วไปในอียิปต์ทั้งในระดับวุฒิสภา สภาผู้แทนราษฎรและประธานาธิบดีก็เป็นจุดเปลี่ยนผ่านครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศนี้ การที่อียิปต์มีประธานาธิบดีที่มาจากเลือกตั้งนับเป็นการ

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

เลือกตั้งที่วางอยู่ในระบอบประชาธิปไตยครั้งที่ดีที่สุด ตั้งแต่สิ้นอำนาจการปกครองระบบกษัตริย์อียิปต์เป็นประเทศที่ใช้ระบอบสองสภา ได้แก่ สภาประชาชน (People's Assembly) และสภาที่ปรึกษา (Shura Council) ทั้งนี้ในกรณีของสภาที่ปรึกษาประธานาธิบดีจะเป็นผู้แต่งตั้งบุคคลที่มีบทบาทอยู่ในทุกสาขาอาชีพขึ้นมาดำรงตำแหน่ง

การปกครองภายใต้การนำของนายมุฮัมมัด มอร์ซี (Muhammad Morsi) ประธานาธิบดีคนใหม่ ภายใต้พรรคการเมืองที่มีชื่อว่า สันติภาพและความยุติธรรมนั้น หากจะมองย้อนกลับไปถึงประวัติความเป็นมาของผู้นำอียิปต์คนปัจจุบัน ยังไม่รวมถึงอุดมการณ์อิสลามนิยมอย่างอุดมการณ์ของขบวนการภราดรภาพมุสลิมที่มีอยู่ในตัวเขา ก็จะไม่พบว่าเขามีพลังศรัทธาจากประชาชนชาวอียิปต์มากพอที่จะได้คะแนนเสียงขึ้นมาเป็นผู้นำของอียิปต์ได้ ชัยชนะดังกล่าวเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า มุฮัมมัด มอร์ซีเป็นผู้ที่ได้รับความเชื่อมั่นในสายตาของประชาชนอียิปต์ส่วนใหญ่ อาจกล่าวได้ว่าการก้าวเข้าสู่ถนนการเมืองของมุฮัมมัด มอร์ซี ผวนวกเข้ากับอุดมการณ์ภราดรภาพมุสลิม และอุดมการณ์ต่อต้านขบวนการไซออนิสต์ ที่เขายึดถืออยู่รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการใช้กฎหมายและการปกครองตามคำสอนของอิสลาม ยิ่งทำให้มอร์ซีได้รับความนิยมมากขึ้นไปอีก ในด้านการศึกษา ประธานาธิบดีคนใหม่ของอียิปต์ผู้นี้จบการศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท คณะวิศวกรรมศาสตร์จากมหาวิทยาลัยไคโรและปริญญาเอกที่มหาวิทยาลัยเซาเทิร์น แคลิฟอร์เนีย ได้รับตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ขณะเป็นอาจารย์ผู้สอนที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐแคลิฟอร์เนีย นอร์ทริดจ์ เมื่อปี 1982-1985 ต่อจากนั้นมุฮัมมัด มอร์ซีจึงเดินทางกลับอียิปต์และเข้าสอนที่มหาวิทยาลัยของอียิปต์ ในปี 2000-2005 และได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในเวลาต่อมา

ในช่วงที่เกิดสงครามในประเทศอิรักเมื่อปี 2003 กลุ่มฝ่ายค้านของอียิปต์ ได้เสียงในรัฐสภา

มากกว่า 50 ที่นั่ง ซึ่งมากกว่าที่เคยได้รับมาก่อนหน้านี้ ทำให้สามารถหยุดยั้งการเคลื่อนไหวในการต่อต้านสงครามในอิรัก ในประเทศอียิปต์ได้เป็นอย่างดี ในช่วงที่ฮุสเนี มุบาร็อก ปกครองประเทศส่วนใหญ่ฝ่ายค้านจะมีอำนาจแบบจำกัด ด้วยเหตุนี้อียิปต์ในรอบสามทศวรรษ จึงถูกวิจารณ์ว่าเป็นเหมือนมือของรัฐบาลอียิปต์ที่ยื่นออกมาควบคุมการทำงานของรัฐบาลอียิปต์ นอกจากนี้การเข้าสู่อำนาจของมุฮัมมัด มอร์ซี ยังได้รับการแสดงความยินดีจากรัฐบาลเตหะรานที่มองว่าอียิปต์กำลังเข้าสู่อำนาจเมืองที่มีความเป็นประชาธิปไตย อันจะทำให้อียิปต์กับอิหร่านที่มีความสัมพันธ์ทางการทูตแบบห่างเหินกันมานานใน 3 ทศวรรษ พัฒนาเป็นความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นขึ้น นับตั้งแต่อียิปต์ลงนามในสนธิสัญญาสันติภาพกับอิสราเอล ความสัมพันธ์อียิปต์-อิหร่านต้องพบกับทางตันในปี 1980 เมื่อรัฐบาลของฮุสเนี มุบาร็อกสิ้นสุดลง สัญญาณการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในเรื่องของความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ มีความก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กับบทบาทของทั้งสองประเทศที่มีต่อเศรษฐกิจการเมืองของภูมิภาคตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ ปัจจุบันทั้งสองประเทศมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างไม่เคยมีมาก่อน ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นการตอกย้ำว่าประเทศที่หันมาใช้หลักการอิสลามในทางการเมืองอย่างอียิปต์และอิหร่านจะทำให้การตื่นตัวของอิสลามการเมือง (Political Islam) ในภูมิภาคกลับมาอีกครั้ง

อย่างไรก็ตามการขึ้นมาสู่อำนาจของมุฮัมมัด มอร์ซี ก็มีได้ไปด้วยกลีบกุหลาบ ทั้งนี้กลุ่มอำนาจเก่ายังคงแสดงการต่อต้านให้เห็นอยู่เนื่อง ๆ ผู้นำอียิปต์คนใหม่ถูกมองจากผู้ต่อต้านเขาว่าเป็นผู้ยึดแนวทางจารีตนิยมทางศาสนา ซึ่งจะเป็นผลให้การพัฒนาประเทศ แตกต่างไปจากเดิมและทำให้อียิปต์ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการศาสนาที่อาจตีความศาสนาเพื่อประโยชน์ของตนเอง และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญที่อาจส่งผลกระทบต่อชนชั้นผู้ปกครองเดิม และปัญหาการใช้อำนาจของ

ประธานาธิบดี นอกจากนี้ปัญหาหลาย ๆ ปัญหาจะแก้ไขไปในทิศทางใดเช่นกำลังทหารในกองทัพอียิปต์ที่มีบทบาทสำคัญต่อไปนี้จะมีการอย่างไร กองทัพจะยังคงมีอิทธิพลต่อการดำรงอยู่ของผู้นำเช่นเดิมหรือไม่ เป็นไปได้หรือไม่ที่วันหนึ่งอียิปต์อาจจะเปลี่ยนการปกครองเป็นรัฐอิสลามอย่างสาธารณรัฐอิสลามแห่งอิหร่าน หากเป็นเช่นนั้นจริงปฏิภริยาที่แข็งแกร่งกับอิสราเอลจะมากขึ้นหรือไม่

ที่ผ่านมาฝ่ายที่นิยมแนวทางของขบวนการภราดรภาพมุสลิมถูกจำกัดมิให้มีพรรคการเมืองของตนเอง หากสมาชิกคนใดของพรรคจะลงแข่งขันเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ต้องลงในนามของผู้สมัครอิสระเท่านั้น พวกเขาถูกขัดขวางมิให้มีอำนาจมาตลอดระยะเวลายาวนาน นับจากญะมัล อับดุล นาซีร์ อันวาร์ ซาดัต และฮุสเนี มุบาร็อกอยู่ในอำนาจด้วยเหตุนี้เมื่อมีการเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยประชาชนอียิปต์ก็รู้ว่าสิ่งที่พวกเขาต้องการคืออะไร แต่ก็ไม่เข้าใจว่าสิ่งที่ประชาชนต้องการจะได้รับการตอบสนองไปเสียทั้งหมด มุฮัมมัด มอร์ซีเองก็ถูกทดสอบอำนาจเมื่อการเสนอให้มีร่างรัฐธรรมนูญของเขาถูกขัดขวาง

หลังการเปลี่ยนถ่ายอำนาจในอียิปต์ผ่านไป นายทหารจำนวนหนึ่งที่เคยมีบทบาทอยู่ในสมัยของฮุสเนี มุบาร็อกยังคงมีความรู้สึกว่าเป็นประเทศที่สหรัฐไม่อาจจะตัดสัมพันธ์ได้ เนื่องจากอียิปต์มีบทบาทสำคัญในฐานะประเทศที่เป็นตัวกลางในการเจรจาสัมพันธ์อิสราเอล-ปาเลสไตน์มายาวนาน อียิปต์เป็นประเทศที่สหรัฐให้การหนุนช่วยทางการเงินมากที่สุดในตะวันออกกลาง เนื่องจากนโยบายของอียิปต์ในสมัยอันวาร์ ซาดัตและฮุสเนี มุบาร็อกเป็นนโยบายที่ยืนข้างสหรัฐมาตลอด นอกจากนี้สำหรับสหรัฐและพันธมิตรตะวันตกประชาธิปไตยที่ดีที่สุดครั้งหนึ่งที่เกิดขึ้นในประเทศอียิปต์ หลังเหตุการณ์ Arab Spring อาจจะดูไม่เหมาะสมหรือเป็นแค่ภาพลวงตาก็ได้ เมื่อมีการตื่นตัวครั้งนี้หมดไปอียิปต์ก็อาจต้องหันมาชบอภพันธมิตรตะวันตกที่นำโดยสหรัฐอีกครั้งก็ได้

แม้ว่ามุฮัมมัด มอร์ซี จะไม่ได้ก้าวเข้าสู่วิถีทางแห่งการเป็นนักปกครองที่มาจากผู้มีพื้นฐานทางการศึกษาทางรัฐศาสตร์ก็ตาม แต่เขาก็ประสบความสำเร็จในถนนการเมืองในฐานะฝ่ายค้านที่เข้มแข็งและผันตัวเองขึ้นมาครองตำแหน่งประธานาธิบดีได้สำเร็จ เขาใช้เวลาหนึ่งทศวรรษต่อสู้กับอำนาจเผด็จการ การขึ้นมาดำรงตำแหน่งของเขาโดยการเลือกตั้งที่โปร่งใส ทำให้อียิปต์กลายเป็นชาติอาหรับชาติแรกที่ใช้ระบบการเลือกตั้งบนเส้นทางประชาธิปไตยซึ่งมิได้ถูกผูกขาดโดยผู้นำที่อยู่ในอำนาจอย่างที่ผ่านมา ๆ มา อาจกล่าวได้ว่าจากผลการเลือกตั้งที่ผ่านมาในทุกระดับอียิปต์เป็นชาติแรก ๆ ในแอฟริกาเหนือที่จัดการเลือกตั้งได้ดีที่สุดถึงแม้จะไม่สมบูรณ์ที่สุดก็ตาม เมื่อมองกลับไปก็ชีวิตส่วนตัวของผู้นำอียิปต์คนปัจจุบันก็จะพบว่าเขาเป็นผู้นำที่มีความเรียบง่าย ไม่ถือตัวสมณะและภรรยาของเขาเองก็ไม่ปรารถนาให้ใครมาเรียกเธอว่าสตรีหมายเลขหนึ่ง และเปิดโอกาสให้คนทุกระดับชั้นเข้าพบ โดยไม่มีหน่วยงานรักษาความปลอดภัย และองค์กรประจำตัว สำหรับชาวอียิปต์ที่รักเขาแล้ว มุฮัมมัด มอร์ซี เป็นผู้นำที่ทำหน้าที่เสมือนผู้รับใช้ประชาชนชาวอียิปต์อย่างสมจริง ที่สุด

อาจกล่าวได้ว่าการเข้าสู่ภาวะผู้นำของมุฮัมมัด มอร์ซี เป็นความท้าทายอย่างยิ่ง เมื่อชะตากรรมทำให้ตัวเขาซึ่งเคยทำหน้าที่ฝ่ายค้านของรัฐบาลมาตลอดได้พลิกผันมาเป็นผู้นำฝ่ายรัฐบาลที่ต้องมาขับเคลื่อนเกี่ยวกับกลุ่มอำนาจเก่าของฮุสเนี มุบาร็อกจากการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่มีให้เห็นในอียิปต์ ในเวลานี้อาจมาสู่จุดสรุปที่ว่าอียิปต์กำลังเดินทางเข้าสู่การประลองกำลังระหว่างอุดมการณ์ที่แยกศาสนาออกจากการเมืองหรือฆราวาสนิยมหรือกลุ่ม Secularของกลุ่มอำนาจเก่ากับกลุ่มอิสลามการเมือง (Political Islam) ซึ่งกำลังจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองของอียิปต์ ซึ่งแต่ละค่ายก็มีผู้สนับสนุนของตนเอง

สิ่งที่รู้สึกได้ถึงความท้าทายที่ขบวนการภราดรภาพมุสลิมมีอยู่ก็คือคำถามที่ว่าผู้นำอียิปต์คน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

ปัจจุบันจะปฏิบัติตัวอย่างไร เมื่อตนเองซึ่งมีคะแนนเสียงข้างมาก แต่ต้องมาปะทะกับกลุ่มคนที่เคยมีและยังมีผลประโยชน์มหาศาลอยู่ในทางเศรษฐกิจ จะจัดวางตำแหน่งในกองทัพหรือเหล่าบรรดานายทหารที่เกษียณอายุราชการแต่ยังคงทำงานอยู่ และเคยมีตำแหน่งสูงในช่วงสมัยของฮุสเนี มุบาร็อกอย่างไร เป็นไปได้หรือไม่ที่ชาติตะวันตกที่เคยมีบทบาทต่อขบวนการทางการเมือง โดยเฉพาะนโยบายต่างประเทศของอียิปต์อาจจะเข้ามามีบทบาทอย่างลับ ๆ เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญที่กองทัพต้องการให้การร่างรัฐธรรมนูญเป็นไปตามความปรารถนาของกองทัพ หากเป็นเช่นนั้น ประชาธิปไตยที่ลงเอยด้วยอิสลามการเมืองจะมีอุปสรรคหรือไม่ ผลการเลือกตั้งในอียิปต์ที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นถึงการแบ่งแยกดังกล่าวได้อย่างชัดเจนมากที่สุด

การรวมกลุ่มของผู้นิยมขบวนการภราดรภาพมุสลิมเพื่อต่อต้านพฤติกรรมของบรรดานายทหารระดับสูงของกองทัพที่มีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมหาศาลมาตลอดเป็นไปอย่างเข้มข้นและดูเหมือนว่าขบวนการภราดรภาพมุสลิมจะเคลื่อนไหวได้เร็วกว่าในขณะที่ฝ่ายทหารซึ่งบางคนมาจากอำนาจเก่ายังไม่อาจคว่ำรัฐบาลลงได้ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลภายใต้การนำของมุฮัมมัด มอร์ซียอมรับให้มีการเจรจาระหว่างตัวเขากับนายพลมุฮัมมัด ฏอนตาวี ฮุสเซน ประธานสภาสูงสุดแห่งกองกำลังอียิปต์ นับเป็นสัญญาณการเริ่มต้นที่ดีในการลดความตึงเครียด ระหว่างสองฝ่ายลงไป

มีความเชื่อกันโดยทั่วไปว่าการที่ชาวมุสลิมของอียิปต์ลงคะแนนเสียงให้กับมุฮัมมัด มอร์ซี คงมิใช่เป็นเพียงอุดมการณ์แห่งความเป็นภราดรภาพมุสลิมเท่านั้น แต่ความมีคุณธรรมในตัวของเขาที่ผู้คนได้เห็นมาก่อนต่างหากที่ทำให้ประชาชนชาวอียิปต์ส่วนใหญ่เลือกเขาขึ้นมาเป็นผู้นำ มุฮัมมัด มอร์ซี ขึ้นสู่อำนาจในช่วงระยะเวลาที่อียิปต์ต้องการผู้นำคนใหม่ และเขาก็ได้รับการสนับสนุนจากชาวอียิปต์ แต่เมื่อใดก็ตามที่เขาผิดสัญญา ก็คงไม่มีความ

จำเป็นอะไรที่ประชาชนจะต้องมาสนับสนุนเขาอีกต่อไป

ใน ส่วน ของ ผู้ แพ้ ที่ ลง ชิง ต้า แห่ ง ประธานาธิบดีอย่าง อะห์มัด ชาฟีก (Ahmad Shafiq) ซึ่งอดีตเป็นนักบินขับไล่แห่งกองทัพอากาศอียิปต์ และเคยสร้างวีรกรรม ยิงเครื่องบินรบของอิสราเอลตกสองลำในช่วงสงคราม ปี ค.ศ.1973 และเป็นผู้ที่ทำงานภายใต้การบังคับบัญชาของฮุสเนี มุบาร็อกมาก่อน โดยอะห์มัด ชาฟีกทำงานร่วมกับฮุสเนี มุบาร็อก และอยู่ร่วมกันมานานตั้งแต่สมัยที่ อันวาร์ ซาดัตเป็นประธานาธิบดีแล้วนั้น จะพบว่าอะห์มัด ชาฟีก เป็นมิตรแท้และมีความจงรักภักดีต่อฮุสเนี มุบาร็อก และต่ออียิปต์เป็นอย่างดี วีรกรรมความกล้าหาญของอะห์มัด ชาฟีก และฮุสเนี มุบาร็อกยังอยู่ในความทรงจำของชาวอียิปต์จำนวนมาก แต่เมื่อวันเวลาเปลี่ยนไป อำนาจเปลี่ยน สังคมเปลี่ยน คุณงามความดีที่อะห์มัด ชาฟีก กับ ฮุสเนี มุบาร็อกเคยกระทำไว้ก็เปลี่ยนตาม เนื่องจากฮุสเนี มุบาร็อกได้รวบอำนาจส่วนใหญ่ไว้กับตัวเองและพวกพ้อง จนนำไปสู่การลุกฮือของประชาชนในที่สุด

การยึดมั่นอยู่กับแนวทางของขบวนการภราดรภาพมุสลิมนั้นเป็นเอกลักษณ์สำคัญที่มีอยู่ในตัวของมุฮัมมัด มอร์ซี ด้วยเหตุนี้การเปลี่ยนแปลงเข้าสู่อิสลามการเมืองของประธานาธิบดีคนใหม่ได้สร้างความวิตกกังวลหลาย ๆ ต่อหลายๆ ฝ่าย โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐและอิสราเอล การผสมผสานกันระหว่างการเข้าถึง จิตใจประชาชนชาวอียิปต์อย่างลุ่มลึกจนทำให้มุฮัมมัด มอร์ซีได้รับการเลือกตั้งและการยึดมั่นอยู่กับแนวคิดของภราดรภาพมุสลิมคือศักยภาพที่มุฮัมมัด มอร์ซีมีอยู่ในตัวเขาอย่างไม่เสื่อมคลาย จนถึงเวลานี้ ตำนานของขบวนการภราดรภาพมุสลิมและอดีตผู้นำของขบวนการที่เคยสร้างวีรกรรมที่น่าจดจำสำหรับคนรุ่นหลังเอาไว้ได้แตกกิ่งก้านสาขาออกไปทั่วภูมิภาคตะวันออกกลางแล้ว อิสลามการเมืองได้แสดงพลังของกลุ่มอิกวานนุลมุสลิมหรือขบวนการ

ภราดรภาพมุสลิมรุ่นใหม่ที่เป็นนักคิดให้เห็นซึ่งก่อนหน้านี้นี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยของ ฮุสไน มุบาร็อก ขบวนการภราดรภาพมุสลิมแทบจะไม่มีบทบาทอะไรเลย

การประกาศถึงชัยชนะอย่างชัดเจนของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของประเทศ ซึ่งประชาชนหลายล้านคนออกมาแสดงพลังสนับสนุนคือภาพที่ปรากฏให้เห็นในอียิปต์ และแสดงให้เห็นความความปรารถนาของประชาชนอียิปต์ที่ต้องการให้อียิปต์มีสถานภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม และมีศีลธรรมของศาสนา กำกับ มุฮัมมัด มอร์ซีเป็นหนึ่งในผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของพวกฆราวาสนิยม หรือที่เรียกว่าผู้ที่ต้องการแยกศาสนาออกจากการเมืองมาตลอด ด้วยเหตุนี้มุฮัมมัด มอร์ซี จึงได้รับการสนับสนุนจากชาวอียิปต์มากกว่าร้อยละ 57 ที่พากันมาลงคะแนนเห็นชอบในการร่างรัฐธรรมนูญที่มีการโหวตถึงสองครั้งซึ่งแม้ว่าจะถูกวิพากษ์จากฝ่ายที่ต่อต้านรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าเป็นการโหวตที่ไม่โปร่งใสก็ตาม แต่คงเป็นเรื่องปรกติธรรมดาที่ผู้แพ้มักจะกล่าวหาว่าชัยชนะของผู้สนับสนุนการร่างรัฐธรรมนูญเป็นชัยชนะที่ไม่โปร่งใส ชาวอียิปต์คริสเตียน (Coptic) ที่มีมากถึง 10-15 เปอร์เซ็นต์ก็ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงในอียิปต์ครั้งนี้เช่นกัน (Howard and Hussain, 2013)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในลิเบีย

ปี 1969 บุรุษในเครื่องแบบทหารได้ก้าวขึ้นสู่อำนาจและขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศเขาเป็นผู้นำที่แต่งกายตามแบบชาวอาหรับเบดูอิน บุคลิกภาพของเขา มีความมั่นอกมั่นใจในตัวเองเป็นอย่างมาก เขาผู้นี้คือกัตตาฟีผู้นำลิเบียที่ได้รับผลกระทบจาก Arab Spring เช่นกัน บ้านเมืองในลิเบียต้องลุกเป็นไฟเมื่อความขัดแย้งได้ขยายมาถึง และรุนแรงถึงขั้นถูกกระหน่ำซ้ำเติมโดยกองกำลังป้องกันแอตแลนติกเหนือหรือนาโต้ติดต่อกันยาวนานถึง 7 เดือน ด้วยข้อหาใช้กำลังกับประชาชนของตนเองทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงสหประชาชาติได้ออกมติที่ 1973

ไม่ให้มีการบินในน่านฟ้าลิเบียเท่านั้น แต่นำได้กลับใช้ความรุนแรงต่อเนื่องเพื่อโค่นอำนาจผู้นำลิเบียที่ถูกรับว่าชอบวางตัวเป็นปรปักษ์กับชาติตะวันตก

42 ปีที่กัตตาฟีอยู่ในอำนาจนั้นเขาต้องเจอกับมรสุมและปัญหาที่มีต่อเสถียรภาพของลิเบียมาโดยตลอด กัตตาฟีเป็นผู้ที่มีบุคลิกหลากหลายหลังจากโค่นล้มระบอบกษัตริย์ลงแล้ว ตัวเขาได้รับความชื่นชมและถูกตำหนิ เขามีทั้งผู้ที่รักเขาและเกลียดชังเขา เขาเป็นทั้งอิมาม เป็นผู้นำแอฟริกา เป็นวีรบุรุษที่เขาไปช่วยเหลือขบวนการต่าง ๆ ในหลายประเทศ และในสายตาของผู้บางคนของตะวันออกกลาง เขาเป็นคนบ้าของตะวันออกกลาง ตัวของกัตตาฟีเองนั้นมาจากเผ่ากัตตาฟา การเมืองของลิเบียจึงเป็นการเมืองแบบเผ่าที่ผู้นำสามารถอยู่ในอำนาจได้ยาวนาน トラบาดีที่ประชาชนยังให้การยอมรับ การมีอารมณ์ที่ไม่มั่นคงทำให้ในบางครั้ง กัตตาฟีกลายเป็นผู้นำที่ต้องตกเป็นผู้ที่โลกมองด้วยภาพลักษณ์ในทางลบ ด้วยเช่นกัน (O' donnell, 1973)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมานโยบายต่างประเทศของลิเบีย ไม่เคยแสดงให้เห็นว่าตกอยู่ใต้อำนาจของประเทศตะวันตกแต่อย่างใด ปี 1970 ผู้นำอย่างกัตตาฟี ได้ปฏิบัติกับประชาชนของตัวเองอย่างถูกต้องตามหลักนิติธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระจายรายได้ของประเทศที่มาจาก การส่งออกน้ำมันที่มีปริมาณมากถึงวันละ 1.65 ล้าน บาร์เรล/วัน คิดเป็นร้อยละ 2 ของปริมาณน้ำมันของโลก

การลุกฮือในลิเบียมีความแตกต่างไปจากตูนิเซียและอียิปต์ที่ส่วนใหญ่ประชาชนจะตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยตัวเอง แต่กรณีของลิเบียนั้นจะพบว่าทันทีที่มีการลุกฮือในกรุงเบงกอลซี ซึ่งอยู่ทางตะวันออกของลิเบียเกิดขึ้น อาวุธทั้งหลายก็ถูกระดมเข้ามาจากประเทศต่าง ๆ เพื่อโค่นกัตตาฟีโดยสหรัฐ ฝรั่งเศส และอังกฤษ เป็นหัวหอกในการถล่มกัตตาฟีและครอบครัวมากกว่าจะนำกองกำลังนาโต้เข้ามาดูแลมิให้กัตตาฟีถล่มประชาชนที่ต่อต้านรัฐบาล ทั้งสามประเทศมีวาระแอบแฝงเรื่องน้ำมัน

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

ของลิเบียรวมอยู่ด้วย ทั้งนี้ลิเบียเป็นประเทศที่ส่งออกน้ำมันที่มีคุณภาพมากที่สุดของโลกเคียงคู่ไปกับแอลจีเรีย ซึ่งมีน้ำมันชั้นยอด เช่นกัน ประเทศลิเบียมีความเจริญเติบโตอย่างเห็นเป็นรูปธรรม มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ดีมาโดยตลอด แต่ความเจริญรุ่งเรืองดังกล่าวกลับไม่ได้รับความน่าเชื่อถือจากชาติตะวันตกอย่างสหรัฐ นับตั้งแต่ลิเบียถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการลอบวางระเบิดสายการบิน แพนแอม ของสหรัฐ เที่ยวบินที่ 103 เมื่อวันที่ 21 ธ.ค. 1988 ทำให้ผู้โดยสารบนเครื่องเสียชีวิต 259 ราย และ อีก 11 รายเป็นชาวบ้านที่พักอาศัยในบริเวณดังกล่าว ซึ่งถูกวิสต์ที่เป็นเศษซากของเครื่องบินตกใส่จนเสียชีวิต โดยเหตุการณ์นี้ถูกเรียกว่า “เหตุระเบิดที่ล็อกเกอร์บี” ที่นับเป็นเหตุก่อการร้ายครั้งใหญ่ที่สุดที่เกิดในประเทศสกอตแลนด์ (Alexander, 2012)

ภายหลังเหตุการณ์ที่ล็อกเกอร์บีแล้วความตึงเครียดระหว่างสหรัฐกับลิเบียก็เริ่มที่จะมีความตึงเครียดขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้ก็ตด่าพี ได้กล่าวถึงการกระทำของสหรัฐว่าสหรัฐเป็นประเทศที่ทำงานร่วมอุดมการณ์กับไซออนนิสต์เพื่อหยุดยั้งความก้าวหน้าของลิเบียโดยเฉพาะเทคโนโลยีทางการทหาร รวมไปถึงการคุกคามทางการทูตและทางเศรษฐกิจของลิเบียอีกด้วย แม้ว่าลิเบียจะถูกจับจ้องจากนานาชาติในโครงการก่อสร้างโรงงานผลิตอาวุธทำลายล้างสูง แต่ในปี 2003 ลิเบียก็ให้คำมั่นสัญญาต่อประชาคมโลกว่าจะยกเลิกโครงการอาวุธทำลายล้างสูง คำประกาศของลิเบียรวมถึงการเจรจากับฝ่ายต่าง ๆ ที่นำไปสู่การยกเลิกโครงการอาวุธทำลายล้างสูง ในครั้งนั้นเป็นที่ยินดีของกลุ่มประเทศตะวันตกและอิสราเอล

ความรุนแรงในเหตุการณ์ Arab Spring ของลิเบียแม้จะเริ่มขึ้นเป็นประเทศที่สาม แต่ในซาอุดีอาระเบีย ซึ่งมีการลุกฮือเช่นกันกลับไม่มีรายงานข่าวถึงเหตุการณ์จลาจลในประเทศนี้ให้เห็นเลย ทุกอย่างกลับเงียบสงบเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ซึ่งเป็นไปได้ว่าประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐที่

หนุนช่วยรัฐบาลซาอุดีอาระเบียอยู่คงจะหาทางปกป้องไม่ให้ข่าวของพันธมิตรสำคัญของตนแพร่ขยายออกไป

แต่ประเด็นที่น่าสนใจในเวลานั้นคงจะเป็นเรื่องของความแตกต่างในการแก้ปัญหาของกลุ่มที่ไม่ได้เป็นคู่กรณีหรือกลุ่มที่สามนั่นเอง (Third group intervention) ไม่ว่าจะ เป็นสหประชาชาติหรือ สันนิบาตอาหรับ สื่อตะวันตกในเวลานั้นจะฉายแต่ภาพการประท้วงในอียิปต์และลิเบียให้เห็นเท่านั้น ทั้งที่เหตุการณ์การลุกฮือกำลังลุกลามไปทั่วทั้งภูมิภาค อียิปต์ คือ ชาติอาหรับที่สหรัฐปกป้องมาตลอด หลังจากอียิปต์ลงนามในสัญญาสันติภาพกับอิสราเอลมีข้อที่น่าสังเกตว่าทำไมกลุ่มผู้ประท้วงของอียิปต์จึงใช้เวลาเพียง 18 วันก็สามารถโค่นอำนาจของฮุสเนี มุบาร็อกลงได้สำเร็จ และยอมลงจากอำนาจหลังจากฝ่ายทหารที่อยู่ใกล้ชิดกับประธานาธิบดีมาอยู่เคียงข้างกับประชาชน อียิปต์เป็นชาติอาหรับที่อิสราเอลให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะอียิปต์เป็นหัวหอกของโลกอาหรับ หากมีการเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าที่เป็นอยู่อิสราเองก็ยิ่งจะได้รับผลกระทบมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงมีความเชื่อกันว่าการลุกฮือที่จบลงด้วยเพียงระยะสั้น ๆ นั้น น่าจะมีประเทศบางประเทศมาเกี่ยวข้องอยู่ด้วย โดยประเทศเหล่านั้นมีความจำเป็นต้องให้เหตุการณ์ในอียิปต์จบลงให้เร็วที่สุด

หากเหตุการณ์ในอียิปต์ออกไปในเวลานั้นเกิดลุกลามอาจจะทำให้กระทบถึงขบวนการสันติภาพกับอิสราเอลได้ นอกจากนี้ขบวนการภราดรภาพมุสลิม (Muslim brotherhood) หรือ อิกวาน อัล-มุสลิมิน ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต่อต้านรัฐบาลอียิปต์มาตลอดก็เป็นขบวนการที่อิสราเอลไม่พึงประสงค์ที่จะให้กลับมาอำนาจ ที่ผ่านมายังไม่มีประเทศอาหรับประเทศใดสามารถนำทัพเข้าห้ำหั่นกับอิสราเอลได้นอกจากอียิปต์เท่านั้น แม้แต่กองทัพซีเรียที่ได้ชื่อว่ามีพลังเข้มแข็งก็รบไม่ได้เต็มที่หากปราศจากการหนุนช่วยจากอียิปต์ ในประวัติศาสตร์การจัดตั้งรัฐอิสราเอล อียิปต์คือชาติ

อาหารที่นำทัพเข้าต่อสู้กับอิสราเอลมาโดยตลอด นับเป็นชาติอาหรับที่มีอิทธิพลในภูมิภาคเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามในทางเศรษฐกิจอียิปต์ยังเป็นรองชาติอาหรับอื่น ในปัจจุบันขบวนการอาหรับที่เอาชนะอิสราเอลได้ถึงสองครั้งในปี 2000 และปี 2006 กลับเป็นกลุ่มอิซซุลลอฮ์ของเลบานอน ซึ่งถือสำนึกคิดซื่อสัตย์และมีอิทธิพลให้การสนับสนุน

การเปลี่ยนผ่านของประชาธิปไตยในลิเบีย ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วง Arab Spring มาจากการผสมผสานของหลายเหตุการณ์ ประการแรก ผู้นำลิเบียมีความเป็นตัวของตัวเองสูง มหาอำนาจตะวันตกรู้ว่า ควบคุมได้ยาก แม้จะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับตะวันตกในบางช่วงก็ตาม

ตะวันตกต้องการผู้ที่จะตะวันตกสามารถพูดคุยนับได้มากกว่า รวมทั้งตะวันตกเองมีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในสัมปทานน้ำมันที่ลิเบียภายใต้กัฏดาฟีให้ความสำคัญกับเงิน บราซิลมากกว่าประเทศตะวันตก การที่กัฏดาฟีไม่ให้ความสนใจที่จะซื้ออาวุธจากประเทศตะวันตกก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่พันธมิตรตะวันตกหาทางเข้าไปช่วยฝ่ายต่อต้านรัฐบาล

ทรัพยากรน้ำมันในลิเบียคือเม็ดเงินมหาศาลที่จะนำลิเบียใช้ในการทำนุบำรุงประเทศ ในทำนองเดียวกันจุดหมายของกลุ่มต่อต้านที่ยินยอมต่อสู้อย่างไม่ลดละ นั้นมีความต้องการจะเข้าควบคุมน้ำมันของประเทศรวมอยู่ด้วย แม้ว่าประชาชนชาวลิเบียทุกคนจะมีสิทธิในการเรียกร้องสิทธิที่พวกเขาพึงมีพึงได้เสีย แต่สิ่งที่จะดีกว่าเดิมยังคงเป็นเรื่องอนาคต กรณีความขัดแย้งในลิเบียได้แสดงให้เห็นการลงทุนลงแรงของพันธมิตรตะวันตกในสงครามครั้งนี้ รวมถึงศักยภาพทางอาวุธและเครื่องบินรบส่วนใหญ่ที่ใช้ในการโจมตีครั้งนี้ มาจากสหรัฐ ฝรั่งเศสและอังกฤษ

แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าหลังการโค่นล้มกัฏดาฟีก็คือความยากลำบากในการบริหาร ระบบการเมือง เศรษฐกิจของประเทศกลุ่มต่อต้านยังไม่มี

ประสบการณ์ในการบริหารประเทศ หลายครั้งที่แกนนำของฝ่ายบริหารมีการแบ่งฝ่ายกันเอง

ภาพที่ปรากฏออกมาในการรบถล่มลิเบียชวนให้ตั้งคำถามว่านี่เป็นการสร้างสันติภาพหรือการทำลายล้างกันแน่ เป้าหมายของชาติตะวันตกในการเปลี่ยนแปลงสังคมลิเบียให้ดีขึ้นกว่าเดิมคืออะไร ลิเบียจะต้องตกอยู่ในชะตากรรมเดียวกับอิรักหรือไม่ การกำหนดอนาคตของลิเบียขึ้นนั้นควรที่จะเป็นของประชาชนลิเบียเอง โดยไม่จำเป็นต้องมาจากภายนอก หรือไม่ ควรหรือไม่ที่พันธมิตรตะวันตกจะเข้ามาเกี่ยวข้องหรือใช้วิธีการแทรกแซงสนับสนุนฝ่ายต่อต้านในลิเบีย พวกเขาต้องการให้ประชาชนลิเบียมีสิทธิเสรีภาพ คุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม หรือว่าต้องการเข้ามามีส่วนกับเงินจำนวนมหาศาลจากการขายน้ำมันอันเป็นรายได้ของประเทศ ภายหลังจากอสังกรรมของกัฏดาฟี ความเป็นจริงลิเบียก็คงจะไม่ต่างไปจากเค้กร้อน ๆ ที่ทุกฝ่ายจะเข้ามาตักตวงหาประโยชน์ มีชกก็เปอร์เซ็นต์ที่จะนำเอาลิเบียกลับสู่ความรุ่งเรืองและทำเพื่อประโยชน์ประชาชนชาวลิเบียอย่างแท้จริง

การประกาศถึงชัยชนะในการปฏิบัติโค่นอำนาจของกัฏดาฟี ด้วยความคิดว่าสภาพชีวิตของประชาชนลิเบียถึงจะดีกว่าเดิม ด้วยนโยบายการเปลี่ยนถ่ายอำนาจไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกันของประชาชน แต่ลิเบียหวัง Arab Spring พบว่าเริ่มมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศโซมาเลีย ที่มีกลุ่มติดอาวุธต่อสู้กับรัฐบาลเกิดขึ้น ประเทศลิเบียอาจจะเผชิญกับความเลวร้ายยิ่งขึ้นไปอีก

ในการเติบโตของประชาธิปไตยในแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลางนั้นจะพบว่าการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยในประเทศอาหรับไม่ใช่เรื่องที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย ๆ ยังไม่มีประเทศใดทำได้สมบูรณ์ นอกจากนี้ในบางกรณีจะพบว่าประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบในบางครั้งกลับสร้างความลำบากใจให้แก่ผู้ปฏิบัติที่เห็นการเลือกปฏิบัติของสหรัฐต่อประเทศในโลกอาหรับ ทั้งนี้มาตรฐานนโยบายต่างประเทศของสหรัฐแสดงให้เห็นอย่าง

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

ชัดเจนว่ามุ่งที่จะทำลายผู้นำที่เป็นศัตรูของอิสราเอลเป็นด้านหลัก รวมทั้งความพยายามในการยึดครองสัมปทานน้ำมันในภูมิภาคนี้ให้ได้มากที่สุด สถานภาพของประเทศลิเบียในปัจจุบัน คงต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูอีกสักกระยะหนึ่ง เนื่องจาก สภาพบ้านเมืองได้พังพินาศลงไปจากพิษของสงครามกลางเมือง ประชาชนในประเทศยังไม่เลิกรบราฆ่าฟันกัน เนื่องจากมีความต้องการต่างกัน อุตสาหกรรมในประเทศลิเบียที่กำลังเติบโตก็ต้องมาพบกับความหายนะกับเหตุการณ์ Arab Spring ครั้งนี้

เนื่องจากประชาชนลิเบียเติบโตมากับความเป็นเผ่าพันธุ์และการให้ความสำคัญกับหัวหน้าเผ่า การสร้างพื้นฐานทางการเมืองในรูปแบบประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องยากที่จะสำเร็จ นอกจากจะเป็นไปตามความมุ่งหวังในสิ่งที่ตนเองต้องการเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ความลงตัวของระบอบการก่อตัวของประชาธิปไตยกับอัตลักษณ์ของประชาชนลิเบีย รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณีของลิเบียที่ต่างออกไปจากตะวันตก จึงเป็นเรื่องที่ยากที่จะทำให้ประชาธิปไตยที่มีทั้งผู้เห็นด้วยและเห็นค้านเติบโตในลิเบีย

การอสัญกรรมของกัตดาฟีผู้นำของลิเบียในกรณี Arab Spring เป็นตัวอย่างของการเข้ามาแทรกแซงของพันธมิตรตะวันตกในประเทศนี้อย่างชัดเจน เป็นที่รับรู้ว่เมื่อวาระสุดท้ายของชีวิตมาเยือน มีภพยืนยันจากหลายสำนักข่าวว่าการจากไปของกัตดาฟีในบ้านเกิด เมืองซิสเต นั้นเต็มไปด้วยเงื่อนงำ มีรายงานว่าผู้นำลิเบียถูกลากมารุมซ้อมในสภาพเลือดท่วมกาย และถูกยิงขณะได้รับบาดเจ็บ ซึ่งอาจเป็นฝีมือของทหารต่างชาติที่เข้ามาช่วยฝ่ายต่อต้านรัฐบาล เหตุนี้การจากไปของผู้นำของลิเบียจึงไม่อาจกล่าวได้เต็มปากเต็มคำว่ใครกันแน่ที่เป็นผู้สังหารผู้นำอย่างกัตดาฟี หลังจากกัตดาฟีถูกโค่นอำนาจแล้ว กองกำลังสนธิสัญญาป้องกันแอตแลนติกเหนือ หรือ นาโต้ มีโครงการจะหยุดภารกิจในลิเบีย ภายในวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2554 การยื่นหยัดต่อสู้อของกัตดาฟีจนวินาทีสุดท้ายคือการ

ทำตามปณิธานของเขาว่าเขาจะไม่ยอมจำนน ผู้นำอย่างกัตดาฟีนั้นมีสายเลือดของความเป็นนักรบอาหรับอยู่เต็มตัว เขายืนยันมาตลอดว่หากจะต้องมีชีวิตอยู่อย่างไม่มีศักดิ์ศรี การต่อสู้อจนตัวตายย่อมดีกว่า บุคคลที่มีอิทธิพลต่อจิตใจของกัตดาฟี ก็คืออดีตผู้นำอียิปต์ที่ปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี 1952 เขาผู้นี้คืออุมะมัล อับดุลนาศิรหรือนัสเซอร์ ผู้นำเอาศักร์ศรีมาสู่โลกอาหรับและนำเอาคลองสุเอซคืนมาจากการหาประโยชน์อย่างมากของฝรั่งเศสและอังกฤษ สำหรับคนจำนวนมากกัตดาฟีเป็นบุคคลที่ผู้นำอาหรับในประเทศแอฟริกาเหนือให้การยกย่องและภาคภูมิใจในตัวเขา ดังนั้นการจากไปของกัตดาฟีจึงเป็นการสูญเสียสำคัญของผู้คนทั้งในลิเบียโลกอาหรับและภูมิภาคแอฟริกาเหนือ

อาจกล่าวได้ว่านับตั้งแต่รัฐอิสราเอล ถูกสถาปนาขึ้นในดินแดนของชาวปาเลสไตน์โดยผู้อยู่อาศัยชาวปาเลสไตน์ไม่ได้ยินยอมนั้นได้มีผู้นำในโลกอาหรับที่เก่งกล้าหาญหาญและอยู่ในความทรงจำเกิดขึ้นจำนวนหนึ่งในผู้นำเหล่านั้นก็คือพันเอกกัตดาฟีอันเป็นตำนานของผู้นำอาหรับที่จะถูกกล่าวถึงไปอีกยาวนาน (Prashad, 2012)

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในซีเรีย

กรณีความรุนแรงที่เกิดขึ้นในประเทศซีเรีย ยังคงเป็นเรื่องที่นักวิชาการหลายสำนักให้ความสนใจ ความขัดแย้งภายในซีเรียที่อาจจะเรียกได้ว่เป็นสงครามกลางเมือง, สงครามตัวแทน, สงครามภูมิภาค หรือ สงครามระหว่างนิกายศาสนาก็ได้ทั้งนี้ จะขึ้นอยู่กับมุมมองของแต่ละคน ในความเห็นของนักวิชาการจำนวนหนึ่งเชื่อว่าจุดเริ่มต้นของความขัดแย้งอาจมาจากความตั้งใจของประเทศบางประเทศที่หนุนอิสราเอลและต้องการให้เหตุการณ์การลุกฮือในแอฟริกาเหนือลุกลามไปถึงประเทศที่ตั้งตัวเป็นปรปักษ์กับอิสราเอล (ที่เข้ามายึดครองดินแดนอาหรับตั้งแต่ปีค.ศ. 1948) ให้หมดอำนาจลงไปอย่างทีชดด้ม ฮุสเซนของอิรักและอูสมะฮ์ บินลาดีนเคยได้รับมาก่อนก็ได้ สำหรับซีเรียแล้วประเทศนี้

มีหลายแง่มุมให้พูดถึง การนำเอาสำนักคิดทางศาสนา มาปลูกเร้าเรียกร้องความสนใจของแต่ละสำนักคิดก็นับเป็นหนึ่งในปัญหาที่ส่งผลต่อความมั่นคงของภูมิภาคตะวันออกกลาง และเป็นแบบนี้อย่างยาวนาน (Madawi, 2002)

ถึงที่สุดความขัดแย้งในซีเรียก็ยังไม่จบลง การแย่งอำนาจระหว่างรัฐบาลกับกลุ่มภราดรภาพมุสลิม ยังเป็นไปอย่างเข้มข้น และยังหาข้อยุติไม่ได้เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เรียกว่า Arab Spring ของซีเรีย ความแตกแยกในสังคมของซีเรียในปัจจุบันมีส่วนสำคัญต่ออียิปต์ของประเทศเป็นอย่างมาก และกีดกร่อนซีเรียทั้งจากภายนอกและภายใน โดยจุดหมายสำคัญของฝ่ายต่อต้านยังอยู่ที่การกำจัดระบอบการปกครองของอัสซัดให้หมดไป

อาจกล่าวได้ว่าปัญหาในซีเรียมีความหลากหลายและมีความรุนแรงต่อเนื่อง เหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือความต้องการของสหรัฐและพันธมิตรตะวันตกที่การโค่นล้มผู้นำที่ให้การสนับสนุนการต่อสู้ของชาวปาเลสไตน์บาชาร์ อัล-อัสซัดก็เป็นหนึ่งในผู้นำที่สนับสนุนการต่อสู้เพื่อปลดปล่อยดินแดนจากการยึดครองของอิสราเอลมาตลอด เช่นเดียวกัน ฮาฟิซ อัล-อัสซัดบิดาของเขา การโค่นผู้นำที่ถือสำนักคิดชีอะฮ์ที่ครองอำนาจยาวนาน รวมทั้งความไม่พอใจในอดีตที่รัฐบาลซึ่งสังกัดสำนักคิดอะลาวิชีอะฮ์ได้สังหารสมาชิกของขบวนการภราดรภาพมุสลิมเป็นจำนวนมาก กระนั้นเหตุการณ์การลุกฮือในซีเรียที่ได้รับการหนุนช่วยจากสหรัฐและพันธมิตรตะวันตก รวมทั้งประเทศอาหรับบางประเทศก็ไม่อาจโค่นผู้นำซีเรียลงได้เหมือนอย่างที่เคยเกิดมาแล้ว ในประเทศตูนีเซีย ประเทศอียิปต์ และประเทศลิเบีย (Lewis, 1964)

ซีเรียเคยมีประวัติศาสตร์การสังหารฝ่ายต่อต้านรัฐบาลที่เรียกกันว่าขบวนการภราดรภาพมุสลิมที่เมืองฮามามาก่อน โดยการปราบปรามขบวนการดังกล่าวมีผู้เสียชีวิตนับหมื่นคน ในเวลาเดียวกัน ซีเรียก็มีชื่อเสียงในฐานะที่เป็นหัวหอ

กสำคัญในโลกอาหรับที่ให้ความช่วยเหลือชาวปาเลสไตน์มาอย่างต่อเนื่องในการต่อสู้กับผู้ยึดครองดินแดนอาหรับอย่างอิสราเอลตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุนี้สหรัฐจึงมีความต้องการให้บาชาร์ อัล-อัสซัดประธานาธิบดีคนปัจจุบันหลุดจากอำนาจ เพื่อให้ซีเรียมีรัฐบาลใหม่ที่สหรัฐสามารถเจรจาด้วยได้ง่ายกว่า และอาจมีจุดยืนเปลี่ยนไปจากเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐต้องการรัฐบาลที่ไม่ต่อต้านอิสราเอล

ในขณะที่การลุกฮือในตูนีเซียและอียิปต์มาจากประชาชนเองนั้นพบว่าการลุกฮือในลิเบียและซีเรียมาจากการสนับสนุนของประเทศภายนอกอย่างเข้มข้น รวมทั้งการสนับสนุนให้ซีเรียมีการปฏิรูปเศรษฐกิจของประเทศ ในเวลาเดียวกัน จึงไม่น่าแปลกใจว่าในเวลาใกล้กลุ่มต่อต้านได้รับการสนับสนุนทางการเงิน อาวุธทางการทหารอย่างเต็มที่ รวมทั้งไม่มีการประณิประนอมหรือพูดคุยกับรัฐบาลซีเรีย แม้ว่าจะมีผู้ต่อต้านรัฐบาลแต่ผู้สนับสนุนรัฐบาลก็มีอยู่มากเช่นกัน ในส่วนของคนหนุ่มสาวซีเรียนั้นมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล แม้จะได้รับการหนุนช่วยจากสหรัฐ ซาอุดีอาระเบีย การ์ตา สันนิบาตอาหรับ สำนักข่าวอัล-ญะซีเราะฮ์ของการ์ตาและอัล-อะเราะบียะฮ์ของซาอุดีอาระเบีย แต่ฝ่ายต่อต้านก็ยังไม่สามารถเอาชนะฝ่ายรัฐบาลได้ และขณะเขียนบทความนี้การลุกฮือของประชาชนก็ได้เข้าสู่ปีที่สามแล้ว

แม้ว่าการสนับสนุนอย่างมากจะมาจากภายนอก แต่ก็ยังไม่มีการประกาศเขตห้ามบินเนื่องจากมติการประกาศเขตห้ามบินต้องมาจากสหประชาชาติ ซึ่งการลุกฮือของประชาชนในซีเรียเพื่อล้มรัฐบาล ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัสเซีย จีน บราซิล ฯลฯ ด้วยหวาดเกรงว่าจะมีเหตุการณ์ซ้ำรอยลิเบีย เพราะเมื่อสหประชาชาติมีมติให้ใช้เขตห้ามห้ามบินในลิเบีย กองกำลังของนาโตกลับไปถล่มบ้านของกัตตาฟีเป็นด้านหลัก ซึ่งไม่เป็นไปตามมติของสหประชาชาติที่ 1973 ซึ่งห้ามมิให้ลิเบียใช้กองกำลังทางอากาศ กระนั้นก็ตามหากมีการถล่มซีเรีย

วารสารเกษมบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2557

เกิดขึ้นเครื่องบิน MIG ของกองทัพอากาศซีเรียก็พร้อมที่ปกป้องมาตุภูมิในทันทีเช่นกัน

ซีเรียกับสงครามตัวแทนการเข้าแทรกแซงของชาติตะวันตก โดยเฉพาะสหรัฐแม้จะมีความเข้มแข็ง แต่พันธมิตรตะวันตกอื่น ๆ ยังไม่มีความพร้อมด้วยเหตุผลสำคัญคือวิกฤตเศรษฐกิจในประเทศยุโรปที่ทรุดหนัก นอกจากนี้ประเทศบางประเทศอย่างฝรั่งเศสก็อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านของผู้นำ นโยบายต่อภูมิภาคตะวันออกกลางจึงลดความเข้มข้นลง แต่การต่อสู้ที่ย่างเข้าสู่ปีที่สามแล้วยังไม่มีที่ท่าใดที่ฝ่ายต่อต้านจะเอาชนะฝ่ายรัฐบาลได้ ประชาชนชาวซีเรียยังคงไม่สามารถตัดสินใจของตนเองได้ อิหร่านเป็นอีกหนึ่งประเทศที่ให้การสนับสนุนซีเรีย เพราะในครั้งที่อิหร่านรบกับอิรักในสงครามแปดปี (1980-1988) นั้นซีเรียเป็นประเทศอาหรับประเทศเดียวที่สนับสนุนอิหร่าน เนื่องจากผู้นำซีเรียในเวลานั้นคือ ฮาฟิซ อัล-อะสัด กำลังแข่งขันความเป็นผู้นำในอ่าวเปอร์เซีย (Maltzahn, 2013)

การผนึกกำลังระหว่างอิหร่านกับซีเรียก็เป็นผลประโยชน์ของทั้งสองประเทศ เนื่องจากอิหร่านเป็นประเทศที่หนุนช่วยชาวปาเลสไตน์มาตลอด เช่นเดียวกับซีเรียและไม่เห็นด้วยกับการเจรจาสันติภาพปาเลสไตน์-อิสราเอลที่เป็นสันติภาพที่ปราศจากความยุติธรรม (peace without justice) ด้วยเหตุนี้สหรัฐและอิสราเอลจึงมองว่าทั้งอิหร่านและซีเรียคือศัตรูสำคัญของตน การหนุนช่วยฝ่ายต่อต้านรัฐบาลของสหรัฐจึงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยหวังว่าการโค่นล้มรัฐบาลซีเรียจะส่งผลไปถึงความอ่อนแอของรัฐบาลอิหร่านไปด้วยในเวลาเดียวกัน การศึกในซีเรียครั้งนี้จึงเป็นสงครามตัวแทนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ชาอู่อาระเบียเองซึ่งเป็นหัวหอกของโลกซุนนี่ก็มีความต้องการให้ซีเรียมีผู้ปกครองที่มาจากสำนักคิดซุนนี่มากกว่าจะถูกปกครองโดยสำนักคิดชีอะฮ์อาละวี (Shi'ah Alawi) โดยเฉพาะคนส่วนใหญ่ของซีเรียก็เป็นซุนนี่ ความพยายามที่จะแยกอิหร่านออกจากซีเรียเป็นหนึ่งใน

ความพยายามของสหรัฐกับพันธมิตรในโลกอาหรับบางประเทศ ความพยายามดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อซีเรียในหลาย ๆ ด้าน รวมทั้งด้านการทหารและด้านวัฒนธรรมไปพร้อม ๆ กัน

ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างอิหร่านกับซีเรียคือประจักษ์พยานถึงความสัมพันธ์อันใกล้ชิดของสองประเทศตลอดระยะเวลาที่สามทศวรรษแห่งการปกครองของอิหร่าน เพียงแค่ความเป็นสำนักคิดชีอะฮ์ของอิหร่านเท่านั้นที่ชาวซุนนี่จำนวนหนึ่งไม่ยอมรับ อาจกล่าวได้ว่าความแตกต่างทางด้านสำนักคิดศาสนาเป็นหนึ่งในอุปสรรคที่ถุกนำมาเข้ามารวมอยู่ในการลุกฮือในซีเรียในครั้งนี้ด้วย ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้อิรักก็เคยถูกปกครองโดยซัดดัม ฮุสเซน ซึ่งเป็นซุนนี่มาไม่ต่ำกว่า 23 ปี ประเด็นของสำนักทางนิกายศาสนาจึงเป็นทั้งข้ออ้างและความเป็นจริง สำหรับผู้ยึดติดกับสำนักคิดทางศาสนา นอกจากนี้การโค่นอำนาจรัฐบาลซีเรียจะถูมองว่าเป็นการตัดกำลังอิหร่านไปในตัวแล้ว ที่ผ่านมาซีเรียยังได้ชื่อว่าเป็นผู้จัดหาอาวุธที่มีคุณภาพทำลายล้างสูงให้กับกองกำลังฮิซบอลลอฮ์ในเลบานอนเพื่อโจมตีอิสราเอล อีกด้วย ทั้งนี้อิสราเอลก็ถือว่าเป็นหนึ่งในประเทศที่มีอาวุธนิวเคลียร์ เช่นกันตามการอ้างของโอลเมิร์ต อดีตนายกรัฐมนตรีของอิสราเอล สำหรับบทบาทของรัสเซียกับสงครามตัวแทนในครั้งนี้ รัสเซียให้การสนับสนุนซีเรียอย่างเต็มที่และถือว่าซีเรียคือเป็นมิตรแท้ของรัสเซียตลอดไป รัสเซียเองยังคงมีความต้องการพื้นที่ในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและในวิกฤตที่เกิดขึ้นที่ซีเรียในปัจจุบันนี้จะพบว่ามีการเรือรบประจำการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงอยู่ใน น่านน้ำซีเรียบริเวณท่าเรือ ตาร์เตาส์ (Port of tartous) อยู่ถึง 11 ลำ ซึ่งแสดงถึงเขตอิทธิพลอย่างชัดเจนของรัสเซีย และการเข้ามาปกป้องซีเรียของรัสเซียที่ชัดเจนที่สุดอีกด้วย

เหตุการณ์ในซีเรียที่รุนแรงขึ้นทำให้ประเทศเพื่อนบ้านอย่างตุรกีต้องรองรับปัญหาผู้ลี้ภัยจากประเทศเพื่อนบ้านจำนวนมากและต้องรองรับความตึงเครียดในหลาย ๆ เรื่อง ในขณะที่ขบวนการอิซ

บุลลอฮ์ในเลบานอนยังคงให้การสนับสนุนรัฐบาลของบาชาร์ อัล-อัสซาดอย่างต่อเนื่อง และเป็นแรงกดดันต่ออิสราเอลมาโดยตลอดหลังจากนั้น

สงครามระหว่างสำนักคิด เรื่องของสำนักคิดทางศาสนานั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนระหว่างสองสำนักคิดซุนนี-ชีอะฮ์ การที่อิสลามมาถูกแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ในเรื่องสำนักคิดทางศาสนานั้นเป็นหนึ่งในประเด็นความขัดแย้งทางศาสนา ที่เขามามีบทบาทในสงครามกลางเมืองของซีเรียในปัจจุบัน ศูนย์กลางของสำนักคิดซุนนีนั้นอยู่ที่ซาอุดีอาระเบีย ในขณะที่ศูนย์กลางสำนักคิดของชีอะฮ์จะอยู่ที่อิหร่าน นอกจากนี้ผู้ถือสำนักคิดชีอะฮ์ส่วนใหญ่จะอยู่ในอิรัก บาห์เรน แบนะอาเชอไบจาน ในปัจจุบันมีผู้ถือสำนักคิดชีอะฮ์อยู่ทั่วโลกราวร้อยละ 10-15 ในส่วนของบาห์เรนนั้นคนส่วนใหญ่เป็นผู้ถือสำนักคิดชีอะฮ์ในขณะที่ผู้นำเป็นผู้ถือสำนักคิดซุนนี ในช่วงเวลาที่อิรักอยู่ภายใต้การปกครองของซัดดัม ฮุสเซน ซึ่งเป็นผู้ถือสำนักคิดซุนนีนั้น คนส่วนใหญ่ของอิรักก็เป็นผู้ถือสำนักคิดชีอะฮ์และชาวชีอะฮ์ในอิรักในสมัยของเขาก็มักได้รับการเลือกปฏิบัติอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามซัดดัม ฮุสเซนหมดอำนาจลงเมื่อทหารสหรัฐบุกถึงกรุงแบกแดด ในวันที่ 9 มิถุนายน ค.ศ. 2003 ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่าสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่สอง

ในความเป็นจริงความขัดแย้งทางสำนักคิดระหว่างซุนนีกับชีอะฮ์พร้อมที่จะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาเมื่อถูกยั่วยุจากแต่ละฝ่าย อย่างไรก็ตามเป็นที่รับทราบกันโดยทั่วไปว่าปัญหาชีอะฮ์-ซุนนีนั้นในความเป็นจริงมักจะเป็นเรื่องของการเมืองระหว่างผู้เสียอำนาจและผู้เข้าสู่อำนาจเสียมากกว่า โดยผู้เสียอำนาจอาจเป็นผู้ถือสำนักคิดชีอะฮ์หรือซุนนีก็ได้ จากนั้นก็จะมีการยกเอาเรื่องของสำนักคิดมาปลุกเร้าประชาชนที่เห็นได้ชัดก็เช่นในซีเรียอิรักและปากีสถาน ฯลฯ ความขัดแย้งถูกมองว่าเป็นความพยายามของประเทศที่ต้องการเฉพาะแต่ในซีเรีย อิรัก และชาติอาหรับอื่น ๆ เท่านั้นและเมื่อปัญหาเหล่านี้ขยายตัวการแก้ปัญหาในเรื่องของ

สำนักคิดทางศาสนาก็จะทำได้อย่างยากลำบาก (Weinstein, 1976)

การแก้ปัญหาความขัดแย้งในตูนิเซีย อียิปต์ ลิเบีย ซีเรีย

ความขัดแย้งในโลกอาหรับที่เกิดขึ้นเป็นประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นมีความแตกต่างที่เกิดขึ้นในแต่ละประเทศ บทบาทของมหาอำนาจตะวันตกที่ต่างกันออกไปเพราะผลประโยชน์และปกป้องชาติพันธมิตร บันถอน ศักยภาพชาติที่เป็นศัตรู ทุกอย่างล้วนเป็นการกำหนด ที่เราเห็นได้ในเชิงปฏิบัติในการเข้ามาของมือที่สาม เป็นบทบาทที่ไม่เหมือนกัน ที่นโยบายของตะวันตกได้กระทำต่อภูมิภาคอาหรับ

การลุกฮือในตูนิเซียในช่วงต้นของปี 2011 ได้นำไปสู่การพบปะกันของสมาชิกสันนิบาตอาหรับ (Arab League) เพื่อพิจารณาปัญหาความยากจนและความโกรธแค้นของชาวอาหรับอย่างไม่เคยมีมาก่อนในภูมิภาคแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง ซึ่งถือเป็นครั้งแรก ๆ ในประวัติศาสตร์ที่ผู้ปกครองประเทศถูกขับออกจากอำนาจด้วยการเดินขบวนประท้วงตามท้องถนนแม้ว่าในเวลาปัจจุบัน Arab Spring ยังไม่สามารถที่จะคาดหมายถึงข้อสรุปในอนาคตได้ (Rothstein, 1977)

สิ่งที่ตระหนักถึงความแตกต่างในหมู่ประเทศ อาหรับ วัฒนธรรมที่แท้จริงของชาวอาหรับ นโยบายประชาธิปไตยของโลกตะวันตก พลังอำนาจที่จะตัดสินใจอนาคตหรือทิศทางที่จะเกิดขึ้นได้ในปัจจุบัน พลังอำนาจในการแทรกแซง การระบอบการขยายการบริหารและการปกครองที่มีผลต่อประเทศ อาหรับ การปกครองแบบพรรคเดียวที่ไม่ใช้หลักประชาธิปไตย อุทิศตนให้แก่การพัฒนา เป็นเหมือนลัทธิสังคมนิยมอาหรับในบางรูปแบบอย่างอียิปต์ ซีเรีย ลิเบีย การขยายออกทางอำนาจรัฐอย่างเต็มที่

ทั้งกรณี สงครามกลางเมืองในซีเรียรัสเซียเข้ามาบีบบทบาทเป็นอย่างมากกรณีไม่ยินยอมถอน

ทหารออกจากซีเรียคัดค้านการโจมตีของสหรัฐและกำลังพันธมิตร ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นนอกจากเศรษฐกิจ แรงจูงใจของประชาชนที่ขาดสิทธิขั้นพื้นฐาน ความรุนแรงเริ่มจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถควบคุมกลุ่มผู้ประท้วงจากนั้นกลับกลายเป็นความรุนแรง ประชาชนต้องอดทนอดกลั้นต่อการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐการโจมตีเกิดขึ้นอย่างแพร่หลาย จนในที่สุดจึงก่อให้เกิดความรู้สึกอึดอัดไร้พลังอันนำไปสู่การเรียกร้อง ที่เป็นประเด็นเรื่อง “เกียรติยศศักดิ์ศรี” ความภาคภูมิใจในความเป็นอาหรับ การพร้อมใจเรียกร้องความไม่เป็นธรรม ในประเด็นต่างๆที่เกิดขึ้นตาม ความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมือง นิคม ศาสนา และพื้นเพทางด้านชาติพันธุ์ ทำให้เหตุการณ์สามารถสร้างแรงบัลดาลใจให้ผู้ชุมนุมออกมา ด้วยจิตวิญญาณชาตินิยมอาหรับ ความเป็นพี่น้องอาหรับนั้นมีจริง เหตุการณ์ที่ลุกลามของมวลชนที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในหน้าประวัติศาสตร์ของโลกอาหรับ การแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ในแต่บริบทที่แตกต่างกันออกไป เมื่อชาติอาหรับที่เป็น ศัตรู อย่าง ซีเรีย ลิเบีย รัฐบาลที่มีนโยบายไม่เห็นด้วยกับสหรัฐ จำเป็นที่จะต้องกำจัด และเลือกที่จะปกป้องรักษา

สำหรับสหรัฐและประเทศตะวันตก พันเอก กัดดาฟี ไม่ใช่ฮุสนี มุบาร็อก ที่เป็นการคุกคามด้วยเหตุนี้การแก้ปัญหาขององค์การระหว่างประเทศ ซึ่งสหรัฐและพันธมิตรตะวันตกมีอิทธิพลอยู่จึงหันมาให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านในลิเบีย และให้การช่วยเหลือฝ่ายต่อต้านอย่างเต็มที่ เกินขอบเขตที่กฎหมายระหว่างประเทศกำหนดและเป็นการละเมิดอธิปไตยของประเทศอื่น ไม่ว่าจะเป็นวาอูซ สงครามที่หลังไหลเข้าลิเบียอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการโจมตีทางอากาศอย่างหนักหน่วง แบบที่ว่าเครื่องบินขับไล่ของลิเบียไม่สามารถที่จะต้านทานได้ โดยมีอังกฤษกับฝรั่งเศสให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปว่าลำพังอาวุธของกลุ่มต่อต้านคงไม่มีศักยภาพเพียงพอในการสู้รบกับฝ่ายรัฐบาลได้ (Haas and Lesc, 2013)

เปรียบเทียบวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

การเข้ามาของชาติมหาอำนาจส่งผลกระทบต่อนโยบายภายในประเทศอาหรับที่ต่างกันออกไป การใช้นโยบายการพัฒนาประชาธิปไตยในโลกอาหรับเป็นเหมือนประเด็นที่สหรัฐเคยหยิบยกมาใช้ทั้งจากอดีตกรณีสงครามกับอิรักเพื่อโค่นอำนาจ อดีตประธานาธิบดี ซัดดัม ฮุสเซน บทบาทต่อการเป็นมือที่สามที่สหรัฐเข้ามานั้นทั้งกรณีศึกษา จาก อียิปต์ ซีเรีย ลิเบีย โดยมีชาติพันธมิตรอาหรับในภูมิภาคอย่างเช่น ซาอุดีอาระเบีย ที่เป็นเหมือนมือที่ยื่นออกมาของสหรัฐเองความต้องการของสหรัฐคงจะกระทำต่อเมื่อไม่เห็นด้วยกับชาติอาหรับที่ไม่ยอมรับอิสราเอล อย่างเช่น รัฐบาลซีเรีย ลิเบีย กลุ่ม อิกวานในอียิปต์ เป็นต้น

สิ่งที่สหรัฐกับชาติพันธมิตรกระทำต่อประเทศในภูมิภาคอาหรับ เช่น การใช้กำลังทางอากาศโจมตี ลิเบีย ไล่ล่า มุอามา กัดดาฟี การสนับสนุนการรัฐประหารอียิปต์โค่นอำนาจอดีตประธานาธิบดีอียิปต์ มุฮัมหมัดเมอซีที่มาจาก การเลือกตั้ง การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านรัฐบาลซีเรียเพื่อโค่นอำนาจประธานาธิบดีซีเรีย บาซาร์ อัล อัสซาด การปฏิบัติของสหรัฐจะไม่เห็นด้วยกับกลุ่มกระบวนกรอิสลามหรือรัฐบาลที่ต่อต้าน อิสราเอล ทั้งสามกรณี มุอามา กัดดาฟี บาซาร์ อัล เมอซี ทั้งหมดมีกระแสต่อต้านและไม่ยอมรับ รัฐอิสราเอล การตัดกำลังศัตรูโค่นอำนาจอัสซาด และ มุฮัมหมัด จึงเป็นเรื่องที่สหรัฐต้องกระทำ (Bradley, 2012)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศที่ถูกกระทำโดยเกิดจากการสร้างประเด็นความขัดแย้งระหว่างมุสลิมที่แยกศาสนา ออกจากการเมือง(secularists)กับกลุ่มเคร่งครัดศาสนาอย่าง Islamic list ในอียิปต์ที่มีการเลือกตั้งประธานาธิบดี นับว่าเป็นประชาธิปไตยครั้งที่ดีที่สุด ในตะวันออกกลางแต่อุดมการณ์ของผู้นำอียิปต์อย่าง นาย มุฮัมหมัด เมอซี กับความเป็น อิกวาน (Muslim brotherhood) อาจจะเป็นปัญหา

อิสราเอลและการโค่นอำนาจผู้นำซึ่งในอดีตที่ผ่านมา ความไม่เห็นด้วยกับการปกครองแบบราชวงศ์ใน ภูมิภาค รวมถึงวิวัฒนาการต่อสู้กับอิสราเอลกับ สงครามในอดีตที่ผ่านมา ซึ่งอุดมการณ์เหล่านี้อาจจะ สร้างความวิตกกังวลให้กับอาหรับราชวงศ์ และ อิสราเอลเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเป็นเช่นนี้การรัฐประหาร ภายใต้อิทธิพลสนับสนุนของซาอุดีอาระเบียอาหรับ พันธมิตร และสหรัฐคงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ไม่ยอมให้ รัฐบาลอียิปต์มีกระแสต่อต้านอิสราเอลเป็นอันขาด เพราะ 30 ปี ของ ฮุสเน่ มูบารอก อดีตผู้นำอียิปต์ มีความสัมพันธ์อันดีกับอิสราเอล

ซีเรียเป็นหนึ่งในชาติอาหรับที่มีพรมแดน ติดกับอิสราเอลและยังไม่มีสัญญาสันติภาพ เหตุการณ์สงครามกลางเมืองที่มีมหาอำนาจ อย่าง สหรัฐรวมถึงชาติอาหรับพันธมิตรที่ให้การสนับสนุน ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลของซีเรียเพราะเป็นหนึ่งในชาติ อาหรับที่ไม่ยอมลี้โรราบให้กับ ตะวันตก และ อิสราเอล แต่เมื่อเสียงส่วนใหญ่ยอมเป็นพันธมิตรกับ สหรัฐ มีเพียงอิหร่านเท่านั้นที่ให้การสนับสนุน รัฐบาลซีเรียอย่างเป็นทางการเป็นหนึ่งในพันธมิตร ใน ภูมิภาค

แม้ว่าเหตุการณ์ในซีเรีย ชาติตะวันตกจะให้การสนับสนุนกลุ่มต่อต้านรัฐบาล กองกำลังต่างชาติ หลายหมื่นคน ถูกเคลื่อนย้ายเข้าไปต่อสู้เพื่อโค่น รัฐบาลเช่น ซาอุดีอาระเบียให้การสนับสนุนอาวุธ อย่างเต็มที่ รวมทั้ง ประเด็น อาวุธเคมี ที่ส่งมอบ ให้กับฝ่ายกบฏอีกด้วย ซีเรียเองเป็นชาติที่มี ทรัพยากรน้ำมันไม่มากเหมือนกับอิรักแต่เป็นภัย คุกคาม สหรัฐ อิสราเอลโดยตรง การสร้างความ อ่อนแอให้กับรัฐบาล บาซาร์ อัล อัสซาด เป็นเรื่องที่ สหรัฐจำเป็นต้องกระทำ (Chesshyre, 2013) การ เข้ามาช่วยเหลือทางการทูตอย่างเต็มที่ของ รัสเซีย เกี่ยวกับการห้ามสหรัฐใช้กำลังโจมตีซีเรียหนึ่ง เหตุผลที่ทำให้รัฐบาลซีเรียอยู่ได้ถึงวันนี้

ใน ประเด็น บทบาท ของ สหรั ฐที่ เปลี่ยนแปลงไปหลังจากผู้นำคนใหม่ของอิหร่าน ใน

เวลานี้เมื่อมีการจับมือกันระหว่าง นาย ฮัสซัน โรฮานี กับนาย โอบามา ในการเดินทางเยือน นิวยอร์กครั้งที่ผ่านมา ในการประชุม UN General Assembly meeting การจับมือกันเป็นเหมือนคั่นพบ อันยิ่งใหญ่ในเรื่องของการทูตครั้งหนึ่งที่เคยมีมาซึ่ง ไม่น่าจะเป็นไปได้ ภายหลังจากนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นทำให้ รัฐบาลซาอุดีอาระเบียจะยิ่งรู้สึกถึงความยำเย ทางการทูต เสมือนว่าตัวเองนั้นมีบทบาทน้อยลงเมื่อ เป้าหมายกลับไม่เป็นไปอย่างใจต้องการ แล้วอะไร จะเป็แรงกระตุ้นของเจ้าชายอับดุลเลาะห์ที่จะยอม เป็นมิตรสัมพันธ์อันดีเพื่อกระตุ้นให้สหรัฐหาข้ออ้าง ถึงนิเวศลิษฐ์ของอิหร่านเป็นเรื่องซ้ำซากบ่อยมาก จากที่ผ่านมา รัฐบาลซาอุดีอาระเบียคงเป็นได้เพียงผู้ ตามและไม่มีบทบาทที่สั่งให้สหรัฐฯ ทำในสิ่งที่ตน ต้องการได้

การเจรจาสันติภาพระหว่างประเทศ เพื่อ แก้ปัญหาสงครามกลางเมืองในซีเรีย ที่เมืองมอนเท รอร์ช โกลันครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์โดย นายบัน คี-มุน เลขาธิการสหประชาชาติ หรือยูเอ็น เป็นผู้กล่าวเปิดการประชุม ส่วนผู้ที่เข้าร่วมเจรจามา จากรัฐบาลของประธานาธิบดีบาซาร์ อัล-อัสซาด ผู้นำซีเรีย และกลุ่มฝ่ายค้านของซีเรียที่ลี้ภัยอยู่ใน ต่างประเทศ และสหประชาชาติ สหรัฐและรัสเซีย

แต่การประชุมในครั้งนี้ สอง จะไม่มีอะไร คืบหน้ามากนัก ประธานาธิบดีฮัสซัน โรฮานี ของ อิหร่าน ประณามการเข้าร่วมของกลุ่มผู้สนับสนุน กลุ่มก่อการร้ายในการเจรจาสันติภาพซีเรียที่ผ่านมา โดยกล่าวว่า นี่ทำให้โอกาสของความสำเร็จในการ ประชุมตกอยู่ในอันตราย สัญญาณทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า เราไม่สามารถหวังได้ว่า การประชุมเจนีวา ครั้งที่ สอง จะหาทางออกของปัญหาให้ชาวซีเรีย และยุติการสู้รบกับกลุ่มหัวรุนแรงได้ แต่อนาคตของ ซีเรียควรที่จะกำหนดโดย ประชาชนของซีเรียเอง ไม่ควรให้ต่างชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะจากที่เห็น เป็นการมาสร้างประเด็นปัญหามากกว่าที่จะนำ ประชาธิปไตยเข้ามาในประเทศ (Hasan, 2012)

บรรณานุกรม

- Alexander, Y. (2012). **Special Update Report Terrorism in North. West & Central Africa**; Arlington Virginia: the international Center for terrorism Studies (ICTS).
- Bradley, John R. (2012). **After the Arab Spring, How Islamists Hijacked**. New York: Palgrave macmillan. St Martin's Press LLC, 175 Fifth Avenue, NY 10010.
- Chesshyre, Tom. (2013). **A Tourist in The Arab Spring**. England: Bradt Travel Guides Ltd., IDC House, The Vale, St Peter, Bucks SL9.
- Dessouki, Ali E. Hillal. (1991). **The Primacy of Economics: The Foreign Policy of Egypt**. United Kingdom: Oxford University Press.
- Haas, Mark L. and Lesc, David W. (2013). **The Arab Spring, Change and Resistance in the Middle**. USA: Westview Press in boulder., Colorado
- Hasan, Samiul. (2012). **The Muslim World in the 21st century**. New York: Springer Dordrecht. The Middle., Malden., Cambridge University.
- Howard, Philip N. and Muzammil M. Hussain. (2013). **Democracy's Fourth Wave?**, Digital Media Relations., I.B., Tauris & Co lyd., Salem Rd W2 4bu, Norderstedt Germany.
- Lewis, Burnard. (1964). **The Middle East**. London: Cambridge book on demand Gmbh, California, Heidelberg.
- Madawi, Al Rasheed. (2002). **A History of Saudi Arabia**, Cambridge: Cambridge University Press.
- Maltzahn, Nadia von (2013). **The Syria-Iran Axis**. Cultural Diplomacy and International., Oxford Westview Press.
- Marin, Ignacio Garcia. (2011). **Political Participation, Democracy and Internet**. Tunisian Institution, Ithaca, Cornell from of international studies university Press.
- O' donnell, Guillermo. (1973). **Modernization and Bureaucratic, Authoritarianism**. California: institution of international studies.
- Prashad, Vijay. (2012). **Arab Spring Libyan Winter**. Edinburgh: Oakland Baltimore.
- Rothstein, Robert L. (1977). **The Weak in The World of the Strong, the Developing Countries in the International System**. New youk: Columbia University press.
- Weinstein, Franklin. (1976). **Indonesian Foreign Policy and the Delimma of Dependence**. Ithaca: Cornell university Press.
- Wilson, Gary and Carlo Panara. (2013). **The Arab Spring**. New York: New Patterns for Democracy. East Revolts; St martin press LLC, 175 fifth Avenue.

Green, Samuel B. (1991) “How Many Subjects Does It Take to Do a Regression Analysis?” *Multivariate Behavioral Research*, 26(3), 499-510

ณัฐพล ชันธไชย¹

I

ผู้ดำเนินการวิจัยทั้งทางวิทยาศาสตร์สังคม (social science) และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ (natural science) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิจัยเพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระ (independent studies) วิทยานิพนธ์ (thesis) หรือ ดุษฎีนิพนธ์ (dissertation) ในระดับอุดมศึกษา มักจะประสบปัญหาในการกำหนดขนาดตัวอย่าง (sample size) ให้ได้ตัวอย่าง (sample) ที่มีความถูกต้องเหมาะสมเป็นตัวแทน (representative) ของประชากร (population) ของการวิจัยได้

ในการกำหนดขนาดตัวอย่างตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว วิธีการหนึ่ง คือใช้ขนาดตัวอย่างโดยดูจากตารางสำเร็จรูปในการกำหนดขนาดตัวอย่างให้สอดคล้องเหมาะสมกับขนาดของประชากรในกรณีของประชากรที่สามารถทราบจำนวนได้ (finite population) ตารางดังกล่าวมักจะมียู่ในภาคผนวกของตำราทางสถิติ

โดยทั่วไป หรือกำหนดขนาดตัวอย่างตามความจำกัด (constraints) ทางงบประมาณการเงิน (budget) กำลังคน (man power) และเวลา (time) ที่มีอยู่ในการวิจัย เพราะเป็นการวิจัยส่วนบุคคล มีความจำกัดทางด้านทรัพยากรทางการวิจัยดังกล่าว หรืออาจกำหนดขนาดตัวอย่างโดยการคำนวณจากสูตรทางสถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดตัวอย่าง เป็นต้น

บทความเรื่อง How Many Subjects Does It Take to Do a Regression Analysis ? โดย Samuel B. Green เสนอสูตรทางสถิติสำหรับเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมในการวิเคราะห์การถดถอย ซึ่งใช้กันมากในการพิสูจน์สมมติฐาน (hypothesis) ของการวิจัยที่มีความเหมาะสมในการวิจัย และประหยัดทรัพยากรในการวิจัย

¹ ผู้อำนวยการหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการ, มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

II

การกำหนดของขนาดตัวอย่างโดยดูจากตารางสำเร็จรูปให้เหมาะสมกับขนาดของประชากร เช่น จาก Tables for Statisticians (Arkin and Colton, 1995: 134-136) จัดทำไว้สำหรับเลือกขนาดตัวอย่างตามขนาดของประชากรที่ทราบจำนวน และสำหรับตัวแปรที่มีค่าแปรผันได้ 2 ค่า (binomial distribution) เช่น เพศ ชาย-หญิง เป็นต้น (ตารางที่ 18) หรือตัวแปรที่มีลักษณะ (attribute) ที่ไม่มีค่าต่อเนื่อง (Discrete variable) เช่น อาชีพ เป็นต้น และในทางปฏิบัติส่วนใหญ่มักจะไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น (probability) ของสัดส่วน (proportion) ของหน่วยในการวิเคราะห์ในตัวแปรที่มีลักษณะต่าง ๆ ของตัวแปร เช่น ไม่ทราบสัดส่วนของอาชีพเกษตรกร ข้าราชการ นักธุรกิจ พนักงาน หรือกรรมกร ในประชากรของการวิจัยนอกจากจะทำการสำรวจเบื้องต้น (pilot study) หรือเคยมีการสำมะโน (census) มาก่อน

การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ความจำกัดด้านทรัพยากรในการวิจัยไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน มักจะทำให้เกิดปัญหาความเคลือบแคลงถึงความสามารถที่ตัวอย่าง (sample) จะเป็นตัวแทนที่เหมาะสมของประชากร (representativeness) มีผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน (hypothesis testing) และการอนุมานทางสถิติของผลการวิจัย (statistical inference) ปัญหาดังกล่าวซึ่งเกิดจากการกำหนดขนาดตัวอย่างตามความจำกัดด้านทรัพยากรทางการวิจัยนี้ สามารถได้แก้ได้อย่างหาข้อยุติที่น่าพึงพอใจได้ยาก และอาจนำไปสู่การไม่ยอมรับรายงานผลการวิจัย การศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ หรือดุษฎีนิพนธ์ได้

การกำหนดขนาดตัวอย่างโดยการใช้นิยามคำนวณจากสูตร มักจะนิยมใช้สูตร เช่น สูตรของ Cochran (1963: 75) ดังนี้

$$n = \frac{Z^2 pq}{e^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดตัวอย่างที่ต้องการสำหรับ infinite population

Z คือ ค่าจากตารางสถิติแสดงค่าพื้นที่ใต้โค้งปกติ เช่นมีค่า 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

e คือ ค่าความแม่นยำ (precision) มักกำหนดให้เท่ากับ $\pm 5\%$ หรือ 0.05

อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติ ตัวแปรของการวิจัยอาจไม่ใช่ตัวแปรที่มีค่าเพียง 2 ค่า (dichotomous variable) เช่น เพศ ชาย-หญิง เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย หรือ ถูก-ผิด เป็นต้น และอาจไม่ทราบค่า P ในสมการ ในกรณีหลังนี้ Cochran ให้กำหนด ค่า $p = 50\%$ หรือ 0.5 ซึ่งจะทำให้ค่า pq มีค่าสูงสุด และได้ค่าของขนาดตัวอย่างใหญ่ ทำให้เสียค่าใช้จ่าย หรือ ทรัพยากรในการวิจัยสูงเกินความจำเป็น

สูตรในการคำนวณเพื่อกำหนดขนาดตัวอย่างที่ได้รับความนิยมสูงอีกสูตรหนึ่งคือ สูตรซึ่งเสนอโดย Yamane (1967: 886) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดตัวอย่าง

N คือ ขนาดของประชากร

e คือ ระดับของความแม่นยำ (Level of precision) มักจะกำหนดให้มีค่า 0.05

ด้วยเหตุผลที่เป็นสูตรที่สามารถนำไปใช้ในการคำนวณขนาดตัวอย่างที่ต้องการในการวิจัยได้โดยง่ายจึงเป็นที่นิยมกันอย่างมากในการทำวิจัยทั้งการวิจัยส่วนบุคคล (personal research) เพื่อ

ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ หรือ ดุษฎีนิพนธ์ ระดับอุดมศึกษา หรือการวิจัยของหน่วยงาน (organization research)

อัจฉราวรรณ งามญาณ (2554: 46-60) เป็นนักวิชาการผู้หนึ่งซึ่งวิจารณ์การใช้สูตรของ Yamane ในการคำนวณขนาดของตัวอย่างว่า ไม่เหมาะสมเนื่องจากเป็นสูตรที่ทำให้ง่ายโดยการกำหนดค่าตัวแปรให้มีเพียง 2 ค่า หรือแบบสัดส่วน (เช่น p และ $q = 1-p$ หรือ π และ $1-\pi$) โดยแสดงที่มาของสูตร ดังนี้

$$n = \frac{Z_{\alpha}^2 \pi(1 - \pi) N}{Z_{\alpha}^2 \pi(1 - \pi) + Ne^2}$$

Yamane แทนค่า $\pi = 0.5$ และ $1-\pi = 0.5$ ซึ่งจะทำให้ได้ค่า n สูงสุด ดังนี้

$$n = \frac{Z_{\alpha}^2 (0.5)^2 N}{Z_{\alpha}^2 (0.5)^2 + Ne^2}$$

และถ้าให้ $Z = 1.96$ หรือ Z score ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 % ดังนี้

บทความเรื่อง How Many Subjects Does It Take to Do a Regression Analysis โดย Samuel B. Green แม้ว่าเจตีพิมพ์ 15 ปีมาแล้ว แต่ก็ยังเป็นบทความที่ยังมีคุณค่าในด้านวิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย นอกจากนี้ยังช่วยให้การกำหนดขนาดตัวอย่างมีหลักทฤษฎีไม่ยุ่งยากในการนำไปใช้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ยังประหยัดต้นทุนในการวิจัยอีกด้วย

วัตถุประสงค์หลักของการนำเสนอบทความคือ การหาคำตอบให้แก่คำถามที่ตั้งเป็นชื่อเรื่อง

$$n = \frac{(1.96)^2 (0.5)^2 N}{(1.96)^2 (0.5)^2 + Ne^2}$$

Yamane ใช้ค่า $Z = 2$ แทนค่า 1.96 ดังนั้น

$$n = \frac{(2)^2 (0.5)^2 N}{(2)^2 (0.5)^2 + Ne^2}$$

หรือ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

การใช้สูตรของ Yamane นอกจากจะไม่ถูกต้องตามลักษณะของตัวแปรที่มีลักษณะเป็นรายการคำตอบหลายรายการและเป็นตัวแปรค่าต่อเนื่องแล้ว จะมีผลประการสำคัญคือทำให้ขนาดตัวอย่างใหญ่เกินความจำเป็น และมีผลสืบเนื่องให้ต้นทุนของการวิจัยสูงขึ้น อัจฉราวรรณ งามญาณ (2554: 60) เสนอให้ใช้หลัก (Rule - of -Thum) ว่าควรกำหนดขนาดตัวอย่างประมาณ 200 ตัวอย่างเป็นอย่างน้อย

III

ของบทความนั่นเอง Green หาคำตอบคำถามโดยใช้การคำนวณการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยการวิเคราะห์อำนาจ (power analysis) เปรียบเทียบการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้หลักความเชื่อทั่วไป เช่น $n \geq 50 + m$ (Harris, 1975) เมื่อ n คือขนาดตัวอย่าง และ m คือจำนวนตัวพยากรณ์ (predictors) หรือ ตัวแปรอิสระ (independent variables) โดยเทคนิคการวิเคราะห์อำนาจมีหลักการดังนี้ (1) กำหนดค่า Alpha หรือ ความน่าจะเป็นในการทำความผิดพลาดประเภทที่ 1

(Type I error หรือ การปฏิเสธ null hypothesis อย่างไม่ถูกต้อง) เท่ากับ 0.05 (2) ค่าอำนาจ (power) หรือความน่าจะเป็นในการไม่ทำผิดความผิดพลาดประเภท 2 (Type II error) โดยที่ความผิดพลาด Type I และ Type II มีความสัมพันธ์ต่อกัน กล่าวคือ เมื่อ Alpha มีค่า 0.05 โอกาสของความผิดพลาด Type II จะเท่ากับ $4 \times 0.05 = 0.20$ และค่าอำนาจเท่ากับ $1 - 0.20 = 0.80$ และ (3) ขนาด (effect size) ใช้การกำหนดเป็นขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ ตามแนวคิดถือในการวิจัยสังคมศาสตร์โดยทั่วไป (200 คือขนาดเล็ก-ผู้เขียน) แล้วคำนวณขนาดตัวอย่างที่ต้องการในการทดสอบสมมติฐานว่าสหสัมพันธ์เชิงพหุของประชากร (population multiple correlation) มีค่าเท่ากับศูนย์ ที่ค่าอำนาจ (power) = 0.80 และค่า alpha = 0.05 และได้พบว่า ขนาดของตัวอย่างเพิ่มขึ้นเมื่อขนาดของตัวพยากรณ์ (predictors) เพิ่มขึ้น แต่เมื่อจำนวนตัวพยากรณ์เพิ่มสูงขึ้น ตามแตกต่างของขนาดตัวอย่างจากการคำนวณโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์อำนาจกับขนาดของตัวอย่างโดยใช้หลักทั่วไป (Rule - of - Thumb) ของ Harris(1975) ดังกล่าวแล้ว มีความแตกต่างกันมากขึ้น โดยขนาด

หลักของการกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยทั่วไป คือ ขนาดตัวอย่างมีความสัมพันธ์โดยตรงกับลักษณะประชากร กล่าวคือ ถ้าประชากร ประกอบด้วยหน่วยในการวิเคราะห์ (units of analysis) หรือ subjects ที่มีความแตกต่างกันมาก (heterogeneity) ขนาดตัวอย่างจะต้องมีขนาดใหญ่ แต่ถ้าหน่วยในการวิเคราะห์มีลักษณะเหมือนกันมาก (homogeneity) ขนาดตัวอย่างจะมีขนาดเล็ก ดังนั้น ขนาดตัวอย่างจึงแปรผันตามค่าความแปรปรวน (variance) หรือค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของ

ของตัวอย่างจากการคำนวณโดยการวิเคราะห์อำนาจมีขนาดใหญ่มากกว่า การปรับสูตรอาจทำได้โดยกำหนดให้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำสุดควรเป็น 50+8m

Green ได้ทดสอบวิธีการกำหนดค่าตัวอย่าง โดยการคำนวณค่าตัวอย่างที่ต้องการสำหรับการประเมินค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์บางส่วน (partial correlation coefficients) ในระดับกำลัง (power) เท่ากับ 0.80 ขนาดตัวอย่างซึ่งใช้หลักการขนาด (effect sizes) ที่กำหนดโดย Cohen และขนาดตัวอย่างใช้หลักการปรับขนาด (revised effect size) อีกด้วย

ในบทสรุปเพื่อตอบคำถามซึ่งเป็นชื่อเรื่องของบทความ Green (1991: 508) เสนอให้ใช้สูตร $n \geq 50 + 8m$ ในการวิเคราะห์การถดถอย โดยที่ n คือขนาดตัวอย่าง และ m คือจำนวนตัวพยากรณ์ (predictors)

Howell (2002) ให้ข้อสังเกตว่าสูตรของ Green ดังกล่าวมีความเหมาะสมมากกว่าสูตรอื่น ๆ สำหรับการวิเคราะห์การถดถอย แต่ไม่เหมาะสมในกรณีมีตัวพยากรณ์ เพียง 1-2 ตัว (few predictors) สำหรับตัวพยากรณ์ 5 ตัว อำนาจในการทดสอบสมมติฐานอยู่ที่ 0.80

IV

ประชากร (σ) ซึ่งประมาณค่าได้โดยใช้ค่าความแปรปรวน หรือค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจากตัวอย่าง (s) สูตรแบบง่าย (simplified formula) ของ Yamane ไม่ได้นำค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมาคิดโดยตรง โดยใช้ข้อสมมติ (assumption) ให้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าสูงสุด ดังนั้นขนาดตัวอย่างซึ่งคำนวณจากสูตรจึงมีขนาดใหญ่ที่สุดสำหรับแต่ละประชากร

อย่างไรก็ดีหลักการทั่วไปดังกล่าวยังไม่ได้อธิบายคำตอบว่าในการวิเคราะห์การถดถอยนั้น ตัวอย่างควรมีขนาดเท่าใด สูตรของ Green ซึ่งใช้

ในการคำนวณขนาดตัวอย่างดังกล่าว น่าจะมีความเหมาะสมในการวิจัยซึ่งใช้การสำรวจด้วยตัวอย่าง (sample survey) เป็นวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอย มากกว่าสูตรของ Yamane เพราะใช้หลักการมีจำนวนตัวอย่าง หรือ Subjects ที่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์การถดถอย ซึ่งนิยมใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าอิสระ วิทยานิพนธ์ และดุขฎฐฎนิพนธ์ระดับมหาบัณชฎิต และดุขฎฐฎบัณชฎิต โดยที่สูตรของ Yamane มิได้ใช้หลักการดังกล่าวนี้โดยตรง และทำให้มีขนาดตัวอย่างที่ใหญ่เกินความจำเป็น

เนื่องจากมีข้อสมมติ (assumption) ที่ใช้ค่าความแปรปรวน หรือค่าการเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดดังกล่าวแล้ว

บทความของ Green จึงเป็นบทความที่นักวิจัยทั้งทางวิทยาศาสตร์สังคม และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ควรอ่านโดยละเอียด แต่อาจเข้าใจยากสำหรับผู้อ่านที่มีพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และสถิติเพียงเล็กน้อย อย่างไรก็ตามถ้าต้องการเพียงคำตอบว่าในการวิเคราะห์การถดถอยนั้นควรใช้ตัวอย่างขนาดเท่าใด โดยไม่สนใจการพิสูจน์ทางสถิติ และคณิตศาสตร์ก็จะสามารถได้คำตอบที่ต้องการ

บรรณานุกรม

อัจฉราวรรณ งามญาณ (2554). “อันเนื่องมาแต่สูตรของยามาเน่” วารสารบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Arkin, Herbert and Raymond R. Colton(1957). **Tables for Statisticians**. New York: Burnes & Noble, Inc.

Cochran, W.G. (1963). **Sampling Techniques**, 2nd Ed., New York: John wiley and Sons, Inc.

Hurris, R.J. (1975). **A Primer of Multivariate Statistics**. 1st Ed. New York: Academic.

Howell, David C. (2002). **Multiple Regression#3** [http://www.uvm.edu/~dhowell/gradstat/Psych34/Lecctures/Multiple Regression/multreg3ht.\(retrived on 12/2/2014\)](http://www.uvm.edu/~dhowell/gradstat/Psych34/Lecctures/Multiple Regression/multreg3ht.(retrived on 12/2/2014))

แบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ใน
วารสารเกษมบัณฑิต
(ส่งพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....
ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)
ชื่อหน่วยงาน/สถาบันที่ทำงาน.....

ขอส่ง บทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ
 บทความปริทัศน์ (review article) บทวิจารณ์หนังสือ (book review)

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย)
.....
ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ)
.....

คำสำคัญ (ภาษาไทย)
Keyword (ภาษาอังกฤษ).....
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....
ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....
โทรศัพท์..... โทรศัพท์มือถือ..... โทรสาร.....
E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว (ไม่ต้องกรอกแบบ JKBU-2)
 เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในบทความ (กรอกแบบ JKBU-2 ด้วย)

บทความนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่นๆ อีก นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้มายังกองบรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต

ลงนาม.....
(.....)

ข้อมูลผู้ร่วมเขียนบทความ
(ส่งแนบพร้อมกับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ)

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 1

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

ผู้ร่วมเขียนบทความคนที่ 2

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

(Mr./Mrs./Ms.).....

คุณวุฒิสูงสุด และสถานศึกษา.....

ตำแหน่ง/ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี)

ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....โทรศัพท์มือถือ.....โทรสาร.....

E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมวิจัยและร่วมเขียนบทความจากงานวิจัย (กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย)

เป็นผลงานของข้าพเจ้าในฐานะผู้ร่วมเขียนบทความ

หมายเหตุ : ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 2 ท่าน กรุณากรอกรายละเอียดของผู้เขียนบทความร่วมท่านอื่น ๆ ด้วย

รูปแบบการพิมพ์และการนำเสนอบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ

1. การพิมพ์

พิมพ์ต้นฉบับบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วย Microsoft Word for Windows หรือซอฟต์แวร์อื่นที่ใกล้เคียงกัน พิมพ์บนกระดาษขนาด A4 หน้าเดียว ประมาณ 26 บรรทัด ต่อ 1 หน้า ให้พิมพ์ด้วยอักษร TH Sarabun ขนาดของตัวอักษรเท่ากับ 16 และใส่เลขหน้าตั้งแต่ต้นฉบับจนจบบทความ ยกเว้นหน้าแรกโดยจัดพิมพ์เป็น 2 คอลัมน์ สำหรับสาระของบทความ ยกเว้นบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นแบบคอลัมน์

2. การนำเสนอบทความ

2.1 บทความทุกประเภททั้งที่เป็นบทความจากงานวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทัศน์ (review article) มีความยาวประมาณ 12 – 15 หน้า A4 (รวมบทคัดย่อ)

2.2 ชื่อบทความให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 ให้ระบุชื่อของผู้เขียนบทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้ชื่อบทความ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงาน สถานที่ทำงานของผู้เขียน โดยเขียนเป็นเชิงอรรถ(footnote) ในหน้าแรกของบทความ

2.4 การนำเสนอบทความให้นำเสนอ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

- **บทคัดย่อ** (เฉพาะบทความจากงานวิจัย) กรณีที่เป็นบทความจากงานวิจัย ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ โดยแต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกิน 1/3 ของกระดาษ A4 (ประมาณ 18 บรรทัด) และให้ระบุคำสำคัญ (Keywords) ในบรรทัดสุดท้ายของบทคัดย่อทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- **1 : บทนำ** ระบุปัญหา/ความเป็นมา ความสำคัญของปัญหา/ประเด็นที่จะนำเสนอในบทความ และวัตถุประสงค์ในการวิจัย/การเสนอบทความ
- **2 : เนื้อหาสาระ** นำเสนอประเด็นเนื้อหาต่าง ๆ ซึ่งอาจประกอบด้วยหลายย่อหน้า และในกรณีของบทความจากงานวิจัย การนำเสนอในส่วนนี้ควรมีส่วนประกอบ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานการวิจัย (ถ้ามี) ขอบเขตของการวิจัย แนวคิดทฤษฎีและกรอบความคิดในการวิจัย การทบทวนเอกสาร วิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย
- **3 : สรุป** สรุปผลการวิจัย/บทความและข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
- **4 : เอกสารอ้างอิง** ให้นำเสนอแยกภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (**เรียงลำดับอักษร**) โดยนำเสนอตามตัวอย่าง 3
- **ภาคผนวก** (ถ้ามี)

(ตัวอย่าง 1)

การนำเสนอบทความจากงานวิจัย (Research Article)

บทคัดย่อ

.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ :

Abstract

.....
.....
.....
.....

Keywords:

บทนำ (ส่วนที่1ของบทความ) ระบุประเด็นปัญหาของการวิจัยให้ชัดเจนและปรากฏการณ์โดยสังเขป
ในส่วนท้ายของบทนำให้ระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย(เฉพาะการนำเสนอเป็นบทความวิจัยมิใช่ใน
วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์)

.....
.....
.....
.....
.....

เนื้อหา (ส่วนที่ 2 ของบทความ)

- การทบทวนเอกสาร/งานวิจัย (โดยสังเขป)
- แนวคิดทฤษฎี/งานวิจัย กรอบความคิดในการวิจัย และสมมติฐาน (ถ้ามี)
- คำจำกัดความของศัพท์/ตัวแปร
- ระเบียบวิธีวิจัย (ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/วิธีการสร้างเครื่องมือ/วิธีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล)
- ผลการวิจัย
 - ข้อมูลเชิงประจักษ์ การวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางที่นำเสนออย่างกะทัดรัด (Concise)
- ผู้เขียนอาจปรับชื่อหัวข้อในเนื้อหาสาระของการนำเสนอได้ตามความเหมาะสม เมื่อขึ้นย่อหน้าใหม่ ไม่ควรเขียนเป็นข้อ ๆ

สรุปและเสนอแนะ (ส่วนที่ 3 ของบทความ)

เอกสารอ้างอิง (ส่วนที่ 4 ของบทความ)

ภาษาไทย.....

.....

ภาษาไทยอังกฤษ.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 2)

การนำเสนอบทความทางวิชาการ (Academic Article) /บทความปริทรรศน์ (Article Review)

บทนำ (ระบุประเด็นสำคัญ ความเป็นมา และวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ)

.....
.....
.....
.....
.....

เนื้อหา (สรุปสาระสำคัญแต่ละบท/ตอน โดยนำเสนอเป็นย่อหน้าได้มากกว่า 1 ย่อหน้า)

.....
.....
.....
.....
.....

สรุปและเสนอแนะ (ถ้ามี)

.....
.....
.....
.....
.....

เอกสารอ้างอิง (กรณีเป็นบทความปริทรรศน์ ควรมีเอกสารอ้างอิงตามสมควร)

ภาษาไทย.....

.....

ภาษาไทยอังกฤษ.....

.....

ภาคผนวก (ถ้ามี)

.....

(ตัวอย่าง 3)

การเขียนบรรณานุกรม

1. จิริธี กำไร.(2547). **ก้าวแรกสู่ e-Commerce**. กรุงเทพฯ: เอส ซี พี บুকส์
2. ทวีศักดิ์ อินทรรักษา. (2549). การยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เพื่อการใช้งานของบุคลากรบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. ลักขณา สรีวัฒน์. (2544). **จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
4. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2551). **สถิตินักท่องเที่ยว 2008** จาก :
<http://www.tourism.go.th/2009/th/statixtic/tourism.phb?cid=12.10> มีนาคม 2551
5. Beek,Thorsten and Demirguc-Kurt,Asli. (2549). “Small and Medium Enterprises: Access to Finance as a Growth Constraint.” **Journal of Banking and Finance**. Volume 30,2931-2943.
6. Hughes, Allen. (2540). “Finance for SMEs: A U.K. Perspective.” **Small Business Economics**.Volume 9, 151-166.

การเขียนอ้างอิงภายในสารบทความ

วารสารเกษมบัณฑิตใช้ระบบ นาม-ปี และระบุหน้า (เมื่อเป็นการอ้างอิงเฉพาะประเด็น) ไม่ใช่ระบบหมายเลขหรือเชิงอรรถดังนี้

- 1.....(จิริธี กำไร, 2547: 4-5)
- 2.....(ทวีศักดิ์ อินทรรักษา,2549)
- 3.....(สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว,2551)
- 4.....(Beek,Thorsten and Demirguc-Kurt,2549)
- 5.....(Hughes,2540:161-162)

3. การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

3.1 ต้องระบุข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่วิจารณ์ ดังนี้

- ชื่อหนังสือ
- ชื่อผู้เขียน/ผู้แต่ง
- ปีที่พิมพ์
- สำนักพิมพ์/โรงพิมพ์
- จำนวนหน้า

3.2 การนำเสนอบทวิจารณ์หนังสือควรมีส่วนนำ ส่วนเนื้อหา และส่วนสรุป ในทำนองเดียวกับการนำเสนอบทความ (โปรดพิจารณาตัวอย่างที่ 2)

3.3 การนำเสนอสาระสำคัญในแต่ละบทโดยสรุปและวิจารณ์แยกแต่ละบทหรือแต่ละบทความ (กรณีเป็นหนังสือที่รวบรวมบทความ)

3.4 ความเห็นโดยสรุป (Concluding remarks)

4. การนำเสนอตารางและภาพประกอบ

ในกรณีที่มีตารางและภาพประกอบในบทความ ให้นำเสนอดังนี้

1. การนำเสนอตาราง

(ตัวอย่าง)

ตารางที่..... :(ชื่อตาราง).....

ที่มา : (แหล่งที่มา และปี).....

2. การนำเสนอภาพประกอบ

ภาพกราฟ หรือแผนภูมิต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ตาราง ให้เรียกว่า ภาพประกอบ โดยเขียนกำกับได้ภาพประกอบ ดังนี้

(ตัวอย่าง)

รูปภาพ

ภาพประกอบที่..... :(ชื่อภาพประกอบ).....

ที่มา :(แหล่งที่มา และปี).....(ถ้ามี)

**การพิจารณาคัดเลือกบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่
ในวารสารเกษมบัณฑิต**

1. บรรณาธิการจะมีหนังสือแจ้งให้ทราบว่าได้รับบทความเพื่อพิจารณาลงตีพิมพ์
2. บรรณาธิการจะพิจารณากลับกรองบทความ/บทวิจารณ์หนังสือว่ามีรูปแบบการนำเสนอเป็นไปตามรูปแบบ แบบ JKBU-3 หรือไม่ และสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ ที่การนำเสนอไม่เป็นไปตามรูปแบบ JKBU-3 (โดยไม่ส่งคืนต้นฉบับให้แก่ผู้เขียน)
3. บรรณาธิการจะนำบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ผู้เขียนส่งมาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ โดยใช้เวลาประมาณ 20-30 วัน
4. บทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่จะได้พิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต จะต้องได้รับการประเมินให้พิมพ์เผยแพร่ได้จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา
5. ในกรณีที่ผลการประเมินระบุให้ต้องปรับปรุงหรือแก้ไขก่อนพิมพ์เผยแพร่ ผู้เขียนจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ และส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปยังบรรณาธิการวารสารฯ ภายใน 15 วัน (หรือตามที่บรรณาธิการกำหนด) นับจากวันที่ได้รับทราบผลการประเมิน ในกรณีที่ท่านส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือฉบับแก้ไขช้ากว่ากำหนด บรรณาธิการจะนำไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารฉบับต่อไป (โดยผู้เขียนจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบว่าประสงค์จะส่งซ้ำ)

การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารเกษมบัณฑิต

1. กรอกข้อมูลในแบบฟอร์มนำส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ (แบบ JKBU-1)
2. กรณีมีผู้เขียนมากกว่า 1 คน ให้ระบุข้อมูลของผู้ร่วมเขียนทุกคนเพิ่มเติมในแบบ JKBU-2
3. การส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ กระทำได้ 2 วิธีดังนี้
 - วิธีที่ 1 : ส่งผ่าน E-mail journal@kbu.ac.th
 - วิธีที่ 2 : ส่งทางไปรษณีย์ไปยังอยู่ข้างล่างนี้

บรรณาธิการวารสารเกษมบัณฑิต
สำนักวิจัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
เลขที่ 1761 ถนนพัฒนาการ แขวง/เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
10250

กรณีส่งทางไปรษณีย์ให้ส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือ จำนวน 1 ฉบับ พร้อมบันทึกข้อมูลลงแผ่น CD จำนวน 1 แผ่น โดยนำส่งพร้อมแบบ JKBU-1 และแบบ JKBU-2 (ถ้ามี)

4. เมื่อส่งบทความ/บทวิจารณ์หนังสือด้วยวิธีที่ 1 หรือวิธีที่ 2 กรุณาโทรศัพท์แจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วยวาจา โดยโทรศัพท์ไปที่ 02-3202777 ต่อ 1129